

A. Berkeley
A mérgezett
csokoládé
rejtélye

Anthony Berkeley

**A mérgezett
csokoládé rejtélye**

ALBATROSZ KÖNYVEK
BUDAPEST

Anthony Berkeley
THE POISONED CHOCOLATE'S CASE

Fordította
RÓNA ILONA

© *Hungarian translation Róna Ilona, 1976*

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő Imre Katalin • Műszaki vezető Sebestyén Lajos • A kötetet Kovács Gábor tervezte • Kiadványszám 2681 • Megjelent 15,2 (A/5) ív terjedelemben, 1976-ban, Prímusz betűtípusból • MA 2888
76—0743. Szikra Lapnyomda, Budapest

ISBN 963 270 360 X

Első fejezet

Roger Sheringham kortyolt egyet a konyakos poharából, aztán hátradőlt karosszékében az asztalfőn.

A gomolygó füstfelhőn át minden irányból izgatott hangok hatoltak a fülébe, kedélyes csevegés erről-arról, illetve csakis gyilkossággal meg hirtelen halállal kapcsolatos esetekről. Mert az ő klubjában, az általa alapított, megszervezett, sőt egyes-egyedül általa fenntartott Bűnügyi Klubban ültek most együtt; és mikor öt hónappal ezelőtt az első összejevetelen, egyhangúlag elnökké választották, éppolyan büszke és boldog volt, mint a már ködbe vesző múlt ama feledhetetlen napján, amikor egy könyvkiadó vezetőjének álcázott arkangyal elfogadta kiadásra az első regényét.

Most odafordult Moresby főfelügyelőhöz, a Scotland Yard kitűnő munkatársához, aki mint az est vendége a jobbján foglalt helyet, és tagadhatatlanul óriás méretű szivarjával bajlódott pillanatnyilag.

- Komolyan mondom, Moresby, minden tisztelem az ön által képviselt testületé, mégis azt állítom, hogy ebben a helyiségben

több vitathatatlan bűnügyi lángelme foglal helyet (már úgy értem, ösztönös zseni, nem pedig kitartó nyomozásra képes egyén), mint bárhol a világon, talán egyedül a párizsi *Su-retét* kivéve.

- Csakugyan, Mr. Sheringham? - felelte elnézően Moresby főfelügyelő. Moresby ugyanis mindenkor jóindulatúan fogadta mások különös megnyilatkozásait. - Hmm. Hmm - azzal ismét a szivar égő végével kezdett foglalkozni, amely annyira távol esett a másiktól, hogy csupán a szippantás révén nem tudta eldönteni, vajon ég-e még vagy sem.

Rogernek az atyai büszkeségen kívül is volt némi alapja iménti kijelentéséhez. A Bűnügyi Klub bűvös vacsoráira nem juthatott be akárki csak azért, mert megéhezett. A reménybeli klubtagsághoz az sem elegendő, ha valaki őszintén lelkesedik a gyilkossági ügyekért, és beéri ennyivel: akár férfi, akár nő az illető, be kell bizonyítania, hogy méltóképpen és eredményesen képes felkötni kriminológusi sarkantyúját.

Nem elég az, hogy mélységesen érdeklődik e tudomány valamennyi ága iránt; a nyomozó munkával például éppúgy tisztában kell lennie, mint a bűnügyi pszichológiával vagy azoknak az ügyeknek a történeti nyilvántartásával, amelyekben az ujjlenyomatok bármily elenyésző mértékben is szerepet játszottak - kombinatív adottsággal is kell rendelkeznie, más szóval: esze legyen a jelöltnek, és élni is tudjon vele. E célból dolgozatot kell

készítenie a tagok által javasolt témák egyikeből, eljuttatni az elnökhöz, az pedig a megfelelőnek ítélt munkákat zárt ülés elé terjeszti, ahol aztán döntenek az illető mellett vagy ellene, mert már egyetlen nemleges szavazat is elutasítást jelent.

A klub eredetileg tizenhárom tagot szándékozott felvenni, de egyelőre csak hatnak sikerült kiállnia a próbát, s valamennyi jelen volt azon az estén, mellyel beszámolónk kezdődik. Volt köztük egy híres ügyvéd, egy nem kevésbé híres színműíró hölgy, egy kiváló regényíró, aki nagyobb hírnevet érdemelne az előbb említett hölgnél, mivel a legintelligensebb (ha ugyan nem a legszeretreméltóbb) detektívregény-író e földön, aztán természetesen Roger Sheringham és végül Mr. Ambrose Chitterwick, aki semmiről sem volt híres; nyájas kis emberke, a megjelenése semmi különös, és jobban meglepte, hogy bekerült ebbe a nevezetes társaságba, mint azokat, mikor maguk között látták.

Mr. Chitterwick kivételével tehát olyan gyülekezet jött itt össze, melyre méltán lehetett büszke a szervezője. De ezen az estén Roger nem csupán büszke volt, hanem izgatott is, mivel nagy meglepetésre készült, márpedig jelentős személyiségeket meglepni, csakugyan izgalmas dolog. Most már szólásra emelkedett, hogy a cselekvés mezejére lépjen.

- Hölgyeim és uraim - kezdte, miután

megszűnt az üdvözlésre emelt poharak majd cigarettatárcák koppanása az asztalon. - Hölgyeim és uraim, klubunk elnökének az önöktől nyert felhatalmazás alapján jogában áll tetszése szerint megváltoztatni bármely ülés tárgysorozatát. Önök mindnyájan tudják, mi volt kitűzve ma estére. Moresby főfelügyelő, akit örömmel üdvözlünk körünkben mint a Scotland Yard képviselőjét, ahonnan első ízben jelenik meg valaki közöttünk - ismét dobolás az asztalon -, nos Moresby főfelügyelőt bőséges étellel, jó borral el akartuk zsongítani, hogy szokott ébersége eltompulván, olyan bizalmas dolgokat közöljön velünk tapasztalataiból, aminőket aligha mondana el a sajtó képviselői előtt - újabb hosszas dobolás.

Roger egy korty konyaktól új erőre kapva így folytatta:

- Nos, azt hiszem, elég jól ismerem Moresby főfelügyelőt, hölgyeim és uraim, én nem kevésszer próbáltam hasonlóképpen az indiszkréción ösvényére csalogatni, de mindenkor sikertelenül. Ennélfogva attól tartok, hogy bármily csábosan próbálnák is elandalítani, társaságunknak nem sikerülne a főfelügyelőből olyan izgalmas történeteket kicsalni, mint amelyek megjelenését nem látná szívesen a *Nappali Kurír* holnapi számában. Sajnos, hölgyeim és uraim, azt kell mondanom, Moresby főfelügyelő elandalíthatatlan.

- Ezért kénytelen voltam magamra venni azt a felelősséget, hogy megváltoztassam a

mai este programját, és nemcsak remélem, hanem hiszem is, hogy érdekelni fogja önöket, ami megoldásként eszembe jutott. Merem állítani, nemcsak új, hanem lenyűgöző ötlet is. - Roger itt szünetet tartott, és körülhordozta ragyogó mosolyát az érdeklődéssel feléje forduló arcokon.

- Az ötletem - folytatta Roger - Mr. Graham Bendixszel kapcsolatos. - Élénkség támadt. - Illetve - helyesbített kissé halkabban —, Mrs. Graham Bendixszel. - Az élénkség elült, és feszült figyelem váltotta fel.

Roger rövid szünetet tartott, mintha most mar gondosabban óhajtaná megválasztani szavait. - Mr. Bendix egyik-másik klubtagunk személyes ismerőse. Sőt a neve olyan vonatkozásban is szóba került, hogy ha felkérnénk, bizonyára szívesen csatlakozna társaságunkhoz. Ha jól emlékszem, ezt Sir Charles Wildman vetette fel.

Az ügyvéd ünnepélyesen bólintott. - Azt hiszem, valóban én javasoltam egy alkalommal.

- A javaslatot nem hajtottuk végre - folytatta Roger. - Már nem emlékszem világosan, miért nem. Talán mert valaki biztosra vette, hogy nem állná ki a tesztjeinket. Ám már az is, hogy Mr. Bendix neve szóba került itt, némiképpen azt jelenti, hogy köze van a kriminológiához, és ilyenformán különös részvételt viseltetünk iránta szörnyű tragédiájában, még azok is, akik, mint én, nem ismerjük személyesen.

- Halljuk, halljuk - szólt közbe most az asztal jobb oldalán egy magas, jó megjelenésű hölgy, olyan élesen, mint aki megszokta, hogy megeressze a „halljuk, halljuk” kiáltást a megfelelő pillanatban, egy-egy szónoklat közben olyankor is, amikor kívül senki sem szól. Alicia Dammers, az író nő volt a közbeszóló, aki pusztán hobbyból női alapítványokat létesített, őszinte és önzetlen élvezettel hallgatta a mások szónoklatait, és bár gyakorlatilag rendületlenül konzervatív maradt, lelkesen támogatta a szocialista párt elméleteit.

- Azt javaslom - mondta természetes hangon Roger -, hogy részvétünket állítsuk gyakorlati célok szolgálatába.

Kétségtelenül nagy érdeklődést keltett a hallgatóságban. Sir Charles Wildman felhúzta bozontos ősz szemöldökét - amely alól a tárgyalásokon rávillantja tekintetét a vád tanúira, ha azok olyan ízléstelenségre vetemednek, hogy hinni képesek az ő védenca bűnösségében -, majd megrántotta széles fekete szalagon lógó aranykeretes csíptetőjét. Az asztal túloldalán egy alacsony, gömbölyű, nyájas külsejű asszony, Mrs. Fielder-Flemming ült, a rendkívül pikáns és nagyon sikeres színdarabok írója, bár megjelenése pontosan olyan, mint egy kitűnő szakácsnőé a vasárnapi kimenőjén. Most megbökte Miss Dammers könyökét, és tenyerét szája elé tartva súgott neki valamit. Mr. Ambrose Chitterwick szelíden pillogott kék szemével, és külseje hirtelen egy értelmes anyakecské-

re emlékeztetett. Egyes-egyedül a detektívregény-író ült a helyén közömbösen és szenvtelen arccal: válságos helyzetben szokása volt kedvelt detektívhőse magatartását felvenni, aki izgalmas pillanatokban mindig szenvtelennek mutatkozik.

- Ötletemet közöltem ma délelőtt a Scotland Yarddal - folytatta Roger -, és jöllehet efféle elgondolásokat nem szoktak felkarolni, nem láttak benne semmiféle kockázatot, én tehát meglehetősen kényszeredett, de hivatalos hozzájárulással engedélyt kaptam rá, hogy megkíséreljük a dolgot. Merem állítani, hogy az engedély megadásának ugyanaz az oka, amiért én a fejembe vettem - és most Roger jelentőségteljesen hordozta körül tekintetét -, mégpedig az, hogy a rendőrség már teljesen feladta a reményt, hogy valaha is sikerül kinyomoznia Mrs. Bendix gyilkosát.

Felkiáltások hallatszottak mindenfelől, fanyalgó, megvető és csodálkozó megnyilatkozások vegyesen. Minden szem Moresbyre szegeződött. Az említett úriember pedig látszólag észre sem vette, hogy reá terelődött a közfigyelem, füléhez emelte szivarját, olyan érdeklődő arccal, mintha valami fontos híradást remélne a belsejéből.

Roger a segítségére sietett. - Az előbbi kijelentésem a legnagyobb mértékben bizalmas jellegű, és remélem, valamennyien ügyelnek rá, hogy ebből a helyiségből ki ne szivároгjon. Mivel a tényleges nyomozás semmi eredménnyel nem járt, be kell szüntetni. Termé-

szetesen mindig remélhető, hogy valami új nyomra bukkannak, ennek hiányában azonban a hatóság arra az elhatározásra jutott, hogy kénytelen lezárni az ügyet. Én tehát azt javasolom, hogy folytassuk mi ott, ahol a hatóság abbahagyta. - És most várakozással tekintett a mindenfelől feléje forduló arcokra.

De azok az arcok kérdést is tükröztek.

Roger lelkesedésében megfeledkezett a tartózkodásról, és hirtelen beszédes lett.

- Hiszen mindannyian lelkesek vagyunk, tökfej sincs köztünk, és, Moresby barátom elnézését kérem, nem kötnék bennünket a nyomozás szigorúan előírt módszerei. Túlzottan vérmes remény-e az, hogy ha mi hatan elszántan nekifogunk teljesen függetlenül egymástól, valamelyikünknek sikerülhet eredményre jutnia ott, ahol, hogy nyíltan fejezzem ki magam, a rendőrség kudarcot vallott? Szerintem ez nem teljesen lehetetlen. Mit szól hozzá, Sir Charles?

A hírneves jogtanácsos felkacagott:

- Szavamra mondom, Mr. Sheringham, eredeti ötlet. De véleményt addig, nem mondhatok, amíg kissé részletesebben nem körvonalazza javaslatát.

- Én remek ötletnek tartom, Mr. Sheringham - kiáltott fel Mrs. Fielder-Flemming, akit nem feszélyezett a jogászi észjárás. - Szívesen belekezdenék akár ma este is. - És gömbölyű arca szinte reszketett az izgalomtól. - Te nem, Alicia?

- Nem lehetetlen - felelt mosolyogva a megszólított.

- Tulajdonképpen - szólalt meg kissé szórakozott arccal a detektívregény-író - én már ki is dolgoztam az elméletet ezzel az ügygel kapcsolatosan. - Percy Robinson volt a neve, de Morton Harrogate Bradley írói álneven dolgozott, ami annyira fellelkesítette az Amerikai Egyesült Államok egyszerűbb lelkületű polgárait, hogy első könyvének három kiadását felvásárolták, csakis a név hatására. Valami homályos lélektani oknál fogva az amerikaiaknak mindig imponál, ha valaki családnevet visel keresztnév gyanánt, különösképpen ebben az esetben, mikor is ez a név történetesen egy angol fürdőhely neve is.

Mr. Ambrose Chitterwick szelíd derűvel mosolygott, de nem szólt semmit.

- Nos - folytatta mondókáját Roger -, a részletkérdéseket természetesen megvitathatjuk, de úgy hiszem, sokkal érdekesebb, ha külön-külön dolgozunk a kísérleten, ha elhatározzuk, hogy vállalkozunk rá. Moresby nyomban elő is adhatja nekünk a rendőrség által ismert tényeket. Nem ő maga vezette a nyomozást, de volt egy-két teendője vele kapcsolatban, és eléggé tájékozott a tényanyagban, ezenfelül pedig volt szíves egy délutánt arra szálni, hogy átnézze a Scotland Yard dossziéit, nehogy ma este valami lényeges elem kimaradjon a tájékoztatójából.

- Moresby beszámolója után nyilván akad

köztünk, aki nyomban kialakítja elméletét, másoknak pedig ötleteik támadnak a nyomozás lehetséges módszereit illetően, és közölni szeretnék a többiekkel, mielőtt belekezdenének. Én azonban azt javaslom, szánjunk rá egy hetet, hogy kialakítsuk elméleteinket, ellenőrizzük feltevéseinket, egyénileg értelmezzük a Scotland Yard által összegyűjtött tényeket, és e hét folyamán egyetlen klubtagunk se tárgyaljon erről az ügyről még tagtársával sem. Lehetséges, hogy semmi eredményre nem jutunk (valószínűleg ez lesz a helyzet), de mindenképpen rendkívül érdekes bűnügyi kísérlet lesz, némelyikünknek gyakorlati, másoknak meg éppen elméleti feladat, kinek hogy tetszik. És szerintem a legérdekesebb az lesz a dologban, hogy ugyanarra az eredményre jutunk-e vagy sem. Hölgyeim és uraim, ezek után megvitatásra bocsátom a kérdést, vagy hogyan is fejezzem ki magam pontosan. Más szóval: mi a véleményük róla? - Ezzel Roger, éppenséggel nem kedve ellenére, kényelmesen elfoglalta ülőhelyét.

Szinte abban a pillanatban, hogy a nadrágja érintkezésbe került a székével, már el is hangozott az első kérdés:

- Úgy képzeli, Mr. Sheringham, hogy neki indulunk és detektívek módjára nyomozni kezdünk, vagy pedig valami értekezést írunk a főfelügyelő által feltárt tények alapján? - kérdezte Alicia Dammers.

- Úgy képzeltem, mindenki azt tesz, amit

jónak lát - felelte Roger. - Erre céloztam az imént, amikor azt mondtam, hogy némelyikünknek gyakorlati, másoknak akadémikus feladatot jelent majd ez az ügy.

- De hát ön gyakorlati téren sokkal több tapasztalattal rendelkezik, Mr. Sheringham - jegyezte meg ajkbiggyesztve Mrs. Fielder-Flemming (igenis ajkbiggyesztve).

- A rendőrség viszont nálam is lényegesen többel - vágott vissza Roger.

- Attól függ, deduktív vagy induktív módszerhez folyamodunk-e - jegyezte meg Mr. Morton Harrogate Bradley. - Akik az előbbi választják, a rendőrségi tényekből indulnak ki, ennél fogva nem folyamodnak önálló nyomozáshoz, eltekintve persze egyes megállapítások helyességének ellenőrzésétől. Az induktív módszerhez azonban számottevő vizsgálat folytatása szükséges.

- Pontosan - válaszolt Roger.

- A rendőrség ténymegállapítása és a deduktív módszer már számos bonyolult problémát megoldott hazánkban - szögezte le Sir Charles Wildman. - Én ezúttal is ezekre kívánok támaszkodni.

- Ennek a bűnügynek van egy különleges vonása - mormogta Mr. Bradley csak úgy a levegőbe -, amelynek egyenesen a tetteshez kellene vezetnie az embert. Mindig is így vélekedtem, és ezt tekintem az ügy központi kérdésének.

- Nekem sejtelmem sincs róla, hogyan fog az ember valaminek a kinyomozásához, ha

szükségesnek mutatkozik - jegyezte meg zavartan Mr. Chitterwick, de senki sem figyelt rá, nem volt jelentősége.

- Az egyetlen dolog, ami feltűnt nekem ebben a bűnügyben - mondta igen határozottan Alicia Dammers -, már úgy értem, csakis a bűnesetet tekintve, az, hogy semmi lélektani indítékot nem tudtam felfedezni benne. - És bár nem mondta ki, megjegyzésével azt a benyomást keltette, hogy személy szerint ő éppen ezért nem megy vele semmire.

- Nem hinném, hogy fenntartja ezt a véleményét azután is, hogy meghallgatta Mr. Moresby beszámolóját - felelte Roger tapintatosan. - Sokkal többet fogunk hallani tőle, mint amennyi az újságokban megjelent, higgye el.

- Nos, akkor halljuk hát - javasolta Sir Charles kissé nyersen.

- Ezek szerint egyetértünk? - tette fel még egyszer a kérdést Roger, és olyan derűsen nézett körül, mint a gyerek, ha új játékot kap. - Mindenki hajlandó részt venni a kísérletben?

Az ezt követő lelkesedő kórusban csupán egyetlen hang nem vett részt. Mr. Ambrose Chitterwick még mindig töprengett, valósággal kétségbeesetten törte a fejét, mit kell csinálni, ha szükségessé válik, hogy detektív-munkára vállalkozzék. Száz meg száz exdetektív képét idézte maga elé, akik igazán azok voltak, magas szárú fekete cipőben és keménykalapban, de pillanatnyilag semmi

egyébre nem emlékezett a sok-sok vastag könyvből (megjelenésükkor tizennyolc shillingért árusították, de később leszállították tizennyolc pennyre az árukat), mint arra, hogy az igazi hamisítatlan detektív, ha eredményt akar elérni, soha nem ragaszt fel álba-juszt, legföljebb a szemöldökét borotválja le. És ilyen rejtély megoldásához ez elégtelennek tűnt számára.

Szerencsére olyan zsongás és csevegés előzte meg azt a pillanatot, amikor Moresby főfelügyelő végül is kelletlenül szólásra emelkedett, hogy Mr. Chitterwick pipogyaságát senki sem vette észre.

Második fejezet

Moresby főfelügyelő felállt, pirulva fogadta az üdvözlő tapsot, és miután felszólították, hogy ülve szóljon az egybegyültekhez, köszönettel húzódott vissza menedékébe. Betekintett a kezében tartott jegyzetcsomóba, azzal hozzákezdett, hogy rendkívül figyelmes hallgatóságát felvilágosítsa a Mrs. Bendix korai halálával kapcsolatos körülményekről. Nem idézzük őt szó szerint, sem a számos kiegészítő kérdést, amely hozzákapcsolódott, csupán a lényegét foglaljuk össze a következőkben:

November tizenötödikén, pénteken délelőtt Graham Bendix kényelmesen sétálva haladt a Piccadillyn klubja, a Szivárvány felé, és úgy fél tizenegy tájban megkérdezte a portást, érkezett-e posta számára. A portás egy levelet és több nyomtatványt nyújtott át, mire Bendix átment a hallba, hogy a kandalló előtt át nézze.

Eközben újabb tag érkezett a klubba, Sir Eustace Pennefather, a középkorú báró, aki onnan egysaroknyira, a Berkeley Streeten lakott, de napjai nagy részét a Szivárványban töltötte. A portás az órára pillantott,

mint mindig, amikor Sir Eustace megjelent, és az óra akkor is pontosan fél tizenegyet mutatott. Az időpontot tehát kétséget kizáróan rögzítette a portás.

Sir Eustace részére három levél meg egy kis csomag érkezett, és a báró ugyancsak a kandallóhoz tartott velük, majd fejbólintással köszöntötte Bendixet, amikor helyet foglalt mellette. A két férfi csak futólag ismerte egymást, és mindaddig valószínűleg alig váltottak néhány szót. Kívülük más tag nem volt jelen a klubban.

Sir Eustace átfutotta a leveleit, aztán kibontotta a csomagot, és viszolyogva horkant fel. Bendix kérdően tekintett rá, Sir Eustace pedig dörögve húzta elő a csomaghoz mellékelt levelet, nem éppen hízelgően nyilatkozva a kereskedelem modern fogásairól. Bendix mosolyát elfojtva (Sir Eustace szokásai és véleményei sokszor szolgáltak klubtársai mulatságául) átvette és elolvasta a levelet. A Mason és Fiai cégtől érkezett, a nagy csokoládégyártól. A cég közölte, hogy újfajta likőrös csokoládéval óhajt jelentkezni a piacon, kifejezetten a kifinomult ízlésű vásárlóknak szánva gyártmányát. Sir Eustace feltehetően e kifinomult ízlésűek közé tartozván, nagyon megtisztelné Mr. Masont és fiait egyaránt, ha elfogadná tőlük a mellékelt egy font súlyú dobozt, és amennyiben akár bírálatát, akár elismerését nyilvánítaná, különösképpen lekötelezné valamennyiüket.

- Minek néznek ezek engem, nyavalyás

balettpatkánynak talán - füstölgött Sir Eustace, lévén indulatos férfiú -, mi vagyok én, hogy minősítést firkáljak a nyavalyás csokoládéjukról? A nyavalyások! Panasszal fordulok emiatt ahhoz a nyavalyás választmányhoz. Ilyen nyavalyás eljárás nem engedhető meg itt nálunk. - Hiszen, mint köztudomású, a Szivárvány Klub valóban zárt körű, előkelő klub, ahova szépen formált lépcső vezet le a Szivárvány Kávéházból, alapított 1734-ben. Manapság még egy király fattyától származó család sem lehet olyan előkelő, mint a kávéházra alapított klub.

- Szerintem is rossz ötlet - igyekezett kissé lecsillapítani Bendix -, de arra jó, hogy nekem eszembe juttasson valamit. Mégpedig becsületbeli adósságom törlesztését. Tegnap estére páholyt vettünk a feleségemmel az Imperialba, és fogadtam vele egy doboz csokoládéban száz cigaretta ellenében, hogy a második felvonás végén nem fogja eltalálni, ki az intrikus. De ő lett a nyertes. Nem szabad elfelejtenem, hogy megvegyem neki. Nem rossz darab egyébként. *A beszakított koponya*, látta talán ?

- A nyavalyába, dehogyis - felelt még mindig indulatosan a másik. - Jobb dolgom is van, mint beülni valahova, hogy elnézzek egy csomó nyavalyás ütődött alakot, amint kifestett pofával nyavalyás színpadi puskákat sütögetnek egymásra. De azt mondja, magának kell egy doboz csokoládé? Hát vigye el ezt a nyavalyás dobozt.

A megtakarítás nem játszott szerepet Bendixnél, hiszen gazdag ember volt, és bizonyára akkor is volt nála annyi készpénz, hogy vehessen akár száz dobozzal is. De utánjárás megtakarítani mindig érdemes. - És egészen bizonyos, hogy önnek nem kell? - szabadkozott udvariasan.

Sir Eustace válaszában csupán egyetlen folyton ismétlődő szót lehetett világosan érteni. Szándéka azonban félreérthetetlen volt. Bendix megköszönte és önmagára nézve jóvátehetetlenül elfogadta az ajándékot.

Rendkívül szerencsés véletlen folytán megmaradt a doboz csomagolása, sem Sir Eustace nem hajította a tűzbe felháborodásában, sem Bendix, akinek az egészet kísérőlevelestül, dobozostul, papírral, spárgával együtt nyomta kezébe a dühöngő báró. Nagy szerencsének mondható ez, mivel a többi levelet, borítékot mindkét úr a kandallóba dobta.

Bendix azonban odalépett a portás pultjához, és megkérte, hogy a dobozzal együtt őrizze meg számára mindazt, amit átnyújt neki. A portás félretette a dobozt, a csomagolást pedig a papírkosárba dobta. A kísérőlevelet Bendix véletlenül ejtette el, miközben átvágott a halion, a rendszerető portás vette fel, és a rendőrség később a papírkosárban találta meg a csomagolással együtt.

A rendőrség kezére összesen három kézzelfogható bűnjel került, ez a két tárgy és természetesen maga a mérgezett csokoládé.

A közelgő tragédia három mit sem sejtő fő-

szereplője közül kétségtelenül Sir Eustace a legjelentősebb egyéniség. Egy évvel járt az ötven alatt, piros arcával, zömök alakjával tipikus régi vágású földbirtokos, és modora, szóhasználata teljesen összhangban áll hagyományával. Egyéb, hasonlóképpen külsődleges vonása ugyancsak erre vallott. Az ilyen vidéki földesurak darabosak szoktak lenni, mire a férfikor delére érnek, de nem a whisky hatására. Szenvedélyes vadászok, mint Sir Eustace is, ám a vidéki nemesurak többnyire csak rókára korlátozzák zsákmányszerző vágyukat, Sir Eustace esetében azonban, ez sokkal egyetemesebb jellegű szokássá vált. Sir Eustace tehát röviden szólva nem mondható igazán makulátlan bárónak. Ám változatos fogyatékoságai, miként gyakran megesik, azt eredményezték, hogy a legtöbb férfi, jó és rossz egyaránt, meglehetősen kedvelte (kivéve talán némely férjet meg egy-két apát), a hölgyek viszont leplezetlenül rajongtak nyers szóhasználatáért.

Hozzá képest Bendix köznapi figurának mondható, magas, barna, elég jóképű huszonnyolc éves fiatalember, nyugodt, sőt tartózkodó modorú, népszerűsége bizonyos mértékig annak köszönhető, hogy kissé ünnepélyes szívélyességnél többre nem késztet senkit, sőt nyilván nem is viszonzna effélét.

Apjának öt évvel ezelőtt bekövetkezett halála óta gazdag ember. Az apa nagy vidéki földterületek felvásárlásával szerezte vagyonát, akkor még félreeső, fejletlen körzetek-

ben; és rejtélyes előrelátásánál fogva, miután mások pénzén gyárok és házak nőttek ki a földből körülöttük, sosem kevesebb mint tízszeres áron adott túl rajtuk. Jelszava ez volt: „Nyugodtan ülni, majd mások gazdaggá tesznek”, és ez nagyon is bevált a gyakorlatban. Fiára olyan vagyon maradt, hogy dolgoznia egyáltalán nem kellett, de mint jómaga kissé mentegetőzve kijelentette, nyilván örökölte apja képességeit, mert merő szenvedélyből sok olyan üzleti vállalkozáshoz nyúlt, amely csodálatosan bevált, s mint mondani szokta, ez a legizgalmasabb szerencsejáték a világon.

A pénz vonzza a pénzt. Graham Bendix örökölte, megkereste és végül össze is házasodott vele. A pénzzel járó feleség, egy liverpooli hajótulajdonos árvája, saját jogán félmilliónál többet vitt magával Bendixhez, akinek semmi szüksége nem volt erre. A vagyon itt teljesen mellékes körülmény volt, Bendixnek a nő kellett, és (mint barátai mondták) akkor is elvette volna, ha egy fityingje sincs.

Az asszony pontosan az ő esete volt. Magas, nyúlánk, komoly gondolkozású, nagyon művelt lány, olyan fiatal, hogy jelleme még nem alakulhatott ki teljesen (három évvel ezelőtt, amikor feleségül vette, lett éppen huszonöt éves), és valósággal eszményi feleség az ő számára. Bizonyos tekintetben talán puritánnak nevezhető, Joan Cullompton kedvéért azonban Bendix is hajlandó volt vállalni a puritánságot.

Későbbi magatartásával ellentétben Bendix fiatalkorában alaposan kitombolta magát. Megvallhatjuk, hogy a kulisszák mögötti világ sem volt ismeretlen terület számára. Gyakran emlegették a nevét egynémely bájos, üde teremtéssel kapcsolatban, diszkrétan, ha nem is teljes titokban, ahogy az már lenni szokott olyan férfiak esetében, akiknek sok a pénzük, éveik száma viszont kevés. Mindennek azonban egyszeriben vége szakadt, amint megnősült.

És villámcsapásként sújtott le életére az az átkos doboz csokoládé.

- Miután letette a portásnál a dobozt - folytatta Moresby a papírjait lapozgatva, míg a soron következőt megtalálta -, Mr. Bendix követte a társalgóba Sir Eustace-t, aki a *Morning Post*-ot lapozgatta.

Roger helyeslően bólintott. Sir Eustace ugyanis más újságot nem is olvashatott volna, csakis a *Morning Post*-ot.

Bendix viszont a *Daily Telegraph*-ot vette elő. Véletlenül éppen elég ráérős délelőttje volt. Semmiféle igazgatósági ülés, semmi érdekesnek ígérkező üzleti találkozó nem kergette ki abba a hamisítatlan novemberi esőbe. Továbbra is csak úgy tengett-lengett, átolvasta a napilapokat, belenézett a heti folyóiratokba, majd egy százas parti biliárdot játszott le egy hozzá hasonló ráérős tagtárssal. Fél egykor elindult, hogy otthon ebédeljen az Eaton Square-en levő házában, és magához vette a doboz csokoládét.

Mrs. Bendix eredetileg úgy rendelkezett, hogy aznap nem ebédel otthon, de megbeszélte találkozója elmaradt, így aztán mégis otthon ebédel. Bendix az étkezés után adta át a doboz csokoládét, a szalonban, ahol megitták a kávéjukat, és el is mesélte, hogyan jutott hozzá. Mrs. Bendix nevetve ugratni kezdte férjét zsugorisága miatt, amiért nem ő vette a csokoládét, de kedvére való gyártmány volt, és szívesen kóstolta meg a cég újfajta készítményét. Joan Bendix nem volt olyan komolykodó természet, hogy szégyellje természetes női gyengéjét, azt, hogy kedveli a finom csokoládét.

Ránézésre semmi különöset nem talált rajtuk.

- Kömény, cseresznye, maraschino - sorolta az ezüstpapírba csomagolt bonbonok közt turkálva, mert mindegyik szemén csinos kék betűs címke jelezte a töltését. - Más nincs is, úgy látom. Ez pedig éppenséggel nem újdonság, egyszerűen a szokásos likőrös csokoládéjuktól háromfélét raktak a dobozba.

- Csakugyan? - felelte rá Bendix, aki nem érdeklődött különösképpen a csokoládéfajták iránt. - Nos, azt hiszem, egyre megy. Nekem minden likőrös csokoládé egyforma ízű.

- És még hozzá a szokásos likőrös csokoládés dobozukba csomagolták - kifogásolta a felesége, miközben a doboz fedelét nézegette.

- De ez csak minta - felelt Bendix. - Lehetséges, hogy már készen állnak a megfelelő dobozaik.

- Nem hinném, hogy bármit is változtattak - jegyezte meg az asszony, miközben egy köményes cukorkát bontott ki az ezüstpapírból, aztán odanyújtotta a férjének a dobozt. - Kóstold meg!

A férfi a fejét rázta. - Köszönöm, drágám. Tudod, sosem eszem ilyesmit.

- Ezt mégiscsak meg kell kóstolnod, már büntetésből is, amiért nem vettél nekem egy tisztességes dobozzal. Tessék! Kapd el!

Odadobott egyet. A férfi elkapta, és most Mrs. Bendix elfintorította az arcát. - Tévedtem - mondta. - Ez már egész más, hússzor is erősebb a töltése.

- Az már valami - felelte Bendix -, ki nem állhatom azt a seízű édes nyalánkságot, amit likőrös csokoládé címen árulnak.

Azzal a szájába vette, amit a felesége odahajított neki, és beleharapott: rossz éppen nem volt, de túlságosan kellemes ízűnek sem találta a csípős folyadékot. - A kutyafáját - kiáltott fel. - Ez aztán erős. Mintha tiszta alkohollal töltötték volna meg.

- Na, ilyesmit azért nem csinálnak. - Felelt az asszony, és újabb darabot bontott ki. - De az biztos, hogy nagyon erős. Nyilván új keverék. Csípős, szinte égető. Meg sem tudom mondani, ízlik-e vagy sem. A cseresznyének határozottan mandulaíze van. Ez talán jobb lesz. Kóstolj meg egy maraschinót.

A férje az asszony kedvében akart járni, bekapott hát egy másodikat is, és még jobban viszolygott tőle. - Furcsa - mondta, és nyelv-

vével a szápadlását tapogatta -, mintha a nyelvem is elzsibbadna tőle.

- Én is úgy éreztem először - helyeselt a felesége. - De aztán inkább mintha csak bizseregne. És semmi különbséget nem érzek a cseresznyés meg a maraschinós között. Határozottan csípős. És még mindig nem döntöttem el, ízlik-e vagy sem.

- Nekem nem - felelte határozottan Bendix. - Azt hiszem, valami nincs rendjén ezekkel, a helyedben nem is ennék belőlük többet.

- Azt hiszem, ez egyelőre csak kísérlet - felelt a felesége.

Néhány perccel később Bendix elment hazulról, mivel találkozója volt a városban. Amikor elköszönt, az asszony még mindig kóstolgatott, hogy végre határozottan eldönthesse, ízlik-e a bonbon vagy sem. Utolsó mondata a férjéhez az a megállapítása volt, hogy a csokoládé mégiscsak csípi belül a száját, és nem tud többet megenni belőle.

- Mr. Bendix határozottan emlékszik a beszélgetésre - mondta Moresby, körültekintve az érdeklődő arcokon -, annál is inkább, mert elevenen többé nem látta a feleségét.

Ez a beszélgetés a szalonban körülbelül negyed és fél három között zajlott le. Bendix megbeszélés szerint pontosan megérkezett háromra a Citybe, ott körülbelül félórát töltött, aztán taxin indult ismét a klubjába teázni.

Már az üzleti megbeszélés folyamán is rendkívül rosszul érezte magát, a taxiban pe-

dig majdhogynem összesett, és mikor megálltak a klub előtt, a sofőr kénytelen volt segítségül hívni a portást, úgy kísérték be. Mindketten elmondták, hogy ijesztően sápadt volt, tekintete merev, szája viszont élénkpiros, a bőre nyirkos és tapadós. Eszméletét látszólag nem vesztette el, mert amikor a lépcsőig támogatták, a portás karján képes volt a társalgóig elmenni.

A portás úgy megrémült a külsejétől, hogy azon nyomban orvost akart hívni, Bendix azonban semmiből sem szeret nagy ügyet csinálni, határozottan tiltakozott, mondván, hogy biztosan csak egy kis gyomorrontásról van szó, pár percen belül túllesz az egész ügyön, nyilván evett valamit, ami megártott neki. A portásnak ugyan nem ez volt a véleménye, de nem erősködött tovább.

Bendix pár perc múlva Sir Eustace Pennefathernek is megismételte diagnózisát, aki azóta el sem hagyta a klubot, és még mindig a társalgóban tartózkodott. Most azonban Bendix hozzátette:

- Azt hiszem, attól a pokoli csokoládétól lehet, amit öntől kaptam, most jut eszembe. Rögtön éreztem, hogy furcsa íze van. Megyek is, felhívom a feleségemet, megkérdezem, nem lett-e rosszul ő is.

Sir Eustace jólelkű ember lévén, nem kevésbé rémült meg, amikor Bendixet meglátta, mint a portás, meg annak a gondolata is nagyon bántotta, hogy valamiképpen része lehet a dologban. Azonnal felajánlotta, hogy

inkább ő telefonál Mrs. Bendixnek, mivel a másik mozdulni is alig tud. Bendix éppen felelni akart, mikor különös változás történt az állapotában. Eddig ernyedten hanyatlott hátra a karosszékből, most hirtelen mereven kiegyenesedett, állkapcsa összezárult, szája félelmetes fintorokba húzódott, és görcsösen markolta a szék karját. Ebben a pillanatban Sir Eustace kétségtelenül keserűmandulaszagot érzett.

Most már nagyon megrémült, azt képzelte, Bendix ott hal meg a szeme láttára, rögtön a portásért és orvosért kiáltott. Még kettenhárman tartózkodtak a terem túlsó végében (melyben nyilván alapítása óta még soha nem hangzott el kiáltás), ezek nyomban odafutottak. Sir Eustace a másik kettőt azzal bízta meg, hogy a görcsökben fetrengő embert valahogy helyezték kényelembe. Semmi kétségük nem volt afelől, hogy Bendixen mérgezési tünetek mutatkoznak. Szólongatták, kérdezték, hogy van és miben segíthetnek rajta, de láthatóan nem kívánt, nem is tudott válaszolni.

Még mielőtt az orvos megérkezett volna, telefonüzenet érkezett: a feldúlt komornyik érdeklődött, ott van-e Mr. Bendix, ha igen, azonnal menjen haza, mert Mrs. Bendix állapota aggasztó.

Az Eaton Square-i házban hasonlóképpen alakultak az események Mrs. Bendixszel, mint a férjével, csak egy kicsit gyorsabb

ütemben. Körülbelül még egy félórát töltött a szalonban, és eközben vagy három csokoládét megevett. Aztán felment a hálószobába, csöngetett a szobalánynak, azt mondta, nagyon rosszul érzi magát és lefekszik egy kicsit. Pontosan úgy, mint a férje, azt hitte, hirtelen gyomorrontásról van szó.

A szobalány valami gyomornyugtatót kevert, a por összetétele főleg szódbikarbóna és bizmut volt, aztán forróvizet palackot adott neki, majd otthagya asszonyát, hogy pihenjen. Amit a lány Mrs. Bendix kinézéséről mondott, pontosan megegyezett azzal, amit a sofőr meg a portás Bendixen észlelt, azzal a különbséggel, hogy ő nem nyugtalankodott. Később be is ismerte, hogy falánknak tartotta asszonyát, és ezúttal is azt hitte, biztosan túl sokat evett ebédre;

Negyed négykor Mrs. Bendix szobájából erős csöngetést hallottak.

A lány azonnal felszaladt az emeletre, és úrnőjét valami merevgörcsszerű állapotban találta, eszméletlenül. Most már nagyon megremült, néhány percet elvesztegetett azzal, hogy megpróbálta magához téríteni, de aztán rohant a telefonhoz, hogy orvost hívjon. A házi orvosukat nem találta otthon, és egy kis időbe telt, amíg a komornyik kivette a telefont a már magánkívül levő lány kezéből, és maga intézkedett. Hamarosan sikerült is érintkezésbe lépnie egy másik orvossal. De mire az megérkezett, fél óra is eltelt Mrs.

Bendix csengetése óta, és már nem volt segítség. Beállt a kóma, és bár a doktor minden lehetségeset megtett, az asszony tíz perc múlva meghalt.

Amikor a komornyik felhívta a Szivárvány Klubot, Mrs. Bendix már halott volt.

Harmadik fejezet

Moresby idáig jutott beszámolójában, aztán szünetet tartott, nem csupán a hatás fokozása céljából, hanem hogy kifújja magát és valami frissítőt vegyen magához. Bár feszült érdeklődéssel kísérték előadását, eddig semmiféle tényt nem közölt, amiről hallgatóságának ne lett volna tudomása. Tulajdonképpen a rendőrségi nyomozásról akartak hallani, mert a sajtó annak részleteiről semmit sem közölt, továbbá még csak célzást sem tettek arra, mi a hivatalos elméleti felfogás ebben az ügyben. Moresby nyilván megérezte valamit ebből a közhangulatból, mert rövid szünet után mosolyogva így folytatta:

- Nos, hölgyeim, és uraim, nem tartom fel tovább önöket ezekkel az előzetes tudnivalókkal, de futólag érinteni kell mindent, ha el akarjuk érni, hogy teljes egészében áttekinthessük az ügyet.

- Mint tudják, Mr. Bendix nem halt meg. Szerencséjére mindössze két cukorkát evett meg, a felesége viszont hetet, és talán még annál is nagyobb szerencse, hogy kitűnő orvos kezébe került. Mire az orvos Mrs. Bendixhez érkezett, már mindenképpen késő

volt, nem segíthetett rajta. Mr. Bendix szervezetébe kevesebb méreg került, ennek a felszívódási ideje is lassúbb, az orvosnak tehát volt ideje megmentésére

- Ám a doktor nem tudhatta, miféle mérreggel áll szemben. Egyszerűen ciánhidrogénsav ellen kezelte a tünetek alapján, meg a szagot is érezte, amely azt tanúsította, hogy Mr. Bendix keserűmandula-olajat fogyaszthatott, de mivel egészen biztos nem lehetett a dolgában, egy-két más ellenszert is beadott neki. Annyi mindenestre kiderült, hogy amit megevett, nem érte el a halálos adagot; este nyolc óra körül már vissza is nyerte eszméletét. Lefektették a klub egyik hálósobájában, és másnapra már lábadozónak volt mondható.

Moresby kifejtette továbbá, hogy a Scotland Yard kezdetben feltételezte, hogy Mrs. Bendix halálát, valamint azt, hogy hajszál híján a férje is ugyanarra a sorsra jutott, valamilyen végzetes véletlen okozhatta. A rendőrség természetesen azon nyomban vizsgálatot indított, amint Mrs. Bendix mérgezés okozta haláláról értesült. A kerületi detektív-felügyelő megjelent a Szivárvány Klubban, mihelyt az orvos engedélyt adott, hogy a már öntudatánál levő, de még mindig súlyosan beteg embert kihallgassa.

A válságos állapotban levő férfi előtt még mindig titkolták felesége halálát, és csupán saját tapasztalatai felől kérdezték, hiszen az már kétségtelen volt, hogy a két eset ösz-

szefügg, és ha fény derül az egyikre, megvilágosodik a másik is. A felügyelő nyíltan megmondta Bendixnek, hogy megmérgezték, és afelől faggatta, hogy jutott a méreghez: tud-e erre vonatkozó felvilágosítást adni?

Nem sokkal ezelőtt már eszébe jutott Bendixnek a csokoládé. Megemlítette, milyen csípős íze volt, valamint azt is, hogy rögtön megmondta Sir Eustace-nak, biztosan az okozta a rosszullétét.

Erről már tudott a felügyelő.

Mire Bendix összeszedte magát, a detektív már kihallgatott mindenkit, aki érintkezésbe került az áldozattal ama a délutáni óráig, amikor visszaérkezett a klubba. Meghallgatta a portást, és megtette a lépéseket, hogy előkerítse a taxist. Azokkal a tagtársaival is beszélt, akik akkor Bendix körül segédkeztek a társalgóban, Sir Eustace pedig közölte Bendix megjegyzését a csokoládéról.

Lényeges dolgot nemigen tudott meg a felügyelő, de csupán rutinból átkutatta a papírkosarat, és előkerítette a kísérőlevelet, valamint a csomagolópapírt. Szintén csak rutinból és nem különösebb fontosságot tulajdonítva a dolognak, Bendixet is kikérdezte erre vonatkozólag, és csak akkor fogta fel a szemétkosárban talált papírok fontosságát, amikor tudomására jutott, hogy ebéd után mind a ketten ettek a csokoládéból, és még mielőtt a férj elment volna hazulról, az asszony már is jóval többet fogyasztott belőle.

Most közbelépett az orvos, és a felügyelő

kénytelen volt elhagyni a betegszobát. Első dolga volt felhívni telefonon a Bendix házbanszolgálatot teljesítő kollégáját, azzal, hogy haladéktalanul foglalja le a dobozt a maradék csokoládéval, amely valószínűleg még mindig a szalonban található, és állapítsa meg azt is, körülbelül hány szem hiányzik a dobozból. A kolléga szerint nyolc vagy tíz. A felügyelő, aki a Bendixszel folytatott beszélgetés alapján legfőlőbb hat-hétre számított, megtelefonálta a Scotland Yardnak addigi értesüléseit.

Ezek után a figyelem a bonbonok köré összpontosult. Még aznap este bevitték a dobozt a Scotland Yardra, és nyomban elküldték vegyvizsgálatra.

- Nos, a doktor nem járt messze az igazságtól - folytatta Moresby. - A csokoládében talált mérég nem volt ugyan keserűmandula-olaj, hanem nitrobenzol, de e kettő között nem nagy a különbség. Ha önök között; hölgyeim és uraim, van, aki ért a kémiához, biztosan többet tud erről, mint jómagam, de tudomásom szerint némelykor használják olcsóbb fajta cukorkák ízesítésére (kisebb mértékben, mint azelőtt), hogy mandulaízt adjanak az árunak, a mandulaolaj pótszereként, amely, mondanom sem kell önöknek, szintén erős mérég. A nitrobenzol használata többnyire anilinfestékek gyártásakor szokásos.

Mikor befutott a Scotland Yardra a vegyelemzés eredményéről szóló első jelentés, ez alátámasztani látszott azt a feltevést, hogy

véletlen baleset történt. Olyan mérég jelenlétét mutatták ki, amely a csokoládégyártásban és édességek esetében általában szokásos. A cég a valódi likőrök olcsó pótszereként alkalmazta, de ezúttal nyilván túl sok került a bonbonokba. Az a tény pedig, hogy az ezüstpapíron csupán maraschino, kömény és cse-resznye jelzést találtak, amelyeknek mindig van egy kis keserűmandula zamata, megerősítette ezt a feltevést.

Ám még mielőtt a rendőrség magyarázatot kérhetett volna a cégtől, más tényekre is fény derült. Az alsó sorokban semmiféle ártalmas anyagot nem találtak. Továbbá az alsó sorokban a bonbonok töltése pontosan megfelelt a csomagolás jelzésének, míg legfelül mindegyik darabban a három likőr keveréke szerepelt a mérég mellett, és sohasem például csak maraschino és a mérég. Különösnek látszott az is, hogy az alsó sorokban egyáltalán nem volt se maraschino, se kömény, se cse-resznye.

Az az érdekes tény is kiderült a vegyelemzés részletes adataiból, hogy a felső sor minden darabja, a három likőr keverékén kívül, pontosan hat minim (a gyógyszerészetben használatos legkisebb súlyegység) nitrobenzolt tartalmazott, se többet, se kevesebbet. Meglehetősen nagy dobozok voltak ezek, úgyhogy elég sok likőrös cukorka fért el bennük, a mérget tartalmazó darabokon kívül. Ez lényeges tény. Ennél is lényegesebb azonban, hogy az egészségre ártalmas darabok alján

határozottan felfedezhető volt a belefűrt apró kis lyuk, melyet aztán olvasztott csokoládéval igyekeztek eltüntetni.

Ezek után világossá vált a rendőrség számára, hogy itt fondorlatos gaztetről van szó.

Valaki meg akarta ölni Sir Eustace Pennefathert. E célból szerzett egy doboz Mason-féle likőrös csokoládét, aztán a tartalmából kiválasztotta azokat a darabokat, amelyeknek zamatát nem zavarja a mandulaíz, majd piciny lyukat fűrt a cukorkák alján, kiszívta belőlük a töltetet, valószínűleg szemcseppentővel beszivattyúzta a mérget, a belső üreget pedig megtöltötte az eredeti töltetek keverékével, gondosan eltüntette a kis lyukat, végül visszacsomagolta a cukorkákat az eredeti ezüstpapírba. Aprólékos munka, és aprólékos gondnal hajtották végre.

A kísérőlevél meg a csomagolás most már döntő fontosságú bizonyítékká vált, és a felügyelőnek, aki előrelátóan kimentette a szemétből, volt oka rá, hogy vállon veregesse önmagát. A dobozzal meg a benne megmaradt cukorkákkal együtt döntő bűnjelül szolgálnak majd egy hidegvérrel megfontolt gyilkossági ügyben.

Az illetékes főfelügyelő magához vette ezeket a bűnjeleket, és felkereste a Mason és Fiai cég ügyvezető igazgatóját, egy szóval sem említette, hogyan került hozzá, csak letette elébe a levelet, és arra kérte, válaszoljon ezzel kapcsolatban bizonyos kérdéseire. Hány ilyen dobozt küldtek szét (kérdezte az

igazgatótól), erről kinek lehetett tudomása, továbbá kinek lehetett alkalmá megkaparintani azt a dobozt, amelyet Sir Eutace-nak küldtek el?

Ha a rendőrség abban reménykedett, hogy meghökkenti Mr. Masont, az eredmény semmiség volt ahhoz képest, amennyire Mr. Mason lepte meg a rendőrséget.

- Nos uram? - igyekezett szóra bírni a főfelügyelő Mr. Masont, mert úgy látszott, képes naphosszat kezében forgatni a levelet.

Mr. Mason megigazította a szemüvegét, hogy tisztán lássa a főfelügyelőt, és most már a levél helyett őt vizsgálgatta. Kis növésű, eléggé indulatos, idősebb férfi volt, aki Huddersfield egy kis mellékutcájában látta meg a napvilágot, és eszébe sem jutott, hogy ezt a tényt bárki elől elleplezze.

- Honnan a pokolból került ez önhöz? - kérdezte. Itt meg kell említenem, hogy az újságok akkor még nem közölték Mrs. Bendix halálának szenzációt keltő körülményeit.

- Én azért jöttem ide - felelte erre nyomtatékosan a főfelügyelő -, hogy öntől tudjam meg a körlevél szétküldésének körülményeit, tisztelt uram, és semmiképpen sem azért, hogy én számoljak be arról, miképpen került hozzám.

- Akkor pedig mehet a pokolba - felelt elszántan Mr. Mason. - És viheti magával az egész Scotland Yardot is - tette hozzá, mint akinek csak utólag jutott eszébe a helyes megoldás.

- Figyelmeztetnem kell önt, uram - tekintélye mögé rejtette sértődöttségét -, sőt kénytelen vagyok óva inteni, hogy önre nézve súlyos következményekkel járhat, ha kérdéseimre megtagadja a választ.

Úgy látszott azonban, hogy Mr. Masont inkább felingerelte, semmint megfélemlítette a burkolt fenyegetés. - Takarodjon az irodámból - kiáltotta dühödten. - Részeg maga? Vagy tréfálni akar velem? Maga éppolyan jól tudja, mint én, hogy ilyen levelet tőlünk soha senki nem küldött.

Most aztán a főfelügyelőn volt a meghökkenés sora.

- Nem... az önök cége nem is küldött ki ilyet? - dadogta. Hiszen ez az eshetőség eddig eszébe sem jutott. - Akkor hát hamisítvány.

- Hát nem ezt magyarázom magának? - füstölgött az öregúr, dühös pillantást vetve rá bozontos szemöldöke alól. Ám a főfelügyelő látható megdöbbenése meglágyította egy kissé.

- Uram - folytatta a főfelügyelő -, mégis még kell kérnem, szíveskedjék válaszolni a kérdéseimre, amilyen részletesen csak lehet. Gyilkossági ügyben nyomozok, és ... - most egy kis szünetet tartott, s azt hitte, ravasz trükkhöz folyamodik - és a gyilkos, úgy látszik, az önök cégét használta fel aljas üzelmei leplezésére.

A trükk bevált.

- Az isten verje meg! - ordított az öregúr.

- A mocskos gazember. Halljam a kérdéseit, fiam, felelek én mindenre készséggel.

Ezek szerint létrejött az összhang, és a főfelügyelő igyekezett fogódzót találni az ügghöz.

Az ezt következő öt perc folyamán csak a lehangoltsága fokozódott. Úgy képzelte, hogy rendkívül egyszerű ügyel van dolga, de most már világos, hogy bonyolult, súlyos esettel áll szemben. Eddig azt hitte (és feltevesei osztották véleményét), hogy ebben az esetben valaki engedett a pillanatnyi, alkalmosülte kísértésnek. A Mason-cégben valaki ellenséges indulattal viseltetik Sir Eustace iránt. Ennek (a főfelügyelő feltevése szerint nyilván nőszemélynek) a kezébe került a neki címzett doboz és a levél. Az alkalom kézenfekvő, mivel az üzemben használatos nitrobenzol könnyen hozzáférhető: az eredmény már megmutatkozott. A tettes nyilván hamarosan kézre kerül.

Most már, úgy látszik, kénytelen elvetni a tetszetős elméletet, elsősorban azért, mert efféle levelet nem küldtek senkinek; az üzem semmiféle újfajta csokoládét nem hozott forgalomba, amikor azonban mégis megteszi, magánszemélyeknek akkor sem küldözget mintadobozokat, a levél tehát hamisítvány. A levélpapír azonban valódi (ennyi maradt meg az eredeti elmélet alátámasztására), amennyire az öregúr megállapíthatta. Határozottnem tudja megmondani, de azt hiszi, hogy a fél évvel ezelőtt kifogyott régi fajtá-

ból való. Lehetséges, hogy a cégnyomás hamis, de ezt nem állítja biztosan.

- Fél évvel ezelőtt? - kérdezte valósággal kétségbeesve a főfelügyelő.

- Körülbelül - mondta a másik, és előhúzott egy levélpapírt a csomóból, mely az asztalán hevert. - Ezt használjuk mostanában. - A főfelügyelő szemügyre vette, és rögtön látta a különbséget. Az újfajta vékonyabb és fényesebb. Fent a cégnyomás azonban ugyanolyannak tűnt. A főfelügyelő feljegyezte a nyomda címét, ahol készült.

- Sajnos, a régi fajtából egyetlen darab sem maradt, hiába keresgélt Mr. Mason.

- Egyszóval - folytatta Moresby - megállapították, hogy régi fajta levélpapírra írták a kísérőlevelet. A széle kétségtelenül kissé sárgult már. Odaadom, nézzék meg önök is, de kérem, vigyázzanak rá. - És most kézről kézre adták a régi papírlapot, amelyet a gyilkos bocsátott útjára, hogy valamennyi jövődöbéli önkéntes detektív tanulmányozhassa.

- Nos, hogy most már rövidre fogjam a történetet - vette át ismét a szót Moresby -, megnéztük az előállító vállalatnál, a Webster nyomdában, a Frith Streeten, és ők hajlandók akár eskü alatt is vallani, hogy a papír tőlük való. Ezek szerint a papír sajnálatos módon eredeti darab.

- Ezzel nyilván azt akarja mondani - szolt közbe nyomatékosan Sir Charles Wildman -, hogy ha a fejnyomat hamisítvány, azt a

nyomdában viszonylag könnyen megállapították volna?

- Úgy van, Sir Charles. Kivéve azt az eshetőséget, hogy olyasvalaki csinálta, akinek kis sajtógép van a birtokában. Viszont ez is könnyen megállapítható volna. Egyelőre csupán annyit tudhatunk, hogy a gyilkos Masoneknál fél évvel ezelőtt hozzáférhetett a cég levélpapírjához. Ez meglehetősen tág kör.

- Azt hiszi, azzal a szándékkal lopták el, hogy végül erre a célra használják? - kérdezte Alicia Dammers.

- Ez valószínűnek látszik, asszonyom. De valami halogatásra készítette a gyilkost.

- Ami a csomagolást illeti, Mr. Mason semmi segítséget nem tudott nyújtani. Közöséges vékony csomagolópapír volt, olyan, ami mindenütt kapható, és Sir Eustace nevét szabályosan, kézzel, csupa nagybetűvel írták rá. Ebből nyilván semmiféle következtetésre nem juthatnak. A bélyegről nyilvánvaló, hogy a küldemény este fél tízkor került ki a Strandról, a Southampton Street-i postahivatalból.

- A postát fél kilenckor szedik ki, a következőt fél tízkor - magyarázta Moresby -, ezt tehát e két időpont között adták fel. A csomag olyan kicsi volt, hogy a levélszekrény nyílásán is befért. Csupán a bélyegről lehet következtetni. A postahivatal abban az időpontban már zárva volt, személyesen az ablaknál tehát nem adhatták fel. Talán ezt is meg kívánják tekinteni. - És most a kis da-

rab barna csomagolópapírt is komolyan szemügyre vették egymás után.

- Elhozta talán a dobozt is, a megmaradt csokoládéval ? - tette fel a kérdést Mrs. Fielder-Flemming.

- Nem, asszonyom. Közöséges Mason-doboz volt, a csokoládét pedig felhasználták az elemző vizsgálatokhoz.

- Ó - sóhajtott fel kiábrándultan Mrs. Fielder-Flemming. - Azt gondoltam, talán valami ujjlenyomat található rajta.

- Megnéztük azt mi tüzetesen - válaszolt Moresby, anélkül hogy a pillája megrezzent volna.

Kis szünet állt be, míg körbejárt a csomagolás.

- Természetesen a nyomozás arra is kiterjedt, vajon láttak-e valakit, aki csomagot dobott a postaládába fél kilenc és fél tíz között a Southampton Streeten - folytatta Moresby -, de eredménytelenül. Lelkiismeretesen kikérdeztük Sir Eustace Pennefathert is, képes-e vajon magyarázatot találni, hogy miért akarta valaki kioltani az életét, és ki lehetett az. Ám Sir Eustace-nak sejtelve sincs ilyesvalakiről, nem tudott segítségünkre lenni. Természetesen teljes apparátussal igyekeztünk felderíteni, vajon kinek állna érdekében a halála, de eredményre nem jutotunk. Javai főként feleségére szállnának, aki válópert tett folyamatba ellene, és külföldön tartózkodik. Lenyomoztuk a tartózkodási helyeit, s kizárt, hogy köze lenne az ügryhöz.

Egyébként - tette hozzá Moresby nem hivatalos minőségben - nagyon rokonszenves hölgy.

- Visszatérve a tényekre, mindössze annyit tudunk, hogy a gyilkos fél évvel ezelőtt valamilyen kapcsolatban állt a Mason és Fiai céggel, továbbá csaknem bizonyos, hogy a kérdéses estén fél kilenc és fél tíz között a Southampton Streeten járt. Különben sajnós azt kell mondanom, mindenütt falba ütköztünk. - Moresby nem mondta ugyan ki, hogy szerinte ugyanez lesz a helyzet az amatőr bűnügyi szakértőkkel is, akik itt ülnek előtte, de nyilván rájuk is értette.

Csönd következett.

- Ez minden? - kérdezte Roger.

- Minden, Mr. Sheringham - felelte Moresby.

Újabb csönd.

- De hát a rendőrségnek nyilván van valami elmélete a dolgról? - szólalt meg Mr. Morton Harrogate Bradley, szórakozott modorában.

Moresby láthatóan habozott.

- Ki vele, Moresby - buzdította Roger. - Nagyon egyszerű elmélet, magam is ismerem.

- Hát - hallgatott a szóra Moresby, és folytatta: -, arra a feltevésre hajlunk, hogy a büntett elmebeteg vagy félbolond műve, és Sir Eustace valószínűleg nem is ismeri személyesen. Ugyanis - folytatta kissé kellenül Moresby - ... ugyanis - beszélt tovább felbátorodva - Sir Eustace kissé, hogy

úgy mondjam, zaklatott életmódot folytat, ne vegyék zokon ezt a megállapítást. A Yardon az a vélemény alakult ki, hogy valami vallási vagy szociális mániában szenvedő idegbajos vette a fejébe, hogy megszabadítja tőle a világot, hogy ezzel a kifejezéssel éljek. Némi kiruccanása szóbeszéd tárgya lett, amint bizonyára önök is tudják.

- De lehet olyan elmebajos is, akinek a gyilkolás a mániája, aki bizonyos távolságból akar embert ölni, szórakozásul.

- Ott van például a Horwood-ügy, mint tudják. Egy örült például egyenesen a rendőrfőnöknek küldött mérgezett csokoládét. Nagy feltűnést keltett a dolog. Azt hisszük, ennek mintájára történt meg ez az eset. Nagy feltűnést keltő bűnügyeknél gyakran előfordul, hogy hasonló természetű ügy fakad a nyomukban, mint bizonyára önök is tudják.

- Nos, ez a mi elméletünk. És amennyiben helyes, akkor annyi esélyünk van a gyilkos nyakon csípésére ... mint... mint... – és most Moresby főfelügyelő tétován kapkodott valami valóban tünékeny után.

- Akárcsak nekünk - vélte Roger.

Negyedik fejezet

A klubtagok még együtt maradtak egy darabig Moresby távozása után is. Elég megbeszélőnivalójuk akadt, mindenki elmondta véleményét, javaslatokat tettek, és elméleteket fejtettek ki.

Úgyszólván egyértelműen az a vélemény alakult ki, hogy a rendőrség téves úton haladt. Az elméletük sem lehet helytálló. Ez nem egy elmebeteg véletlen büntette. Valaki elszántan és módszeresen hajtotta végre tervét, hogy Sir Eustace-ot megszabadítsa a földi léttől, és ennek a valakinek bizonyára megvolt erre az oka, illetve az indítéka. Mint szinte minden bűntény esetében, itt is az indítékot kell keresni, tehát ebből induljunk ki: *cherchez le motif*.

Az elméletek előterjesztését és megvitatását Roger határozottan lefékezte, mondván, az egész kísérlet célja, amint már ismételten kifejtette, hogy mindenki egymástól függetlenül dolgozzék, ne befolyásolja a többiek agyműködése, hozza létre mindenki a maga elméletét, és igyekezzék azt a maga módján alátámasztani...

- De hát, Sheringham, nem kellene össze-

geznünk a feltárt tényeket? - harsant fel Sir Charles hangja. - Én azt ajánlanám, hogy bár mindenki önállóan folytassa le nyomozását, ha új tényeket derít fel, bocsássa a többiek rendelkezésére. Ez a kísérlet elméleti jellegű, semmiképpen sem nyomozási verseny.

- Sok minden szól a véleménye mellett, Sir Charles - helyeselt Roger. - Magam is alaposan megfontoltam a dolgot. De végül mégis azt hiszem, jobb lesz, ha mindenki megtartja magának az új megállapításokat is a mai estétől fogva. Hiszen máris tudomásunk van mindarról, amit a rendőrség megállapított, és amit feltárhatunk, bizonyára nem vezet rá a gyilkos személyére, inkább csak egyéni elméletünket támasztja majd alá.

Sir Charles, nyilván nem teljesen meggyőzve, morgott valamit.

- De hajlandó vagyok szavazásra bocsátani a kérdést - tette hozzá előzékenyen Roger.

Szavaztak. Sir Charles és Mrs. Fielder-Flemming a tények teljes felfedése mellett, Mr. Bradley, Alicia Dammers és (némi habozás után) Mr. Chitterwick meg Roger ellene szavazott.

- Megtarthatjuk magunknak az eredményeinket - szögezte le Roger, és emlékezetébe véste, ki mire szavazott. Hajlott arra a feltevésre, hogy a szavazás jelentős pontossággal jelzi, ki éri be általános elméletek faragásával, és ki hajlandó az ügy szellemében kimozdulni és dolgozni is. De arról is árulko-

dott, kinek van, kinek nincs kész elmélete. Sir Charles egykedvűen vette tudomásul a szavazás eredményét. - Akkor hát valamenyenien most indulunk neki - jelentette ki.

- Illetve attól a perctől kezdve, hogy elhagyjuk ezt a termet - helyesbített Morton Harrogate Bradley, és megigazította a nyakkendőjét. - De egyetérték Sir Charlesszal abban, hogy aki hozzá tud tenni valamit a főfelügyelő beszámolójához, az most tegye meg.

- De tud valaki effélét? - kérdezte Mrs. Fielder-Flemming.

- Sir, Charles személyesen ismeri a Bendix házaspárt - jegyezte meg Alicia Dammers tárgyilagosan -, meg Sir Eustace-t is. És természetesen én is ismerem Sir Eustace-t.

Roger elmosolyodott. Miss Dammersnak ez a kijelentése a szándékos jelentéktelenítés iskolapéldája. Mindenki tudja ugyanis (legalábbis így terjedt el a híre), hogy Miss Dammers volt az egyetlen nő, aki ráborította az asztalt Sir Eustace Pennefatherre. Sir Eustace ugyanis fejébe vette, hogy ennek az intellektuális hölgynek a skalpját is az övére függeszti győzelmi jelvényként, ama számtalan, egyáltalán nem intellektuális női scalp közé, mellyel már büszkélkedhetett. Alicia Dammers kitűnő megjelenésével, magas, karcsú alakjával, kifogástalanul ízléses öltözködésével teljesen kielégítette a bárónak a női külsőt illető sokrétű igényét. És maga is bevetette minden vonzerejét.

Az eredményt Miss Dammers nagyszámú

baráti köre nem csekély szórakozással kísérte figyelemmel. Miss Dammers ugyanis láthatólag készséggel adta meg magát a csáberőnek. Úgy látszott, hogy teljesen aláveti magát a hódítónak. Együtt jártak vacsorázni, vendégségbe, ebédelni, kirándulásokra, Sir Eustace mindennap a másnapi kecsegtető, végleges megadás reményében folytatta a heves ostromot, minden furfangját latba vetve.

Miss Dammers aztán teljes nyugalommal visszavonult, és a következő őszön napvilágot látott a könyve, melyben végképp ízekre szedte Sir Eustace-t, pszichológiai elemzéssel a világ elé tárva lelki alkatának visszataszító jellegzetességeit.

Miss Dammers sosem szokott „művészetéről” beszélni, talán éppen azért nem, mert valóban ragyogóan írt, nemcsak tetszelgett az író szerepében és nyilván meggyőződése diktálta, hogy mindent fel kell áldozni az írásnak (beleértve Sir Eustace Pennefather földi halandó érzelmeit), amely istenségnek ő teljes szívéből hódolt.

- A Bendix házaspár véletlenül került ebbe a bűnügybe, a gyilkos szemszögéből nézve - magyarázta Mr. Bradley olyan jóindulattal, mintha gyereknek tanítaná, hogy az ábécében B betű következik az A után. - Tudomásunk szerint több közük nem volt hozzá, csak annyi, hogy Sir Eustace és Bendix tagtársak a Szivárvány Klubban.

- Fölösleges, hogy véleményt nyilvánítsanak Sir Eustace-ról - jegyezte meg Miss

Dammers. - Aki elolvasta a *Test és az ördögöt*, tudja, milyennek tartottam őt, és semmi okom feltételezni, hogy megváltozott volna, amióta tanulmányoztam. Persze, nem tartom magam csálhatatlannak. De nagyon érdekelne, vajon Sir Charles véleménye megegyezik-e az enyémmel, vagy sem.

Sir Charles nem olvasta a *Test és az ördögöt*, és kissé zavarba jött.

- Nem hinném, hogy hozzátehetnék bármit is ahhoz a képhez, amely a főfelügyelő beszámolója nyomán kialakult bennünk. Nem ismerem közelebbről azt az embert, sőt nem is óhajtom.

Mindenki ártatlan képet vágott. Az a pletyka járta ugyanis, hogy eljegyzés van készülöben Sir Charles egyetlen lánya és Sir Eustace között, és hogy Sir Charles nem éppen kitörő lelkesedéssel fogadta ezt a hírt. Azt is tudták, hogy az eljegyzés hírét elhamarkodottan tették közzé; és már másnap meg is cáfolták.

Sir Charles igyekezett éppolyan ártatlan képet vágni, akár a többiek.

- Ahogy a főfelügyelő célzott rá, kellemetlen fráter, némelyek sötét alaknak is mondják. Nőügyei vannak - folytatta kíméletlenül Sir Charles -, iszik is elég sokat. - Sir Charles Wildman nyilván nem tartozik Sir Eustace Pennefather rajongói közé.

- Ehhez csupán egy jelentéktelen lélektani megfigyeléssel járulhatok hozzá - jegyezte meg Alicia Dammers. - Ám ez is mutatja,

milyen lanyhán reagál mindenre. Most, ilyen rövid idővel a tragédia után, máris valami új nővel kapcsolatban emlegetik Sir Eustace nevét. Engem kissé meglepett a dolog, amikor meghallottam - tette hozzá szárazon Miss Dammers. - Azt képzeltem, mégiscsak jobban megrázza a szörnyű véletlen, amely reá nézve szerencsés, de Mrs. Bendixre végzetes volt, még akkor is, ha a hölgyet nem is ismerte.

- Most jut eszembe, már előbb meg akartam mondani - szólt közbe Sir Charles -, Mrs. Bendix nem volt teljesen ismeretlen Sir Eustace számára, bár lehetséges, hogy tökéletesen elfelejtette, hogy valaha találkoztak; de mégis így van. Én éppen Mrs. Bendixszel beszélgettem valamelyik premieren (nem jut eszembe, melyik darab volt az), amikor Sir Eustace odajött hozzám. Bemutattam őket egymásnak, sőt megemlítettem, hogy Bendix is tagja a Szivárvány Klubnak. Majdnem megfeledkeztem erről.

- Akkor sajnos nem volt igazam - aggályoskodott Miss Dammers -, túlságosan kedvezően ítéltem meg. - Úgy látszik, az ő megítélése szerint nagyobb vétség, ha valaki túl elnéző a boncteremben, mint ha rosszindulatú véleményt nyilvánít.

- Ami Bendixet illeti - mondta kissé bizonytalanul Sir Charles -, nem tudom, mivel tágíthatnám a róla való ismereteiket. Nagyon rendes, kiegyensúlyozott fiatalember. Nagyon gazdag, mégsem szállt a fejébe a va-

gyon. A felesége is bájos teremtés volt. Talán egy kicsit túl komoly. Az a fajta, aki szívesen tölti az idejét bizottsági üléseken. Nem azért mondom, mintha ez ellene szólna.

- Sőt, ellenkezőleg - jegyezte meg Miss Dammers, aki maga is szívesen vett részt bizottsági üléseken.

- Persze, persze - helyeselt sietve Sir Charles, mert eszébe jutott Miss Dammers különös szenvedélye. - És nem volt túl komoly ahhoz sem, hogy mindent kipróbáljon, még a jelentéktelen dolgokat is.

- Más próbát is állnia kellett, bár nem tudott róla - szólt közbe ünnepélyesen Mrs. Fielder-Flemming, aki még mérlegelte a helyzet drámaiságát. - Mégpedig éppenséggel nem jelentéktelen próbát. Vesztett a halállal szemben. - Mrs. Fielder-Flemming sajnálatos módon igyekezett a mindennapi életbe átvinni drámai készségét, és ez éppenséggel nem állt összhangban szakácsnőre emlékeztető külsejével.

A szeme sarkából Miss Alicia Dammerst vizsgálgatta, és azon tűnődött, vajon képes lesz-e kihozni egy színdarabot, mielőtt a másik hölgy egy könyvvel elválná az útját.

Roger, elnöki minőségében, igyekezett a megbeszélést a lényegre terelni. - Bizony, a szerencsétlen asszony. Ám nekünk ügyelnünk kell rá, hogy ne zavarjuk össze a dolgokat. Elég nehéz szem előtt tartani, hogy a meggyilkoltnak semmi köze nem volt a bűntényhez, de ez a helyzet. Véletlen folytán

nem a kiszemelt személy halt meg: nekünk Sir Eustace-ra kell a figyelmünket összpontosítanunk. Nos, ismeri-e még valaki Sir Eustace-t, tud-e róla újat mondani, vagy valamit közölni velünk a bünténnyel kapcsolatban?

Senki sem jelentkezett.

- Akkor tehát valamennyien egyetértünk. Állapodjunk meg a következő ülésünk időpontjában. Azt javaslom, szánjunk egy egész hetet az elméleteink kialakítására és a szükségesnek tartott nyomozásaink lefolytatására, jövő hétfőtől kezdve aztán több estén összejövünk, most pedig sorshúzás útján döntjük el, milyen sorrendben ismertetjük majd megállapításainkat és feltevéseinket. Vagy úgy véli talán valaki, hogy egy estére több előadót is programba vehetünk?

Rövid megbeszélés után úgy döntöttek, hogy egy hét múlva, azaz a következő hétfőn este jönnek össze legközelebb, továbbá, hogy részletesen megtárgyalhassanak mindent, csak egy előadót sorsolnak ki egy estére. Megtörtént a sorsolás, amely a következő sorrendet jelölte ki: 1. Sir Charles Wildman, 2. Mrs. Fieider-Flemming, 3. Mr. Morton Harrogate Bradley, 4. Roger Sheringham, 5. Alicia Dammers, végül 6. Mr. Ambrose Chitterwick.

Mr. Chitterwick szemmel láthatóan feldehült, hogy a nevét utolsóként olvasták fel a listán.

- Ezalatt - közölte bizalmasan Morton Harrogate-tel - talán valaki megtalálja a he-

lyes megoldást, és az én előadásomra már nem is kerül sor. Ha ugyan - tette hozzá kételkedően - jutok egyáltalán valami eredményre. Nem mondaná meg nekem, *hogyan* kezd munkához egy detektív?

Mr. Bradley jóindulatúan mosolygott, és megígérte Mr., Chitterwicknek, hogy kölcsönad egyet a művei közül. Mr. Chitterwick, bár valamennyit olvasta, legtöbbjük meg is volt neki, hálásan megköszönte a szívességét.

Mielőtt bezárták volna az ülést, Mrs. Fielder-Flemming nem állhatta meg, hogy ne tegyen egy enyhén drámai kijelentést.

- Milyen furcsa az élet - mondta mély sóhajjal Sir Charles felé fordulva. - Véletlenül láttam Bendixéket az Imperialban, a páholyukban. Ki hitte volna, hogy az az utolsó estéje annak az asszonynak. (Igen, látásból ismerem őket. Többnyire eljöttek a premierjeimre.) Én a zsöllyében ültem, közvetlenül az ő páholyuk alatti sorban. Az élet néha furcsább, mint a regények. Ha én akkor sejtettem volna, milyen iszonyú végzet lebeg felette, hát...

- Bizonyára nem mulasztotta volna el figyelmeztetni, hogy óvakodjék a csokoládétól. Remélem ... - felelt Sir Charles, aki nem tartotta túlzottan nagyra Mrs. Fielder-Flemminget.

Ezzel véget ért az ülés.

Roger hazatért az Albanyban levő szállására, rendkívül elégedetten önmagával. Úgy sejtette, a kísérletek a rejtély megoldására

éppoly érdekesek lesznek számára, mint a probléma maga.

Ő mindenestre kitett magáért. A sorshúzásban nem volt szerencséje, szívesebben vette volna, ha Mr. Chitterwick helyére kerül, mert akkor módjában lett volna áttekinteni a többiek eredményeit, mielőtt elébük tárja a sajátját. Nem mintha mások elméjére kívánna támaszkodni: akár Mr. Morton Harrogate Bradleynek, neki is volt már elmélete készenlétben, de szívesen mérlegelte vagy bírálta volna Sir Charles, Mr. Bradley és leginkább Alicia Dammers eredményeit (úgy vélekedett ugyanis, hogy a klubban ez a három legkiválóbb elme), mielőtt visszavonhatatlanul közreadja a magáét. És valamennyi bűnügy közül, amelyet eddig tanulmányozott, éppen ennek a nyitjára szeretett volna leginkább rátalálni.

Legnagyobb meglepetésére, szállására érve ott találta Moresbyt, aki a szalonban várakozott rá.

- Hát megjött, Mr. Sheringham - üdvözölte a körültekintő rendőrtisztviselő. - Azt gondoltam, nem lesz ellenére, ha megvárom itt, hogy néhány szót válthassunk. Nem nagyon vágyik még az ágyba?

- Egyáltalán nem - válaszolt Roger, és előkészítette a palackot meg a szódásüveget. - Korán van még. Majd szólok.

Moresby tapintatosan félrenézett.

Mikor már kényelmesen elhelyezkedtek a

két hatalmas bőrfotelben a kandalló előtt, Moresby szabadkozni kezdett.

- Tulajdonképpen a főnök bízott meg az-
zal, Mr. Sheringham, hogy amúgy nem hiva-
talanosan tartsam szemmel önt meg amatőr ba-
rátaikat ebben az ügyben. Nem mintha nem
bíznánk meg magukban, vagy attól tartan-
ánk, hogy talán nem lesznek elég elővigyá-
zatosak, vagy más effélettől, de azért okosabb,
ha tudjuk, hogyan folyik ez a koncentrált de-
tektívvállalkozás.

- Meg aztán, ha valamelyikünknek való-
ban lényeges dolgot sikerül megállapítania,
bele is kukkanthassanak a dologba - szólt
közbe Roger mosolyogva. - Hogyne, tökéle-
tesen megértem a hivatalos álláspontot.

- Inkább azért, hogy közbelépjunk, ne-
hogy esetleg felriasszák a megülő madárkát
helyesbített kissé szemrehányóan Moresby.

- Erről van szó, Mr. Sheringham.

- Csakugyan - vetette közbe alig titkolt
kétkedéssel Roger -, de azt talán nem hiszik,
hogy védelemért fordulunk majd önökhöz?
Vagy mégis, Moresby?

- Őszintén mondom, erre nem gondoltam.
Nekünk nem szokásunk feladni egy ügyet,
amíg a leghalványabb reményünk van rá,
hogy elcsípjük a tetteket, és Farrar detektív-
felügyelő, aki ezt a nyomozást vezette, na-
gyon is rátermett ember.

- És azt hiszi, hogy az elmélete, miszerint
a gyilkosság valami elmebeteg bűnöző műve,
teljesen támadhatatlan?

- Végül is kénytelen volt ezt a következtetést levonni, Mr. Sheringham. De hiszen abból nem lehet semmi baj, ha az önök klubja elszórakozik ezzel - tette hozzá nagyvonalúan -, elvégre elég szabad idejük van.

- No, jó - mondta erre Roger, nem hederítve az ugratásra.

Néhány percig csendben pipázgattak.

- Ki vele, Moresby - szólalt meg aztán nyájasan Roger.

A főfelügyelő odafordult hozzá, de tekintete csak meglepetést árult el. - Mit mond, uram?

Roger a fejét rázta. - Ezt én nem veszem be, Moresby, de nem ám. Gyerünk, ki vele.

- Ki vele, Mr. Sheringham? Mivel? - kérdezte Moresby, az ártatlanság élő szobra.

- Az igazi okkal, amiért eljött hozzám - felelte gonoszul Roger. - Meg akar dolgozni ama tekintélyes intézmény érdekében, amelyet képvisel? De hát megmondom őszintén, ezúttal nem megy, minden hiába. Ma már tisztábban látok, mint másfél évvel ezelőtt Ludmouthban. Ezt ne felejtse el.

- Ugyan már, hogyan jut ilyesmi eszébe, kedves, jó Mr. Sheringham? - és valósággal kapkodott a levegő után, mint akit teljesen félreértettek. - Azért jöttem el - mondta Moresby, a Scotland Yard főfelügyelője -, csak is azért, mert azt hittem, talán fel akar tenni nekem néhány kérdést, talán segítségére lehetnék abban, hogy maga találja meg a gyil-

kost, mielőtt valamelyik barátja jut a nyomára. Semmi másért.

Roger elnevette magát. - Maga igazán tesszik nekem, Moresby. Maga egy derűs pontja ennek a komor világnak. Azt hiszem, ha le tartóztat valami gazembert, beadja neki, hogy ez nagyobb szívfájdalom magának, mint neki. Sőt még az se lepne meg, ha az el is hinné. De nagyon helyes, ha valóban azért jött, hogy kérdéseket tegyek fel, nagyon szépen köszönöm. Akkor azt mondja meg, *maga szerint* ki akarta megölni Sir Eustace Pennefathert?

Moresby hörpintett egyet a szódás whiskyjéből.

- Maga tudja, hogy én mit gondolok, kedves Mr. Sheringham.

- Dehogyan tudom - szabadkozott Roger. - Legfeljebb azt tudom, hogy mit szeretne elhitetni velem.

- Én ebben az ügyben egyáltalán nem működtem közre, Mr. Sheringham - kertelt Moresby.

- Csakugyan, maga szerint ki akarta megölni Sir Eustace Pennefathert? - ismételte meg a kérdését türelmesen Roger. - Helytállónak tartja a rendőrség hivatalos véleményét, vagy sem?

Ha már sarokba szorították, Moresby megengedte magának, hogy kifejtse nem hivatalos véleményét. Tartózkodóan mosolygott, mint akinek van valami titkos elgondolása. - Nos, kedves Mr. Sheringham - szólalt meg

aztán megfontoltan -, azért ugye használható a mi elméletünk? Már úgy értem, mentségül szolgál arra, amiért nem találtuk meg a tettest. Nem várhatja el tőlünk senki, hogy tudjunk az ország valamennyi félbolondjáról, akiben esetleg gyilkossági szándék lappang.

- Mi ezt az elméletünket körülbelül két hét múlva fogjuk előterjeszteni, a tárgyalás elnapolása alkalmával, indoklással és bizonyítékkal egyetemben, mindazt hangsúlyozva, ami alátámasztja, nem említve, ami ellene szól, és majd meglátja, meg lesz elégedve vele az ügyész, az esküdtszék, az újságok, és mindenki azt mondja majd, nem lehet hibáztatni a rendőrséget, amiért ezúttal nem sikerült elcsípnie a gyilkost. És ezzel mindenki be is éri.

- Kivéve persze Mr. Bendixet, mert a felesége haláláért senki sem bűnhődik mondta erre Roger. - Moresby, maga csúfolódik. És ebből arra következtetek, hogy kivonja magát a barátságos megegyezésünk alól. Az a véleménye, hogy a maguk emberei nem helyesen jártak el ebben az ügyben?

Roger ezt a kérdést olyan hirtelen tette fel a többi megjegyzése után, hogy Moresby meg sem fontolhatta, hogy esetleg nem kellő elővigyázattal válaszol.

- Nem, Mr. Sheringham, ezt nem hiszem. Farrar rátermett ember, és nem mulasztja el, hogy minden követ megmozgasson ... már úgy értem, minden követ, amit meg tud moz-

gatni. - Ezek után Moresby jelentőségteljes szünetet tartott.

- Úgy! - mondta Roger.

Moresby pedig, hogy ennyire elárulta magát, azt gondolta, ha már lúd, legyen kövér. Kényelmesebben helyezkedett el karosszékekben, és ivott egy kortyot a whiskyből. Roger lélegzetet is alig mert venni, félt, hogy elszalasztja a kedvezőnek ígérkező pillanatot.

- Tudja, nagyon rázós ügy ez, Mr. Sheringham - szólalt meg újra Moresby. - Farrar tiszta fejjel fogott hozzá, és nyitva tartotta a szemét azután is, amikor rájött, hogy Sir Eustace még annál is nehezebb pasas, mint amilyenek kezdetben tartotta. Vagyis sosem tévesztette szem elől, hogy valóban *létezh*t valami kívülálló örült, és az küldte a csokoládét Sir Eustace-nak, pusztán a társadalmi igazság vagy vallásos meggyőződése alapján, abban a hiszemben, hogy az emberi társadalom javát szolgálja, avagy Isten kifejezetten ezzel a céllal küldte a földre. Az illet fanatikusnak szokás nevezni.

- Meggyőződésből elkövetett gyilkosság volna? - mormogta Roger. - Igen?

- De hát Farrar természetesen Sir Eustace magánéletére összpontosította figyelmét. És ezen a téren a rendőrtisztviselő sok akadályba ütközik. Senki sem kíván segíteni, sőt inkább mindenki akadályozná a dolgok menetét. Bármilyen kecsesgatónak látszott is az indulás valamiben irányban, Farrar mindig

zsákcútába került. Sir Eustace pedig kereken megmondta neki, hogy menjen a pokolba.

- Az ő szempontjából érthető - felelt elgondolkozva Roger. - Semmiképpen sem volna kedvérevaló, ha kitergetnék a bíróság előtt a szennyesét, és csámcsognának a pikantériákon.

- No persze, csakhogy Mrs. Bendix ezek miatt került a sírba - vágta rá ingerülten Moresby. - Akárhogy is, ő felelős az asszony haláláért, ha közvetett módon is. És kötelessége lett volna segíteni a rendőrtisztviselőt a nyomozásban. Eddig jutott Farrar, tovább nem mehetett. Meg kell hagyni, kiásott egy-két botrányos dolgot... De nem vezettek semmire. Így aztán ... nos, Mr. Sheringham, ő ezt nem ismerte be, és beláthatja, hogy nekem nem lett volna szabad közölnöm ezt önnel. Ügyeljen rá, hogy ki ne szivároogjon ebből a szobából.

- Isten ments - mondta teljes egyetértéssel Roger.

- Hát akkor egyéni véleményem szerint Farrar önvédelemből kényszerült az említett konklúzió vállalására. És a főnök is önvédelemből helyeselte az ügy ilyen módon való lezárását. Ha azonban ön ennek az ügynek a mélyére kíván hatolni, Mr. Sheringham (és senki sem örülne jobban, ha megtenné, mint Farrar), akkor azt tanácsolom, hogy Sir Eustace magánéletére összpontosítsa a vizsgálatait. Ebben a tekintetben nagyobb esélyei vannak, mint nekünk: ön az ő társadalmi

szintjén áll, biztosan ismeri több tagtársát a klubból, vannak közös barátaik, és a barátok barátait is megközelítheti. Ez tehát - fejezte be Moresby elmékedését - az ok, amiért idejöttem; ezt akartam tanácsolni önnek.

- Igazán nagyon kedves magától, Moresby - mondta melegen Roger. - Igazán nagyon rendes magától. Parancsoljon, még egy whiskyt.

- Köszönöm, Mr. Sheringham - felelte Moresby főfelügyelő. - Szívesen.

Roger elgondolkodott, miközben az italokat keverte, - Azt hiszem, igaza van, Moresby - mondta vontatottan. - Tulajdonképpen mindig ez járt a fejemben, amióta csak az első híradásokat olvastam az ügyről. Azt biztosra veszem, hogy csak Sir Eustace magánéletében lehet megtalálni a helyes nyomot. Ha pedig babonás lennék, de nem vagyok az, tudja, mire gondolnék? Hogy a gondviselés különös szándékából tévesztett célt a gyilkos és menekült meg Sir Eustace a haláltól. Így a kiszemelt áldozat ironikus eszközzé válik, az igazságszolgáltatás kezére juttatva azt, aki állítólag őt akarta meggyilkolni.

- Csakugyan ezt mondaná, Mr. Sheringham? - felelte kissé gúnyosan a főfelügyelő, aki egy csöppet sem volt babonás.

Roger valósággal beleszeretett az ötletébe.

A véletlen mint bosszúálló. Ugye, milyen jó filmcím volna? Csak az a baj, hogy nagyon sok igazság rejlik mögötte.

- Hányszor esik meg magukkal ott a

Yardon, hogy véletlenül botlanak bele a döntő bizonyítékba? Hányszor találunk rá a helyes megoldásra csupa véletlennek tetsző eseménylánc révén? Én igazán nem kívánom lényegtelennek feltüntetni az önök nyomozó munkáját, de gondolja csak el, hányszor esik meg, hogy valóban briliáns detektív munkával eljutnak bizonyos pontig, de az utolsó, a döntő néhány lépést a vakszerencse vezérli (jól kiérdemelt szerencse), és ettől válik az ügy megoldottá. Egész sereg példát tudnék felsorolni. A Milsom és Fowler-gyilkosságot, például. Érti, mire célzok? Vajon mindig a véletlen játszik szerepet, avagy a Gondviselés bosszulja-e meg az áldozatot?

- Nos, Mr. Sheringham - felelt a főfelügyelő -, az igazat megvallva, nekem tökéletesen mindegy, csak a kezembe adja az igazi tettest.

- Moresby - nevetett Roger -, maga javíthatatlan.

Ötödik fejezet

Sir Charles Wildman, saját kijelentése szerint, többet ad a rendes, becsületes tényekre, mint a pszichológiai szörszálhasogatásra.

Igen, a tények nagy becsben álltak Sir Charlesnál. Mi több, ezekkel táplálkozott. Az a kereken harmincezer fontra tehető évi jövedelme is csak annak volt köszönhető, hogy mesteri módon tudott bánni a tényekkel. Jogászi körökben nem akadt kívül senki, aki olyan meggyőzően tudott volna valami tisztes, de esetlen tényt csürni-csavarni, hogy végül tökéletesen más értelmezést nyerjen, mint amit bármely hétköznapi halandó (például a vádtanács tagja) tulajdonított volna neki. Megragadta a tényt, vakmerően szembenézett vele, megcsavarta, leolvasta a híradást a tarkójáról, kifordította, majd a belsőségekből vette ki a titkos üzenetet, diadalmi táncot járt a hullája fölött, porrá zúzta, hogy szükség esetén teljesen átgyúrhassa, és végül, ha a tény annyira elszántsak bizonyult, hogy nem alakult át a felismerhetetlenségig, félelmetesen ráordított. És ha még ezzel sem érte el a kívánt hatást, képes volt sírva fakadni a törvényszék színe előtt.

Így hát nem csoda, hogy Sir Charles Wildman királyi tanácsosnak megfizették azt a hatalmas összeget minden évben, hogy a veszedelmesnek látszó tényeket ügyfelei javára változtassa szelíd galambokká, és valamennyi galamb az ügyfél ártatlanságát turbékolja. Ha olvasónkat érdeklik a statisztikai adatok, megadhatjuk azoknak a számát, akiket megmentett az akasztófától, ámbár gyilkosság miatt ítélték el őket; ha ezeket szépen egymás fölé állítanák, tekintélyes magasságú oszlopot alkotnának.

Sir Charles Wildman ritkán szerepelt a vád oldalán. A vádtanács tagjának az illemtan szabályai szerint nem illik ordítania, könnyhullásra is ritkán adódik alkalma. Sir Charles-nak pedig az ordítózás meg a nyilvános könnyhullatás volt az erős oldala. A régi iskolához tartozott, egy az utolsó képviselői közül, és úgy vélte, jól kifizetődik ez a régi iskola.

Amikor tehát hatásosan körülhordozta tekintetét a Bűnügyi Klub második ülésén, egy héttel azután, hogy Roger előterjesztette javaslatát, és megigazította aranykeretes csíptetőjét eléggé tekintélyes nagyságú orrán, a tagoknak semmi kétségük nem lehetett afelől, hogy nem mindennapos élvezet vár rájuk. Elvégre most ingyen hallhatják azt, ami egy bűnvádi eljárás során legalább ezer guinea-be került volna.

Sir Charles egy pillantást vetett a kezében tartott jegyzetcsomóra, majd a torkát köszö-

rülte. Nincs ügyvéd, aki olyan vészjóslóan tudná a torkát köszörülni, mint Sir Charles.

- Hölgyeim és uraim - kezdte nyomatékos hangon -, természetes, hogy engem jobban érdekel ez a gyilkossági ügy, mint körünkben talán bárki mást, olyan személyes okok következtében, amelyek nyilván már önökben is felötlöttek. Sir Eustace Pennefather nevét, amint bizonyára tudomásuk van róla, a lánnyal kapcsolatban emlegették, és habár az eljegyzésükről közzétett hír nem csupán elhamarkodott volt, hanem teljesen alaptalan is, mégis elkerülhetetlen, hogy személy szerint engem is érintsen valamelyest a gyilkossági kísérlet, amelyet azon férfi ellen követtek el, akit mint esetleges vőmet emlegettek.

- Nem kívánok kitérni az ügy személyi vonatkozásaira, amelyet egyébként olyan személytelenül és pártatlanul igyekeztem felfogni, mint bármely ügyet, amellyel kapcsolatba kerültem, inkább mentségül említettem ezt a körülményt, mintsem más célból. Ugyanis az elnökünk által elébünk terjesztett problémát ily módon az önökkel intimebb ismeretek alapján közelíthetem meg, és attól tartok, olyan értesülések birtokában vagyok a szóban forgó férfit illetően, amelyek e rejtélyes eset valódi megoldásának irányába mutatnak.

- Tudom, hogy ezeket az értesüléseket már a múlt héten tagtársaim rendelkezésére kellett volna bocsátanom, és teljes Szívemből bocsánatot kérek, amiért ezt elmulasztottam,

de az az igazság, hogy akkor nem láttam tisztán: általános érdekű-e amit tudok, nyújthat-e legalább közvetett segítséget; és csupán amióta abból a szempontból kezdtem mérlegelni az ügyet, hogy talán hozzájárulhatok a tragikus bonyodalom tisztázásához, döbbentem rá értesüléseim döntő jelentőségére. - Sir Charles itt szünetet tartott, időt adva rá, hogy szavainak visszhangja kellőképpen átjárja a termet.

- Nos, ezek révén most - jelentette ki, szigorúan végigtekintve az arcokon - az a véleményem, hogy megfejtetem a rejtélyt.

Izgatott suttogás töltötte be a termet, mert bár nem lepődtek meg, mégis őszinte elismerést éreztek a klub hűséges tagjai.

Sir Charles levette orrcsíptetőjét, és jellegzetes mozdulattal himbálta a ráerősített széles szalagot. - Igenis úgy vélem, illetve biztosra veszem, hogy módom lesz megvilágítani önök előtt ezt a sötét ügyet. És éppen ezért sajnálom, hogy a sorshúzás engem jelölt ki első előadónak. Talán érdekesebb lett volna, ha néhány más elméletet is megvizsgálunk, és kimutatva téves voltukat, jutunk el a teljes igazsághoz. Már amennyiben feltételezzük, hogy vannak egyéb elméletek is.

- Mégsem lepne meg, ha önök is elérkeztek volna ahhoz a végkövetkeztetéshez, amelyre engem a tények kényszerítettek. A legkevésbé sem. Nem tetszelgek abban a szerepben, hogy rendkívüli képességeimmel megszólalásra bírhatom a tényeket, sem vala-

miféle emberfeletti erővel, amely hozzásegít ahhoz, hogy jobban belelássak ebbe a sötét ügybe, mint a hasonló rejtélyek megoldására hivatott testület, a képzett detektívek kara. Éppen ellenkezőleg. Közönséges földi halandó vagyok, nem rendelkezem több képességgel, mint számos embertársam. Egy pillanatra sem lepne meg, ha közölnék velem, hogy csupán mások nyomdokában járva jutottam el oda, hogy bűnösnek nyilvánítsam azt az egyént, aki véleményem szerint, és kétségtelen bizonyítékaim alapján, ezt az aljas bűntettet elkövette.

Így felkészülve arra a valószínűtlen eshetőségre, hogy a klubban akadhat valaki, aki van olyan okos, mint ő, Sir Charles abbahagyta a locsogást, és rátért a tárgyra.

- Azzal a kérdéssel, azzal az egyetlennel mérlegeltem az ügyet, amelynek teljes megválaszolása mindig is nyitjául szolgált, majd minden gyilkossági ügynek, és elvezetett a tetteshez, azzal a kérdéssel, amely elől még egyetlen bűnöző sem menekülhetett el, maga is tudva a választ: *cui bono?* - Sir Charles hatásvadász szünetet tartott. - Ki - fordította le készségesen a kérdést -, ki nyert az ügyön? - Kinek - fejtegette tovább az esetleges gyengeelméjű tagtársak kedvéért -, hogy nyersen fejezzem ki magam, kinek lenne haszna Sir Eustace Pennefather halálából? - Bozontos szemöldöke alól kérdő pillantással fordult hallgatóságához, azok pedig illedel-

mesen végigjátszották a kívánt szerepet, senki sem szólt közbe elhamarkodott válasszal.

Sir Charles azonban gyakorlottabb szónok volt annál, semhogy ő maga is elsiesse a választ. Otthagyta a hatalmas kérdőjelet hallgatói agyában, és más ösvényre kanyarodott.

- Amint láttam, ebben a bűnügyben mindössze három bűnjel szerepel - folytatta valószínűsítő hangon. - Természetesen a hamis levélre, a csomagolásra és ama bizonyos csokoládéra utalok. Ezek közül a csomagolás csupán azért hasznos, mert bélyeg volt rajta. A kézírásos címezést elvettem, mert nem nyújtott segítséget. Akárki, akármikor megírhatta. Nem vezet sehova. Véleményem szerint a csokoládé vagy a doboz sem juttat közelebb az ügghöz. Lehet, hogy tévedek, de így láttam. A közismert gyártmány alapján sok száz üzletben árulnak ugyanolyan, kilátástalan volna nyomozni a vásárló után. Ezzel kapcsolatban minden lehetséges adatot feltárt volna a rendőrség. Röviden: csak két bűnjel maradt számomra, a hamisított levél, továbbá a csomagoláson levő bélyeg. Erre kell tehát felépíteni a bizonyítás egész rendszerét.

Sir Charles ismét szünetet tartott, hogy a hallgatóságban kellőképpen tudatosodjon a feladat nagysága. Nyilván elkerülte figyelmét, hogy valamennyiük közös feladatáról van szó. Roger, akinek eddig is nehezebbre esett a hallgatás, szelíden megkockáztatott egy kérdést:

- Eldöntötte tehát, Sir Charles, hogy ki a tettes?

- Sikerült meglepedésemre válaszolnom a magam elé tűzött kérdésre, miként néhány perccel ezelőtt már utaltam rá - válaszolt méltósággal Sir Charles, de nem bocsátkozott részletekbe.

- Értem. Tehát válaszolt magának - szögezte le Roger. - Rendkívül érdekes volna számunkra, ha módunkban lenne követni, milyen úton jutott el a bizonyítékhoz. Ezek szerint az induktív módszert alkalmazta?

- Valószínűleg, valószínűleg - felelte kelletlenül Sir Charles, aki nagyon nehezen viselte el, hogy sarokba szorítsák. Egy pillanatra némán dühöngött, és igyekezett összeszedni magát a méltánytalanság után.

- A feladatot nyomban átláttam - folytatta most már komorabb hangnemben. - Azt is, hogy nem lesz könnyű. A rendelkezésemre álló idő rendkívül rövid ahhoz, hogy a nyilván szükséges kiterjedt nyomozásról gondoskodjam, az időm pedig elfoglaltságom miatt nagyon is szűkre szabott ahhoz, hogy személyesen folytathassam le, bármennyire kívánatosnak vélném is. Újra átgondoltam az ügyet, és úgy döntöttem, hogy az egyetlen lehetséges módszer, amellyel eredményes végkövetkeztetésre juthatok, ha megfontolom az összes tényeket, megformulázandó elméleteimet, amely minden próbát kiáll, ama tények alapján, amelyekről már tudomásom van; aztán listát készítettem azokról a tényezőkről,

amelyek nem tisztázottak ugyan előttem, ám; amennyiben helyes az elméletem, tényekké kell válniuk; ezekben a kérdésekben bizonyos személyeknek megbízásomból még nyomozniuk kell, és amennyiben ez megvalósul, elméletem döntő módon bizonyítást nyer. - Sir Charles hosszú lélegzetet vett.

- Más szóval - súgta Alicia Dammersnak mosolyogva Roger -, száz szónak is egy a vége: „az induktív módszer mellett döntöttem”. - Ám ezt olyan halkán súgta, hogy senki más nem hallhatta meg, csak Miss Dammers.

Elismerő mosollyal nyugtázta a megjegyzést. Az írott szó művészete nem azonos a szellemes beszéddel.

- Megalkottam tehát elméletemet - nyilatkoztatta ki Sir Charles megkapó egyszerűséggel. Talán még mindig fogytán volt a lélegzete.

- Megalkottam elméletemet. Szükségképpen főleg a találékonyságomra kellett szorítkoznom. Hadd mondjak egy példát. Az, hogy a tettesnek birtokában volt egy Mason és Fiai cégjelzéses levélpapír, nagy fejtörést okozott. Ez nem olyasmi, ami birtokában lehet az általam feltételezett egyénnek, még kevésbé szerezheti meg. Nem tudtam rájönni a nyitjára, hogy a már elhatározott bűncselekmény végrehajtásához szükséges papírlapot miképpen szerezte meg az illető, anélkül hogy gyanúba keveredett volna.

- Arra a következtetésre jutottam tehát, hogy ilyen Mason-féle levélpapírhoz teljesen

ártatlan módon is hozzá lehet jutni, és éppen ez okból folyamodott ennek a papírnak a felhasználásához.

Sir Charles diadalmasan nézett körül, mint aki tapsra vár.

Meg is kapta Rogertől. Ez a körülmény ugyanis nyilván valamennyiüknek eszébe jutott, hiszen olyan kézenfekvő, hogy úgyszólván megemlíteni sem érdemes. Tehát így szólt:

- Ez valóban nagyon érdekes feltevés, Sir Charles. Igazán elmés megállapítás.

Sir Charles beleegyezően bólintott. - Elismerem, merő feltevés az egész. Semmi egyéb, csak feltevés. De a feltevést igazolta az eredmény. - Sir Charleson annyira erőt vett az önnön éleselméjűségén érzett elragadtatás, hogy teljesen megfeledkezett kedvenc szokásáról, a hosszú, kanyargós mondatok, az alárendelések alkalmazásáról. Hatalmas feje valósággal ingott a vállán.

- Megfontoltam, hogyan kerülhet valakinek a birtokába ilyesmi, és azt is, vajon később megállapítható-e, ha megtörtént. Végre eszembe jutott, hogy sok cégnél szokásos a számla kiegyenlítésének igazolásakor, mellékelt levélpapíron, gépírással köszönetet mondani. Ezzel kapcsolatban három kérdés merült fel bennem. Vajon Masonéknál szokásban van-e ez? Vajon a kérdéses egyénnek volt-e számlája Masonéknál, illetve, a papír megsárgult szélére gondolván, volt-e a múlt-

ban ? Vajon megállapítható-e a papíron, hogy egy ilyen gépelt sort leradíroztak róla?

- Hölgyeim és uraim - zengett tovább az izgalomtól kivörösödött Sir Charles hangja -, meg fogják látni, hogy e három kérdésre az igenlő válasznak óriási esélye van. Mindent felülmúló esélye. Amikor feltettem e kérdéseket, tudtam, ha igazolódik, már nem leszünk a pusztá véletlenre utalva. - Sir Charles mérsékelte hangerejét. - Tudtam - folytatta vontatottan -, ha erre a három kérdésemre pozitívan válaszolhatunk, akkor az az egyén, akire gondolok, oly bizonyosan bűnös, mintha magam láttam volna, hogy mérget fecskendez a csokoládéba.

Ismét szünetet tartott, hatásosan körülnézett, minden tekintet várakozással függött az arcán.

- Hölgyeim és uraim, a három kérdésemre a válasz igenis pozitív.

A szónoklat igen hatásos művészet. Roger tisztában volt vele, hogy Sir Charles pusztá megszokásból alkalmazni fogja valamennyi elcsépelte törvényszéki fogását. Szinte érezte, milyen nehezebbre esik az öreg ügyvédnek, hogy időnként ne „tisztelt esküdtek”-et mondjon a hölgyeim és uraim helyett. De mi egyebet várhattak volna tőle! Sir Charlesnak volt mondanivalója, mégpedig olyan, amiben maga is őszintén hitt, és ezt úgy adta elő, ahogy szokásos joggyakorlata alapján természetesnek találta.

Rogert inkább az bosszantotta, hogy ő egé-

szen más nyúlra kapott szimatot, és mivel meg volt győződve róla, hogy csakis az a helyes feltevés, eleinte inkább mulatságosnak találta, ahogy Sir Charles körülszaglászta a maga zsákmányát. De már órá is hatott az ékesszólás, bármennyire olcsónak vélte is, és tépelődni kezdett.

Vajon csupán az ékesszólás hatására merült fel benne a kétség? Úgy látszott, Sir Charlesnak tényei is vannak, amelyek beleszövédket szónoklatának ingatag hálójába. És igaz, hogy nagyképű fráter, de ostobának semmiképp sem mondható. Roger nyugtalanodni kezdett. Mert az ő nyula, el kell ismernie, még kissé nehezen megfogható.

Miközben Sir Charles tovább folytatta szónoklatát, Roger elbizonytalanodása már-már kétségbeeséssé fajult.

- Semmi kétség nem fér hozzá. Egy ügyünk révén megállapítottam, hogy az a régi, tisztes cég - Masonék -, amelynél az üzleti forgalom kilenctizedét a nagykereskedelem teszi ki, a magánfeleknek a számla kiegyenlítése után igenis ilyen udvarias nyugtázást szokott küldeni. Két-három szót gépirással a levélpapír közepe táján. Megállapítottam tehát, hogy annak az egyénnek számlája volt a cégnél, és ezt öt hónappal ezelőtt bizonyára lezárták; azaz, nyilván kiegyenlítették csekkel a tartozást, és azóta nem érkezett több megrendelés.

- Sőt mi több, időt szakítottam arra is, hogy személyesen látogassak el a Scotland

Yadra, hogy újra jól szemügyre vehessem azt a levelet. És a hátlapját vizsgálva, kétség-telenül megállapíthattam az immár olvasha-tatlan gépírásos szavak nyomát a papír köze-pén. A levélpapírt félbevágták, és ilyenfor-mán igazolja feltevésemet az eredeti szöveg hosszúságáról, sőt azt is, hogy gondosan meg-próbálták radírozással, gyűrővel és keményí-téssel eltüntetni a gépszalagfestéket és a pa-pírba benyomódott fémbetűk helyét is a meg-puhult papíron.

- Ezt döntő bizonyítéknak tekintetem ar-ra nézve, hogy elméletem helytálló, és ezután nekiláttam az általam kétségesnek tartott egyéb problémák tisztázásához. Lévén az idő rövid, kénytelen voltam nem kevesebb mint négy megbízható nyomozóiroda ügynökeit igénybe venni, hogy megszerezzék a számom-ra szükséges adatokat. Ezzel nemcsak jelen-tős időt takarítottam meg, hanem azt is elér-tem, hogy az eredmények az én kezemben futottak össze. Valóban mindent elkövettem, hogy megosszam a feladatokat, és az irodák-nak sejtelmük sem lehetett afelől, mi célból foglalkoztatom őket, meggyőződésem szerint ebben is sikeresen jártam el.

- Ezek után a bélyegre fordítottam figyel-memet. Erre azért volt szükség, mert az álta-lam gyanúsítottnak a kérdéses időpontban a Strand közelében kellett tartózkodnia. Önök erre azt mondhatnák - folytatta Sir Charles, körülhordozva tekintetét a figyelmes arco-kon, és hirtelen kiszűrva Mr. Harrogate Mor-

ton Bradleyt, mint aki képes volna fölösleges ellenvetéseket tenni. - Azt mondhatják - függesztette szigorú tekintetét most már egyenesen Mr. Bradleyre -, hogy ez szükségtelen volt. A csomagot feladhatta egy mit sem sejtő, ártatlan bűnsegéd is, akire rábízta, hogy a tényleges bűnös megtámadhatatlan alibit igazolhasson erre az időre. Ez annál inkább lehetséges, mert az a személy, akire utalok, történetesen nem tartózkodott az országban, annál könnyebben feltételezhető tehát, hogy megkérte valamelyik Angliába készülő barátját, vállalja a szívességet, adja postára itthon a kis csomagot a külföldről való postázás nem jelentéktelen költségének megtakarítása céljából.

- Ezzel nem értek egyet - mondta Sir Charles ismét Mr. Bradleynek, ezúttal már jóval szigorúbb hangon. - Megfontoltam ezt a lehetőséget, és nem hiszem, hogy az a személy, akire gondolok, vállalta volna ezt az igen komoly kockázatot. Hiszen a barátnak biztosan eszébe jutott volna a rábízott teendő, amikor az újságokból értesül az ügyről, ez egészen kézenfekvő.

- Nem - vont le a következtetést Sir Charles, végképp tökéletesen megsemmisítve Mr. Bradleyt. - Meg vagyok győződve róla, hogy az a személy, akire gondolok, tisztában volt azzal, hogy senki más kezébe nem kerülhet az a csomag mindaddig, amíg a posta nem veszi kezelésbe.

- Természetesen - szólt közbe tudálékosan

Mr. Bradley -, Lady Pennefather büntársa talán nem ártatlan, hanem beavatott tettestárs volt. Ön bizonyára ezt is számításba vette. - Mr. Bradley ezt csak úgy mellesleg jegyezte meg, mint olyan körülményt, amelynek nincs döntő jelentősége, de kénytelen volt rá, ha egyszer Sir Charles egyenesen hozzá intézte szavait. Ezt már az udvariasság is így kívánta.

Sir Charles elvörösödött. Eddig erőt vett magán, hogy ügyesen elkerülje a gyanúsított nevét, és kellő hatásossággal csak a végén rukkoljon ki vele, amikor már minden bebizonyosodott, mint az igazi detektívregényekben. No tessék, ez a nyavalyás firkász most elrontja az egészet.

- Uram - szavalt a hamisítatlan johnsoni hangnemben -, fel kell hívnom a figyelmét arra a körülményre, hogy én eddig semmiféle nevet nem említettem. Annál kevésbé, mert ezt nagy oktalanságnak tartanám. Szükséges talán arra figyelmeztetnem önt, hogy nálunk becsületvédelmi törvény is létezik?

Morton Harrogate magára öltötte örjítően fölényes mosolyát (tagadhatatlan, hogy elviselhetetlen fráter). - Valóban, Sir Charles! - mondta csúfondáros hangon, és végigsimogatta azt a sima, fényes vonalkát a felső ajka fölött. - Nem szándékozom regényt írni Lady Pennefatherről, aki a férje életére tör, ha éppen ettől óhajt visszatartani. Avagy talán a rágalmozási törvényre kívánt utalni?

Sir Charles valóban a rágalmozási törvény-

re célzott, és Mr. Bradley diadalmas fényben tündöklött.

Roger igyekezett gyorsan közbelépni. A szemben álló felek a bikára meg a bögölyre emlékeztették, és az ilyen mérkőzést élvezet szemlélni. De a Bűnügyi Klubot azzal a céllal alapították, hogy a mások által elkövetett bűnököt kinyomozza, nem pedig azért, hogy újak elkövetésére ösztönözzön. Roger tulajdonképpen nem kedvelte sem a bikát, sem a bögölyt, ám mind a kettő szórakoztatta a maga módján, és ellenszenvet sem érzett egyikük iránt sem. Mr. Bradley viszont egyformán utálta Rogert és Sir Charlest. Rogert talán még jobban, amiért úriember, és úgy tesz, mintha nem volna az, ő maga viszont nem volt úriember, és megjátszotta, hogy az. Ez éppen elég ahhoz, hogy utáljunk valakit.

- Örvendek, hogy megemlítette ezt a körülményt, Sir Charles - szólt közbe sima modorában Roger. - Erről nem szabad megfeledkeznünk. Én, személy szerint, nem látok lehetőséget arra, hogyan jutunk tovább, ha nem egyezünk meg valamiképp a rágalmazási törvényt illetően. Önnek mi a véleménye?

Sir Charles hajlandó volt megenyhülni...

- Ez rendkívül nehéz kérdés - ismerte el, és a benne lakozó ügyvéd elsöpörte az útból a megsértett emberi lényt. A született ügyvéd képes eltekinteni egy kisebb jelentőségű ügytől egy valóban bonyolult jogeset kedvéért, ahogy az igazi nő magára ölti legszebb fehér-

neműjét és bepúderezzi az orrát, mielőtt az utóbbit bedugja a gázsütőbe.

- Úgy vélem - jegyezte meg Roger óvatosan, ügyelve rá, nehogy véletlenül megsértse a jogászi érzékenységet (hiszen jómaga, laikus lévén, hősieles cselekedetre vállalkozott) -, úgy vélem, ebben az esetben el kell tekintelnünk az említett törvénytől. Azt hiszem - folytatta sietve, mert észrevette, hogy Sir Charles homloka elborul annak hallatára, hogy egy fennálló sérthetetlen törvény áthágására szólítják fel -, azt hiszem, meg kell állapodnunk abban, hogy e helyiség falai közt fenntartás nélkül elmondhatunk mindent, ahogy barátok között szokás ... vagyis... vagyis nem kell törődnünk a törvényes csűrész-csavarással. - Meg kell hagyni, nem túlzottan tapintatos közbeszólás volt.

De még az is kétséges, vajon hallotta-e egyáltalán Sir Charles. A szeme álmodozó kifejezést öltött, ahogy a törvényszék elnöke mered néha az aktacsomót átfogó vörös zsinigre. - Mint mindnyájan tudjuk, a rágalmaszás - motyogta magában - abban áll, hogy az egyik fél olyan becsmérő kijelentéseket tesz mások füle hallatára a másik félről, hogy az a személy, akire e kijelentések vonatkoznak, méltán indíthat ellene keresetet becsületsértés címén. Ebben az esetben a rágalom kimeríti a büntett vagy vétség ismérveit, ami szabadságvesztéssel büntetendő, az anyagi kárt nem kell bizonyítani, a kijelentések hamis voltát kell vélelmezni, és az állítás valóságá-

nak bizonyítása az alperes feladata. Ennél fogva rendkívül érdekes helyzet állna elő, amennyiben a rágalmozási eljárás alperese lényegileg felperese volna egyben egy gyilkossági ügyben indított polgári pernek. És valójában - jegyezte meg Sir Charles őszinte zavarban - magam sem tudom, mi történhet ebben az esetben.

- Hmm... és ha mentességhez folyamodnánk? - javasolta bátortalanul Roger.

- Természetesen - folytatta Sir Charles rá sem hederítve -, egy feljelentésben pontosan le kellene szögezni a ténylegesen elhangzott szavakat, nem csupán értelmüket és általános jelentésüket, és amennyiben nem sikerül bizonyítani, hogy ezek a szavak elhangzottak, az alperes mentesül a kereset alól; ha tehát a kijelentés nem jegyeztetett fel pontosan, és nem igazoltatik egy tanú által, aki hallotta, magam sem tudom, hogyan lehetne belőle peres eljárás.

- Mentesség? - mormogta Roger immár kétségbeesve.

- Ezenfelül megkockáztatnám azt a véleményt - folytatta felderülve Sir Charles -, hogy a mi esetünk egyike azoknak a sajátos helyzeteknek, amikor becsmérő, sőt alaptalan kijelentéseket tökéletesen indokoltnak tekinthetünk, ha azok teljes jóhiszeműséggel, igazságuk feltételezésében hangzottak el. Ebben az esetben ellenkezőleg szól a vélelem, és a bizonyítás a felperest terheli, mégpedig úgy, hogy az esküdteket meggyőzze az ellene

elhangzott kijelentés kétségtelen rosszhiszeműségéről. Ilyen esetben, úgy vélem, a törvényszéket csupán célszerűségi megfontolások vezetik, ami feltehetőleg azt jelentené ...

- Mentesség! - vetette közbe Roger ezúttal már hangosan.

Sir Charles felháborodott pillantással sújtotta. De ezúttal a közbeszólás az agyáig hatolt. - Éppen erre akartam rátérni - szolt megrovóan. - Nos, a mi esetünkben alig hinném, hogy mentelmi kiváltságra igényt támaszthatnánk, ami pedig a személyes mentességet illeti, annak hatásait rendkívül nehéz definiálni. Nagyon is vitatható, vajon eredményesen igényt támaszthatunk-e annak elfogadtatására, hogy valamennyi itt elhangzott kijelentés és megállapítás pusztán magánközlésnek tekinthető, mivel kérdéses, hogy ez a klub valójában magán, avagy nyilvános körnek minősíthető-e. Lehetséges - mondta nyomatékkal Sir Charles - érveket felhozni mindkét értelmezés mellett. Sőt azt is állíthatnánk, hogy ez valamely magántársaság nyilvános összejövele, avagy *vice versa*, éppen fordítva, azt, hogy nyilvános testület magánösszejövele. Ez a probléma fölöttébb vitás. - Sir Charles hatalmas kört írt le csíptetőjével, aláhúzva a kérdés rendkívül vitatható jellegét.

- De indítatva érzem magam, hogy megkockáztassam azon véleményt - nyilatkozott meg végre -, miszerint nagyjából alátámasztható álláspont ezt az alkalmi összejövetelt

mentesség alatt állónak tekinteni, amennyiben olyan közlésekkel foglalkozik, amelyekről távol áll az *animus injurandi*, jogsértő szándék, ellenkezőleg, ha nem is szükségképpen, de méltán mondhatjuk: erkölcsi és társadalmi kötelességtudattól ihletve adatnak elő, és az ilyen kijelentésekre vonatkoztatható a *veritas convincii*, a beismerés igazságának mentsége, mivel a kijelentések illő keretek közt *bona fide*, jóhiszeműleg hangzanak el a saját érdekükben és a köz érdekében munkálkodó személyek részéről. Kénytelen vagyok azonban közölni - Sir Charles szükségesnek vélte, hogy némileg visszakozzék, elrémülve attól, hogy netán személyes véleményt hangoztatott -, hogy ez nem kétségtelen bizonyosság, ezért bölcsebb volna a nevek egyenes említését elkerülni, ugyanakkor továbbra is szabadságunkban állónak vélni azt, hogy félreérthetetlenül utaljunk bizonyos jelzésekkel vagy utánzással, esetleg a színjátszás eszközeivel azokra a személyekre, akikre célzunk.

- Mégis - jegyezte meg az elnök bágyadtan, ám állhatatosan -, lényegileg ön úgy véli, hogy az ilyen összejövetelet tekinthetjük olyannak, amelyet mentelem illet meg, és ki mondhatunk bármely nevet, ha szükségesnek látjuk?

Sir Charles csíptetője ismét jelképes kört írt le a levegőben. - Úgy vélem - jelentette ki nyomatékosan (végül is ez a vélemény tekintélyes költségbe verheti a klubot, ha bíró-

sági eljárásra kerülne a sor, és Sir Charles nem kockáztathatja meg az esetleges felrovását annak, hogy elmulaszt kellő nyomatékkal szólni) -, úgy vélem - jelentette ki Sir Charles -, hogy vállalhatjuk ezt a kockázatot.

- Hál' istennek! - sóhajtott fel megkönnyebbülten az elnök.

Hatodik fejezet

- Merem állítani - vette át ismét a szót Sir Charles -, hogy önök közül többen ugyanarra a következtetésre jutottak, mint jómagam, a gyilkos személyét illetően. Ez az ügy szerintem megdöbbenő párhuzamban van egy klasszikusnak tekinthető gyilkossági ügygel, amelynek hasonlósága aligha maradhatott észrevétlen. Természetesen a Marie Lafarge-ügyre utalok.

- Úgy - szólalt meg csodálkozva Roger. Ami őt illeti, eddig nem vette észre a hasonlatosságot. Kényelmetlenül fészkelődött. Bármennyire nyilvánvaló is ez a párhuzam, eddig senkinek sem tűnt fel.

- Abban is egy feleség szerepelt, akit azzal vádoltak, hogy mérgezett ételt küldött a férjének. Hogy a mérgezett cikk sütemény-e, avagy egy doboz csokoládé, nem lényeges a mi szempontunkból. Ez talán nem elegendő ahhoz, hogy ...

- De ma már aligha akad épeszű ember, aki hisz Marie Lafarge bűnösségében - vágott közbe Alicia Dammers szokatlan hévvel.

- Hiszen bebizonyosodott, hogy a sütemény a művezető, vagy kicsoda küldte el. Hogy is

hívták, Dénnis? És az indítéka is sokkal evidensebb volt, mint az asszonyé. Sir Charles szigorúan mérte végig a hölgyet. - Úgy tudom, azt mondtam: azzal vádolták, hogy ő küldte. Ténykörülményre hivatkoztam, nem véleményre.

- Bocsánat - mondta erre Miss Dammers a legcsekélyebb zavar nélkül.

- Én ezt a véletlen hasonlatosságot mindenestre csak érdeme szerint említettem. Térjünk vissza érvelésünkre, ahol abbamaradt. - Ebben a vonatkozásban az a kérdés vetődött fel - folytatta Sir Charles megfontolt személytelenséggel -, hogy Lady Pennefathernek ártatlan, avagy beavatott büntársa lehetett. Ez a kétség bennem is felmerült. Ám beérem annak megállapításával, hogy nem erről van szó. Maga tervezte ki és maga is hajtotta végre a cselekményt. - Itt szünetet tartott, mintegy az elkerülhetetlen kérdésre várva.

Roger tapintatosan kimondta.

- De hogyan tehetette, Sir Charles? Hiszen tudjuk, hogy hosszabb ideje Dél-Franciaországban tartózkodik. A rendőrség kellőképpen lenyomozta ezt a körülményt. Tökéletes alibije van.

Sir Charles ragyogó mosolyt vetett rá. - Tökéletes alibije volt. Én azonban megdöntöttem...

- A következőképpen történt a dolog. Három nappal a csomag postázása előtt Lady Pennefather elhagyta Mentont, és látszólag

Avignonba utazott egy hétre. A hét elteltével visszatért Mentonba. Az avignoni vendégekönyvben szerepel a neve, átvette és ki-egyenlítette a számlát, ezek szerint minden rendben is volna. Az egyetlen furcsa körülmény az, hogy komornáját, aki rendkívül finom, választékos megjelentetésű fiatal hölgy, nem vitte magával Avignonba. A szállodaszámla ugyanis csupán egy személyre szól. Ám a komorna mégsem maradt Mentonban ezalatt. Vajon mi történhetett vele? Szertefoszlott talán a levegőben? - kérdezte méltatlankodva Sir Charles.

- Ó! - bólintott egyetértően a feszülten figyelő Mr. Chitterwick. - Értem. Micsoda leleményesség!

- Rendkívül leleményes - ismerte el Sir Charles, magára vonatkoztatva a fiatal nőnek szóló elismerést. - A komorna lépett úrnője helyébe; eközben az úrnő titokban Angliába látogatott. Ezt magam állapítottam meg minden kétséget kizáróan. Egy ügynököt táviratilag megbíztam, hogy mutassa be az avignoni szálloda tulajdonosának Lady Pennefather fényképét, és kérdezze meg, vajon a közelmúltban szállóvendége volt-e ez a hölgy. A szállodás kijelentette, hogy az illetőt soha életében nem látta. Ekkor ügynököm egy maga készítette képet mutatott a komornáról, és a tulaj nyomban felismerte benne Lady Pennefathert. Ezzel egy újabb „feltevésem” bizonyult valósnak. - Sir Charles most hátradőlt

székében, és csíptetőjét lóbálva némán adózott saját éleslátásának.

- Ezek szerint mégis volt büntársa Lady Pennefathernek? - motyogta Mr. Bradley olyan ártatlan képpel, mintha négyéves gyerekekkel vitatná meg a három medve problémáját.

- Volt, mégpedig ártatlan büntársa - válaszolt határozottan Sir Charles. - Az ügynököm rendkívül tapintatosan kikérdezte a komornát, és tőle szerezte azt az értesülést, miszerint úrnője közölte vele, hogy rendkívül sürgős ügyben át kell mennie Angliába, de mivel a folyó évben már töltött otthon hat hónapot, meg kell fizetnie a brit jövedelmi adót abban az esetben, ha az év folyamán újra angol földre teszi a lábát. Minthogy tekintélyes összegről volt szó, Lady Pennefather ily módon kívánta megoldani a problémát, természetesen csinos összeget ajánlva megvesztegetésül a lánynak. Éppenséggel nincs mit csodálkozni azon, hogy az ajánlat elfogadtatott ... - Ismét szünetet tartott, és sugárzó képpel nézett körül, hogy kiváltsa a megérdemelt hódolatot.

- Milyen bölcs dolog volt magától, Sir Charles - jegyezte meg Miss Dammers lépemenve.

- Ténybeli bizonyítékom nincs arra nézve, hogy valóban hazajött - ismerte el sajnálkozva Sir Charles -, és ilyenformán jogilag ez a szerepcsereötlet még nem elégséges terhelő körülmény ellene, de ezt a tényt a rend-

örségnek kell felderítenie. Minden egyéb vonatkozásban azonban teljes az általam felállított elmélet. Sajnálattal, mély sajnálattal vagyok kénytelen kijelenteni, hogy nincs más lehetőség: Mrs. Bendix gyilkosa Lady Pennefather, és senki más.

Elmélyedt csend követte Sir Charles előadását. Kérdések függtek a levegőben, de egyik klubtagban sem volt meg a bátorság, hogy elsőnek szólaljon meg. Roger a semmibe meredt, mint aki vágyakozva tekint menekülő nyuszija után. Kétség sem támadt, hogy Sir Charlesnak sikerült alátámasztania a vélelmezett vádat.

Mr. Ambrose Chitterwick összeszedte bátorságát, hogy megtörje a csendet. - Csak gratulálhatunk önnek, Sír Charles. Az ön megoldása éppannyira ragyogó, mint meglepő. Nekem csupán egyetlen kérdés jut eszembe, ez pedig az indíték problémája. Miért óhajtaná Lady Pennefather a férje halálát, amikor válópert indított ellene? Volt talán aggodalomra oka, hogy nem adnak helyt a keresetének?

- Semmi oka nem volt - felelte készségesen Sir Charles. - Éppen azért kívánta a halálát, mert biztos lehetett abban, hogy megkapja a bontó végzést.

- Ezt ne ... em értem - dadogta Mr. Chitterwick.

Sir Charles várt néhány pillanatig, csak aztán szánta rá magát, hogy véget vessen az általános megrökönyödésnek. Megvolt benne a

vérbeli szónok képessége a légkör érzékelésére.

- Már kezdetben utaltam rá, hogy bizonyos korábbi értesüléseim segítettek a megoldáshoz. Szándékomban áll tehát, hogy most szigorúan bizalmasan feltárjam önök előtt, mi volt az az értesülés.

- Önök is tudják, hogy szóbeszéd tárgyát képezte Sir Eustace és leányom eljegyzése. Nem hinném, hogy titkot árulok el azzal a közléssel, miszerint Sir Eustace néhány héttel ezelőtt felkeresett, és szabályszerűen megkért, hogy járuljak hozzá az eljegyzésükhöz, amint a felesége kérésére indított bontóperben megkapják az ideiglenes határozatot.

- Fölösleges kitérnem mindarra, ami e beszélgetés során felvetődött. Itt most az a lényeg, hogy Sir Eustace félreérthetetlenül közölte velem: a felesége nagyon nem szívesen válik el tőle, és végül csak úgy tudta rábeszélni a válásra, hogy az asszony javára végrendekezett, beleértve Worcestershire-ben levő birtokát is. És mivel a hölgy magánjövedelme igen szerény, ezenfelül még évjáradékot is biztosítania kellett számára. De mivel a birtokot annyi jelzálogkölcson terheli, hogy a kamatok úgyszólván felemésztik a haszonbérösszeget, amit kap érte, nem szólva egyéb kiadásairól, nagy összegű járadékot nem vállalhatott. Van azonban egy tekintélyes életbiztosítása, amelyet Lady Pennefatherrel való házassági szerződésük egyik pontja értelmében kötött, ezenfelül a birtokot terhelő

jelzálogteher alapítvány jellegű lévén, csak Sir Eustace életében érvényes, és halálával megszűnik! Őszintén megvallotta tehát, hogy anyagilag igen keveset ajánlhat fel a lányomnak ...

- Akárcsak jómagam - jelentette ki nyomtatékosan Sir Charles -, önök is bizonyára tisztában vannak ennek a jelentőségével. Az érvényes végrendelet értelmében Lady Penefather férje halála esetén egyszeriben viszonylag gazdag asszonnyá válna, anélkül viszont még jómódúnak sem mondható. És a fülébe jutnak híresztelések, hogy férje a válás kimondása után nyomban újabb házasságot kíván kötni. Valószínű tehát, hogy az eljegyzést új végrendelet is követi.

- A hölgy jellemére eléggé rávilágít, hogy kész volt elfogadni a végrendeletbeli lépénelést azért, hogy válást kezdeményezzen. Nyilván kapzsi, pénzsóvár teremtés. Az ilyenfajta nő esetében a gyilkosság könnyen válhat a következő lépéssé. És csakis a gyilkosságban reménykedhet. Nem hinném - vont a végkövetkeztetését Sir Charles -, hogy érdemes tovább taglalnom ezt a kérdést, - Csíptetője ismét határozott kört írt le.

- Rendkívül meggyőző érvelés - állapította meg sóhajtva Roger. - Szándékában áll értesülését a rendőrséggel közölni, Sir Charles?

- Úgy vélem, az efféle elhibázott lépés állampolgári kötelességem durva megsértése volna - felelte Sir Charles oly ünnepélyes-

séggel, amely nyomban elárulta, milyen elégedett önmagával.

- Hmm, hmm - jegyezte meg Mr. Bradley annak jeléül, hogy lényegesen kevésbé elégedett Sir Charlesnál. - És mi van a csokoládéval? Az ön elmélete szerint ideát készítette el őket, vagy már magával hozta?

Sir Charles legyintett. - Hát ez a döntő?

- Véleményem szerint igenis döntő, hogy a hölgy és a méreg közötti összefüggés kiderüljön.

- Nitrobenzólnál? Akkor miért nem azt az összefüggést akarja megállapítani, hogyan juthatott a csokoládéhoz? Minden nehézség nélkül megszerezhetette, különösen, ha figyelembe vesszük azt a találékonyságot, amellyel az egyéb körülményeket elrendezte.

- Értem - felelte Mr. Bradley, és harciasan simogatta vékony bajuszát. - Kezd bennem kialakulni az a meggyőződés, Sir Charles, hogy ön egyáltalán nem bizonyította Lady Pennefather bűnösségét, csupán az indítékot és a lehetőséget.

Váratlan szövetséges szegődött Mr. Bradley mellé. - Pontosan ez a helyzet - kiáltott fel Mrs. Fielder-Flemming. - Magam is éppen erre akartam rámutatni. És ha átadja a rendőrségnek az értesülését, Sir Charles, nem hiszem, hogy nagyon megköszönnék. Amint Mr. Bradley mondotta, egyáltalán nem bizonyította Lady Pennefather bűnösségét, megközelítően sem. Sőt bizonyos vagyok benne, hogy téved.

Sir Charles annyira meghökkent, hogy csak bámult maga elé . . . - *Tévedés!* - csak nehezen préselte ki magából ezt a szót. Világos, hogy ez a lehetőség fel sem merült Sir Charles horizontján.

- Nos, talán inkább úgy kellett volna mondanom . . . nincs igaza - helyesbített szárazon Mrs Fielder-Flemming.

- De drága asszonyom ... - Sir Charles egyszerűen nem talált szavakat. - De hát hogyan? - Elgyöngülve hanyatlott hátra.

- Csak mert biztos vagyok benne - felelte a legkevésbé sem kielégítő módon Mrs. Fielder-Flemming.

Roger fokozatos hangulatváltozással kísérte a szóváltást. Először lenyűgözte Sir Charles meggyőző előadásmódja és magabiztossága, aztán átadta magát valami viszolygó egyetértésnek, és most hirtelen kész volt átcsapni az ellenkező végletbe. A kutyafáját, ez a Bradley képes megőrizni a józanságát. És teljesen igaza van. Akkorá rések vannak a Lady Pennefather ellen emelt kontraakcióban, hogy védői minőségben Sir Charles akár hatlovas hintóval is áthajtott volna rajta.

- Természetesen - szólalt meg elgondolkozva -, még az a tény sem jelentene semmit, ha Lady Pennefathernek számlája lett volna Masonéknál, mielőtt külföldre távozott. Az sem, hogy a fizetést a cég köszönettel nyugtázta. Mint Sir Charles maga mondta, a legtöbb régi vágású cég így jár el. Továbbá az a tény sem meglepő, hogy a levélpapír,

amelyre a kísérőlevelet írták, eredetileg ilyen célt szolgált, inkább kézenfekvőnek mondanám. Bárki is a gyilkos, mindenképp felmerül a levélpapír megszerzésének problémája. Valóban úgy látszik, hogy a Sir Charles három, kezdetben feltett kérdésére adott meggyőző válasz a véletlenek összetalálkozása csupán.

Sir Charles úgy fordult szembe az újabb ellenféllel, mint a megsebzett bika. - De a körülmények ellene szóltak! - üvöltötte. - Ha ez véletlen, akkor a legelképesztőbb mindazok közül, amelyekről életemben halottam.

- Ó, Sir Charles, de hiszen ön elfogult - fordult feléje szelíden Mr. Bradley. - És azonfölül rettenetesen el is túlozza a dolgot. Mintha az esélyeket egy a millióhoz arányban venné számításba, én viszont legföljebb egy a hathoz venném. Permutációk és kombinációk! Ez a helyzet.

- Egye fene a permutációt, uram - vágott vissza Sir Charles. - Meg a kombinéit is!

Mr. Bradley most Rogerhez fordult. - Elnök úr, alapszabályaink megengedik, hogy a klub valamely tagja becsmérelje a másik fehéreneműjét? Mellesleg, Sir Charles - szólt most már a tájékozó lovaghoz -, nem hordok effélét. Csecsemőkorom óta.

Az elnöki szék tekintélyének megóvása érdekében Roger nem csatlakozott az asztal körül végigfutó kuncogáshoz, sőt, tiszte azt kí-

vánta tőle, hogy olajjal csendesítse le a háborgó habokat.

- Bradley, úgy látszik ön szem elől téveszti a lényeket. Én nem szándékozom szétzúzni az ön elméletét, Sir Charles, sem lebecsülni azt a briliáns módszert, amellyel megvédte állítását; de ha szilárd megalapozású a feltevése, akkor helyt kell állnia minden ellenvetéssel szemben is. Erről van szó. És ha őszinte akarok lenni, úgy látom, ön túlzott jelentőséget tulajdonít ama három kérdés megválaszolásának. Mi a véleménye, Miss Dammers?

- Egyetérték önnel - felelt Miss Dammers csípősen. - Az a mód, ahogyan Sir Charles a fontosságukat hangsúlyozta, a detektívregény-írók kedvelt trükkjét juttatta eszembe. Ha jól emlékszem, azt mondta, hogy amennyiben az általa felvetett három kérdésre igenlő a válasz, akkor olyan bizonyos a gyilkos személyében, mintha saját szemével látta volna, amikor a mérget beoltja a csokoládéba, mert annak az esélye, hogy véletlenül legyen mindhárom kérdésre pozitív a válasz, számításba sem jöhet. Más szóval, erőteljesen állított valamit, anélkül hogy tényekkel avagy érvekkel támasztotta volna alá.

- És a detektívregény-írók így szoktak eljárni, Miss Dammers? - kérdezte elnéző mosollyal Mr. Bradley.

- Egyhangúan, Mr. Bradley. A maga könyveiben is gyakran feltűnt ez nekem. Olyan nyomatékosan állít valamit, hogy az olvasó

gondolkodás nélkül elhiszi az állítás helyességét. „Itt van - mondja a detektív - egy üveg piros folyadék, ez meg egy üveg kék. Ha mindkét üvegben tinta van, akkor kétségtelen, hogy a könyvtárban levő tintatartók megtöltése céljából szerezték be őket, ezt olyan biztosan tudhatjuk, mintha a halott gondolataiban olvasnánk." Holott a piros tintát vehette az egyik szobalány is, hogy a pulóverjét befesse vele, a kékét meg a titkárnő a töltőtollához. De lehetséges még vagy száz más magyarázat is. Ám a többi eshetőséget szép csöndesen elhallgatják. Nem így van?

- Tökéletesen - helyeselt Bradley zavartalanul. - Lényegtelen dolgokra nem fecsérelünk időt. Nagyon nyomatékosan megmondjuk az olvasónak, mit kell gondolnia, és ő meg is teszi. Ön nagyszerűen érti a módszert. Miért nem próbálkozik meg az írással is? Pedig elég jövedelmező játék, higgye el.

- Lehet, hogy egyszer még megpróbálom. De annyit azért el kell ismernem, Mr. Bradley, hogy a maga nyomozói legalább nyomoznak. Nemcsak lődörögnek, arra várva, hogy valaki majd megmondja nekik, ki követte el a gyilkosságot, ahogy az úgynevezett detektívek szokták a legtöbb úgynevezett detektívregényben, amit olvastam.

- Köszönöm - mondta erre Mr. Bradley. - Ezek szerint olvas detektívregényeket, Miss Dammers?

- Hogyne - felelte Miss Dammers élesen -, már miért ne? - Éppoly hirtelen ejtette Mr.

Bradleyt, ahogyan a kihívására reagált. - És maga a levél, Sir Charles? A gépírás? Ennek nem tulajdonít fontosságot?

- Mint részletkérdést természetesen figyelembe kell venni; de én csupán nagy vonásokban vázoltam fel az ügyet. - Sir Charles most már nem volt bika jellegű. - Feltételezem, hogy a rendőrség majd kiszaglássza az ilyen természetű bizonyítékokat.

- Azt hiszem, lesz némi nehézségük, amíg összefüggést találnak Pauline Pennefather meg az írógép között, amelyen azt a levelet írták - jegyezte meg Mrs. Fielder-Flemming, nem minden él nélkül.

Az érzelmek láthatóan Sir Charles ellen fordultak. - De az indíték - érvelt immár száználmasan védekező hangnemben. - Él kell ismerniük, hogy az indíték lenyűgöző.

- Ön nem ismeri Pauline-t, Lady Pennefather, Sir Charles...? - kérdezte Miss Dammers.

- Nem.

- Ez nyilvánvaló - felelte Miss, Dammers.

- Ön nem ért egyet Sir Charles elméletével, Miss Dammers? - kockáztatta meg a kérdést Mr. Chitterwick.

- Nem! - jelentette ki nyomatékosan Miss Dammers.

- Szabad megkérdezni az okát? - érdeklődött tovább Mr. Chitterwick.

- Hogyne. Sajnos, döntő okom van rá, Sir Charles. A gyilkosság időpontjában én éppen Párizsban voltam, és pontosan abban az órá-

ban, amikor a csomagot postára adták, Pauline Pennefatherrel beszélgettem az Opera előcsarnokában.

- Hogyan? - kiáltott fel a megsemmisült Sir Charles, aki csodás elméletének maradványait is szertefoszlani látta.

- Tulajdonképpen elnézést kell kérnem, amiért ezt nem közöltem önnel előbb - mondta nagy nyugalommal Miss Dammers -, de kíváncsi voltam, hogy miféle vádat épít fel ellene. És őszintén gratulálok. Az induktív következtetés nagyszerű példája. Ha történetesen nem tudom, hogy teljesen téves, még engem is meggyőzött volna.

- De hát mire való ez a titkolózás és... meg hogy maga helyett a komornáját küldte, ha ártatlan látogatásról volt szó? - dadogta Sir Charles, és agyában vadul keringtek bizonyos magánrepülőgépek a *Place de l' Opera* és a Trafalgar Square között.

- Nos, azt nem mondtam, hogy ártatlan látogatás volt - felelt Miss Dammers könnyedén. - Sir Eustace nem az egyetlen, aki a válás kimondására vár, mert nyomban új házasságot akar kötni. Pauline-nek teljesen igaza van, ha nem óhajtja időközben elvesztegetni az idejét. Utóvégre ő sem lesz egyre fiatalabb. És nem szabad elfelejteni, hogy létezik egy sajtóságos intézmény, a királyi ügyész személyében. Nem igaz?

Ezek után az elnök hamarosan elnapolta az ülést. Így kellett cselekednie, ha nem akarta, hogy egyik tagtársa a karjai közt haljon meg gutaütésben.

Hetedik fejezet

Mrs. Fielder-Flemming ideges volt, nagyon ideges.

Ide-oda lapozgatott jegyzetfüzetében, és láthatólag alig tudott ülve maradni, amíg a bevezető formások lezajlanak s Roger felszólítja, hogy adja elő a probléma általa megtalált nyitját, mert mint Alicia Dammerszal közölte, kétséget kizáróan megállapította Mrs. Bendix gyilkosának kilétét. Ha már ilyen tekintélyes súly nehezedett a lelkére, azt hihette volna az ember, hogy ez egyszer életében Mrs. Fielder-Flemming megragadja az alkalmat, és hatásosan lép fel, de a hölgy még ez egyszer sem tudott élni ezzel a lehetőséggel. Ha nem róla volna szó, azt is mondhatnánk, hogy elvesztette a fejét.

- Készen van, Mrs. Fielder-Flemming? - tette fel a kérdést Roger, látva különös lelkiállapotát,

Mrs. Fielder-Flemming megigazította módfelett előnytelen kalapját, megdörzsölte az orrát (púdertől mentes lévén, ez a beidegződött eljárás nem ártott meg az említett érzékszervnek, csak éppen kissé rózsaszínűbben tündökölt, majd lopva szétnézett az asztal kö-

rül. Roger továbbra is csodálkozva tekintett rá. Mrs. Fielder-Flemming az érdeklődés gyújtópontjába kerülve, határozottan összezugorodott. Valami titokzatos oknál fogva őszinte viszolygással kezdett feladatához, és ez a viszolygás sehogy sem illett feladata fontosságához.

Idegesen köszörülte a torkát.

- Nehéz feladatot kell teljesítenem - kezdte fojtott hangon.

- Az éjjel a szememet is alig hunytam le. A magamfajta asszonynak kellemetlenebb feladat el sem képzelhető. - Szünetet tartott, és megnedvesítette a szája szélét.

- Ugyan már, Mrs. Fielder-Flemming - szólalt meg Roger, kötelességének érezve, hogy bátorítsa. - Hiszen ugyanez áll valamennyiünk előtt. És úgy tudom, kiváló beszédet szokott tartani a premierjei alkalmával is.

Mrs. Fielder-Flemming éppenséggel nem felbátorodva tekintett rá.

- Én az ügynek nem erre a vonatkozására utaltam, Mr. Sheringham - válaszolta, talán még mogorvábban. - Arról beszéltem, milyen súlyos terhet ró rám az az értesülés, amelynek birtokába jutottam, és amelynek következtében szörnyű kötelességnek kell eleget tennem.

- Azt akarja mondani, hogy megoldotta a problémát? - kérdezte Mr. Bradley, nem valami áhítatosan.

Mrs. Fielder-Flemming komor pillantást

vetett rá. - Legnagyobb sajnálatomra - felelte halk, nőies tónusban - megoldottam. - A hölgy kezdett magához térni.

Egy pillanatra ismét jegyzeteibe mélyedt, aztán határozottabb hangon beszélni kezdett. - A kriminológia tudományára mindenkor szakmai szemmel tekintettem. Számomra abban állt a legfőbb érdekessége, hogy, hihetetlen mennyiségű drámai lehetőség rejlik benne. A gyilkosság elkerülhetetlensége; az előre kiszemelt áldozat; az ösztönös és hiábavaló küzdelem a végzet ellen; az eleve elrendelt gyilkos, aki eleinte szintén nem tudatosan, ám később teljes és kíméletlen elszántsággal közeledik sorsának megvalósításához. A rejtett okok, amelyekről talán sem az áldozat, sem a gyilkos nem tud, de azok folytonosan hajtják őket végzetük beteljesülése felé.

- A tett elkövetésétől és borzalmasságától függetlenül mindenkor úgy éreztem, hogy még a legközönségesebb és legmocskosabb gyilkosságban is több valóságos drámai lehetőség rejlik, mint az ember életében adódó bármely más helyzetben. Ibseni, abban az értelemben, hogy bizonyos elkerülhetetlen körülmények együttműködését látjuk azzal, amit általában sorsnak szoktunk nevezni, és nem kevésbé Edgar Wallace-i, mert a nézőt eljuttatja a katarzishoz a cselekmény csúcspontján kiváltott erupciók útján.

- Ezek szerint talán természetes, hogy ezt a sajátos ügyet nemcsak hivatásom szemszögéből igyekeztem felfogni, és annyi bizonyos,

drámaibb fordulatot nem lehetne kitalálni, hanem azt is kötelességemnek éreztem, hogy megoldjam. Nos, akár természetes, akár nem, ezt cselekedtem, és az eredmény félelmesen igazolt. Az ügyet a legősibb drámai helyzetek fényében vizsgáltam, és hamarosan minden túlságosan is megvilágosodott. Ama helyzet-re utalok, amelyet a napjainkban magukat színikritikusnak nevező urak az „örök háromszög”-ként emlegetnek.

- A sort a háromszög egyik tagjával kellett kezdenem, Sir Eustace Pennefatherrel. Az egyelőre ismeretlen másik kettő közül az egyik feltétlenül nő, a másik lehet éppúgy férfi is. Ilyenformán egy másik, éppannyira régi, mint józan törvényszerűséggel találtam szemben magam, és hozzáláttam: *cherchez la femme*. Kerestem a nőt - nyilatkoztatta ki ünnepélyesen Mrs. Fielder-Flemming -, és megtaláltam!

Meg kell hagyni, eddig nem csigázta fel túlságosan a hallgatóságot, még a sokat ígérő kezdet sem ajzotta fel őket, mert mi egyebet várhattak volna Mrs. Fielder-Flemmingtől, mint azt, hogy hangsúlyozza: női lelkületével terhes kötelességnek érzi, hogy a tettetést a törvény kezére adja. Nehézkes mondatai, melyeket nyilván bemagolt erre az alkalomra, szintén sokat levontak közlendője érdekességéből.

Ám amikor eddig eljutott, hiába várva a lélegzetet elakasztó, feszült izgalomra, stílusának valamelyest kiszámított tömörségét fel-

váltotta a mesterkéletlen komolyság, és ez utóbbi sokkal hatásosabbnak bizonyult.

- Nem arra a bizonyos, elcsépelte háromszögre gondoltam - mondta enyhén beledöfve az egyébként végképp lelombozódott Sir Charlesba. - Lady Pennefather úgyszólván egy pillanatig sem foglalkoztatott. Éreztem, hogy a büntett körmönfonságát egy rendkívüli helyzet okozza. És a háromszögnek végül is nem kell feltétlenül egy házaspárra vonatkoznia. Bizonyos körülmények között bármely három ember háromszöget alkothat. A háromszöget a körülmények hozzák létre, és nem a főszereplők.

- Sir Charles közölte velünk, hogy ez a büntett a Marie Lafarge-ügyre emlékezteti. Bizonyos vonatkozásban (ezt is hozzátehetné volna) a Mary Ansell-ügyre is. Nekem is eszembe juttatott egy bűnügyet, de nem ezt a kettőt. A New Yorkban történt Molineux-ügyben sokkal több párhuzamot véltem felfedezni.

- Bizonyára mindnyájan emlékeznek az ügy részleteire is. Mr. Cornish, a nagyon tekintélyes Knickerbocker Atletikai Klub egyik igazgatója a karácsonyi postával egy kis ezüstpoharat kapott, továbbá egy fiola pezsgőbrómot, a klubba címezve. Azt hitte, valaki meg akarta tréfálni, ezért félretette a csomagolást, hogy nyakon csíphesse az ugratót. Néhány nappal később egy asszony, aki ugyanabban a penzióban lakott, ahol Cornish, erős fejfájásról panaszkodott, amire ő adott

neki a brómos gyógyszerből. Az asszony hamarosan meghalt, Cornish pedig, aki csak megkóstolta, mikor a hölgy szóvá tette, hogy milyen keserű ize van, súlyosan megbetegedett, de sikerült felépülnie.

- Végül egy Molineux nevű férfit, ugyanannak a klubnak a tagját, letartóztatták és törvény elé állították. Számos terhelő körülmény szólt ellene, köztudomásúan gyűlölte Cornisht, olyan mértékben, hogy egyszer tetteleg is bántalmazta. A klub egy másik tagja, Barnet, abban az évben úgy halt meg, hogy fejfájás elleni szert vett be, egy közismert csillapító állítólagos orvosi mintacsomagjából, amelyet ugyancsak a klubba küldtek neki, és nem sokkal a Cornish-féle eset előtt Molineux feleségül vette azt a lányt, aki a Barnet halálát közvetlenül megelőző időpontban vele járt jegyben. Molineux már régen udvarolt neki, de a lány Barnet mellett döntött. Molineux-t, mint tudják, az első tárgyaláson elítélték, a másodikon felmentették. Az ügy lezárása után megőrült.

- Nos, ez a párhuzam számomra teljesnek tűnik. A mi esetünk a Cornish- és Barnet-ügy kombinációja. A hasonlóság rendkívüli. Ott a mérgezett küldemény az illető klubjába címezve; Cornish esetében ott a tévedésből meggyilkolt áldozat. Aztán a csomagolás megőrzése; Barnet esetében megvan a háromszögmotívum is (mint láthatják, nem olyan háromszög, amelyben házaspár szerepel). Valóban megdöbbentő. Több annál: igen

jelentős. Ilyen dolgok nem történnek véletlenül.

Mrs. Fielder-Flemming szünetet tartott, és kifújta az orrát, finoman, de érzelmesen. Most már erősen felajzotta magát, és hallgatóságát is. Ha a lélegzetük még nem akadt is el, az érdeklődést eléggé bizonyította a néma csönd, amellyel a folytatást várták.

- Mint mondtam, ez a hasonlóság több, mint döbbenetes: jelentős. Rendkívüli jelentőségére később fogok rámutatni. A jelen pillanatban elég annyi, hogy igen hasznosnak is találtam. Amikor ezt a közeli párhuzamot felfedeztem, megrendített a dolog, de amikor felfogtam, különös módon meggyökeresedett bennem az a meggyőződés, hogy ez a hasonlóság szolgáltatja a kulcsot Mrs. Bendix gyilkossági ügyének megoldásához. Olyan erős érzés volt ez, hogy valamiképpen már *tudtam* is. Hasonló intuíciók már többször feltámadtak bennem (magyarázzák, ahogy tetszik), és még soha nem vezettek félre. Ezúttal sem.

- Elkezdtem vizsgálni ügyünket a Molineux-eset fényében. Segíthet-e ez engem abban, hogy rátaláljak a másik ügy mögött rejlő nőre? Miféle indítékot jelző tényeket fedezhetek fel Barnet esetében? Barnet azért kapta a végzetes küldeményt, mert feleségül kért egy lányt, akit a gyilkos eltökélt szándéka szerint nem szabad elvennie. Máris annyi párhuzamot találtam a két ügy között, és akkor ... - Mrs. Fielder-Flemming hátratolta

ormótlan kalapját, az eddiginél is előnyte-
nebb szögbe, és oly ádázul tekintett végig az
asztalnál ülőkön, ahogy az első keresztények
próbálhatták ki az emberi tekintet megfélemlítő
hatását az arénában rájuk szabadított
oroszlánok csapatán - *egy újabbra bukkan-
tam!*

Ezúttal Mrs. Fielder-Flemminget néhány
meglepett sóhaj jutalmazta. Sir Charlesé volt
a leginkább hallható, sértődöttség, sőt méltat-
lankodás vegyült bele, szinte vészes felhorka-
násnak is mondhatnók. Mr. Chitterwick aggo-
dalmasan kapkodott levegő után, mint aki at-
tól tart, hogy valami fizikai következménye
lehet annak, ahogyan Sir Charles fenyegető
és elrettentő tekintete összecsapott a hölgyé-
vel, aki viszont mintegy azt fejezte ki, hogy
mindezzel nem törődik.

Az elnök is levegő után kapkodott, és azon
töprengett, vajon mit kell tennie egy elnök-
nek abban az esetben, ha a kör két, méghozzá
külön nemű tagja összeverekszik az orra
előtt.

Mr. Bradley is megfélelkezett magáról,
olyannyira, hogy valósággal zihált boldog ön-
feledtségében. Úgy látszott most, hogy Mrs.
Fielder-Flemming különb bikaviadornak bi-
zonyult nála, de Mr. Bradley nem irigyelte
tőle ezt a dicsőséget, ameddig ott ül a hallga-
tóság soraiban, élvezve a fordulatokat. Mr.
Bradleynek a legvakmerőbb torreadormutat-
ványában sem lett volna bátorsága ahhoz,
hogy áldozatának leányát nevezze meg mint

a gyilkosság okozóját. Vajon sikerül-e ennek a remek teremtésnek meggyőző érveléssel alátámasztania megsemmisítő elméletét? És mi lesz, ha a dolog történetesen igaznak bizonyul? Végül is az ilyesmi elég meggyőzően hangzik. Gyakran megtörtént már, hogy gyilkosságot követtek el szép hölgyek kedvéért. És miért ne volna ez lehetséges egy nagyképű vén szamár szépséges lánya esetében? Ó, istenem, ó, Montreal.

A végén még magának Mrs. Fielder-Flemmingnek is tátva maradt a szája, annyira csodálta önmagát.

Egyes-egyedül Miss Dammers ült közömbösen a helyén, arca semmi mást nem tükrözött, csak intellektuális érdeklődést, amellyel tagtársa érvelését követte. Úgy látszott, hogy Miss Dammers számára az is lényegtelen volna, ha tulajdon édesanyja kerülne gyanúba a bünténnyel kapcsolatban, amennyiben saját részvétele az elme élesedését és az értelem ösztönzését szolgálja. Semmi jelét nem adta olyasfajta felismerésnek, hogy immár személyes tényező is vegyül a klub vállalkozásába, még most is sikerült azt a meggyőződést árasztania, hogy Sir Charles boldog lehet, amiért a lányának esetleg fontos szerep jut ebben az ügyben.

Sir Charles azonban a legkevésbé sem volt boldog. A homlokán vörösen kidagadó erek azzal fenyegettek, hogy pillanatokon belül kirobban. Mrs. Fielder-Flemming pedig fel-

ajzott, de tántoríthatatlan tyúk módjára vetette magát a felfedezett rés irányába.

- Megállapodtunk abban, hogy a rágalmazásra vonatkozó törvényt itt nem vesszük figyelembe - károgtá -, tekintélyek számunkra nem léteznek. És amennyiben személyes ismerősünk neve kerülne kapcsolatba az ügygel, rendületlenül kimondjuk, mintha vadidegen volna az illető. Ugye, ebben állapodtunk meg tegnap, elnök úr? Igaz? Azt kell tennünk, ami felfogásunk szerint a társadalom érdekét szolgálja, minden személyes megfontolásra való tekintet nélkül.

Roger egy pillanatig hajlott arra, hogy helyt adjon szorongó balsejtelmeinek. Nem szeretné, ha nagyszerű klubja szétrobbanna, porrá, füstté válna, hogy soha többé ne lehessen összehozni újra. Bármennyire bámulta Mrs. Fielder-Flemming izgatott és tántoríthatatlan elszántságát Sir Charles személyét illetően, meg kellett maradnia az irigykedésnél, mert benne ilyesféle tulajdonság nem rejlett. Másrészt tagadhatatlan, hogy a hölgynek jogában áll előterjeszteni megállapításait, és mi az elnök kötelessége, ha nem az, hogy jogszerűen járjon el.

- Teljesen igaza van, Mrs. Fielder-Flemming - ismerte el, abban a reményben, hogy a hangja olyan határozott hatást kelt, amilyennek óhajtja.

Egy pillanatra elborította a kék szikra, amely Sir Charles szeméből villámlott feléje. Aztán Mrs. Fielder-Flemming, nyilván felbá-

torodva a hivatalos támogatástól, ismét megragadta bombáját, és most már ismét feléje irányultak a kék sugarak. Roger idegesen szemlélte a két szereplőt, és önkéntelenül arra gondolt, hogy nem tanácsos kék sugaraknak valamely bombára irányulniuk.

Mrs. Fielder-Flemming látványosan tovább zsonglőrködött a bombájával. Bár többször úgy látszott, hogy a veszélyes tárgy kicsúszik a hölgy ujjai közül, sohasem esett a földre, és sohasem robbant fel. - Nos, folytatom érvelesemet ... Háromszögem második összetevőjére is fény derült. A Barnet-ügy analógiájából kiindulva, hol keresendő hát a harmadik? Tehát Molineux-t kulcsfigurának tekintve, ki az a személy, aki mindenképpen meg akarta akadályozni az első szereplőt, hogy házasságot kössön a másodikkal?

- Eddig, amint látni fogják, nincs diszharmonia fejtegetéseim és Sir Charles legutóbb előadott fejtegetései között, legfeljebb a módszerem tér el az övétől. Ő is háromszöget állított fel, noha nem nevezte annak (talán fel sem ismerte, hogy erről van szó). És az ő háromszögének két első tagja azonos az enyémmel.

Itt Mrs. Fielder-Flemming szemmel látható erőfeszítést tett, hogy viszonzza Sir Charles harcias tekintetét. Ám a hölgy olyan tényre hivatkozott, amelyet Sir Charles nem utasíthatott vissza anélkül, hogy kifejtse, ma már nem állítja ugyanazt, amit tegnap állított, és ilyenformán a kihívásra sem válaszolhatott.

A tekintete is kevésbé volt harcias. És tulajdonképpen (ezt fejezte ki Charles tekintete) a háromszög elmélet más névvel kapcsolatban nem is hangzik olyan rosszul.

-. Ha tehát rátérünk a harmadik tagra - folytatta Mrs. Fielder-Flemming más pózba helyezkedve -, több lehetőség adódik. Sir Charles úgy vélte, hogy Lady Pennefather az. Nekem nincs szerencsém Lady Pennefathert ismerni, ám Miss Dammers, aki jól ismeri, azt mondja, hogy a kép, melyet Sir Charles adott róla, úgyszólván minden vonatkozásban hamis. Nem kicsinyes, kapzsi vagy anyagiás, és semmiképpen sem elképzelhető, hogy olyan borzalmas cselekedetre képes volna, amivel Sir Charles, bizonyára elhamarkodottan, vádolta; Lady Pennefather, mint megtudtam, rendkívül kedves és jóindulatú hölgy, kissé talán túlságosan nagyvonalúan gondolkodik, de ennél szigorúbb ítéletet nem mondhatunk rá. Sőt a legtöbben közülünk inkább kedvezőbbet mondanának.

Mrs. Fielder-Flemming kész volt azt a hiedelmet táplálni, hogy megértésre hajlik kisebb, ártalmatlan erkölcstelenségek megítélésében, sőt bizonyos konkrét esetekben akár keresztanyaságot is kész vállalni. Némelykor határozott úticéljától is kész volt elkanyarodni csak azért, hogy baráti körében megerősítse ezt a benyomást. Ám barátai sajnos konykuk emlékezetükben tartják, hogy a hölgy minden kapcsolatot megszakított tulajdon unokahúgával, mert az, amikor tudomására

jutott, hogy középkorú férje Angliának mind a négy égtáján barátnőt tart, biztonság okából Skóciában is, szépen megszökött egy fiatalemberrel, akibe nagyon szerelmes volt.

- Ahogyan eltér a véleményem Sir Charlesétől a háromszögben szereplő harmadik személyt illetően - folytatta Mrs. Fielder-Flemming, mivel szerencséjére nem tudott barátai jó emlékezőtehetségéről -, a személyazonosságát is másképpen próbálnám megközelíteni. Tökéletesen eltérően ítéljük meg a dolog lényegét, az indítékot is. Sir Charles úgy állította be előttünk a dolgot, hogy itt nyereségvágyból elkövetett (illetve megkísérelt) bűnténnyel állunk szemben. Meggyőződésem szerint kevésbé aljas indítékról van szó. Úgy tanultuk, hogy a gyilkosság semmivel sem igazolható. Ám vannak esetek, amikor végzetesen hajlunk rá. És véleményem szerint esetünk ezek közé tartozik.

- Én Sir Eustace jellemében vélem megtalálni a harmadik személy kilétéhez vezető kulcsot. Mérlegeljük csak egy percig. Most már nem kötnek bennünket a rágalmazás! törvény megszorításai, bizvást kimondhatjuk tehát, hogy Sir Eustace sok tekintetben nem kívánatos tagja a társadalomnak. Például egy fiatalember szemszögéből nézve, aki szerelmes egy fiatal lányba, Sir Eustace végképp nem volna az, akivel a lány házasságát hajlandó volna tudomásul venni. Mert a báró nemcsak erkölcstelen, az erkölcstelenségére nincs is mentség, itt sokkal komolyabb dolog-

ról van szó. Egy kéjencről, egy tékozlóról, akinek sem erkölcsi, sem becsületbeli aggályai nincsenek a nőkkel szemben, és ezt a férfit igen zavaros házastársi kapcsolat köti egy rendkívül vonzó asszonyhoz, aki felismerte, hogy a férje túltesz a szokásos férfigyarlóságokon és félrelépéseken, még a legliberálisabb mérlegelés alapján is. Mint leendő férj egy fiatal lány számára Sir Eustace Pennefather valóságos csapás.

- És ha olyan férfi szemével nézzük Sir Eustace Pennefathert mint leendő férjet, aki nagyon szereti azt a lányt - hangsúlyozta ünnepeélyesen Mrs. Fielder-Flemming -, könnyen megérthetjük, hogy ennek a férfinak a Sir Eustace Pennefatherrel kötendő házasság teljes képtelenségnek tűnik.

- Ha pedig az a férfi valóban *férfi* - folytatta a hölgy belepirulva az indulatba -, akkor nem nyugszik bele képtelenségekbe.

Most nyomasztó szünetet tartott.

- Fügöny, vége az első felvonásnak - súgta oda Mr. Bradley a tenyere mögött Mr. Chitterwicknek.

Mr. Chitterwick idegesen kuncogott.

Nyolcadik fejezet

Az első felvonást követő szünetet Sir Charles arra használta fel, hogy elhagyja helyét. Mint manapság legtöbbször, az első szünet alkalmával (ha nem Mrs. Fielder-Flemming darabjáról van szó), ő is úgy érezte, hogy nem tudja tovább türtőztetni magát.

- Elnök úr - harsogta -, tisztázzunk egy dolgot. Vajon arra az abszurdumra vállalkozik Mrs. Fielder-Flemming, hogy a lányom egy barátját vádolja ezzel a bűnténnyel, avagy sem?

Az elnök kissé tehetetlenül bámult a vele dühösen szemben álló hústoronyra, és e pillanatban bármi szívesebben lett volna, mint elnök.

- Valóban fogalmam sincs róla, Sir Charles - ismerte be, ami nemcsak gyenge válasz volt, de meggyőzően sem hangzott.

Ám Mrs. Fielder-Flemming immár képes volt arra, hogy megvédje magát.

- Egyelőre még senki ellen sem emeltem határozottan vádat, Sir Charles - mondta hűvös méltósággal, amelyet csak felindulásában a bal fülére csapott kalapja mérsékelte. -

Egyelőre mindössze egy elméletet állítottam fel.

Ha most történetesen Mr. Bradley áll vele szemben, Sir Charles johnsoni indulattal ráfelelte volna: „Fenébe az elméleteivel, uram!” - de hát a különböző nemhez tartozókat illető, kötelezően udvarias érintkezési formák miatt nem tehetett egyebet, mint hogy ismét kéken villámló tekintettel meredjen rá.

A nemére jellemző méltánytalansággal Mrs. Fielder-Flemming nyomban kihasználta a másik feszélyezett helyzetét. Még hozzáfűzte: - Sőt, egyelőre nem fejeztem be.

Sir Charles, mint a megtettesült tagadás, visszaült a helyére, de ádázul morgott közben.

Mr. Bradley alig tudott uralkodni magán, hogy hátba ne veresse Mr. Chitterwicket, vagy bele ne csípjen az állába.

Mrs. Fielder-Flemming olyan természetesen viselkedett, hogy ezt csakis magára erőszakolhatta. Kérte, vessenek véget a szünetnek, és a csengő szólítsa a második felvonásra a hallgatóságot.

- Miután felvázoltam önöknek a folyamatot, amely elvezetett a háromszög harmadik tagjához, folytatom bizonyítékaim bemutatását, amelyek alátámasztják feltevésemet. Azt mondtam, „alátámasztják”? Nos, nem helyes. Kétséget kizáróan megerősítik.

- De melyek a következtetései, Mrs. Fielder-Flemming? - kérdezte Bradley, őszintén érdeklődő arccal. - Még nem körvonalazta.

Egyelőre csak célzott rá, hogy a gyilkos Sir Eustace riválisa, aki ugyancsak Miss Wildman kezére pályázott.

- Pontosan - helyeselt Miss Alicia Dammers. - Még ha egyelőre nem kívánod is megnevezni azt a férfit, Mabel, nem szűkíthetnéd számunkra a kört? - Miss Dammers ugyanis utálta a bizonytalanságot, amely számára közel állt a felületességhez, azt meg mindennél jobban megvetette. De valóban módfelett érdekelte, kire gondol Mrs. Fielder-Flemming. Mert Mabel némelykor ostobának tűnik, néha úgy beszél, mintha csakugyan az lenne, és nemegyszer úgy viselkedik, hogy már kétség sem fér az ostobaságához: az igazság mégis az, hogy egy csöppet sem ostoba.

Ám Mabel egyelőre húzódozott. - Nem, sajnos, bizonyos okoknál fogva előbb bizonyítani akarom a tételemet. Azt hiszem, később ezt is megértik majd.

- Hát jó - sóhajtott Miss Dammers. - De óvakodjunk a detektívregény-légmentől. Nekünk nincs egyéb célunk, mint megoldani egy súlyos problémát, és fölösleges titokzatoskodnunk egymás előtt.

- Megvannak rá az okaim, Alicia - felelte homlokát ráncolva Mrs. Fielder-Flemming, és szemlátomást igyekezett összpontosítani gondolatait. - Hol is tartottam? Igen, a bizonyíték. Nos, ez nagyon érdekes.

- Sikerült két döntő bizonyítékot találnom, amelyekről eddig nem hallottunk.

- Az egyik az, hogy Sir Eustace nem volt

szerelmes ... - Itt Mrs. Fielder-Flemming této-
vázott, aztán, mint aki ezt amúgy sem ke-
rülheti el, fejest ugrott, követve a rettenthe-
tetlen Mr. Bradleyt az őszinteség mélységei-
be - hát igen, Miss Wildmanbe. Egyszerűen
a pénzéért akarta elvenni, helyesebben azért,
amit az apja pénzéből akart megkapni. Re-
mélem, Sir Charles - tette hozzá Mrs. Fielder-
Flemming fagyosan -, nem tekinti részemről
rágalmazó kijelentésnek, ha arra utalok, hogy
ön rendkívül gazdag ember. Ennek ugyanis
nagy szerepe van ebben az ügyben.

Sir Charles megbiccentette tekintélyes,
szép fejét: - Ez aligha mondható rágalmazó
állításnak, asszonyom. Legfeljebb ízlés kér-
dése, ami kívül esik hivatásom területén,
azonkívül attól tartok, elpazarolt idő volna,
ha erre vonatkozóan tanácsokkal akarnám el-
látni.

- Ez nagyon érdekes, Mrs. Fielder-Flem-
ming - szólt közbe Roger, igyekezve meg-
szakítani a barátságos szóváltást. - És erre
hogyan jött rá?

- Sir Eustace inasától, Mr. Sheringham -
felelte Mrs. Fielder-Flemming nem minden
büszkeség nélkül -, ugyanis kikérdeztem.
Sir Eustace ebből nem is csinált titkot. Úgy
látszik, nagyon megbízik a legényében. Nyil-
ván azt remélte, hogy ezen a réven megsza-
badul az adósságaitól, vesz majd egy-két ver-
senylovat, kielégíti a jelenlegi Lady Penne-
fathert, és általában új életet kezdhet, ha
gyalázat árán is. Meg is ígérte Barkernek (ez

a neve az inasnak), hogy száz fontot ajándékoz neki azon a napon, amikor sikerül „oltárhoz vezetnie a kis fruskát”, szó szerint így fejezte ki magát. Bocsásson meg, Sir Charles, ha kénytelen vagyok az érzelmeit sérteni, de tényekre kell szorítkoznom, és ezekhez képest az érzések másodrendűek. Nekem mindössze tíz fontomba került ez az értesülés. És amint kiderült, igen fontos értesülés. - Dialmáskan körülnézett.

- Nem gondolják - jegyezte meg bocsánatkérő mosollyal Mr. Chitterwick -, hogy az ilyen kétes forrásból származó értesülés talán nem egészen megbízható? Nekem nagyon gyanúsnak tűnik a forrás. Nem hinném, hogy engem az inasom kiadna tíz fontért.

- Olyan az ember, amilyen a gazdája - vágott vissza kurtán Mrs. Fielder-Flemming. - Az értesülés tökéletesen megbízható. Módomban volt csaknem mindent leellenőrizni, amit mondott, úgyhogy bizvást elfogadhatom valónak az említett kis részletet is.

- De egyebet is idézni szeretnék Sír Eustace bizalmas közléseiből. Nem szép dolog, de nagyon-nagyon tanulságos. A báró kísérletet tett Miss Wildman elcsábítására a Vizsla Étterem különtermében (például ennek a ténytörőtségét is megállapítottam később), nyilván azzal a céllal, hogy biztosítsa magának a házasság létrejöttét. (Ismét bocsánatot kérek, Sir Charles, de a tényeket fel kell tárnom.) Mindjárt azt is hozzá kell tennem, hogy sikertelen kísérlet volt. Aznap es-

te Sir Eustace kijelentette (mégpedig az inasának, gondolják csak el): „A fruskát oltárhoz vezetni sikerülhet, de berugatni nem tudtam!” Azt hiszem, ez mindennél jobban elárulja, miféle ember Sir Eustace Pennefather. És egyben arra is rávilágít, hogy ha valaki nagyon szereti azt a lányt, mindent képes elkövetni, hogy kiszabadítsa egy ilyen szörnyeteg karmai közül.

- És ezzel eljutottam a második bizonyítékomhoz. Valójában ez az alapkő, amelyre felépítettem a gyilkosság szükségszerűségének egész szerkezetét (a gyilkos szemszögéből nézve), továbbá magamnak is ez szolgált alapul a bűntény rekonstruálására. Miss Wildmanre nem lehetett számítani, végképp belebolondult Sir Eustace Pennefatherbe.

Mint a dráma művészetének művelője, Mrs. Fielder-Flemming egypercnyi szünetet tartott, hogy közlése kellőképpen beleivódjék hallgatóságának tudatába. Ám Sir Charles túlságosan érdekelt volt ahhoz, hogy törődjön a hatásvadász fogásokkal.

- És ha szabad kérdezni, ezt az értesülést hol szerezte, asszonyom? - kérdezte maró gúnnyal. - A lányom szobalányától talán?

- A lánya szobalányától - felelte szelíden Mrs. Fielder-Flemming. - A nyomozás költséges passzió, nem szabad sajnálni a pénzt, ha az ember el akar érni valamit.

Roger felsóhajtott. Most már nyilvánvaló, hogy szellemének dédelgetett szülötte, a Bűnügyi Klub, gyötrelmes pusztulásra ítéltetett

(ha ugyan máris meg nem semmisült), de az mindenesetre bizonyos, hogy vagy Mrs. Fielder-Flemming, vagy Sir Charles Wildman jelenlétét nélkülözni fogja. Sőt azt is tudja már, melyikükét. Kár. Sir Charles szakmai szempontból valóságos kincs, és Mr. Ambrose Chitterwicket leszámítva az egyetlen, aki el-
lensúlyozza az irodalom túltengését. Roger pedig, aki fiatalabb korában többször vett részt irodalmi összejöveteleken, tisztában volt vele, hogy nem volna képes betölteni tisztét olyan társaságban, amelynek tagjai valamennyien az írógép kopogtatásából élnek.

Mellesleg, Mrs. Fielder-Flemming valóban kicsit túl keményen bánik az öregúrral. Hiszen mégiscsak a lányáról van szó.

- Sikerült - folytatta Mrs. Fielder-Flemming - megdönthetetlen indítékot találnom ama férfi számára, aki véleményem szerint el akarta tenni láb alól Sir Eustace-t. Valóban úgy tűnhetett neki, hogy az elviselhetetlen helyzetben nincs más megoldása. Ezek után kapcsolatba hozom az ismeretlen gyilkost az általunk már ismert tényekkel.

- Amikor a minap a főfelügyelő szemlére bocsátotta a hamisított levelet a Mason és Fiai cég papírján, tüzetesen megvizsgáltam, mert értek az írógépekhez. Azt a levelet Hamilton gyártmányú gépen írták. Annak az embernek tehát, akire gondolok, a munkahelyén okvetlenül van Hamilton gép. Azt mondhatják erre, hogy ez véletlen is lehet, hiszen a

Hamilton közhasználatú márka. Lehetséges. Ám ha sok véletlent sikerül egybegyűjtünk, megszűnnek a véletlenek, és lassanként bizonyossággá válnak.

- És ugyanígy elérkezünk egy másik véletlenhez a Mason-féle levélpapírral kapcsolatban. Annak az embernek kapcsolatban kell állnia a Mason céggel. Talán önök is emlékeznek rá, három évvel ezelőtt Masonéknak volt egy nagy perük. A részleteket már elfelejtettem, de úgy tudom, keresetet indítottak egy üzleti versenytársuk ellen. Ön talán ismeri az ügyet, Sir Charles?

Sir Charles kelletlenül bólintott, mint aki ellenfelének még ilyen lényegtelen felvilágosítással sem szívesen szolgál.

- Hogyne - felelt kurtán -, a Fearnley Chocolate Company ellen folyt a per, szerzői jog megsértése miatt, egy hirdetéssel kapcsolatban. Én képviseltem Masonékat.

- Köszönöm. Igen, sejtettem, hogy ilyenről volt szó. Helyes. Az a bizonyos személy kapcsolatban állt ezzel az ügygel. Masonéknak jogi segítséget nyújtott. Nyilván bejáratos volt az irodájukba. És levélpapírhoz természetesen hozzájuthatott. Nagy az eshetősége annak, hogy három évvel később is birtokában volt ilyen levélpapír. A megsárgult széle arra vall, hogy körülbelül hároméves lehet. Radírozás nyoma fedezhető fel rajta. A kiradírozott szöveg véleményem szerint valami rövid feljegyzés lehetett abból az időből, amikor Masonék irodájában vetették pa-

pírra. Minden nyilvánvaló, és minden egybevág.

- Most térjünk rá a bélyeg kérdésére. Ebben a pontban tökéletesen egyetértek Sir Charlesszal; biztosra vehetjük, hogy a gyilkos, amilyen ravasz, bármennyire igyekszik is arra az időre alibit teremteni magának, a végzetes csomag postára adását nem bízta senki másra. Bűntársa véleményem szerint nem volt, ez szóba sem jöhet, túlságosan veszélyes volna: Sir Eustace Pennefather olyan név, hogy okvetlenül feltűnne, és így később kideríthető volna az összefüggés. A gyilkos abban a biztos meggyőződésben él, hogy akárkire terelődhet gyanú, de reá nem (amint ezt minden gyilkos hiszi), némi kockázat árán lehetőleg alibit biztosít magának, és maga postázza a csomagot. Ennélfogva tanácsos ellene fordítani az ügyet, összekötni emberünket a Strand környékével pontosan ama bizonyos estének fél kilenc és fél tíz közti szakaszában.

- Meglepő, hogy ezt a feladatot, amelyet a legnehezebbnek véltem, a legkönnyebben sikerült megoldanom. A férfi, akire gondolok, aznap este banketten vett részt a Cecil Hotelban, pontosan szólva iskolatársi találkozón. Fölösleges említenem, hogy a Cecil Hotel pontosan szemben van a Southampton Streettel. A Southampton Street-i postahivatal esik a legközelebb a szállóhoz. Mi sem lehetett könnyebb számára, mint felállni az asztaltól, öt percre kiosonni, mert annál több

időre ehhez nem volt szükséges, aztán szépen visszaülni a helyére, úgy, hogy a szomszédainak fel se tűnjön.

- Csakugyan - morogta a gyors- észjárású Mr. Bradley.

- Két lényeges megjegyzésem volna még - folytatta a hölgy. - Emlékeznek rá, hogy kifejtettem ennek az ügynek hasonlóságát a Molineux-esethez, és azt mondtam, hogy a párhuzam több, mint meglepő, jelentős. Most újra rátérek, és megmagyarázom, hogy értettem ezt. Úgy, hogy ez a hasonlóság túlságosan közeli ahhoz, hogy véletlennek vehessük. Ez az ügy tudatos *másolata* amannak. És ha így van, abból egyetlen következtetést lehet levonni. A gyilkosságot jogban jártas egyén követte el, ismeri a bűnügyek történetét, azaz kriminalista. És akire én gondolok, az büntetőjogász.

- Utolsó témám az újságban közzétett cáfolattal foglalkozik Sir Eustace Pennefather és Miss Wildman eljegyzésének hírével kapcsolatban. Sir Eustace inasától tudom, hogy a cáfolatot nem a báró küldte be, de nem is Miss Wildman. Sőt Sir Eustace módfelett dühöngött miatta. Saját elhatározásából az küldte be a lapnak, akit a büntett elkövetésével vádolok.

Mr. Bradley egy pillanatra nyugton maradt, nem hintázott a székén. - És a nitrobenzol? Ezzel hogyan hozza kapcsolatba? Hogyan jutott hozzá?

- Az is egyike ama néhány kérdésnek,

amiben egyetértek Sir Charlesszal. A legkevésbé sem tartom szükségesnek, hogy ilyen általánosan beszerezhető cikk előteremtésének körülményeivel foglalkozzam.

Mrs. Fielder-Flemming látható erőfeszítéssel fegyelmezte magát. Szövege, amelyet olyan megfontoltan és nyugodtan olvasott fel, eddig határozottan bizonyos jogászi okfejtést követett. Ez most már mondatról mondatra egyre nehezebbé vált. Mrs. Fielder-Flemming láthatóan mindinkább indulatba jött, már-már úgy tűnt, hogy valósággal fuldoklik, mások számára viszont e túlzott izgalom nem látszott indokoltnak. A tetőponthoz közeledett, de még ez sem magyarázta meg, hogy vérvörös az arca, hogy ide-oda vándorló kalapja a szónok felindultságával összhangban a feje búbján táncol.

- Végeztem - fejezte be nyomatékosan -, állítom, hogy igazoltam a tételemet. Ez az ember a gyilkos.

Néma csönd következett.

- Nos - szólalt meg türelmetlenül Alicia Dammers -, ki az tulajdonképpen?

Sir Charles, aki eddig homlokát ráncolva szemlélte a szónokot, nagyot csapott az asztalra. - Erről van szó - ordította. - Ki vele, egyenesen, nyíltan. Kire vonatkoznak ezek a nevetséges gyanúsítások, asszonyom? - Eből arra lehetett következtetni, hogy Sir Charles nem ért egyet a hölgy okfejtésével, bár nem tudja, kire vonatkoznak.

- Vádról van szó, Sir Charles - helyesbí-

tett rikácsolva Mrs. Fielder-Flemming. - Maga ... maga tesz úgy, mintha nem tudná?

- Valóban, asszonyom - felelt Sir Charles méltósággal -, sajnos, fogalmam sincs róla.

Ettől fogva Mrs. Fielder-Flemming sajnálatos módon drámai magatartást öltött. Lassan kiegyenesedett, akár a királynő valamely tragédiában (leszámítva azt a csekélységet, hogy a tragédiák királynőinek nem himbálózik kalap a fejük búbján, és ha az arcuk vörösen ragyog a hévtől, akkor festéssel vagy kenőccsel megfelelően elkendőzik), nagy robajjal fellökte a székét maga mögött, reszkető ujjával az asztal túloldalára mutatott, Sir Charles felé, és egész apró termetét szembefordította vele.

- Te! - vijjogta Mrs. Fielder-Flemming. - Te vagy az! - kinyújtott ujjá reszketett. - Káin bélyege ott van a homlokodon! Gyilkos!

Izgatott, néma csönd. Mr. Bradley megragadta Mr. Chitterwick karját. Sir Charlesnak sikerült hangot kipréselnie a torkán, mert a lélegzete is elállt az imént. - Ez az asszony örült! - nyögte ki végül.

Miután Mrs. Fielder-Flemming azt látta, hogy a Sir Charles szeméből lövellő kék villám nem sújtotta halálra, agyon se lőtték nyomban, és egyéb szörnyűség sem következett be, amire számított, így kevésbé hisztérikusan, világosabban kezdte kifejtteni vádját.

- Nem vagyok örült, Sir Charles, ellenkezőleg, nagyon is józan. Maga nagyon szereti a lányát, kétszeresen is, mióta elvesztette a fe-

leségét, és ő az egyetlen női lény a közelében. Ön úgy vélte, bármilyen eszköz megengedett, hogy kiragadja őt Sir Eustace Pennefather kezei közül... nehogy ártatlan ifjúságában egy ilyen gazember tönkretégye.

- Saját szavait is az ön fejére olvashatom. Ön azt mondta, nem szükséges ismertetnie, hogyan zajlott le a beszélgetés ön és Sir Eustace között. Nem, mert akkor el kellett volna mondania, hogy figyelmeztette a bárót, inkább saját kezűleg megfojtja, semhogy a lányát ebben a házasságban lássa. És amikor idáig fajultak a dolgok, s Sir Eustace kihasználta a szerencsétlen fiatal lány szembeszegülését és makacosságát, önnek valóban nem maradt más kiútja a katasztrófa elkerülésére, és ön nem is habozott, hogy ezt a kiutat igénybe vegye. Sir Charles Wildman, Isten legyen az ön bírója, én nem tudom elítélni. - Ezek után, még mindig zihálva, Mrs. Fielder-Flemming helyre tette felborult székét, és leült.

- Nos, Sir Charles - szólalt meg Mr. Bradley, akinek akkorára dagadt a mellkasa, hogy csaknem szétrepesztette a mellényét. - Hát ezt azért nem hittem volna önről. Még hogy gyilkosság. Gonosz dolog, nagyon, nagyon gonosz.

Sir Charles eleinte rá sem hederített az elmaradhatatlan bögölyre. Kétséges, vajon egyáltalán hallotta-e. Ám most, amikor tudatáig hatolt, hogy Mrs. Fielder-Flemming teljes komolysággal emelt vádat ellene, nem

pedig pillanatnyi elmezavarában, mellkasa éppoly hevesen dagadni kezdett, akár Mr. Bradleyé. Arca ugyanazt a vörös árnyalatot öltötte fel, amely már elhalványult Mrs. Fielder-Flemmingen, és hasonlítani kezdett ama mesebeli békára, amely nem tudta, mikor érkezik el a szétpukkanás pillanata. Roger érzelmei hullámzóttak és nagyon vegyesek voltak Mrs. Fielder-Flemming kitörése nyomán; valóban aggódni kezdett a neves jogászáért.

Sir Charles éppen a kellő pillanatban ragadta meg szónoki tudományának mentőövét.

- Elnök úr - robbant ki -, igazam van abban, ha felteszem, hogy ez tréfa volt a hölgy részéről, bár rendkívül ízléstelen tréfa, vagy pedig azt kívánják tőlem, hogy komolyan vegyem ezt az elképesztő ostobaságot?

Roger rápillantott Mrs. Fielder-Flemming kökeményé merevült arcára, és nagyot nyelt. Akármilyen elképesztőnek bélyegzi is Sir Charles az elhangzottakat, ellenfele kétségtelenül felépített egy tény halmazatot, és azt nem lehet sem felületesnek, sem alaptalannak mondani.

- Úgy vélem - mondta olyan óvatosan, amennyire csak tehetette -, ha ebben az okfejtésben nem ön szerepelne, hanem bárki más, Sir Charles, ön is azt mondaná, hogy az ilyen természetű vádat, ha valóban van olyan bizonyíték, amely alátámasztja, legalább arra kell érdemesíteni, annyira komolyan kell venni, hogy megcáfoljuk.

Sir Charles felhorkant, Mrs. Fielder-Flemming többször is hevesen rábólintott.

- Amennyiben megcáfolható - jegyezte meg Mr. Bradley. - De kénytelen vagyok elismerni, hogy rám hatott a dolog. Nekem úgy tűnik, hogy Mrs. Fielder-Flemming felépítette a vádat. Nem kívánja, elnök úr, hogy telefonáljak a rendőrségnek? - Komolyan és buzgón tekintett az elnökre, akinek, mint kötelességtudó állampolgárhoz illik, cselekednie kell, bármennyire ízlése ellenére teszi is.

Sir Charles dühösen meredt rá, de ismét nem jött szó a nyelvére.

- Azt hiszem, még ne - felelte Roger szelíden. - Hiszen még nem hallottuk, mit felel Sir Charles.

- Csakugyan, hiszen *őt is* meg kell hallgatnunk - szólt belátóan Mr. Bradley.

Öt szempár tapadt most Sir Charlesra, és a fülek szomjasan várták a szavát.

Ám Sir Charles szemmel láthatóan küszködött magában, de nem szólt.

- Amint vártam - mormogta Mr. Bradley -, nincs védekezés. Még Sir Charles, aki annyi gyilkost mentett meg a kötélről, még ő sem tud mit szólni ilyen káprázatos érveléshez. Ez bizony szomorú.

Abból a pillantásból, amelyet Sir Charles lövellt felé, arra lehetett következtetni, hogy igenis volna mondanivalója, ha csupán kettesben lennének jelen. De az adott helyzetben csak dörmögött magában.

- Elnök úr - szólalt meg Alicia Dammers,

aki szokása szerint hirtelen feltalálta magát.
- Volna egy indítványom. Sir Charles védekezés hiányában látszólag elismeri bűnösségét. Mr. Bradley pedig, mint kötelességtudó állampolgár, át kívánja adni a rendőrségnek.

- Halljuk, halljuk! - buzdította a kötelességtudó állampolgár...

- Én személy szerint nagyon sajnálnám, ha erre sor kerülne. Sok minden szór ugyanis Sir Charles mellett. Úgy tudják mindnyájan, a gyilkosság társadalomellenes cselekmény. De ez is az volna? Kimondom azt a véleményemet, ha Sir Charlesnak az volt a szándéka, hogy megszabadítja a világot (ezzel együtt a lányát is) Sir Eustace Pennefather-től, a legnagyobb mértékben a társadalom érdekét szolgálta. Hogy aztán nem sikerült a dolog, és ártatlan áldozatot követelt, itt mellékes körülménynek tekintendő. Sőt maga Mrs. Fielder-Flemming is kételkedni látszott abban, vajon bűnösnek kell-e mondani Sir Charlest, az esküdtszék azonban nyilván kimondaná bűnösségét; Mabel azzal fejezte be érvelését, hogy nem érzi magát hivatottnak az ítékezésre.

- Én különbözöm tőle. Mivel józan értelmű és ítélőképességű személynek tartom magam teljesen hivatottnak is az ítékezésre. Sőt úgy vélem, mind az öten hivatottak vagyunk az ítékezésre. Ennélfogva az a javaslatom, hogy valóban ítélkezzünk az ügyben. Mrs. Fielder-Flemming képviselné a vádat, másvalaki (Mr. Bradleyt javasolnám) elláthatná a védelmét,

öten lehetnénk az esküdtek, azzal a megállapodással, hogy szótöbbséggel döntünk mellette vagy ellene. Kötelezően kimondjuk, hogy az eredményhez tartjuk magunkat, és csak akkor vonjuk be a rendőrséget, ha bűnösnek találjuk. Ha viszont kedvező a határozat, megfogadjuk, hogy egy hang sem szivárog ki ebből a helyiségből. Megtárgyalja az ülés a javaslatomat?

Roger szemrehányóan mosolygott rá. Nagyon jól tudta, hogy Miss Dammers sem hisz jobban Sir Charles bűnösségében, mint ő maga, valamint azt is, hogy nem akar mást, csupán ugratni a kiváló jogászt. Kicsit kegyetlen ugratás, de a hölgy biztosan úgy véli, hogy legalább ennyire rászolgált. Miss Dammers állandóan hangoztatta, rendületlenül hisz abban, hogy mindig meg kell hallgatni a másik felet is, és véleménye szerint javára válnék a macskának, ha az egér hébe-hóba megkergetné. És ilyenformán nagyon üdvös, ha olyasvalaki, aki hivatása folytán annyi embert hozott halálos veszedelembe, ez egyszer terheltként maga kerül szembe egy szörnyű váddal. Mr. Bradley viszont, bár nyilván nem tartja gyilkosnak Sir Charlest, meggyőződés nélkül játszotta szerepét, mindössze azért, hogy valamicskét megfizettessen vele, amiért Sir Charles több sikert aratott az életben, mint ő.

Roger úgy vélte, Mr. Chitterwicknek is alapos kételyei lehetnek Sir Charles bűnösségét illetően, noha még mindig olyan döbbe-

nettel tekintett Mrs. Fielder-Flemmingre, amiért annak volt bátorsága ilyesmit kimondani, hogy nem lehetett tudni, mit gondol. Roger azonban bizonyos volt abban, hogy Mrs. Fielder-Flemminget kivéve senkinek sincs kétsége Sir Charles ártatlansága felől ... legfeljebb, amilyen képet vágott, magának Sir Charlesnak. A sértett úriember kijelentette, hogy józanul megfontolva még az ötlet is egyszerűen képtelen ostobaság. Sir Charles nem lehet bűnös, mert... nos, mert ő Sir Charles, és effélék nem történnek meg, mert ilyesmi kétségkívül lehetetlenség.

Másfelől viszont Mrs. Fielder-Flemming nagyon derekasan bizonyította, hogy igenis ő a tettes. Sir Charles pedig meg sem kísérelte, hogy bizonyítsa ártatlanságát.

Nem első ízben óhajtotta Roger, más üljön az elnöki székből, ne ő.

- Azt hiszem - mondta -, mielőtt bármilyen lépésre határoznánk magunkat, meg kell hallgatnunk, mit szól ehhez Sir Charles. Bizonyos vagyok benne - tette hozzá nyájasan, mert végre eszébe jutott a helyénvaló kifejezés -, hogy minden vádra tökéletesen meg tud felelni. - És várakozóan tekintett a vádlottra.

Sir Charlesnak végre sikerült kiszakítania magát haragja sűrű felhőjéből.

- Csakugyan azt kívánják tőlem, hogy védekezem ilyen ... ilyen örültséggel szemben? - ordította. - Nos, jó. Elismerem, büntetőjogász vagyok, akkor is, ha Mrs. Fielder-

Flemming ezt megbélyegzőnek tartja. Elismerem, hogy azon a bizonyos estén vacsorán vettem részt a Hotel Cecilben, akkor is, ha ezzel a nyakam köré csavarom a kötelet. Azt is elismerem, ha már arra került sor, hogy magánügyeimet a jó ízlés és a tisztesség kívánalmái ellenére a nyilvánosság előtt szelíztessék, hogy szívesebben fojtottam volna meg saját kezemmel Sir Eustace-t, semmint lányom férjeként lássam.

Szünetet tartott, és kezét csüggedten húzta végig homlokán. Most már nem a rettenthetetlen, inkább a meggyötört öregúr benyomását keltette. Roger őszintén sajnálta. Ám Mrs. Fielder-Flemming sokkal jobban alátámasztotta vádját, semhogy megkímélhetne az öregot.

- Mindezt elismerem, de ezek nem olyan bizonyítékok, melyeknek a törvényszék előtt is súlyuk lenne. Ha azt kívánják tőlem, bizonyítsam be, hogy nem én küldtem azt a doboz csokoládét, mit szóljak ehhez? Tanúként elhozhatnám két asztalszomszédomat, és igazolnák, fel sem álltam a helyemről egészen ... nos, az körülbelül tíz óra tájban lehetett. Más tanúkkal bizonyíthatnám, hogy a lányom, miután teljesen lelepleztem vőlegényjelöltjét, végül is önként lemondott arról a szándékáról, hogy feleségül menjen Sir Eustace-hoz, és rokonainkkal hosszabb időre Devonshire-be utazott. Ám itt ismét el kell ismernem azt is, hogy mindez a csokoládé postára adása után történt.

- Röviden, Mrs. Fielder-Flemmingnek figyelemre méltó ügyességgel sikerült egy *prima facie* vádiratot felépítenie ellenem, jóllehet téves feltevésen alapszik (mégis felhívnam a figyelmét arra, hogy az ügyész sosem járkál ki-be az ügyfél lakásában, hanem rendszerint az ügyvédje jelenlétében tárgyal vele, vagy annak hivatali helyiségében, vagy a saját szobájában), és kész vagyok, ha ezt az ülés helyesnek véli, bármely hatósági vizsgálatnak alávetni magam. Sőt szívesen látnék ilyen vizsgálatot, tekintettel arra, hogy szégyenfolt érte a nevemet. Elnök úr, kérem önt, mint aki a tagság egészét képviseli, hogy indítsa meg az eljárást, ha helyesnek tartja.

Roger csendes vizekre kormányzott. - Ami az én véleményemet illeti, Sir Charles, bizonyos vagyok benne, bármilyen elmés volt is Mrs. Fielder-Flemming okfejtése, nyilván tévedésen alapszik, mint ön is mondotta, és azt az eshetőséget sem tartom valószínűnek, hogy egy apa mérgezett csokoládét küldjön lánya jövődöbelijének. Csak egy pillanatig kell elgondolkoznia a dolgon, és belátja, gyakorlatilag kiküszöbölhetetlen az az eshetőség, hogy a csokoládé esetleg a lányához kerüljön. Nekem is megvan az elképzelésem erről a bűnügyről, ám ettől teljesen függetlenül úgy látom, a vád Sir Charlesszal szemben tulajdonképpen nincs alátámasztva.

- Elnök úr - vágott a szavába nem minden hév nélkül Mrs. Fielder-Flemming -, ön mondhat, amit akar, de az ügy érdekében ...

- Egyetértek, elnök úr - szólt közbe élesen Miss Dammers. - Elképzelhetetlen, hogy Sir Charles küldte volna a csokoládét.

- Hmm, hmm... - vélte Mr. Bradley, mert nem volt ínyére, hogy ilyen gyorsan véget vessenek a szórakozásnak.

- Halljuk, halljuk - buzdította meglepő elszántsággal Mr. Chitterwick.

- Másfelől viszont - folytatta Roger -, azt is belátom, hogy Mrs. Fielder-Flemmingnek jogában áll követelni azt a hatósági vizsgálatot, amelyet maga Sir Charles is óhajtott, már csak neve tisztaságának megvédése miatt is. Abban is Sir Charles véleményén vagyok, hogy a hölgy feltétlenül egy *prima facie* nyomozással építette fel a vádat. De hangsúlyoznom kell, hogy társaságunk hat tagja közül mindössze kettő adta elő elméletét, és egyáltalán nem lehetetlen, hogy meglepő fordulatokat érünk meg, mire valamennyien sorra kerülünk, s ez esetben az, amit jelenleg vitatunk meg (nem állítom, hogy így lesz, csak a lehetőségét vetem fel), teljes jelentéktelenséggé halványodik.

- Ohó! - mormogta Mr. Bradley -, vajon mit rejteget a tarsolyában a mi érdemes elnökünk?

- Ennélfogva azt javasolom, formális lépésként - zárta le a kérdést az elnök, nem törődve Mrs. Fielder-Flemming savanyú pillantásaival -, hogy Sir Charlesra való tekintettel ezt a kérdést titokként őrizzük falainkon belül, s tárgyalását halasszuk el mához

egy hétig, amikor bármely tagtársunk ismét felvetheti és döntésre bocsáthatja. Ellenkező esetben örökre a feledés fátylát borítjuk rá. Bocsássuk szavazásra javaslatomat. Ki van mellette?

Egyhangú helyeslés következett. Mrs. Fielder-Flemmingnek kedve lett volna a javaslat ellen szavazni, de még soha nem szerepelt olyan bizottságban, ahol nem egyhangú határozatokat hoztak, és a megszokás ezúttal is felülkerekedett benne.

Az ülés meglehetősen nyomott hangulatban ért véget.

Kilencedik fejezet

Roger idegesen lóbálta a lábát Moresby íróasztalánál a Scotland Yardon. Moresby semmi segítséget nem nyújtott.

- Megmondtam magának előre, Mr. Sheringham - ismételte a főfelügyelő együttérző képpel. - Engem hiába faggat, nem megy vele semmire. Mindent közöltem, amit mi tudunk. Biztosra veheti: segítenék, ha tudnék - Roger hitetlenkedve sziszegett. - Ebben a dologban valóban zsákutcába kerültünk.

- Magam is oda jutottam - dörmögött Roger. - De ez nem kedvemre való állapot.

- Nemsokára megszokja, Mr. Sheringham - vigasztalta Moresby -, ha többször kísérletezik ezen a pályán.

- Egyszerűen nem jutok tovább - kesergett Roger. - Tulajdonképpen nem is akarok. Majdnem biztosra veszem, hogy hamis nyomon jártunk eddig. És ha a kulcs valóban Sir Eustace magánéletében keresendő, hát azt sátánian takargatja. De én nem hiszek ebben a magánélet-elméletben.

- Hmm... - ezt felelte Moresby, mert ő viszont hitt benne.

- Keresztkérdések alá vettem valahány

barátját, hogy már látni sem akarnak. Megismerkedtem a barátaival, és még egy lépéssel tovább, azoknak a barátoknak a barátaival is, és azokat is kikérdeztem. Örökösen odajártam a klubjába. És mire jöttem rá? Hogy Sir Eustace nem csupán elképesztő fráter, mint ezt maga már mondta nekem, de rendkívül indiszkrét alak is. Utálatos egy figura, és az ilyen szerencsére ritkább, mint ahogy a nők képzelik, névvel együtt kifecsegi a hódításait... bár ez véleményem szerint Sir Eustace esetében fantáziahiányból ered, és nem a faragatlanságából. Ért engem? Összeszedtem egy egész csomó nő nevét, és mindezzel... nem jutottam el sehová. Ha nő rejlene a dologban, már biztosan kiszagláztam volna a nevét. De nem tudok semmit.

- No, és mi van azzal az amerikai esettel, amely rendkívüli párhuzamot mutat ezzel az ügygel, Mr. Sheringham?

- Azt idézte fel tegnap este egyik tagtársunk - felelte borongósan Roger. - És igen csinos kis következtetésre jutott.

- Hogyne - bólintott a főfelügyelő. - Nyilván Mrs. Fielder-Flemming. És Sir Charles Wildmant tartja a tettesnek. Nem így van?

Roger rámeredt. - Hogy a pokolba találta ezt ki? A gátlástalan vén skatulya! Megsúgta magának, mi?

- Szó sincs róla - tiltakozott Moresby felháborodva, mintha a Scotland Yard nehéz ügyeinek megoldását nem a „beérkezett értesülések” szolgáltathatnák.

- Egy kukkot sem szólt nekünk, holott véleményem szerint kötelessége lett volna. De a maguk körének tagjai nemigen tehetnek olyasmit, amit mi ne tudnánk, és né gondolkodnánk rajta.

- Szóval lenyomoznak bennünket - jegyezte meg örvendezve Roger. - Hiszen már a kezdetben megmondta, hogy szemmel fognak tartani. No jó! Szóval letartóztatják Sir Charlest?

- Azt hiszem, egyelőre nem, Mr. Sheringham - válaszolta komoran Moresby.

- Akkor hát mi a véleménye erről az elméletről? Nagyon meghökkentő bűnvázlatot épített fel belőle az a nő.

- Nagyon meglepne - válaszolt óvatosan Moresby -, ha azt tapasztalnám, hogy Sir Charles Wiklman gyilkosságra adja a fejét, ahelyett hogy bennünket akadályozna abban, hogy más gyilkosokat felakasszunk.

- Nem olyan kifizetődő - helyeselt Roger. - Igen, valószínűleg nincs alapja, de igen jól hangzik.

- És ön miféle elmélettel szándékozik ki-rukkolni, Mr. Sheringham?

- Moresby, sejtelmem sincs róla. Pedig holnap este rajtam a sor, kénytelen leszek ki-agyalni valamit, ami valahogy megállja a helyét. De ez elég kellemetlen. - Roger elgondolkozott egy percig. - Azt hiszem, ott az igazi baj, hogy én csupán elméletileg érdeklődöm az ügy iránt. A többieket személyesebben érdeкли az ügy, és ez nemcsak nagyobb

serkentő erő ahhoz, hogy a dolog mélyére hatoljanak, de valamiképpen az eredményt is elősegíti. Többet mazsoláznak ki az értesüléseikből, azt hiszem. Meg több intim oldalfény esik a szóban forgó személyekre.

- Nos, Mr. Sheringham - jegyezte meg Moresby halvány gúnnyal -, talán most már elismeri, hogy nekünk itt bent, akiket sosem vezet személyes érdek (ha ezen azt értjük, hogy belülről nézünk egy ügyet és nem kívülről), lehet némi mentségünk, ha odáig jutunk, hogy már nem tudunk mit kezdeni egy ügygel. Ami egyébként - tette hozzá bizonyos szakmai büszkeséggel - igen ritkán fordul elő.

- Készséggel elismerem - helyeselt együttérzően Roger. - Nos, Moresby, még az a kellemetlen feladat vár rám, hogy ebéd előtt új kalapot kell vennem. Nincs kedve nyomon követni a Bond Streetre? Utána besétálnék valami étterembe, és igen kedves volna magától, ha oda is nyomon követne.

- Bocsásson meg, Mr. Sheringham - felelt nyomatékkal a főfelügyelő -, de *nekem* dolgoznom is kell.

Roger távozott.

Olyan levert hangulat fogta el, hogy a Bond Streetre nem busszal, hanem taxin ment, hogy kissé felderüljön. Roger a háborús évek folyamán több ízben töltött hosszabb-rövidebb időt Londonban, és még nem felejtette el a taxisofőrök akkori sajátos szokásait, ezért aztán sosem ült taxiba, ha célját busszal is el-

érhette. A közönség emlékezete jellegzetesen rövid, míg előítéletei éppoly jellegzetesen hosszúak.

Rogernek megvolt az oka a rossz hangulatra. Amint Moresbyvel közölte, nemcsak zsákutcába került, hanem egyre erősödött benne az a meggyőződés, hogy teljesen rossz nyomon jár. És felrémlt az a lehetőség, hogy az a sok munka, amit ebbe az ügybe befektetett, kárba vészett. Ez elszomorította. Bármilyen nagy volt is kezdettől fogva érdeklődése az eset iránt, ahogy az imént beismerte, teljesen elméleti jellegű érdeklődés volt ez, amelyet bármely fondorlatosan kieszelt gyilkosság kivált. És ha sikerült is kapcsolatot létesítenie olyan személyekkel, akik ismerik az ügy főszereplőit, valamiképpen furcsán kívülállónak érezte magát az ügyben. Semmiféle személyes kapcsolat nem tette alkalmasrá, hogy valóban megragadja ezt az esetet. Már-már azt gyanította, hogy pontosan ez az az ügy, amelyben vég nélküli nyomozásra van szükség, amit magánszemély nem képes megoldani, mert sem tapasztalata, sem türelme, sem ideje nincs hozzá, ezt csak a rendőrség hivatalos szervei vállalhatják.

A vakvéletlen egy órán belül két olyan találkozáshoz segítette Rogert, hogy teljesen más kép alakuljon ki benne az ügyet illetően, és akadémikus érdeklődését végre személyessé változtatta.

Az első egy Bond Street-i találkozás volt.

Kilépett a kalapüzletből, új kalapja ponto-

san a megfelelő szögben illeszkedett a fejére, amikor észrevette, hogy Mrs. Verreker-le-Mesurer készül lecsapni rá. Az említett hölgy kis növésű, választékosan elegáns, gazdag, viszonylag fiatal özvegy volt, és ezenfelül bukkott Rogerre. Hogy miért, ezt maga Roger sem értette, noha tekintélyes adag férfiúi önbizalommal volt megáldva. Meggyőződése szerint csak alkalmat kell adnia, és a hölgy a lába elé veti magát (persze, képletesen értve. Ám esze ágában sem volt erre betű szerint megadni neki az alkalmat), és onnan tekint fel rá ábrándosan, azzal a nagy barna szemével. És a nő beszélt, beszélt, beszélt. Roger pedig, mivel ő maga is nagyon szeretett beszélni, hallani se bírta.

Megpróbált hirtelen átvágni a túloldalra, de éppen megindult a kocsik áradata. Sarokba szorult. Derűs mosollyal álcázta ádáz gondolatait, és elrontotta a csodálatos új kalap fekvési szögét.

Mrs. Verreker-le-Mesurer boldogan ragadt rá. - Ó, Mr. Sheringham! Éppen maga az, akivel találkozni kívántam. Mr. Sheringham, *igazán*, mondja meg nekem, szigorúan bizalmasan persze. *Igazán* foglalkozik azzal a *borzalmas* ügyel, szegény Joan Bendix halálával? No, ne mondja nekem azt, hogy nem foglalkozik vele. - Roger szeretne volna azt felelni, hogy igyekszik, de az asszony erre sem adott alkalmat. - Hát igazán nem foglalkozik vele? Ez borzasztó. Foglalkoznia kellene vele, tudja, és a maga feladata volna,

hogy elcsípje azt, aki a csokoládét küldte Sir Eustace Pennefathernek. Szerintem komiszság magától, ha nem foglalkozik vele.

Rogernek arcára fagyott a civilizált társalgás kötelező mosolya, megint megpróbált közbevetni egy szót: sikertelenül.

- Elszörnyedtem, amikor értesültem a dologról. Valósággal elszörnyedtem. - Mrs. Verreker-le-Mesurer iszonyatát hangoztatta, - Tudja, mi ketten Joannal bizalmas jó barát nők voltunk. Tulajdonképpen már iskolás korunk óta. ... Szólt valamit, Mr. Sheringham ?

Rogerből hitetlenkedő sóhajtás szakadt ki, és tagadólag rázta a fejét.

- És az a borzasztó a dologban, az igazán *borzalmas*, hogy ezt az egészet Joan zúdította saját magára. Hát nem döbbenetes, Mr. Sheringham ?

Ezek után már nem próbált menekülni tőle Roger. - Hogy mondta? - sikerült végre hitetlenkedve közbevetnie.

- Azt hiszem, itt azzal állunk szemben, amit a sors iróniájának szokás nevezni. - Fecsegett tovább boldogan Mrs. Verreker-le-Mesurer. - Ez bizony tragikus esemény, tagadhatatlan, de még életemben nem hallottam olyasmit, ami egyszersmind ennyire ironikus volna. Tud arról a fogadásról a férjével, hogyne tudna, ami ahhoz a doboz csokoládéhoz juttatta. Ha nem fogadnak, soha nem kerül hozzá Sir Eustace csokoládéja, hanem a báró maga eszi meg, ő is hal bele, és ahogy

hallom, nem is lett volna nagy kár érte. Nos, Mr. Sheringham ... - Mrs. Verreker-le-Mesurer most lehalkította a hangját, mint valami összeesküvő, suttogott, és előírásos óvatossággal körül is nézett. - Ezt még senkinek nem mondtam el, de magának most elmondom, mert biztosra veszem,, hogy értékelni fogja. Ugye, maga kedveli az iróniát?

- Imádom - felelte gépiesen Roger. - Nos?
- Hát tudja - *Joan nem tisztességesen fogadott!*

- Hogy érti ezt? - kérdezte Roger izgatottan. Mrs. Verreker-le-Mesurer nem titkolta, hogy boldoggá teszi a szenzáció.

- Hát egyáltalán nem kellett volna fogadnia. Végzetes volt számára. Szörnyű végzetet hozott rá, és az benne a döbbenetes, hogy tulajdonképpen ő zúdította magára. Rettenetesen lesújt engem ez az ügy. Igazán, Mr. Sheringham, alig merem éjszakára eloltani a vilányt az ágyam mellett. Mindig mintha szegény Joan nézne rám a sötétségből. Rémes! - És a hölgy arca egy pillanatra valóban azt a rémületet tükrözte, amelyről szólt; feldúlt-nak látszott.

- De miért nem kellett volna fogadnia Mrs. Bendixnek? - kérdezte türelmesen Roger.

- Hát mert ő már látta a darabot. Együtt néztük meg, az első héten, amikor színre került. Így aztán kezdettől fogva tudta, ki az intrikus.

- A kutya-fáját! - Mrs. Verreker-le-Mesu-

rer nem kívánhatott volna nagyobb hatást, mint amit elért. - A véletlen bosszúja, hát nem? Ettől senki sem lehet biztonságban.

- A költői igazságszolgáltatás, úgy gondolja? - csacsogott tovább a hölgy, aki kissé homályosnak vélte a megjegyzést. - Igen, bizonyos mértékig annak nevezhető, nem? Bár a büntetés mértéke aránytalanul meghaladja a vétket. Jézusmáriám, ha minden asszony halállal bűnhődne, aki csal egy fogadásnál, hol lennének akkor valamennyien? - tette fel a kérdést leplezetlen őszinteséggel Mrs. Verekker-le-Mesurer.

- Hmmm... - hümmögött tapintatosan Roger.

A hölgy gyorsan végigpillantott a járdán, és megnedvesítette a szája szélét. Rogernek most az volt a benyomása, hogy ezúttal nemcsak azért beszélt, ahogy szokása volt, hogy beszélhessen, hanem egyszerűen nem képes magában tartani valamit. Úgy tűnt, jobban bántja a barátnője halála, mint amennyire mutatni akarja, és a locsogás némileg könnyít rajta. Roger érdekesnek találta, hogy bár kétségtelenül szerette elhunyt barátnőjét, mégis inkább arra hajlik, hogy hibáztassa; mintsem hogy dicsérje. Mintha valami bonyolult módon némi vigaszt találna ebben.

- És hogy éppen Joan Bendix! Ezen nem tudom túltenni magam, Mr. Sheringham. Soha nem tartottam volna képesnek ilyesmire. Olyan rendes lány volt mindig. Egy kicsit talán szűkmarkúan bánt a pénzzel, már ha te-

kintetbe vesszük, mennyire jómódú volt, de hát ez igazán semmi. Persze tudom, vicc volt az egész, csak ugratni akarta a férjét, de én mindig olyan komoly lánynak tartottam, ha érti, mire gondolok ...

- Tökéletesen - felelte Roger, annál is inkább, mivel az egyszerű angol nyelvet legalább úgy értette, mint bárki más.

- Azt akarom ezzel mondani, hogy hétköznapi emberek általában nem szoktak olyasféléről beszélni, mint becsület, tisztesség, tiszta játék, mivel ezeket a dolgokat természetesen tartjuk. De Joan igen. Ő gyakran emlegetett olyasmit, hogy ez nem tisztességes dolog, vagy hogy nem való ilyen módon játszani, a szerencsétlen lánynak szokása volt ez. Azt hiszem, ez is csak a régi közmondást igazolja.

- Miféle régi közmondást? - kérdezte Roger, akit csaknem levett a lábáról ez a szóáradat.

- Hát, hogy lassú víz partot mos. Sajnos, azt kell mondanom, Joanra ráillett ez a mondás - mondta mély sóhajjal Mrs. Verrekerle-Mesurer. - Nyilván nagy szociális vétség lassú víznek lenni... Nem mintha a halála után bármiért is meg kívánnám róni a szegény boldogtalant, csak éppen annyit szeretnék megjegyezni, hogy véleményem szerint a lélektan nagyon érdekes valami. Nem gondolja Mr. Sheringham?

- Sőt, mondhatnám, lenyűgöző - felelte ünnepélyesen Roger. - Nos, sajnos nekem ...

És a férfi, az a Sir Eustace Pennefather hogyan vélekedik erről az ügyről? - kérdezte Mrs. Verreker-le-Mesurer, valósággal bosszúálló képpel. - Hiszen végül is ha valaki, ő felelős szegény Joan haláláért.

- Hát tulajdonképpen - Roger éppenséggel semmi rokonszenvet nem érzett a báró iránt, de hajlandó volt védelmére kelni ilyen váddal szemben. - Azt azért mégsem hiszem, hogy ezt elmondhatnánk róla, Mrs. Verreker-le-Mesurer.

- Én pedig hiszem, és mondom is - jelentette ki a hölgy. - Ismeri személyesen a bárót, Mr. Sheringham? Amint hallom, szörnyű figura. Örökké nők után fut, megunja, aztán egyszerűen dobja őket, puff... és máris van egy másik. Igaz ez?

- Sajnos, erre nem tudok válaszolni - felelte hűvösen Roger. - Egyáltalán nem ismerem.

- Nos, mindenki beszél, kivel fut pillanatnyilag - vágott vissza Mrs. Verreker-le-Mesurer, talán kissé mélyebben rózsaszínre vált arccal, mint amilyenre a választékos segéd-eszközök színezték. - Vagy tízen is közölték velem. Az a Bryce nevű nőszemély van soron. Tudja, annak az olaj- vagy benzinmágnásnak a felesége, vagy tudom is én, mivel szerezte a vagyonát.

- Soha életemben nem hallottam róla - mondta erre Roger, nem éppen a valóságnak megfelelően.

- Azt mondják, vagy egy héttel ezelőtt

kezdődött - darálta a született pletykahordozó. - Nyilván vigasztalásul, amiért nem sikerült megkaparintania Dora Wildmant. Hál' istennek, Sir Charlesnak volt annyi esze, hogy közbelépjen. Sikerült neki, igaz? Hallottam a dologról. A báró egy szörnyeteg! Az ember azt hinné, hogy a szörnyűség, amiért jóformán ő felelős szegény Joan haláláért, kijózanította valamelyest. Hát nem? De erről szó sincs. Tulajdonképpen, azt hiszem ...

- Látott mostanában valami jó darabot? - kérdezte hangosan Roger.

Mrs. Verreker-le-Mesurer egy pillanatig elképedve meredt rá. - Darabot? Hogyne, én úgyszólván mindent megnézek. De miért kérdezi, Mr. Sheringham?

- Csak úgy eszembe jutott. Az új revü a Pavilionban megjárja, igaz? Nos, sajnós, most már igazán ...

- Ne menjen még! - marasztalta Mrs. Verreker-le-Mesurer, és könnyedén megborzonzott. - Éppen a szegény Joan halálát megelőző estén voltam ott - (egy pillanatra sem tudunk elszakadni ettől a témától? - gondolta magában Roger). - Lady Cavestoke-nak páholya volt aznapra, és meghívott, hogy tartsak velük.

- Úgy? - vélte Roger, és azon tűnődött, vajon nagy udvariatlanságnak minősül-e, ha egyszerűen faképnél hagyja a hölgyet, és beleveti magát az autóforgatagba, ha teheti. - Egész jó darab - mondta mellesleg, nyugta-

lanul tekingetve az utcasarok felé. - Nekem tetszik, hogy az *Örök háromszögre* épül.

- Az Örök háromszögre? - kérdezte bizonytalanul a hölgy.

- Igen, mindjárt az elején erről van szó.

- Ja úgy. Azért nem láttam. Ugyanis elkéstem néhány percet, sajnós. De hát - folytatta érzéssel Mrs. Verreker-le-Mesurer - én, úgy látszik, mindig mindenünnen elkésem. - Roger megállapította magában, hogy az a bizonyos néhány perc lényegesen szépíti a valóságot, mint rendszerint minden, amit Mrs. Verreker-le-Mesurer önmagáról állít. Az *Örök háromszög-ről* még csak nem is az előadás első félórájában esett szó.

- Ó - sóhajtott Roger egy közeledő buszra meredve. - Sajnós, bocsánatot kell kérnem, Mrs. Verreker-le-Mesurer. Épp ott látok valakit azon a buszon a Scotland Yardtól, aki beszélni akar velem! - mondta fontoskodó suttogással.

- Ó! Szóval ez mégiscsak azt jelenti, hogy foglalkozik Joan halálával, Mr. Sheringham? Vallja be! A világon senkinek nem árulom el!

Roger rejtélyes képpel nézett körül, majd helyeselve húzta össze a homlokát. - Igen - mondta, de tiltóan tette a szájára az ujját. - Erről igazán senkinek egy szót sem, Mrs. Verreker-le-Mesurer.

- Persze hogy nem, megígérem! - De Roger csalódottan észlelte, hogy korántsem tett akkora hatást, mint amelyet remélt. Az arc kifejezéséből arra következtetett, hogy a

hölgy sikertelennek tartja az ő eddigi erőfeszítéseit, sőt mintha kissé sajnálkozna is amiatt, hogy többre vállalkozik, mint amire képes.

A busz eközben odaérkezett, és Roger egy gyors - Viszontlátásra - köszöntéssel felugrott a lépcsőjére, amikor elhaladt előttük. Érezte, hogy ama nagy barna szempár ámuló tekintete állhatatosan tapad a hátára, de ő elszántan ment befelé, és miután az utasokat alaposan végigmustrálta, elfoglalt egy ülőhelyet egy ártalmatlannak tetsző, kis növésű, keménykalapos úr mellett. A kis úriember tisztviselő volt egy óriási építkezési vállalatnál Tootingban, és sértődötten tekintett rá, mivel számos üres ülőhely volt még a járművön.

A busz rákanyarodott a Piccadillyre, és Roger leszállt a Szivárvány Klub előtt. Ismét ott ebédelt, az egyik klubtag meghívására. Az elmúlt tíz nap folyamán mindig megkérte valamelyik ismerősét, aki tagja volt a klubnak, hogy vele ebédelhessen. De ebből mindeddig semmi használható nem született, elfecsérelt időnek tekinthette, és ettől a mai naptól sem remélt egyebet.

Nem mintha az illető klubtag nem lett volna hajlandó a tragédiáról beszélni. Sőt kiderült róla, hogy Bendixszel együtt járt iskolába, és éppúgy hajlandónak mutatkozott makulátlanságáért felelősséget vállalni, akár az asszonyért Mrs. Verreker-le-Mesurer. Így hát a szokásosnál egy kissé jobban tetszelgett

abban a szerepben, hogy bizalmas értesülései vannak a dologról. Szinte arra lehetett következtetni, hogy többet tud róla, mint maga Sir Eustace. Ilyen fajta ember volt Roger aznapi vendéglátója.

Miközben beszélgettek, egy férfi lépett az ebédlőbe, és elhaladt az asztaluk mellett. A vendéglátó hirtelen elhallgatott. Az újonnan érkezett kurtán odabíccentett, és továbbment.

Roger vendéglátója áthajolt az asztalon, és úgy súgta oda, mint aki éppen kinyilatkoztatásnak volt tanúja: - Ha az ördögöt a falra festik! Ez Bendix. Most látom először a történetek óta! Szegény feje! Teljesen leverte ez az ügy. Nem is találkoztam még ilyen ragaszkodó, gyengéd férjjel. Valóságos szállóige volt ez már róla. Észrevette, milyen pokoli rosszul néz ki? — Mindezt tapintatosan suttogva közölte, s így aztán az illető jobban tudhatta, miről van szó, mintha ordított volna.

Roger rábólintott. Bendix arcára pillantott, és megdöbbsent tőle, még mielőtt tudta volna, kicsoda. Megviselt, sápadt, keserű arc, a korai öregedés nyomaival. „Megette a fene - gondolta magában elérzékenyedve -, igazán meg kell tennünk, amit csak lehet. Ha hamarosan el nem csípjük a gyilkost, rámegy a dologra ez a fiú is.”

Hangosan, nem éppen tapintatosan ennyit mondott:

- Nem mondhatjuk, hogy a nyakába borult, amikor meglátta magát. Hiszen ha jól tudom, kebelbarátok voltak?

A vendéglátó kényelmetlenül feszengett. - Hát a jelen körülmények között nem kell mindent szigorúan venni tőle. Egyébként nem nevezhető ez igazán kebelbarátságnak. Tulajdonképpen idősebb nálam. Egy-két évfolyammal fölöttem járt, lehet, hogy hárommal is. Meg nem is ugyanabban az épületben volt a szállásunk. Őt persze a modern szárnyon helyezték el (hát elképzelhető ez másként olyan papa gyerekénél), míg én csak amolyan klasszikus veréb voltam.

- Értem - felelte erre ünnepélyesen Roger, mert rögtön átlátta, vendéglátója az iskolában körülbelül olyan kapcsolatban lehetett Bendixszel, hogy az a cipője orrával érintette az ifjabbik hátsó fertályát.

Ebben maradtak.

Az ebéd további folyamán kissé szórakozott volt. Valami folyvást piszkálta az agyát, de nem tudta pontosan, mi az. Csak azt érezte, hogy valahol, valamikor döntő fontosságú értesüléshez jutott, de nem tudott rájönni, mi lehet?

Csak egy fél órával később, amikor bebújt a felöltőjébe és pillanatra felhagyott a töprengéssel, világosodott meg előtte váratlanul a dolog, a szokásos bosszantó módon.

- *Azt a mindenit!* - mondta halkan.

- Valami baj van, öregem? - kérdezte vendéglátója a portóitól meglágyult hangon.

- Dehogyan, köszönöm, semmi - válaszolt gyorsan Roger, visszatérve e földi világba.

A klub előtt taxiba ült.

Mrs. Verreker-le-Mesurer, valószínűleg életében először, hasznos dolgot közölt valakivel.

Rogernek a nap további részében csakugyan bőven akadt tennivalója.

Tizedik fejezet

Az elnök felszólította Mr. Bradleyt, hogy tartsa meg beszámolóját.

Mr. Bradley végigsimított bajuszán, és lélekben megigazította a mandzsettáját. Pályafutását (akkor még Percy Robinson néven) motorügynökként kezdte, de felfedezte, hogy több pénzt lehet keresni a gyáripárban. Most hát detektívregényeket gyárt, és úgy találja, nem veszett kárba a közönség hiszékenysége terén szerzett tapasztalata. Most is önmaga ügynöke, de némelykor nehezebb esik eszébe idézni, hogy már nem áll magas talapzaton Olympiában. Mindent és mindenkit lefitymált ezen a világon. Morton Harrogate Bradleyt is beleértve. Egyetlen kivétel volt: Percy Robinson. Tízszáz tételekben adott el.

- Meglehetősen szerencsétlen alkalom ez számomra - kezdte kifogástalan úri hangnemben, mintha gyengeelméjűek gyülekezete előtt szólna. - Az volt ugyanis a benyomásom, hogy a hagyomány szerint elvárják tőlem, a legkevésbé valószínű személyt vezessek elő gyilkosként. No de Mrs. Fielder-Flemming letarolta előttem a mezőnyt. Sejtel-

mem sincs róla, hol találnék gyilkossággal kevésbé gyanúsítható egyént Sir Charlesnál. És valamennyiünknek, akiket az a balszerencse ért, hogy Mrs. Fielder-Flemming után kell szólnunk, bele kell törődnünk az óriási stílusteremtésbe.

- Persze, azért mindent megtettem, ami tőlem telik. Átvizsgáltam az ügyet a magam szemszögéből, és olyan következtetésre jutottam, amely engem magamat is meglepett. De, mint az imént már mondtam, a legutóbbi szónokhoz képest ez mégis lehangoló színvonalcsökkenésnek fog tűnni mindenki számára. Lássuk csak, hol is kezdjem? No persze: a méreggel.

- Mert az, hogy nitrobenzolt használtak mérég gyanánt, nagyon is meglepett. Úgy is mondhatnám, hogy rendkívül jelentős körülménynek tartom ezt. Ki is gondolna arra, hogy nitrobenzolra akadhat egy csokoládé belsejében? Már hivatásomnál fogva is tanulmányoztam a mérgeket, de soha nem fordult még elő, hogy bűnügyben nitrobenzollal találkozott volna. Öngyilkosság esetében, véletlen szerencsétlenséggel kapcsolatban találtam erre vonatkozó utalást, de ilyet is legfeljebb három-négy esetben.

- Meglepett, hogy ez nem tűnt fel egyik előttem szólónak sem. Ebben az az érdekes, hogy a nitrobenzolról nagyon kevesen tudják, hogy mérég. Még szakértők se nagyon. Beszéltem egy ismerősömmel, aki természettudományos díjat nyert Cambridge-ben, még-

hozzá vegyészet a szakmája, és ő sem hallott arról, hogy mérég. Meg kellett állapítanom, hogy még én is többet tudok róla, mint ő. A kereskedelmi forgalomban patikus vagy drogista nem kezelné mérégként. Még a mérgeket összefoglaló részletes nyilvántartásban sem szerepel, pedig az valóban elég aprólékosnak mondható. Nos, én ennek a körülménynek nagy jelentőséget tulajdonítok.

- Aztán vannak egyéb tudnivalók is ezzel kapcsolatban. A kereskedelmi forgalomban közkeletű cikk. Olyasmi, amit bármely iparban használnak. Mindenütt kapható, egyetemes áru. Közölték velünk, hogy leginkább anilinfestékek gyártására használják. Lehetséges, hogy ez a leglényegesebb, de nem a legelterjedtebb alkalmazási területe. Használják, mint tudjuk, az édesiparban, valamint illatszerek gyártásához is. De meg sem kíséreltem, hogy összefoglaló listát adjak arról, hol mindenütt dolgoznak vele. Csokoládétól kezdve autó-gumikerékig. Számunkra az a lényeges, hogy nagyon könnyű hozzájutni.

- Ezenfelül előállítani is nagyon egyszerű. Minden iskolás gyerek tudja, hogyan csinálhat benzolból és salétromsavból nitrobenzolt. Magam is megtettem, százszor is. A legcsekélyebb vegyészeti ismeret elégséges, és semmiféle drága műszer nem kell hozzá. Sőt azt is állíthatom, hogy minden vegyészeti felkészültség nélkül megcsinálhatja akárki. És természetesen a legnagyobb titokban is. Senki-nek nem kell még csak sejtenie sem. Azért

mégis úgy vélem, valami minimális vegyi tudás kell hozzá, különösen erre a sajátos célra.

- A mi ügyünkkel kapcsolatosan tehát az, hogy éppen nitrobenzolt használtak, nemcsak az egyetlen eredeti ötletnek látszott, hanem a legjelentősebb bizonyítéknak is. Mert ha valaki ciánhidrogénsavat alkalmaz, az mindjárt nyomozati anyagul szolgál, olyan nehezen lehet ciánhidrogénsavhoz hozzájutni, de mivel nitrobenzolt bárki beszerezhet, vagy akár előállíthat, a gyilkosjelölt számára ez nagy előnyt jelent. Arra akarok rámutatni, hogy rendkívül szűk azoknak a köre, akiknek eszébe juthat, hogy ezt használják eszközü.

Mr. Bradley szünetet tartott, hogy cigarettára gyújtson, és ha titokban élvezte is, hogy tagtársai feszült figyelemmel kísérik érvelését, és egyetlen pissenés nélkül várják a folytatást, nem árulta el ezt a tényt. Egy pillanatra végigmérte őket, mintha egy félhülye osztályra tekintene, aztán ismét a tárgyra tért.

- Annak tehát, aki ilyen célra használt nitrobenzolt, tulajdonítsunk némi vegyészi tudást. Talán helyes, ha ezt is boncolgatom valamelyest. Vagy vegyi tudás, vagy szakmai ismeret kell hozzá. Egy patikussegéd például, akit érdekel a szakmája, és az üzleti órákon túl is olvasgat e tárgyban, bizonyosan beletartozik ebbe a körbe; egy gyári munkásnő, aki munkája során dolgozik vele, és figyelmeztették a nitrobenzol mérgező hatására, egy másik példa. Úgy vélem, két embertípus

gondolhat arra, hogy nitrobenzolt használjon méregnek, és az elsők köre is az említett két csoportra osztható.

- Ám azt hiszem, hogy aki ebben a bűnügyben szerepel, az a második csoportba tartozik. Valószínűleg magasabb intelligenciájú egyénről van szó.

- Ebben a kategóriában a patikussegéd amatőr vegyészkontárrá válik, a gyári munkásnő doktornővé, tegyük fel, hogy toxikológiai érdeklődéssel; vagy, hogy elkanyarodjunk a szakemberektől, vegyünk példának egy kivételesen nagy műveltségű hölgyet, akit érdeklődése a kriminológiához vonz, abból is különösen a mérgezési esetekhez ... pontosan, mint itt körünkben Mrs. Fielder-Flemminget - az említett hölgy méltatlankodva horkant fel, Sir Charles pedig, bár nagyon meglepte, hogy ilyen váratlanul vág vissza valaki helyette azért, amit a felhorkanó hölgytől kapott, olyan hangot hallatott, amit bárki más esetében csak röhögésnek nevezhetnénk. - Ezek mind - folytatta Mr. Bradley zavartalanul - olyan típusú emberek, akikről feltehetjük, hogy a könyvespolcon megtalálható Taylor *Törvénytörési Orvostan* című könyve, és e művet gyakorta forgatják is.

- Egyetértek önnel, Mrs. Fielder-Flemming, abban, hogy olyan bűnesettel állunk szemben, amelyben felfedezhetők a büntetőjogi ismeretek nyomai. Ön emlékeztetett egy ügyre, amely kétségtelenül feltűnő hasonló-

ságot mutat ezzel; Sir Charles egy másikat említett, én viszont egy harmadikat fogok idézni. Ügyünk egész sor régi esetre emlékeztet, és én is biztos vagyok benne, akárcsak önök, hogy nem véletlenül. Bűnügyi ismereteimnél fogva magam is erre a meggyőződésre jutottam, még mielőtt önök említették volna, és most azt állítom, hogy aki Sir Eustace-nak azt a csokoládét küldte, az Taylornak birtokában van. Elismerem, ez is csak feltevés, ám az én Tayloromban a nitrobenzról szóló cikk a ciánkáli után következő lapon található. Ezt én nagyon elgondolkoztatónak vélem.

- A szónok most rövid szünetet tartott.

Mr. Chitterwick bólintott. - Azt hiszem, értem. Azt akarja mondani, valaki szándékosan azzal a céllal lapozgatta, hogy bizonyos követelményeknek megfelelő mérget keressen.

- Pontosan - hagyta helyben Mr. Bradley.

- Ön nagy fontosságot tulajdonít a mérregnek - jegyezte meg Sir Charles elmésen. - Azt akarja mondani, hogy ebből olyan következtetéseket vont le a gyilkos személyére vonatkozóan, amelyek segítségével azonosítható, csupán ennek az egyetlen ismérvnek alapján?

- Nem, Sir Charles, ilyen messzire nem mennék. Azért tulajdonítok a mérregnek olyan fontosságot, mert azt hiszem, ennek a bűnügynek ez az egyetlen eredeti vonása. Önmagában nem oldja meg a problémát, de ha egyéb jellegzetességekkel összevetve mérlegeljük, azt hiszem, hozzásegít a megoldás

megközelítéséhez ... vagy legalábbis, ha valaki már egyébként is gyanúba került, ezen a réven bizonyossággá tehetjük a gyanút.

- Nézzük például ezt a bűnügy egészének fényében. Azt hiszem, az első, amit megállapíthatunk, hogy ezt a tettet nemcsak intelligens, hanem nagy műveltségű egyén hajtotta végre. Nos, ez mindjárt kizárja a szóba jöhetőek sorából az imént említett két csoport első körét, akik a nitrobenzolt választhatták alkalmazandó méregnek. Sem a patikussegéd, sem a munkásnő nem tehette. Figyelmünket tehát nagy műveltségű személyre kell összpontosítanunk, aki bűnügyi érdeklődésű, ért a toxikológiához, és ha nem tévedek (ilyesmi különben ritkán esik meg velem), a könyvespolcán megtalálható a Taylor, vagy valamely hasonló mű.

- Kedves Watsonjaim, ezt olvasom ki abból a tényből, hogy a gyilkos választása a nitrobenzolra esett. - És most Mr. Bradley tünető önelégültséggel simította végig bajuszkáját felső ajka fölött. Mindig igyekezett a világ tudomására hozni, hogy mennyire elégedett önmagával, és ez a magatartás tagadhatatlanul nem volt alaptalan.

- Nagyon ötletes, az bizonyos - mormogta Mr. Chitterwick csodálattal.

- Nos, akkor lássuk, mire megyünk vele - jegyezte meg Miss Dammers, minden csodálat nélkül. - Mi az elmélete? Illetve, halljuk az elméletét, ha van.

- Hogyne volna - felelt Mr. Bradley fölé-

nyes mosollyal. Örült, hogy ingerült közbeszólásra bírta Miss Dammerst. - De tartsunk sorrendet. Be akarom önöknek mutatni, hogyan jutottam szükségszerűen a végkövetkeztetésemhez. Én, hogy úgy mondjam, csak a magam lépéseit tudom nyomon követni. Miután deduktív módon megállapítottam a méregről, amit tudtam, nyomban hozzáláttam egyéb bizonyítékok tanulmányozásához, hát ha olyan eredményre vezetnek, amelyet a másik révén ellenőrizhetek. Mindenekelőtt a levélpapír vizsgálatára szorítkoztam, mert ez a hamisítvány a legfontosabb bűnjel a mérgegen kívül.

- Nos, ez a levélpapír fejtörést okozott nekem. Valamilyen okból, amelyet egyelőre nem ismertem fel, a Mason név emlékeztetett valamire. Biztos voltam benne, hogy ezt a nevet más vonatkozásban is hallottam, nemcsak kiváló csokoládéjukat ismerem. És akkor hirtelen eszembe jutott.

- Sajnos, itt kénytelen vagyok személyes ügyekről szólni, és már előre Sir Charles elnézését kérem, amiért véték az illemszabályok ellen. Testvérem ugyanis, mielőtt férjhez ment, gyors- és gépíró volt. - Mr. Bradley feltűnően egykedvű hangon tett bejelentése arra vallott, úgy érzi, hogy most mentegetőznie kellene, de erre nem hajlandó. A következő percben mégis megtette. - A helyzet az, hogy neveltetésénél fogva sokkal magasabb hivatást is betölthetett volna, mert valójában titkárnői képesítése van.

- Belépett egy vállalkozáshoz, amelyet egy hölgy tartott fenn, aki azzal foglalkozott, hogy bizonyos időre titkárnőt küldött ki nagyvállalatokhoz, ahol a titkárnő vagy más felelős beosztásban levő lány megbetegedett, vagy szabadságra ment, vagy hasonló okból időlegesen távol maradt a munkahelyétől. A testvéremet beleértve, mindössze két-három lány töltött be ilyen két-három hétre szóló megbízatást. Ezek szerint egy év folyamán elég sok cégnél dolgoztak. De most már határozottan emlékeztem, hogy testvérem Masonékhoz is járt, mint az egyik igazgató helyettes titkárnője.

- Úgy gondoltam, ez talán hasznos lehet számomra. Persze nem hittem, hogy nővérem megvilágíthatja a gyilkosságot, de szükség esetén talán beajánlhat a Mason-cég tisztviselőinek valamelyikéhez. Mindenesetre felkerestem a testvéremet.

- Nagyon jól emlékezett a cégre. Három-négy évvel ezelőtt járt hozzájuk, szívesen dolgozott ott, olyannyira, hogy felmerült benne, abba kellene hagynia talán a helyettesítést, és állandó titkárnői állást vállalnia náluk. Természetesen nem ismeri közelebbről az alkalmazottakat, ám annyira feltétlenül, hogy összehozzon valakivel, ha akarom.

- Mellesleg megemlítettem neki, hogy láttam a Sir Eustace-nak címzett levelet, amelyet a csokoládéhoz mellékeltek, és nemcsak a Mason név, hanem maga a levélpapír is ismerősnek tűnt. - Nem írtál nekem ilyen le-

vélpapírra, amíg ott dolgoztál? - kérdeztem: tőle.

- „Nem tudom - felelte, de az természetes, hogy a levélpapír ismerősnek tűnt. Elég sokszor játszottál vele, nem? Emlékszel, ez szokásunk volt. És ennek éppen megfelelő a mérete a játékhoz.” - Persze, a papírajáték. Majd megmagyarázom. A mi családukban ez igen kedvelt szórakozás volt.

- Különös, hogyan ragad meg valami az ember agyában nem a tényleges körülményekkel kapcsolatosan. Persze, nyomban eszembe jutott. Egész csomó papír a testvérem íróasztalának egyik fiókjában. Sokszor csíkokra téptem a játékunk céljára.

- De hogy jutottál hozzá? - kérdeztem.

- Úgy tűnt, kitérő választ ad, csak annyit, hogy elhozta a hivatalból, amikor ott dolgozott. Faggatni kezdtem, mire nagy nehezen elmondta, hogy egyik este éppen távozni készült az irodából, amikor eszébe jutott, hogy este, vacsora után, vendégei jönnek. Biztosan papírajátékot akarnak majd játszani, és otthon kifogyott a papír. Újra felszaladt a lépcsőn, vissza a szobájába, az aktatáskáját letette az íróasztalra, és jól megtömte az írógép mellett álló levélpapír-csomóból. Sietségében fogalma sem volt róla, mennyit vett magához, és az a mennyiség, amelyet akkor egy estére szánt, négy évig elégnek bizonyult. Lehetett vagy egy fél rizsma is.

- Nos, eléggé meghökkentett, amit a testvéremtől hallottam. Távozás előtt alaposan

megnéztem a megmaradt papírlapokat, és úgy láttam, pontosan olyan elszíneződtek, mint a bűntényben szereplő levélpapír. Több volt ez meghökkenésnél: mondhatnám, izgatott a dolog. Mert meg kell vallanom, már addig is gondoltam arra, hogy ha azt kutatjuk, ki küldhette a levelet Sir Eustace-nak, akkor elsősorban a cég jelenlegi vagy egykori alkalmazottait kell számításba vennünk.

- És ennek a felfedezésnek még egy másik zavarba ejtő oldala is volt. Amikor újra átgondoltam az ügyet, az az ötletem támadt, hogy két dologban, azaz a levélpapír meg a bűntett végrehajtása dolgában talán a rendőrség meg mindazok, akik foglalkoztak az ügygel, felcseréltek két tényezőt, azaz előre tették a kocsit, és mögéje fogták a lovat. Biztosra vették, hogy a gyilkos előbb kidolgozta a módszerét, aztán megszerezte a levélpapírt, és végrehajtotta a tervét.

- De hát nem sokkal könnyebben végrehajtható olyanformán, hogy az illetőnek már volt levélpapírja, és éppen ez sugallta a módszert a tett végrehajtására? Természetesen ebben az esetben igen csekély a valószínűsége annak, hogy ezen a nyomon megállapítsuk a gyilkos kilétét, amíg a másik úton volna rá lehetőség. Például önnek, elnök úr, eszébe jutott ez az eshetőség?

- Bevallom, nem - ismerte el Roger. - Ám most, miután felvetődött, elég nyilvánvalónak tűnik, akárcsak Holmes trükkjei eseté-

ben. Mondhatom, nagyon józan érvnek tartom, Bradley.

- Lélektanilag - helyeselt Miss Dammers -, tökéletesnek látszik.

- Köszönöm - mormolta Bradley. - Akkor hát meg fogják érteni, mennyire zavarba ejtő volt számomra ez a felfedezés. Mert ha van egyáltalán valami a dologban, akkor mindenki, akinek régi, sárgult szélű Mason-levélpapír van a birtokában, számba jöhet mint gyanúsított.

- Hmmm ... hmm ... - Sir Charles a torkát köszörülte, talán hozzászólásra is készült ... A célzás nyilvánvalónak tűnt: uraim, ne gyanúsítsuk tulajdon testvérünket.

- Ejnye, ejnye - sopánkodott az emberséges Mr. Chitterwick. Mr. Bradley tovább halmozta a hajmeresztő eshetőségeket.

- És még valami, ami fölött nem lehetett elsiklanom. A nővérem, mielőtt beiratkozott arra a tanfolyamra, foglalkozott a gondolatlanul, hogy kórházi ápolónő lesz. Fiatal lány korában végzett is egy rövid tanfolyamot, és őszintén érdekelte ez a pálya. Nemcsak ápolói tankönyveket olvasott, hanem orvosi szakkönyveket is. Többször észrevettem - folytatta Bradley ünnepelesen -, hogy elmélyedve tanulmányozza az én Tayloromat.

Ismét szünetet tartott, de ezúttal senki sem szólt közbe. Mindenki úgy érezte, hogy már sok a jóból.

- Nos, hazamentem, és töprengtem a dologon. Képtelenség természetesen, hogy a test-

véremet a gyanúsítottak listájára tegyem, méghozzá az elejére. Az ember nem gyanúsítja gyilkossággal a családtagjait. Ez a kettő nem fér össze. De azt is el kellett ismernem, hogy ha bárki más számításba jöhetne, nem az édestestvérem, ujjonganak, hogy közeledem a rejtély megoldásához. Ám ebben a helyzetben mit tegyek?

- Végül is - folytatta Bradley pedánsan - azt tettem, amit kötelességemnek véltem, és szembenéztem a helyzettel. Másnap újra elmentem a nővéremhez, és kereken megkérdeztem tőle, volt-e valamiféle kapcsolata Sir Eustace Pennefatherrel, és ha igen, micsoda? Nyíltan nézett rám, és kijelentette, hogy a gyilkosságig még a nevét sem hallotta. Hittem neki. Megkérdeztem még, mit csinált a gyilkosságot megelőző estén? Még nyíltabban nézett a szemembe, és azt mondta, Manchesterben volt a férjével, a Páva szállóban laktak, este moziba mentek, és úgy emlékszik, *A sors lángjai* című filmet látták. Megint hittem neki.

- Később már csak megszokásból ellenőriztem állításait, és tökéletesen helytállóaknak találtam. A postázás idejére tökéletes volt az alibije. Elmondani sem tudom, mennyire megkönnyebbültem! - Mr. Bradley halkán, szónokiasan, de mérséklettel beszélt, ám amikor felnézett, Roger elfogta a tekintét, és valami csúfondáros fényt vett észre benne, amitől kényelmetlenül érezte magát. Az a baj, hogy ezzel a Bradleyvel soha nincs tisztában az ember.

- Mivel az első húzásommal nem értem semmit, időrendbe soroltam a többi következtetésemet, és tanulmányozni kezdtem az ügy további részleteit.

- Ekkor eszembe jutott, hogy a Scotland Yard főfelügyelője kissé szűkszavú volt azon az estén, amikor itt nálunk beszámolót tartott, a bizonyítékok tekintetében különösen. Felhívtam hát, és feltettem neki néhány kérdést, ami eszembe jutott. Megtudtam, hogy az írógép márkája Hamilton-4, vagyis a legközségesebb Hamilton-modell, hogy a kézírásos címzést töltőtollal írták, valószínűleg közepes hegyű Onyx márkájúval, és Harfield töltőtolltintát használtak hozzá. A csomagolópapír nem árul el semmit, közönséges barna csomagolópapír, a spárga sem. És, mint itt is mondta, semmiféle ujjlenyomat nem található rajta.

- Nos, azt hiszem, ezt nem kellene mondanom, tekintve a foglalkozásomat, de lelkemre, halvány fogalmam sincs róla, hogyan jár el egy hivatásos detektív, amikor dolgozik - vallotta be őszintén Mr. Bradley. - Persze, könyvben könnyű a helyzet, mert adva van egy csomó dolog, amit a szerző ki akar találni az olvasóval, és ezt kinyomoztatja a detektívvel, de többet nem. A való életben azonban nem egészen így alakul.

- Én mindenesetre lemásoltam a magam nyomozási módszerét, és próbáltam a lehető legszisztematikusabb módon végiggondolni. Tehát pontos nyilvántartást készítettem az

eddig fellelt bizonyítékokról, a ténybeliekről csakúgy, mint a jellembeliekről (és meglepő, mennyi minden tárult fel a rendszerezés folyamán), aztán levontam valamennyiből a lehetségesnek látszó következtetéseket, és nagyon igyekeztem nyílt ésszel arra figyelni, miféle lény fog kikelni összesített következtéseim fészkeiből.

- Más szóval - jelentette ki Mr. Bradley, nem minden szigorúság nélkül -, nem döntöttem el, hogy Lady A-nak vagy Sir Kicsoda B-nek volt-e ilyen vagy olyan indítéka a bűn elkövetésére, minélfogva ez a hölgy vagy az az úr követte el, hogy aztán addig csavarjam a bizonyítékokat, amíg be nem illeszkednek az elméletembe.

- Halljuk, halljuk! - buzdította Roger, mert helyeselte a dolgot.

- Halljuk, halljuk - visszhangozta egymás után Miss Alicia Dammers és Mr. Ambrose Chitterwick.

Sir Charles és Mrs. Fielder-Flemming egy pillanatra összenéztek, majd gyorsan félrefordították tekintetüket, pontosan úgy, mint két gyerek a vasárnapi iskolában, amikor valami közös komizságon érik tetten őket.

- Jóságos isten - sóhajtott Mr. Bradley -, milyen fárasztó ez! Engedélyez nekem öt perc szünetet, elnök úr? Elszívnék legalább egy fél cigarettát.

Az elnök jóindulatúan megadta Mr. Bradleynek a kívánt pihenőt, hogy egy kissé magához térhessen.

Tizennegyedik fejezet

- Mindig is azt gondoltam - folytatta némi-képp felfrissülve Bradley -, hogy a gyilkosságok két csoportra oszthatók: zárt körű vagy nyílt jellegű bűntényekre. Zárt körűnek az olyan gyilkosságot nevezném, amely az embereknek bizonyos körülhatárolható csoportján belül történt, valami házi összejövetelen, vagy hasonlón, amikor a gyilkos ama szűk körre korlátozott csoporton belül keresendő. Ez a regények közismert típusa. Nyílt gyilkosságnak azt tartom, amelyben a bűncselekmény nem kapcsolható össze egyetlen szűk körrel sem, hanem széles e világon akárki lehet a gyilkos. Az életben természetesen csaknem mindig ilyen esetek fordulnak elő.

- Az ügy, amellyel most foglalkozunk, olyan sajátosságokat mutat, hogy a kettő közül akármelyik kategóriába besorolhatjuk. A rendőrség nyílt gyilkosságnak mondja: eddigi két előadónk inkább a zárt körű csoportba látszott sorolni.

- Szerintem ez az indíték kérdése. Ha elfogadjuk a rendőrség véleményét, amely szerint valami fanatikus vagy örült vitte véghez, akkor nyílt bűnüggyel állunk szemben, ame-

lyet bárki elkövethetett, akinek a postázás idejére nincs alibije Londonban. Ez magába foglalja azt a véleményt is, hogy személyes indítékról van szó, amely Sir Eustace-szal kapcsolatos, és ez esetben a gyilkos személye az emberek azon zárt körére korlátozódik, akik valamiféle kapcsolatban lehettek vele.

- Ami pedig a csomag postára adását illeti, egy kis kitérőt kell tennem, hogy egy rendkívül érdekes dolgot közöljek önökkel. Mindent figyelembe véve, ami ellene szól, valószínűleg a saját szememmel láttam a gyilkost, pontosan akkor, amikor postára adta a csomagot! Úgy történt az eset, hogy aznap este háromnegyed kilenc tájban végigmentem a Southampton Streeten. Mit sem sejtettem arról, mint Edgar Wallace mondaná, hogy egy jövőző tragédia első felvonása játszódik le e pillanatban gyanútlan szemem előtt. A végzet sugallata sem ösztönzött arra, hogy megszakítsam utamat. A gondviselés aznap este bizonyára szűkmarkúan bánt a sugallatokkal. És ha legalább lanyha ösztöneim figyelmeztetnek, mennyi gondtól szabadíthattam volna meg mindnyájunkat. - Sajnos - tette hozzá Bradley szomorúan -, ilyen az élet!

- De most nem erről van szó. A zárt körű meg a nyílt gyilkosságok témáját boncolgatjuk.

- Elhatároztam, hogy egyik vonatkozásban sem formálok határozott véleményt, a biztonság okából nyílt gyilkosságként kezelem. Ezek szerint az volt az álláspontom, hogy szé-

les e világon mindenki gyanús. Aztán, hogy némileg leszűkítsem e területet, hozzáláttam, hogy megalkossam magamnak azt a személyt, aki valóban elkövette, ama sovány jelzések alapján, amelyeket az a férfi vagy nő nyújtott számunkra.

- Már megvoltak a nitrobenzol választásából eredő, önök előtt ismerttetett következtetésem. De kiegészítésül a jó neveltetéshez, hozzá kell tennem valamit: méghozzá igen lényeges dolgot. Nem lehet előkelő, zárt körű középiskolát vagy egyetemet végzett az illető. Egyetért velem, Sir Charles? Az egyszerűen nem lehet.

- Az előkelő iskolából kikerültek köztudomásúan nem szerepelnek a gyilkosok között - válaszolt Sir Charles, mint aki ismerős vizeken evez.

- Nos, ez nyilvánvaló. Ilyen alattomos módon semmiképpen sem csinálnák. Azok a bizonyos iskolák némi garanciát nyújtanak, még gyilkosság esetében is. Azt hiszem, ezt mindenki megerősítené, aki ilyen intézményből került ki. Ez semmiképpen sem vall úriemberre. Ha ilyen neves iskolát végzett valaki elhatározza magát olyan nem szokványos cselekményre, mint a gyilkosság, akkor fog egy baltát vagy egy revolvert, és szemtől szembe végez az áldozatával. Sosem csinálná ilyen hátmögötti, alattomos módon, hogy úgy mondjam. Erről még vagyok győződve.

- És még egy kézenfekvő következtetés. A gyilkos rendkívül ügyes kezű lehet. Kicso-

magolni azokat a bonbonokat, kifúrni, kiszívni a töltetet, újra tölteni, a lyukat olvasztott csokoládéval eltüntetni, visszacsomagolni az ezüstpapírba, mintha addig hozzá se nyúltak volna ... biztosíthatom önöket, egyáltalán nem olyan egyszerű dolog. Méghozzá kesztyűben, gondolják csak meg.

- Először arra gondoltam, hogy amilyen gyönyörűen megoldotta ezt a feladatot, határozottan női kézre vall. De kísérletképpen vagy tucatnyi barátommal próbát végeztettem, férfiakkal, nőkkel vegyesen, és mindenki közül egyedül én magam (ezt minden büszkeség nélkül állítom) tudtam igazán jól megcsinálni. Ezek szerint nem okvetlenül nő volt az illető. De a kézügyesség feltétlen ismérv.

- Aztán ott a pontosan hatminimnyi adag minden szem csokoládében. Véleményem szerint ez is nagyon jellegzetes. Ez nemcsak módszeres agyra, hanem arra is vall, hogy az illető mániákusa a szimmetriának. Vannak ilyen emberek. Ezek nem tudják elviselni, ha a képek a falon nincsenek szigorú összhangban egymással. Ismerem ezt, mert nagyjából magam is ilyen vagyok. Ezt én is így csináltam volna. Ösztönszerűen.

- Aztán az illető férfi vagy nő javára kell írunk, hogy alkotó elme. Ilyenfajta büntett nem pillanatnyi felvillanás eredménye. Megfontoltan eszelték ki, pontról pontra, helyszínről helyszínre, felépítették, akár valami színdarabot. Nem ért velem egyet, Mrs. Fielder-Flemming?

- Eddig nem jutott eszembe, de lehet, hogy igaza van.

- Hogyne, feltétlenül: rengeteg megfontolást igényelt, amíg keresztül tudták vinni. Azt hiszem, fölösleges azon töprengenünk, hogy más bűnesetet plagizáltak. A legnagyobb teremtő elmék sem riadnak vissza attól, hogy mások ötletét hasznosítsák. Magam is megteszem. Azt hiszem, Mr. Sheringham, maga is, Miss Dammers úgyszintén. Sőt időnként ön sem habozik e tárgyban, Mrs. Fielder-Flemming. Legyünk most valamennyien őszinték.

Halk mormogás erősítette meg az őszinteségi fogadalmat, elenyésző kivétellel.

- Hát hogyne. Nézzék csak, hogyan alakította át Sullivan a gregoriánt, ezt a régi egyházi éneket a *Két ragyogó szép szemed* című sanzonná, vagy valami hasonlóra, nem éppen zsolozsmává. Ez megengedett. Nos, az ilyesmi hozzásegít bennünket ahhoz, hogy megrajzoljuk egy ismeretlen portréját, és az illető lelki alkatában végső soron feltétlenül meg kell lennie a méregkeverő jellegzetesen hideg, könyörtelen embertelenségének. Azt hiszem, ez minden, amit mondhatok. De ez is valami. Nagyban elősegíti, hogy felismerjük a bűnözőket, ha átgondoljuk, kik azok a személyek, akikben az említett jellemvonások fellelhetők.

- És még valamiről nem szabad megfeledkeznünk. A párhuzamos bűnügyről. Meglep, hogy ezt eddig senki sem említette. Szerintem ez az ügy sokkal közelebbi párhuzammal

szolgál, mint amelyekről eddig szó esett. Nem közismert ügy, de azért bizonyára valamenynyien hallottak róla. Dr. Wilson meggyilkolása Philadelphiában, pontosan húsz évvel ez előtt.

- Röviden összefoglalom. Ez a Wilson egy reggel küldeményt kapott, állítólag sörkóstolót, amelyet egy közismert sörgyár küldött címére. Kísérőlevél volt mellette, a rendes üzleti levélpapíron, és a cég címe nyomtatásban szerepelt rajta. Wilson az ebédjéhez megitta a sört, és azon nyomban meghalt. Az italba ciánhidrogénsavat kevertek.

- Később kiderült, hogy a sört nem a sörgyár küldte, amely sosem szokott mintát küldeni. Egy helyi expressz kézbesítő vállalat juttatta el a címzethez, de egyebet nem tudtak mondani, mint hogy egy férfi adta át nekik. A cégnyomás valamint a levél külön e célra készült hamisítvány volt.

- A rejtély sosem oldódott meg. Nem sikerült megtalálni azt a nyomdaüzemet sem, ahol a levél cégnyomata készült, noha a rendőrség Amerika-szerte minden nyomdát felkeresett. A gyilkosság indítékát sem tudták kielégítő módon megállapítani. Tipikus nyílt gyilkosság. Az üveg a vakvilágból érkezett, és a gyilkos is ott lappangott valahol.

- Amint látjuk, a hasonlatosság ebben az állítólagos mintaküldeményben rejlik. Amint Mrs. Fielder-Flemming megállapította, ez túl jó analógia ahhoz, hogy véletlennek tekinthessük. A gyilkosnak *bizonyosan* ez az ügy

járt az eszében, a (gyilkos számára) szerencsés kimenetellel egyetemben. És tulajdonképpen még indítékot is fel lehetett fedezni. Wilson ugyanis hírhedt magzatelhajtó volt, és valaki véget akart vetni a ténykedésének Egyszerűen csak lelkiismereti okokból. Vannak ilyen emberek, és ez ismét párhuzamos a mi ügyünkkel. Sir Eustace hírhedten feslett életű. Ez alátámasztja a rendőrség álláspontját, hogy ismeretlen fanatikus műve volt a bűntény. Az én véleményem szerint is sok minden szól emellett.

- De most rátérek a magam felfogásának ismertetésére.

- Nos, amikor idáig eljutottam, rendszereztem következtetéseimet, és listába foglaltam, melyek azok a tulajdonságok, amelyekkel a gyilkosnak rendelkeznie kell. Most rá kell mutatnom arra, hogy oly számosak és oly változatosak ezek a képességek, hogy az esély ezeknek megfelelő tettesre bukkanni, Sir Charles, nem egymillió az egyhez, hanem több millió. Ez nem hozzávetőleges állítás, hanem matematikai tény.

- Tizenkét olyan tulajdonságot állapítottam meg, amelynek kivétel nélkül meg kell lennie abban a személyben (ha matematikai érvelésem kiállja a próbát), és ennek az esélye egy a négyszázhetvenkilencmillió-egyezerhatszázhoz. És ez is csak abban az esetben - jól jegyezzék meg -, ha valamennyi képesség egyenlő arányban van meg benne. De ez nem így van. Annak az esélye, hogy

büntetőjogi ismeretei legyenek, legfeljebb egy a tízhez. Hogy pedig módjában legyen Mason-levélpapírhoz hozzájutni, annak az esélye nem több, mint egy a százhoz.

- Mindent összevéve tehát - fejtegette Mr. Bradley - úgy vélem, az esélyek aránya körülbelül négy milliárd-hétszázkilencvenmillió-ötszáz tizenhatezer-négyszázötvennyolc az egyhez. Más szóval csillagászati. Mindenki egyetért velem ebben?

Mindenkit annyira elképesztett ez a kijelentés, hogy kénytelen volt egyetérteni. - Szóval valamennyien egy véleményen vagyunk - jelentette ki derűsen Mr. Bradley. - Akkor most felolvasom a listámat.

Néhány pillanatig lapozgatott a kis noteszában, aztán olvasni kezdte.

Adottságok, melyek mindegyikével rendelkeznie kell a tettesnek

1. Legalább alapfokú vegyi ismerettel kell rendelkeznie.
2. Legalább alapfokú büntetőjogi ismerettel.
3. Jó nevelésben kellett részesülnie, de nem végezhetett előkelő középiskolát, sem egyetemet.
4. Mason-levélpapír birtokában kell lennie, illetve módjában áll, hogy hozzáférjen.
5. Hamilton-4-es írógépe van, vagy hozzájuthat.
6. A gyilkosságot megelőző estén fél kilenc és fél tíz között a Southampton Street, illetve a Strand közelében kellett járnia.

7. Onyx töltőtolla van, vagy hozzáférhet. A toll hegye közepes vastagságú.
8. Harfield töltőtolltintát használ, illetve hozzájuthat.
9. Eredeti gondolkodású, teremtő agya van, de nem olyan mértékben, hogy mások eredményeit el ne fogadja.
10. Átlagon felül ügyes kezűnek kell lennie.
11. Rendszerező természet, és rendkívüli érzéke van a szimmetriához.
12. Meg kell lennie benne a méregkeverő riddeg embertelenségének.

- Egyébként - folytatta Mr. Bradley, miközben ismét zsebre tette a noteszát -, mint látja, Sir Charles, egyetértek önnel abban, hogy a gyilkos sosem bízta volna másra a csomag postázását. No, és még valamit. Egy kis tájékoztatás. Ha esetleg valaki látni szeretne egy középvastag hegyű Onyx tollat, tessék, nézze meg az enyémet, történetesen Harfield töltőtolltinta van benne. - A toll körbejárt, és Mr. Bradley székében hátradőlve atyai mosollyal szemlélte, amíg kézről kézre adták az asztal körül.

- Nos, ez az - mondta Mr. Bradley, amikor a toll visszaérkezett hozzá.

Roger úgy vélte, meglelte a magyarázatát annak a különös villanásnak Mr. Bradley szemében. - Azt akarja vele mondani, hogy a probléma még mindig megoldásra vár. A négymilliárdnyi eshetőséget ön is sokallja. Ön nem talált olyan személyt, akire ráillenek a felsoroltak?

- Hát - kezdte nyilvánvalóan kelletlenül Mr. Bradley -, ha tudni akarják, találtam olyat, akire mindez ráillik.

- Csakugyan? Nagyszerű! Ki az?

- Megette a fene - mondta az egyébként tartózkodó Mr. Bradley -, alig merek kirukkolni vele. Igazán nevetséges.

Mindenfelől kérés, buzdítás, követelkezés vette körül. Mr. Bradley még soha nem örvendhetett ekkora népszerűségnek.

- Ki fognak nevetni, ha megmondom.

Most kiderült, hogy valamennyiük inkább vetné alá magát az inkvizíció minden kínzásának, semhogy kinevesse Mr. Bradleyt. A világ kincséért sem csúfolódnának Mr. Bradley rovására.

Úgy látszik, Mr. Bradley nekibátorodott. - Hát furcsa egy dolog. Lelkemre mondom, magam sem tudom, mit kezdjek vele. Ha megmutatom önöknek az illetőt, akire gondolok, aki mindenben megfelel a felsorolt követelményeknek, sőt bizonyos (elismerem, meglehetősen távoli, de mégis bizonyítéknak tekinthető) érdeke is fűződött hozzá, hogy ama csokoládét elküldje Sir Eustace-nak, biztosít-e engem elnök úr arról, hogy ez az összegyűjtet tanácsot ad nekem további teendőimre vonatkozóan?

- Édes istenem, hát hogyan! - fogadkozott készségesen Roger. Pedig már biztosra vette, hogy maga is hajszál híján megoldotta a problémát, ám Bradley megoldása nyilván

egészen más. És ha ez az ember csakugyan rájött... - Biz' isten segítünk! - mondta újra.

Mr. Bradley aggodalmasan nézett végig az asztalnál ülőkön. - Hát nem értették meg, kire gondolok? Jaj nekem, azt hittem, minden állítással erre céloztam.

Senki sem sejtette, kire céloz.

- Az egyetlen, aki véleményem szerint mind a tizenkét feltételnek maradéktalanul megfelel - mondta izgatottan Mr. Bradley, és felborzolta gondosan lesimított haját: - Hát a kutyafáját, nem a testvérem az... hanem ... nos hát természetesen én!

Elképedt, néma csend.

- A ... a... azt mondja, *maga?* - dadogta elsőnek Mr. Chitterwick.

Mr. Bradley borongós tekintetet vetett rá. - Nyilvánvalóan, sajnálatomra. *Én* rendelkezem alapfokú vegyi ismeretekkel. *Én* tudok nitrobenzolt előállítani, sokszor meg is tettem. *Én* jártas vagyok bűnügyekben. *Én* jó neveltetésben részesültem, de nem előkelő középiskolában, sem egyetemen. *Én* hozzáférhettem Mason levélpapírhoz. *Nekem* Hamilton-4. írógépem van. *Én* a kritikus órában a Southampton Streeten jártam. *Nekem* középvastag hegyű Onyx töltőtollam van, Harfield-féle tintával. *Nekem* eredeti gondolkodású, teremtő agyam van, de nem olyan mértékben, hogy mások eredményeit el ne fogadjam. *Én* átlagon felül ügyes kezű vagyok. *Én* rendszerező természet vagyok, és rendkívül érzékesem van a szimmetriához. És

nyilvánvaló, hogy *bennem* megvan a méregkeverő rideg embertelensége.

- Hát igen - sóhajtott fel Bradley -, előlött egyszerűen nem lehet napirendre térni. *Én* küldtem a csokoládét Sir Eustace-nak!

- Csak én lehettem. Hitelt érdemlően bebizonyítottam. Csak az a különös a dologban, hogy semmire sem emlékszem az egészből. Azt hiszem, akkor tettem, amikor egész más valami járt az eszemben. Észrevettem, hogy kezdek nagyon szórakozott lenni.

Roger nevetetnékkel küzdött. Mégis sikerült elég ünnepélyesen megszólalnia:

- És az indítékról mit tud mondani, Mr. Bradley?

Mr. Bradley valamelyest felderült. - Hát igen, ezzel nehézségem támadt. Elég sokáig semmiféle indítékot nem találtam. Sőt még kapcsolatot sem tudtam teremteni magam és Sir Eustace Pennefather között. Hallottam felőle, persze, mint mindenki, aki csak egyszer betette a lábát a Szivárvány Klubba. És értesültem róla, hogy ő, hogy úgy mondjam, pikáns egyéniség. De semmi ellenséges indulatot nem tápláltam vele szemben. Felőlem lehet olyan pikáns, amilyen akar. Azt hiszem, soha életemben nem is láttam. Hát kétségtelen, az indíték a próbaköve a dolognak, mert azt persze meg kell teremteni. Mert egyébként miért akartam volna eltenni láb alól?

- Nos, és megtalálta?

- Azt hiszem, sikerült kiásnom az igazi okot - válaszolta Mr. Bradley nem minden

büszkeség nélkül. - Hosszú töprengés után eszembe jutott, hogy egy detektívbravúr fölötti vita során azt mondtam egy barátomnak, életem legfőbb vágya, hogy egyszer magam is elkövessek egy gyilkosságot, mert biztos vagyok benne, hogy soha az életben nem jönnek rá. És, mondtam neki, az óriási izgalom megérné a kockázatot, ez semmiféle hazardjátékhoz nem hasonlítható. Egy gyilkos nagyszabású versenyben áll a rendőrséggel, ha elcsípi, kétszeres vesztes. Magamfajta ember számára, akit az a szerencsétlenség ért, hogy minden közismert szórakozást halálosan unok, a gyilkosság mindent felülmúló hobby volna.

- Ja úgy - bólintott sokatmondóan Roger.

- Mikor visszaemlékeztem erre a beszélgetésre - folytatta komolyan Bradley -, nagyon fontosnak tűnt számomra. Nyomban felkerestem barátomat, hogy valóban így zajlott-e le. Vállalta, hogy akár esküvel igazolja akkori kijelentésemet. Sőt további részletekkel is ki tudta egészíteni a beszélgetést, még terhelőbb módon. Annyira megörültem, hogy írásbeli nyilatkozatot kértem tőle.

- Most már a nyilatkozat értelmében módosítva indítékomat, azon töprengtem, hogyan vihetném keresztül legcélszerűbben elhatározásomat. Úgy véltem, legokosabb olyan figurát kiválasztani, akitől egyébként is szívesen megszabadulna a világ, és nem kell okvetlenül politikusnak lennie. És, hogy elkerüljem a kézenfekvő megoldásokat, a tá-

volból fogom megölni. Hogy izgalmas legyen a játék, bűnjelet is kell magam után hagynom, lehetőleg minél homályosabbat. És úgy látszik, többet is hagytam, mint szándékomban állt.

- Barátom azt állította, azon az estén azzal távoztam tőle, hogy eltökélt szándékom a legelső adandó alkalommal végrehajtani első gyilkosságomat. Ez nemcsak remek hobby, mondtam, hanem felbecsülhetetlenül értékes tapasztalattal gazdagít egy detektívregényíró. Hiszen ez a hivatásom.

- Nos, azt hiszem - jelentette ki méltósággal Mr. Bradley -, ez már teljes mértékben indítéknak tekinthető.

- Gyilkosság, kísérletképpen - jegyezte meg Roger. - Új kategória, de csakugyan érdekes.

- Gyilkosság megcsömörlött élvhajász szórakozásául - helyesbített Mr. Bradley. - De erre is van precedens. A Loeb és Leopold eset. Nos, elnök úr, sikerült bizonyítanom a tételemet?

- Tökéletesen, már amennyire meg tudom ítélni. Nem látok hézagot az okfejtésében.

- Igyekeztem is, hogy sokkal vitathatatlanabb legyen a dolog, mint a könyveimben. Ugye, Sir Charles, ádázul felléphetne ellenem egy bírósági tárgyalás esetén?

- Hát, kissé közelebbről kellene megvizsgálnom a dolgot, de így első látásra, Bradley, elismerem, hogy amennyire közvetett bizonyítékoknak helyt lehet adni (márpedig, mint

tudják, véleményem szerint az felér minden egyébbel), nem látom kétségesnek, hogy ön küldte azt a csokoládét Sir Eustace-nak.

- És ha itt most komolyan kijelentem, hogy ez a színtiszta igazság, igenis én küldtem? - tartott ki állhatatosan Bradley.

- - Nem tudnám megcáfolni.

- Pedig mégsem én küldtem. De adott időben ugyanígy képes volnék bebizonyítani önöknek, hogy a Canterbury érsek küldte, vagy Sybil Thorndike, vagy Mrs. Robinson - Smythe, Akacia Road, Upper Tooting, vagy akár az Egyesült Államok elnöke, vagy bárki más, akit önök megneveznek.

- Ennyit a bizonyítékokról. Az egész ügyet magammal kapcsolatban arra a véletlenre építettem, hogy a testvéremnél találtam néhány Mason-levélpapírt. És nem mondtam egyebet, csak az igazat. De nem mondtam el a teljes igazat. A művészi bizonyíték, mint minden egyéb művészi dolog, egyszerűen kiválasztás eredménye. Ha az ember tudja, mit tartson meg, mit hagyjon el, bármit bebizonyíthat logikusan, meggyőző módon. Ezt teszem én minden könyvemben, és még soha egyetlen kritikusom sem marasztalt el azon az alapon, hogy pongyola az érvelésem. Ám - tette hozzá szerényen Mr. Bradley - nem hiszem, hogy bármelyik kritikus valaha elolvasta volna valamelyik könyvemet.

- Hát nagyon elmés munka volt - foglalta össze Miss Dammers a véleményeket. - És rendkívül tanulságos is.

- Köszönöm - mondta hálásan Mr. Bradley.

- És az a végeredménye - mondta ki éles ítéletét Mrs. Fielder-Flemming -, hogy halvány fogalma sincs róla, ki az igazi tettes.

- De, természetesen tudom - válaszolt lagymatagon Mr. Bradley. - Csak bizonyítani nem tudom. Ezért nincs sok haszna, ha most elmondom önöknek.

Mindenki kihúzta magát.

- Hát mégis talált valakit, az imént kifejtett eshetőségek ellenére, olyat, aki valamennyi feltételének megfelel? - kérdezte Sir Charles.

- Azt hiszem, az a nő megfelel - helyeselt Mr. Bradley. - De sajnós, még nem volt időm valamennyi pontot ellenőrizni.

- Nő? - kapott a szón Mr. Chitterwick.

- Hogyne, nő volt a tettes. Az egész ügyben ez a legnyilvánvalóbb... és melleleg szólva, eddig szándékosan nem szóltam erről a körülményről. Ha valami bizonyos ebben az ügyben, akkor az, hogy a gyilkosságot nő követte el. Férfinak soha nem jutna eszébe, hogy mérgezett csokoládét küldjön egy másik férfinak. Mérgezett borotvapengét küldene, vagy whiskyt, vagy sört, mint a szerencsétlen dr. Wilsonnak a barátja. Kétségtelen, hogy ezt nő tette.

- Hát ezt kétlem - jegyezte meg halkán Roger.

Mr. Bradley szigorú pillantást vetett rá. - Nem ért velem egyet, Mr. Sheringham?

- Csak elgondolkoztat - felelt Roger. - Ez az állítás bizonyításra szorul.

- Azt kellett volna mondanom, ez megdönthetetlen - hangsúlyozta nyomatékosan Mr. Bradley.

- Helyes - szólalt meg türelmetlenül Miss Dammers -, de azt nem hajlandó elárulni nekünk, ki követte el, Mr. Bradley?

Mr. Bradley csúfondárosan tekintett rá. - De hiszen megmondtam, nem érnek vele semmit, mert nem tudom bizonyítani. Azonkívül olyan csekélység is kockán forog, mint egy hölgy becsülete.

- Most megint a rágalmazási törvényt akarja feléleszteni, hogy kimásson a csávából?

- Ugyan, isten ments, dehogyis. Habozás nélkül kiadnám mint gyilkost. Annál sokkal lényegesebb dolog tart vissza. A nő történetesen Sir Eustace szeretője volt bizonyos időben, és az ilyesmire vonatkozóan valóban van jogszabály.

- Ó - sóhajtott Mr. Chitterwick.

Mr. Bradley udvariasan fordult feléje. - Mondani kíván valamit?

- Nem. Csak azon tűnődtem, vajon ugyanazon a nyomon jár-e, mint én. Erről van szó.

- Az elhagyott szerető elméletére hajlik?

- Hát - felelt kelletlenül Mr. Chitterwick -, úgy valahogy.

- Természetesen. Ön is erre az ösvényre akadt nyomozás közben? - Mr. Bradley olyan nyájas hangot ütött meg, mint a tanító, mikor

megsimogatja a jó gyerek fejét. - És nyilván ez a helyes. Ha a maga egészében tekintjük ezt a bűnügyet, Sir Eustace jellemét megvilágítva, a féltékenységtől izzó, elhagyott szerető úgy nyúlik ki a közepéből, mint valami csőr. Ez az a pont, amit kihagytam a listámból. A 13. pont: a tettes csakis nő lehet. És hogy a művészi jellegű bizonyítékokra térjünk, amelyeket egyaránt alkalmazott Sir Charles és Mrs. Fielder-Flemming, mindketten elmulasztották a nitrobenzolt kapcsolatba hozni a bűnösnek vélt személlyel, holott ez a döntő bizonyíték.

- Szóval ön a féltékenységet tartja indítéknak? - kérdezte Mr. Chitterwick.

- Erről meg vagyok győződve - felelte Mr. Bradley. - De mondok valamit, amiben éppenséggel nem vagyok ennyire bizonyos; hogy valóban Sir Eustace volt-e a kiszemelt áldozat.

- Hogy nem ő volt a kiszemelt áldozat? - kérdezte Roger nagyon kelletlenül. - Ezt meg honnan veszi?

- Hát, rájöttem - felelte Bradley, és leplezni próbálta büszkeségét. - Sir Eustace-nak a gyilkosság napján találkozója volt, együtt kellett ebédelnie valakivel. Ezt illetően igyekezett minden részletet eltitkolni, de egész biztosan asszony volt az illető, mégpedig nem akármilyen asszony, hanem olyan, aki iránt nem is csekély érdeklődést tanúsított. Nagyon valószínű, hogy nem Miss Wildmanről, hanem valaki másról van szó, sőt a

báró aggodalmasan igyekezett ezt az ismeretiséget eltitkolni Miss Wildman elől. Ám véleményem szerint az a nő, aki a csokoládét küldte, tudott róla. A megbeszélést lemondták, de erről az a nő már nem értesült.

- Az én feltevésem - ismétlem, feltevés csupán és nem tudom alátámasztani mással, csak azzal, hogy ez megmagyarázza a csokoládé elküldését -, hogy nem Sir Eustace-nak szánták azt a csokoládét, hanem a feladó riválisának.

- Ó - sóhajtott fel Mrs. Fielder-Flemming.

- Ez megint teljesen új elmélet - szólalt meg panaszosan Sir Charles.

Roger gyorsan átfutotta magában Sir Eustace barátnőinek változatos névsorát. Eddig nem sikerült közülük egyet sem összekapcsolnia a bűnüggyel, most még kevésbé. De azt nem hitte el, hogy hiányos a névsora.

- Ha az a nő, akire gondol, Bradley - szólalt meg célzatosan -, a feladó, valóban Sir Eustace szeretője volt, nem hinném, hogy annyira kényesen kell óvnia az illető becsületét. Azt hiszem, a neve amúgy is közszájon forog a Szivárvány Klubban, ha ugyan nem London valamennyi klubjában. Sir Eustace nem éppen diszkrét férfi.

- Biztosíthatom afelől, Mr. Bradley, hogy Sir Eustace mércéje a tisztességet illetően még az önmagáén is alulmarad - jegyezte meg gúnyosan Miss Dammers.

- Ebben az esetben azonban - felelte Bradley - nem ez a helyzet.

- Hogy lehet az?

- Mert egészen biztos vagyok benne, leszámítva a véletlen informátoromat, Sir Eustace-t, és önmagamat, senki sem tud erről a kapcsolatról. Kivéve természetesen az illető hölgyet - tette hozzá Bradley aprólékosan. - Hiszen az ő figyelmét nem kerülhette el az ügy.

- Akkor maga hogyan jött rá? - kérdezte Miss Dammers.

- Ezt, sajnos - felelt közönyösen Bradley -, nem áll módomban közölni.

Roger az állát dörzsölgette. Lehetséges, hogy olyan nő is szerepel ebben a dologban, akiről ő még csak nem is hallott? Akkor pedig hogy állja meg a helyét a legújabb elmélete?

- Ezek szerint az említett hasonlóság érvényét veszti? - kérdezte Mr. Fielder-Flemming.

- Nem egészen. De ha ez nem jó példa, van másik is, legalább annyira helytálló. Christina Edmunds ügye. Úgyszólván azonos, az örültségtől eltekintve. Féltékenységi mánia. Mérgezett csokoládé. Találhatunk ennél jobbat?

- Hmmm, ha jól értettem - szólalt meg Sir Charles -, érvelésének eredeti kiindulópontja éppen a nitrobenzol alkalmazása volt. Erre az esetre is vonatkoznak azok a fontos következtetései, hogy a hölgynek kémiai ismeretekkel kell bírnia, és a könyvespolcán van egy példány Taylor?

Mr. Bradley elnézően mosolygott. - Az, mint helyesen mutat rá, Sir Charles, az én esetem bizonyítására szolgált, de nem erre. Sajnos, megjegyzéseim a mérég megválasztását illetően speciális érvek voltak. Egy bizonyos személyre összpontosítottam őket, és ennek megfelelően olyan következtetéseket vontam le belőlük, amelyek ráillettek az illetőre. Természetesen volt bennük bizonyos hitelenség, bár kilétüket már nem becsülném olyan nagyra, mint akkor tettem. Most arra a véleményre hajlok, hogy azért használt éppen nitrobenzolt, mert olyan könnyen hozzáférhető. De az teljesen helytálló, hogy ez mérgeknek alig ismert.

- Tehát a jelenlegi elméletében nem is támaszkodik erre?

- De igen. Még mindig az a véleményem, hogy a tettes tisztában volt a mérég alkalmazásának módjával. Hogy minek következtében szerzett tudomást róla, azt még ki kellene nyomozni. Arra hivatkoztam, hogy az illetőnek szükségképpen Taylor volt a birtokában, vagy más hasonló mű, és ezt még mindig fenntartom. És e kitűnő hölgynek valóban van Taylorja.

- És bűnügyi szakértő is? - kérdezte Mrs. Fielder-Flemming.

Mr. Bradley hátradőlt székében, és a menyegyzetet bámulta. - Ez, véleményem szerint, még nyitott kérdés. Őszintén szólva, ezzel magam sem vagyok tisztában. Tulajdonképpen azt hiszem, semmilyen téren nem ne-

vezhető szakembernek. Hogy miféle hivatást tölt be az életben, az nyilvánvaló, azt, amelyet; Sir Eustace mellett is teljesített, és magam nem is tartom egyébre alkalmasnak. Azon kívül persze, hogy nagyon ügyesen púderezze az orrát, és nagyon mutatósan öltözködjék, de ez már hozzátartozik az illető hölgy *raison d'être-jéhez*. Nem hinném, hogy több bűnügyi ismerete volna, mint egy kanári madárnak. De valami felszínes sejtelve lehet azért a bűnügyekről is, mivel a könyvespolcán ilyen tárgyú művek sorakoznak.

- Ezek szerint személyes ismerőse az a nő?
- kérdezte csak úgy melleleg Mrs. Fielder-Flemming.

- Nem. Csupán egyszer találkoztam vele. Felkerestem a lakásán, egy gyilkosságokkal foglalkozó, közismert könyv vadonatúj kiadásával a hónom alatt, és a kiadó ügynökének mondtam magam, mintha megrendeléseket gyűjtenék. Érdeklődtem, megengedi-e, hogy a nevét felvegyem a listámra? Az a könyv még csak négy napja volt forgalomban, de ő már büszkén mutatta nekem, hogy ott van a polcon. Ezek szerint érdeklődött a bűnügyek iránt. Sőt mondhatnám lelkesedett e tárgykörért: a gyilkosság olyan nagyon izgalmas dolog, ugye, igazam van? Nos, ez elég jellemző, szerintem.

- Kissé ostobának tűnik - vélte Sir Charles

- Hát külseje szerint az is - helyeselt Mr. Bradley. - Olyan ostobácskán fecseg. Ha valami teán találkozónék vele, libának tartanám.

De ezt az előre kitervelt gyilkosságot mégis elég okosan hajtotta végre, így azt hiszem, mégsem lehet olyan ostoba.

- És arra nem gondol, hogy ilyesmit talán még soha életében nem követett el ? - kérdezte Miss Dammers.

- Hát nem - ismerte be Mr. Bradley. - Nem gondolok. Nem régen cserbenhagyott szeretője Sir Eustace-nak (már úgy értem, nem régebben, mint három éve, és a remény nehezen huny ki), aki nagyon nagyra tartja magát, és a gyilkosságot kimondhatatlanul izgalmasnak érzi.

- Ja, igaz. Ha egyéb meggyőző részletre is kíváncsiak, azzal is alátámaszthatom, hogy szeretője volt Sir Eustace-nak, hogy még ma is ott a falon a báró bekeretezett fényképe. Széles paszpartuval van keretezve, és a paszpartun kézírással ez a szó olvasható „A te”, a többi le van takarva. Azt hiszem, nyilvánvaló, hogy valami gyengéd dedikáció rejlik a papiros alatt.

- Tőle magától hallottam, mármint Sir Eustace-tól, hogy úgy cserélgeti a szeretőit, akár a kalapjait - szólt közbe élesen Miss Dammers. - Nem lehetséges, hogy többnek is van féltékenységi komplexusa, nemcsak ennek az egynek?

- Lehet, de nem mindegyiknek van Taylor a birtokában - vágott Vissza Mr. Bradley.

- A bűnügyi ismeretek helyébe a nitrobenzolról szerzett tudás lépett - szólt elgondolkozva Mr. Chitterwick. - Helyesen feltételezem ?

- Teljesen igaza van - válaszolt nyájasan Mr. Bradley. - Véleményem szerint ez nagyon lényeges támpont. Annyira alátámasztható különböző szemszögekből nézve. A mérreg választása, és az ügy egyéb jellegzetes vonásai. Valójában mindenfelől ugyanoda jutunk ...

- Nahát - motyogta Mr. Chitterwick, mintegy korholva magát, amiért mindenfelől ugyanabba kellene ütköznie, de sohasem vesz észre semmit.

Ezután rövid hallgatás következett, amelyet Mr. Chitterwick (teljesen tévesen) önmagára nézve mélységesen elítélőnek értelmezett.

- Térjünk vissza az ön listájára - fordult Miss Dammers az előadóhoz -, azt mondta, nem volt módjában valamennyi pontját ellenőrizni. Mely pontoknak felel meg az a nő, és melyek azok, amelyekre vonatkozóan ezt nem tudta megállapítani ?

. Mr. Bradley készségesen igyekezett válaszolni. - Az első pont. Nem tudom, van-e valamelyes kémiai ismerete. Második pont. Nem tudom, legalább elemi fokú büntetőjogi ismerettel rendelkezik-e? Harmadik pont. Majdnem bizonyos, hogy jó neveltetésben részesült (más lapra tartozik, hogy tanult-e valamit is életében), de biztosan állíthatjuk, hogy előkelő középiskolát nem végzett. Negyedik pont. Nem állt módomban megállapítani, volt-e birtokában Mason-levélpapír, ha csak nem volt folyószámlája a cégnél. És ha

Sir Charles ezt elfogadhatónak tartotta, én sem szólok ellene. Ötödik pont. Nem tudom, van-e Hamilton írógépe, de ahhoz igazán könnyen hozzáférhetett. Valamelyik barátjának biztosan van. Hatodik pont. Járhatott a Southampton Street közelében. Igyekezett alibit igazolni, de az csupa hézag. Állítólag színházban volt, de csak jóval kilenc óra után ért oda. Hetedik pont. Láttam az Onyx töltőtollát az íróasztalán. Nyolcadik pont. Láttam egy üveg Harfield töltőtolltintát az íróasztala egyik rekeszében. Kilencedik pont. Nem állítanám, hogy eredeti gondolkodású, teremtő agya van, még agyról se nagyon beszélnek, de ne kételkedjünk benne, hogy mégis van neki. Tizedik pont. Az arcából ítélve egészen bizonyos, hogy van kezűgyessége. Tizenegyedik pont. Ha rendszerező természet, ezt nyilván terhelőnek érzi magára nézve, mert gondosan titkolja. Tizenkettedik pont. Ezt, azt hiszem, így kellene helyesbíteni: a méregkeverő teljes fantáziátlanságával kell bírnia. Hát így állunk.

- Értem - mondta erre Miss Dammers. - Szóval ebben is vannak hézagok.

- Vannak - ismerte el készséggel Mr. Bradley. - Őszintén szólva, tudom, hogy az a nő volt a tettes, egyszerűen azért, mert nem lehet másképp. De elhinni azért nem tudom.

- Úgy! - szólalt meg Mrs. Fielder-Flemming egy egész mondatot foglalva ebbe az egy szóba.

- Mellesleg, Sheringham - jegyezte meg

Mr. Bradley -, maga ismeri azt a gonosz hölgyet.

- Ismerem, igazán ? - kérdezte Roger, mint aki révületből ébred. - Gondoltam, hogy valószínűleg ismerem. Nézze, leírok egy nevet egy cédulára, és lesz szíves megmondani, az-e vagy sem?

- Szó sem lehet róla - tért ki határozottan Mr. Bradley. - Tulajdonképpen magam is efféle ajánlatot akartam tenni. De ön, mint elnök, tudhatja, kire gondolok, különösen, ha van valami a dologban.

Roger összehajtogatta a cédulát, és oda csúsztatta Bradleynek.

- Ez az illető!

- Teljesen igaza van - felelte Mr. Bradley.

- És ön azt állítja, hogy ő érdeklődik bűnügyek iránt?

- Úgy is lehet mondani - felelte Bradley.

Roger határozottan akarata ellenére pirult el. Igen jól tudta, miért érdeklődik annyira Mrs. Verreker-le-Mesurer annyira a bűnügyek iránt. Nem kell nagyon kutatni utána, az okát valósággal erőszakkal adta a tudtára.

- Hát akkor teljesen rossz nyomon jár, Bradley - mondta teljes biztonsággal. - Abszolút biztos vagyok benne.

- Határozottan állítja?

Roger kissé megborzongott, de ügyesen titkolta. - Egész határozottan.

- Hát, tudja, én sem hittem benne - vallotta be filozofikusan Bradley.

Tizenkettedik fejezet

Rogernek rengeteg volt a dolga. Szaladgált ide-oda taxival, rá sem hederítve, mit mutat a taxamérő, csak az járt az eszé-
ben, hogy estére el kell készülnie elméleté-
vel. Buzgó ténykedését a tapasztalatlan kri-
minológus, Mrs. Verreker-le-Mesurer nem-
csak elképesztőnek, de teljesen értelmetlen-
nek is minősítette volna.

Az előző nap délutánján például először is
a Holborn nyilvános könyvtárhoz vitette ma-
gát taxival, és ott belemélyedt valami legke-
vésbé sem lelkesítő tájékoztató mű tanulmá-
nyozásába. Utána Weall és Wilson urak iro-
dájába hajtatott, amely tisztes cég azoknak
az érdekeit szolgálja, akik pénzt kívánnak be-
fektetni valamely vállalkozásba, és bizalmas
felvilágosításokkal szolgál annak az üzletnek
a fizetőképességére vonatkozóan, amelyhez
tőkéjükkel hozzájárulni kívánnak.

Roger úgy mutatkozott be, mint aki hatal-
mas tőkét óhajt invesztálni, feliratkozott az
előfizetők listájára, kitöltött egy halom kér-
dőívet, amely a „szigorúan bizalmas” felira-
tot viselte, és addig nem volt hajlandó eltá-
vozni, amíg Weall és Wilson urak, bizonyos

külön fizetendő összeg ellenében, ígéretet nem tettek, hogy huszónhét órán belül össze-szedik a számára oly sürgős információkat.

Azután vett egy újságot, és a Scotland Yardra sietett. Természetesen Moresbyt kereste.

- Moresby - rukkolt ki minden bevezetés nélkül -, valami nagyon fontos dolgot kell elintéznie számomra. Elő tudja nekem keríteni azt a taxist, aki a Piccadilly Circus vagy annak közvetlen közelében vállalt fuvart, körülbelül tíz perccel kilenc után, a Bendix-gyilkosságot megelőző napon, és az utasát a Southampton Streeten tette le a Strand felé eső végén? Aztán egy másik taxist, aki a Stranden vállalt fuvart a Southampton Street közelében, körülbelül negyed tízkor, és az utast a Piccadilly Circuson tette le? A második valószínűbb, mint az előbb említett, abban nem vagyok egészen bizonyos. Lehetséges, hogy mindkét utat ugyanazzal a taxival tették meg, ám ez kétséges. Gondolja, hogy megoldhatja ezt a kedvemért?

- Nem biztos, hogy sikerül - felelt elgondolkozva Moresby. - Igazán nagyon fontos?

- Nagyon.

- Hát persze, megpróbálom, mert maga kéri, Mr. Sheringham; ha maga mondja, hogy fontos, akkor biztosan az. Senki másnak nem tenném meg.

- Nagyszerű - felelt örömmel Roger. - Próbálja meg minél sürgősebben, megteszi, ugye? És hívjon fel holnap az Albanyban tea-

időben, ha azt hiszi, hogy megvan az emberünk.

- De mire gondol, Mr. Sheringham?

- Szeretnék megdönteni egy nagyon érdekes alibit - felelt Roger.

Ezek után hazament a szállására ebédelni.

Étkezés után annyira zúgott a feje a sok tennivalótól, hogy mást nem tehetett, ki kellett mennie egy kicsit sétálni, hogy kiszellőztesse. Idegesen lépett ki az Albanyból, és a Piccadillyre fordult. Körüljárta a teret, közben erősen törte a fejét, aztán csak szokásból megállt egy percre, hogy futó pillantást vessen a Pavilion új revüjét reklámozó képekre. A következő, amire felfigyelt, az volt, hogy már a Haymarketen jár, aztán nagy ívben bétér a Jermyn Streetre, megáll a nagy forgalmú útvonalon az Imperial Theatre előtt, és ráérősen bámulja a befelé tóduló közönség később érkezettjeit.

Rápillantott a plakátokra, a *Beszakított koponyá-t* hirdették; azt is megtudta, hogy e borzalmas látványosság fél kilenckor kezdődik, az órája viszont ennél már húsz perccel többet mutatott.

Úgyis agyon kell ütni valahogy ezt az estét - gondolt egyet és bement.

És csakugyan eltelt valahogy az este.

Másnap korán reggel (helyesebben Roger számára korán, mert lehetett vagy fél tizenegy) valahol már a civilizáció határain kívül, egy sivár ponton, tegyük fel, Actonban, Roger egy fiatal hölgygel társalgott az Anglo-

Eastern Perfumery Company irodahelyiségében. Az ifjú hölgy kis fülkébe szorítva a főbejárat mellett, egy kis tejüveg ablakon át érintkezett a külvilággal. Az ablakot kinyitotta (amennyiben erre elég hangosan felszólították), hogy kurtán válaszoljon az okvetetlenkedő jelentkezőknek, de nyomban becsapta, mihelyt úgy vélte, hogy a maga részéről befejezte a beszélgetést.

- Jó reggelt - szólt udvariasan Roger, miután a harmadik kocogtatásra a leányzó előbújt fülkéje mélyéről. - Megbeszéltem ...

- Utazókat kedden és pénteken fogadunk, tíz és tizenegy között - felelte a lány, és jó erősen becsapta az ablakot. Tanulja meg, hogy egy tisztos angol cégnél hogyan kell viselkedni, a kutyafáját. Ezt látszott közölni a csattanás.

Roger kábán bámult a becsukódott ablakra, aztán felderengett benne, hogy tévedésről van szó, és újra kopogott. Majd ismételt megint.

A negyedikre úgy tárult ki az ablak, mint-ha odabent robbant volna valami. - Megmondtam már - förmedt rá a lány méltatlankodva -, hogy mi csak

- De én nem vagyok utazó - mondta sietve Roger. - Legalábbis - folytatta, ama pusztaságokra gondolva, melyeket be kellett járnia, mielőtt e barátságosan oázisra lelt volna -, legalábbis nem kereskedelmi utazó!

- Talán eladni akar valamit? - kérdezte gyanakodva a lány. Az angol üzleti élet leg-

haladóbb hagyományaival áthatva, természetesen a legnagyobb bizalmatlansággal tekintett mindenkire, aki talán olyan kereskedelemellenes cselekedetre hajlik, hogy cégének eladásra kínáljon valamit.

- Semmit - biztosította Roger komolyan a lányt, és kifejezésre juttatta, hogy efféle közönséges cselekedetre nem volna képes.

A leányzó ugyan ezek után sem ölelte keblére, de hajlandónak mutatkozott néhány pillanatig elviselni a jelenlétét.

- Hát akkor mit akar? - kérdezte unottan, de türelmesen, némi előkelőséggel. Hangjából az tűnt ki, hogy eddig kevesen léptek be ezen az ajtón olyanok, akik nem üzletet akartak kötni a cégével. Képzeljük el - üzletet!

- Ügyvéd vagyok - közölte vele most már Roger -, és felvilágosítást akarok kérni bizonyos ügyben. Mr. Joseph Lea Hardwick felől érdeklődöm, aki itt állt alkalmazásban. Sajnálattal közlöm ...

- Sajnálom, soha életemben nem hallottam arról az úrról - felelte kurtán a leányzó, és szokásos módján értésére adta, hogy már elég sokáig tartott a beszélgetés.

Roger ismét igénybe vette sétabotját. A hetedik kocogtatásra az ifjú angol leányzó ismét megjelent.

- Már megmondtam önnek ...

Ám Rogernek most már elege volt. - És most, ifjú hölgy, hadd mondjak én magának valamit. Figyelmeztetem, ha megtagadja a választ a kérdésekre, az igen súlyos követ-

kezményekkel jár majd önre nézve. Nem halott még a bírósággal szemben tanúsított tiszteletlen magatartásról? ... - Vannak esetek, amikor némi zsonglőrködés az igazsággal nem kifogásolható. Néha még az is menthető, ha valaki furkósbotot használ. Ezúttal mindkét eset fennállott.

A hajadon ugyan nem gyulladt be, azért hatott rá ez a fellépés.

- Nos, mit akar megtudni tulajdonképpen? - kérdezte megadással.

. - Az az ember, Joseph Lea Hardwick ...

- Mondtam már, hogy sosem hallottam róla.

Mivel a nevezett úr mindössze két-három perce létezett, méghozzá kizárólag Roger agyában, létrehozóját nem lepte meg a válasz.

- Lehetséges, hogy más néven ismerte - mondta komor képpel.

Most már feléledt a lány érdeklődése. Sőt láthatóan izgatta a dolog. Élesen vágta rá: - Ha válóperről van szó, kijelentem, nem tudnak rám kenni semmit. Fogalmam sem volt róla, hogy nő. Egyébként is semmi közöm hozzá. Kijelentem, igen, állítom, hazugság az egész. Én soha ...

- Nem válási ügy - sietett Roger kifogni a szelet a vitorlából, nem óhajtotta fölösleges beismerésekre bírni a lányt. - A legkevésbé sem magánélettel kapcsolatos ügyben járok. Olyasvalakiről van szó, aki alkalmazásukban állott.

- Ó! - a lány felindulása hirtelen méltatlankodásba csapott át. - Hát nem tudta ezt előbb mondani ?

- Igen, itt dolgozott - folytatta rendületlenül Roger -, mégpedig a nitrobenzol részlegben. Mert ugyebár önöknek van nitrobenzol részlegük?

- Nincs, amennyire én tudom, egész biztosan nincs!

Roger olyasféle hangot adott, amit így írhatnánk le: Cöcöcö ... - Maga nagyon jól tudja, miről beszélek. Arról a részlegről, ahol nitrobenzolt használnak. Mert azt ugye nem tagadja, hogy itt dolgoznak nitrobenzollal? Mégpedig nagy mértékben!

- No, és, mi van abban?

- Irodánkunk jelentették, hogy itt meghalt egy alkalmazott, mert nem figyelmeztették elég nyomatékosan, milyen veszedelmes anyag az. Szeretném ...

- Micsoda? Hogy egy emberünk meghalt? Ezt nem hiszem el. Én volnék az első, aki az ilyesmiről tudomást szerez ...

- Eltussolták az ügyet - tette hozzá gyorsan Roger. - De látni szeretnék egy példányt abból a hirdetésnyéből, amely a nitrobenzollal foglalkozik.

- Sajnálom, ebben nem állhatok szolgálatára.

- Csak nem azt akarja mondani - hökkent meg Roger -, hogy nem hívják fel a dolgozók figyelmét erre a veszedelmes anyagra ? Talán nem is tudják, hogy halálos mérég?

- Ezt én nem mondtam! Természetesen figyelmeztetik őket a veszélyre. Mindenki tudja, hogy mérgező anyag. És elhiheti, hogy óvatosan bánnak vele. De figyelmeztető tábla nincs kifüggesztve. Ha részletesebb felvilágosítást akar, tessék valamelyik igazgatóhoz fordulni. Mindjárt...

- Köszönöm - felelte Roger, és ezúttal az igazságnak megfelelően hozzátette -, már megtudtam, amire szükségem van, jó napot.

Távozott, és egyenesen Websterékhez tartott, taxival.

A Webster cég helye olyan a nyomdaiparban, mint Monte Carlóé a Riviérán. Egyszóval Webster maga a nyomdászat. Ugyan hová mehetne Roger, ha levélpapírt óhajt nyomatni? Méghozzá különleges fajtát, mint a jelen esetben ?

Az ifjú hölgynek, aki a pult mögül foglalkozott vele, hosszadalmasan elmagyarázta, mi az óhaja. Az ifjú hölgy nyomban át is nyújtott neki egy mintakönyvet, hogy kiválassza, amire szüksége van. Amíg ügyfele a könyvet átlapozta, egy másik megrendelővel tárgyalt. Ne szépítegessük a valót, a lány kissé unta Roger aprólékos kikötéseit.

Ám Roger, úgy látszik, nem találta meg a kedvére való mintát, mert összecsukta a könyvet, és átlépett a következő fiatal lány illetékessége alá tartozó területre. Most annak adta elő kellő részletességgel, mire lenne szüksége, és most az nyújtott neki mintakönyvet választás céljára. Ám a könyv telje-

sen azonos volt az előbbivel, nem meglepő tehát, hogy Roger nem jutott közelebb céljához.

Ismét lépett egyet a pult mentén, és immár a harmadik fiatal hölgynek tálalta fel mondókáját, az utolsónak a sorban. Az előírásosan azonnal átnyújtotta mintakönyvét. Ám ezúttal Roger nem keresett hiába. A könyv ugyan azonos volt az előbbiekkal, ám nem sértetlen példány.

- Hogyne, biztos vagyok benne, hogy itt megkapom, amit keresek - kezdett locsogni, miközben lapozgatott -, hiszen egy barátom ajánlotta önöket, pedig ő ugyancsak rigolyás. Mondhatom igazi külön.

- Csakugyan? - felelt az ifjú hölgy, igyekezve komoly érdeklődést tanúsítani. Valóban nagyon fiatal volt még, és szabad idejében kereskedelmi ismereteit gyarapította, ennek pedig egyik alaptörvénye, hogy a vásárlónak ezt a megjegyzését, miszerint szép idő van, éppolyan tisztelettudó ámulattal kell fogadni, mint azét a jövőmondóét, aki közölné vele, hogy a közeljövőben levelet küld neki a tengerentúlról egy barna hajú férfiú, tekintélyes pénzösszeget kínálva fel, pusztán kézjegye ellenében. - Valóban - felelte -, némelyik ember igazán különös, ez tény!

- Ejnye, de furcsa - fakadt ki Roger csodálkozva. - Most jut eszembe, véletlenül nálam van a barátom fényképe. Hát nem meglepő?

- Én még soha ... - kezdte a buzgó leányzó.

Roger elővette a véletlenül nála levő fényképet, és odanyújtotta a pulton át. - Tessék! Ráismer?

A fiatal lány alaposan megszemlélte a képet.

- Szóval ez a barátja? Hát ez csakugyan különös! Hogyne ismernék rá! De kicsi a világ!

- Vagy két hete, hogy a barátom itt járt, úgy emlékszem. Körülbelül annyi ideje lehetett. Igaz? - érdeklődött Roger.

A lány eltűnődött.

- Úgy van, körülbelül két hete. Én is úgy emlékszem. De ebből az árucikkből elég sokat forgalmazunk, éppen mostanában.

Roger töméntelen mennyiségű levélpapírt összevásárolt, bár semmi szüksége nem volt rá, csupán jókedvében. Meg a kislány is igazán kedves volt, nem lett volna illő egyszerűen kihasználni..

Most már hazamehetett ebédelni.

A délutánja azzal telt el, hogy használt írógépet keresett.

Ragaszkodott a Hamilton-4-es márkához. Hiába ajánlott neki az eladó más gyártmányt, még megtekinteni sem akarta, mondván, hogy egy barátja melegen ajánlotta neki a Hamilton-4-est, mert maga is azt vett vagy három hete, ezért őt sem érdekli más. Talán éppen itt vette? Nem? Az elmúlt két hónapban nem is adtak el Hamilton-4-est? Fura.

Ám egy másik üzletben akadt ilyen gép, és ez még különösebb volt. Az udvarias eladó még a dátumot is kikereste, és megállapította, hogy pontosan egy hónappal ezelőtt vették meg a párját. Roger személyleírást adott a barátjáról, és az eladó emlékezete szerint valóban ő lehetett.

- Ejnye, most jut eszembe - kiáltott fel Roger -, hiszen a fényképe véletlenül itt van a zsebemben. Nézzük csak! - Matatott a zsebében, és csakugyan előkerült a kép.

Az eladó habozás nélkül felismerte benne előző vevőjét. Aztán szolgálatkészen eladott Rogernek egy használt Hamilton-4-est, mert a buzgó nyomozónak ezek után nem volt képe otthagyni. Meg is állapította, hogy a nyomozás, ha nem áll az ember mögött hivatalos testület, rendkívül költséges szenvedély. Ám akár Mrs. Fielder-Flemming, ő sem sajnálta a jó célra kiadott pénzt.

Ismét hazament teázni. Most már csak Moresby telefonhívását kell kivárnia.

Hamarabb befutott, mint gondolta.

- Maga az, Mr. Sheringham? Tizennégy taxisofőrt gyűjtöttem be az irodámba - jelentette, némi éllel, Moresby. - Valamennyi a Piccadilly és a Strand között vállalt fuvart, vagy *vice versa*, fordított irányban. Az említett időben. Most mit kezdjek velük?

- Legyen szíves, tartsa ott őket, amíg megérkezem, főfelügyelő úr - felelte Roger méltóságteljesen, és máris vette a kalapját. Leg-

följebb háromra számított, de ezt nem kötötte Moresby orrára.

Ám a beszélgetés elég hamar véget ért a tizennégygel is. Miután Roger kellőképpen bevetette a humorát, valamennyi taxisnak felmutatott egy fényképet, ügyelve rá, hogy Moresby ne lássa, és megkérdezte, vajon felismerik-e benne utasukat. Egyik sem ismerte fel.

Moresby széles mosollyal bocsátotta el a taxisokat. - Milyen kár, Mr. Sheringham. Ugye, ezzel hajszál esett a levesbe, nem olyan könnyű egy vádat felépíteni, igaz-e?

Roger fölényesen mosolygott. - Ellenkezőleg, Moresby, éppen ezzel támasztom alá.

- Micsoda? - kérdezte Moresby meglepődve. - Hát miben sántikál tulajdonképpen, Mr. Sheringham?

- Azt hittem, tudja. Hát nem nyomoztat utánunk?

Mintha Moresby önuralma megingott volna egy kissé. - Hát, őszintén szólva, maguk olyan messzire kalandoztak, hogy jónak láttam visszahívni az embereimet. Úgy láttam, nem éri meg a fáradságot.

- Ejnye, ejnye - szólt jámborul Roger. - Gondoltam. Kicsi a világ, igaz?

- Nos, mire jött rá, Mr. Sheringham? Remélem, nem titkolja előlem?

- Eszembe sincs. Magának való munka. Érdekli talán, hogy rájöttem, ki küldte a csokoládét Sir Eustace-nak?

Moresby nagy szemeket meresztett rá. -

Már hogýne érdekelne, Mr. Sheringham. Ha igazán megtalálta.

- Meg bizony - felelte Roger olyan könnyedén, hogy Mr. Bradley nem múlhatta volna felül. - Jelentést is teszek róla, mihelyt együtt lesznek a bizonyítékok... Hát ez csakugyan érdekes ügy volt - tette hozzá, és elfojtott egy ásítást.

- Valóban, Mr. Sheringham? - kérdezte fojtott hangon Moresby.

- Az, a maga módján. De képtelenül egyszerű, mihelyt felismeri az ember a valódi indítékot. Szinte nevetséges. Majd elküldöm magának a jelentést. Hát, a viszontlátásra! - Ezzel távozott.

Tagadhatatlan, hogy Roger némelykor elviselhetetlen.

Tizenharmadik fejezet

Roger önmagának adta meg a szót.
- Hölgyeim és uraim, mint e kísérlet kiesze-
lője, gratulálhatok magamnak. A három előt-
tem szóló annyi leleményességgel és olyan
kiváló érveléssel, éles megfigyeléssel oldotta
meg feladatát, hogy erre más testület nem
lett volna képes. Már mielőtt ismertették teó-
riájukat, meg voltak győződve arról, hogy
megfejtették a problémát, és döntő bizonyít-
ékokkal tudják alátámasztani megoldásukat;
azt hiszem, valóban nem vitás, hogy eddig
egyik tétel sem dőlt meg teljesen.

- Még Sir Charles állítása is védhető, mi-
szerint Lady Pennefather volna a tettes, noha
Miss Dammers tökéletes alibit igazol számára.
Sir Charles joggal állíthatja, hogy Lady
Pennefathernek büntársa van, mert ezt alá-
támaszthatja a hölgy meglehetősen zavaros
párizsi tartózkodásával is.

- Ezzel kapcsolatban visszavonom, amit
tegnap mondtam Mr. Bradleynek. Azt állítot-
tam, biztosan tudom, hogy az a nő, akire ő
gondolt, nem lehetett a gyilkos. Ez téves ki-
jelentés volt. Egyáltalán nem tudhatom bizo-
nyosan. Legfeljebb képtelen ötletnek tűnt an-

nak alapján, amit eddig tudok róla, és ezért nem tudtam elhinni.

- Sőt, továbbmegyek - folytatta Roger hősiesen -, van némi okom rá, hogy gyanúsnak véljem bűnügyi érdeklődését, és biztos vagyok benne, hogy az teljesen más eredetű, mint amit Bradley feltételezett. Azt kellett volna mondanom, hogy a hölgy bűnössége pszichológiai képtelenség. Csakhogy a tények ellenében nem számít a pszichológiai képtelenség. És Bradley méltán fenntarthatja továbbra is, hogy szerinte az a nő a tettes. Mindenesetre tovább is a gyanúsítottak névsorán kell szerepelnie.

- Egyetérték önnel, Sheringham, hogy a bűnössége pszichológiai képtelenség - szólt közbe Bradley. - Magam is ezt mondtam. Csak az a bökkenő, hogy véleményem szerint bebizonyítottam ellene a vádat.

- Hogyne, de önmaga ellen is - mondta erre kedvesen Mrs. Fielder-Flemming.

- Persze, ezért azonban nem vádolom magam következetlenséggel. Higgye el, ez nem pszichológiai képtelenség.

- Nem - méltányolta Mrs. Fielder-Flemming. - Talán csakugyan nem.

- Pszichológiai képtelenség - szólt teljes nyomatékkal Sir Charles. - Ugyan már, maguk regényírók! Mind annyira belegabalyodtak Freudba, hogy végképp elvesztették a természetes emberi látásmódjukat. Mikor én fiatalember voltam, senki sem emlegetett pszichológiai képtelenséget. Hogy miért?

Mert tisztában voltunk vele, hogy ilyesmi nincs a világon!

- Más szóval, bizonyos körülmények között a legvalószínűtlenebb személy elkövetheti a legvalószínűtlenebb dolgokat - helyesbített Mrs. Fielder-Flemming. - Lehetséges, hogy régimódi vagyok, de én is erre a meggyőződésre hajlok.

- Constance Kent - dobta be a nevet Sir Charles.

- Lizzie Borden - tetézte Mrs. Fielder-Flemming.

- A teljes Adelaide Barlett-ügy! - jött ki az adu ásszal Sir Charles. Mrs. Fielder-Flemming szépen egy csomóba szedte a kártyáit. - Véleményem szerint, aki pszichológiai képtelenségre hivatkozik, úgy kezeli alanyait, akár regényeinek figuráit... vagyis saját lelki folyamatai bizonyos százalékát beleömleszti az illetőkbe, és így sosem látja tisztán, hogy ami az ő számára lehetetlennek tűnik, nagyon is lehetséges (bár valószínűtlennek látszik) másvalaki számára.

- Nos, akkor felemlíthetnénk a detektívregények kelendőségének alaptételét is, azaz mindig a legkevésbé valószínűnek látszó személy a tettes - mormolta Mr. Bradley. - Nagyon helyes!

- De talán meghallgatnánk, mit szól az üggyhöz Mr. Sheringham? - javasolta Miss Dammers.

Roger elfogadta a felszólítást.

- Csak rá akartam mutatni, milyen érde-

kes eredményekkel járt a kísérletünk abban a vonatkozásban, hogy eddig három előadónk három különböző személyben vélte feltalálni a tettet. Jómagam ismét egy másikat mutatok fel. Ha Miss Dammers és Mr. Chitterwick valamelyikünknek igazat ad, akkor is négy teljesen eltérő megoldáshoz jutunk. Nem áttallom beismerni, hogy eredetileg ilyesfélét reméltem, amikor megtettem javaslatomat, de ennyire ragyogó eredményre mégsem számítottam.

- Ám, mint ahogy Bradley hangsúlyozta a nyílt és zárt gyilkosságokkal kapcsolatos megjegyzéseiben, ebben a mi esetünkben valóban végtelen az eshetőségek száma. És a mi szempontunkból ez természetesen csak növeli az érdekességét. Én például Sir Eustace magánéletéből indultam ki nyomozómunkám során. Meggyőződésem azt sugallta, hogy ott lelhető meg a bűntény kulcsa. Akár Bradleynek, nekem is az volt a véleményem, hogy valamelyik elhagyott szeretője van a dologban. Féltékenység, bosszú. Biztos voltam benne, ez a rugója a tettnek. És végül, pontosan mint ő, én is úgy véltem, hogy nő volt a tettes.

- Ennek következtében Sir Eustace nőiből kiindulva láttam hozzá a nyomozáshoz. Sok, de nem éppen élvezetes napot töltöttem az adatgyűjtéssel, amíg úgy véltem, hogy hiánytalan névsort sikerült összeállítanom az elmúlt öt év során lebonyolított kalandjairól. Nem volt nehéz dolgom. Sir Eustace, mint

tegnap már mondtam, nem zárkózott ember. Nyilván mégsem teljes a listám, mert annak a hölgynek a neve, akit tegnap itt nem nevezünk meg, nem szerepelt rajta, és ahol egy hiányosság van, ott több is lehetséges. Ezek szerint úgy látszik, meg kell hagyni - Sir Eustace-nak, hogy tud ő diszkrét is lenni.

- De ez mellékes kérdés. Itt csupán az a lényeg, hogy úgy hittem, nemcsak az Bizonyos, hogy nő követte el a gyilkosságot, hanem az is, hogy Sir Eustace valamelyik viszonylag nem régen elhagyott barátnőjéről van szó.

- Ám most *in toto*, mindenestül megváltozott a véleményem.

- Csakugyan? - kérdezte meghökkenve Bradley. - Ne mondja nekem, hogy elejétől végéig tévedtem.

- Pedig, sajnos, így van - válaszolt Roger, és igyekezett tompítani hangjának diadalmas élet. Ez pedig nem megy könnyen, ha az embernek sikerült megoldania olyan problémát, amellyel szemben kiváló elmék csődöt mondtak. Megpróbált szenvtelennek látszani.

- Sajnálattal közlöm - folytatta abban a reményben, hogy szerényebbnek látszik, mint amilyen valójában -, szóval sajnálattal elismerem, hogy az a felfogásbeli változás nem írható pusztán az éleselméjűségem javára. Teljes őszinteséggel beismerem, a vakvéletlennek köszönhető. Véletlenül összetalálkoztam egy csacska nővel a Bond Streeten, és tőle olyan értesülést szereztem (magában vé-

ve csekélységnek tűnik, és akitől értesültem, maga sem volt tisztában a jelentőségével), hogy attól fogva az ügyet egész másképp láttam. Mintha reflektorfény világította volna meg, hogy alapvetően téves feltételezésből indultam ki. Hogy magam is abba a hibába estem, amelybe a gyilkos szándékának megfelelően a rendőrség is, és egyáltalán mindenki, aki foglalkozott az üggyel.

- Különös dolog az, ahogy a szerencse közrejátszik bűnügyi rejtélyek megoldásában - elmélkedett Roger.

- Történetesen éppen Moresbyvel beszélgettünk erről ügyünkkel kapcsolatban. Én sok kilátástalannak mutakozó esetet említettem, amelyeket a Scotland Yard véletlenül old meg, a vakszerencse révén... döntő bizonyíték merül fel, hogy úgy mondjam, csak úgy magától, vagy azért, mert egy féltékeny aszszony, akit a férje magára haragított a bűncselekmény elkövetése előtt, árulkodik a rendőrségnek. Egyre-másra történnek effélék. *A véletlen bosszúja*, ezt ajánlottam címnek, ha Moresby rászánja magát, hogy filmet írjon egy ilyen jellegű esetről.

- Nos, *A véletlen bosszúja* működött közre ezúttal is. Ama szerencsés találkozás a Bond Streeten egy pillanat alatt megvilágította számomra, hogy ki is küldte a csokoládét Sir Eustace Pennefathernek.

- Lám-lám - szólt nyájasan Bradley, kifejezve ezzel a klub érzelmeit.

- No, és ki volt az? - kérdezte Miss Dam-

mers, akiből sajnálatosan hiányzott a drámai érzék. De a hölgy hajlamos volt még büszkélkedni is azzal a ténnyel, hogy nincs érzéke a szerkesztéshez, s emiatt egyetlen művének sincs cselekménye. Azok a regényírók, akik sűrűn használnak olyan szavakat, mint „érmek”, „reflexek”, „Ödipusz-komplexus”, egyszerűen hallani sem akarnak olyasmiről, hogy cselekmény.

- Ki jelent meg önnek ebben a különös kinyilatkoztatásban, Mr. Sheringham?

- Kérem, engedjék meg, hogy egy kicsit összefogjam a történetemet - fordult hozzá udvariasan Roger.

Miss Dammers felsóhajtott. Történetet, ezt Roger mint szakmabeli tudhatná, ma már nem dolgoznak ki és nem fognak össze. De Roger csupán könnyű olvasmány, mit várjon hát tőle az ember.

Mit sem sejtve erről az elmékedésről, Roger könnyedén hátradőlt székeben, és elgondolkodott. Mikor ismét beszélni kezdett, társalgási hangnemet ütött meg.

- Hát tudják, ez valóban egészen kiemelkedő eset. Önök ketten, Bradley és Mr. Fielder-Flemming, nem bántak elég méltányosan a tettessel, amikor más ügyekhez hasonlították. Előző esetekből átvett ötleteket talán felhasználta, de mint Fielding mondja a *Tom Jones*-ban, klasszikusoktól kölcsönözni még hivatkozás nélkül is megengedett, ha eredeti műben tesszük. Márpedig ez valóban eredeti mű. Van egy jellegzetessége, amely nemcsak

felmenti a másoló vádja alól, hanem messze a bűntények prototípusai fölé emeli.

- E vonásai miatt magának is klasszikus ügygyé kell válnia. És hajszálon múlik, hogy akármily zseniális volt is a tettes, mégsem láthatta előre, hogy véleményem szerint nem lett belőle az örök rejtélyek egyike. Egészen véve hajlok rá, hogy a legtökéletesebben kitervelt bűnténynek tartsam, amelyről életemben hallottam. (Természetesen azokról a még ennél is jobban kiterveltekről nem hall az ember, amelyek során az sem derül ki, hogy gyilkosság történt. Annyira pontosan kiszámított ... zseniális, végtelenül egyszerű, és amennyire ez lehetséges, hibátlan.)

- Hmmm. Azért mégiscsak kiderült, hogy nem egészen hibátlan, Mr. Sheringham. Nem igaz? - mormogta az orra alá Sir Charles.

Roger rámosolygott.

- Nos, az indíték annyira nyilvánvaló, ha már egyszer rájön az ember, hol keresse, de amíg nem jön rá... A módszer olyan jellegzetes, ha a lényegét egyszer átlátja az ember, de nem látta át. A nyomok is alig takarták, ha már megértjük, mi takarja őket, de nem jövünk rá. Ebben az esetben minden előre meg volt fontolva. Nagy darabokban szórta szét a szappant, mi meg erre a nyomra összpontosítottuk figyelmünket. Csoda-e hát, hogy nem láttunk tisztán? Meg kell hagyni, gyönyörűen volt eltervezve. A rendőrség, a nagyközönség, a sajtó ... mind egyformán

bedőlt neki. Szinte kár, hogy kénytelen vagyok kiadni a gyilkost!

- Nohát, Mr. Sheringham - jegyezte meg Mrs. Fielder-Flemming -, maga egészen líraivá vált.

- A tökéletes gyilkosság érzelmessé tesz. Ha magam lennék ennek a bűnténynek az elkövetője, bizonyára ódákat írtam volna önmagamhoz a legutóbbi két hét folyamán.

- Most pedig - szólt közbe Miss Dammers - úgy érzi, azért írhat ódákat önmagához, amiért megoldotta a rejtélyt.

- Majdnem eltalálta - hagyta rá Roger.

- Nos, ideje, hogy rátérjek a tényekre. Ami ezt illeti, nem mondhatnám, hogy olyan aprólékosan alá tudom támasztani a tételemet, mint ahogy Bradley bizonyította első elméletét. Mégis, azt hiszem, önök is be fogják érni azzal, ami van. Talán legokosabb lesz, ha átfutok az ő listáján, amelyben összefoglalta a gyilkossághoz szükséges tizenkét adottságot. De majd meglátják, nem értek egyet valamennyivel.

- Elfogadom és helyeslem az első kettőt, amelyek szerint a tettesnek alapvető ismeretekkel kell rendelkeznie a vegyészetben és a büntetőjogban. A harmadik adottság mindkét pontjának ellentmondok. A jó neveltetést nem tartom lényegesnek, és semmiképpen sem zárnám ki annak a lehetőségét, hogy az illető előkelő középiskolát vagy egyetememet végzett. Majd a későbbiek során magyarázom meg, miért. A negyedikkel sem értek egyet,

miszerint Mason-féle levélpapír birtokában kellett lennie. Nagyon ötletes magyarázat Bradleytől, hogy a Mason-féle levélpapír sugallta a büntett végrehajtási módszerét, de majd kiderül, hogy ez tévedés. Egy korábbi bűnügy adta az ötletet, a csokoládét megfontoltan használta eszköznék (megvolt rá az oka, mint később majd megvilágítom), és Mason választotta, mert az a legtekintélyesebb csokoládégyár. Ezek után vált szükségessé a levélpapírjuk beszerzése, és abban a helyzetben vagyok, hogy bemutathatom, hogyan jutott hozzá.

- Az ötödik feltételt módosítanám. Azzal nem értek egyet, hogy az illető egy Hamilton-4-es írógép birtokában van, vagy hozzáférhető a számára, de azt állítom, hogy a birtoklás létrejött. Más szóval, ezt a feltételt múlt időbe kell tenni. Ne tévesszük szem elől, hogy rendkívül agyafúrt bűnözővel és igen alaposan megtervezett bűnüggyel állunk szemben. Nem is tartottam valószínűnek, hogy afféle terhelő bűnjelet, mint az írógép, csak úgy heverni hagyott volna, hogy bárki ráakadhasson. Sokkal valószínűbb, hogy egyenesen e célra vásárolta az írógépet. A levélen világosan látszott, hogy nem vadonatúj gépen írták. E következtetésem alapján egy teljes délutánt szántam rá, hogy bejárjam a használtírógép-kereskedéseket, míg ráakadtam arra az üzletre, ahol ezt a gépet vették; a vételt bizonyítani tudom. A kereskedő pedig

azonosította vevőjét az általam felmutatott fényképpel.

- És most hol van az a gép? - kérdezte nagy érdeklődéssel Mrs. Fielder-Flemming.

- Azt hiszem, valahol a Temze fenekén. Ez az én álláspontom. Bűnözőnk nem bíz semmit a véletlenre.

- A hatodik feltétellel, hogy az illetőnek a kritikus időpontban a postahivatal közelében kellett tartózkodnia, természetesen egyetértetek. Az én gyilkosomnak van ugyan egy gyenge alibije, de az nem állja ki a próbát. Ami a két következő pontot illeti, a töltőtollra meg a tintára vonatkozólag, elismerem, hogy kedvezően alátámasztja a dolgot, de nem tulajdonítok nagy fontosságot neki. Onyx toll és Harfield tinta általánosan használt cikkek, tehát nem kezelhetők döntő bizonyítéknak. Mellesleg, a tettesre az volna jellemző, ha csak kölcsönvénné, neki magának nem is volna ilyen holmija. És végül teljesen egyetértetek azzal, ami az eredetien gondolkodó, teremtő agyat és a kézügyességet illeti. Persze, sajátos gondolkozású is, mint a fegyencek, de a rendszerező természet szükség-szerű.

- Hát, meg kell hagyni - szólalt meg elkeseredetten Bradley -, szerintem az én következtetésem nagyon ésszerű volt, racionális magyarázattal szolgált.

- Számomra nem - vágott vissza Roger.

Mr. Bradley vállat vont.

- Engem a levélpapír érdekel különöseb-

ben - szólt közbe Sir Charles. - Véleményem szerint ezen fordul meg, hogy rábizonyítható-e valakire a büntett. Ön, Mr. Sheringham, mivel bizonyítja, hogy hozzájutott az illető?

- A levélpapírt - válaszolt Roger - három héttel ezelőtt szakították ki Websteréknél a levélpapírmintákat tartalmazó megrendelési könyvből. A rádiózott szöveg nyilván Websterék feljegyzése lehetett, talán az arra vonatkozóan: „ez a típus öt shilling kilenc penny”. Websteréknél három ilyen mintakönyv van a pulton, pontosan azonos tartalommal. Kettőben megtalálható a Mason-levélpapír, a harmadikban hiányzik. De azt is bizonyítani tudom, hogy gyanúsítottamnak körülbelül három héttel ezelőtt volt a kezében a mintakönyv.

- Valóban tudja bizonyítani? - kérdezte ámulva Sir Charles. - Ez döntőnek látszik! De hogyan jutott eszébe a mintakönyv?

- A levél sárgult széléről - felelte Roger, nem kissé önelégülten. - Nem ment a fejembe, hogyan színeződhet el a csomóban tartott levélpapír széle, és arra a következtetésre jutottam, hogy ez csak egy külön példánnyal fordulhat elő. Erről jutott eszembe, hogy ha az ember London utcáit járja, nyomdák kirakataiban sokszor lát kirajzszögezett levélpapírmintákat. Ezen azonban nem látszott nyoma sem rajzszögnek, sem táblára erősítésnek. Hát akkor honnan vehette? Nyilván mintakönyvből, amilyenek bizonyára bent ta-

lálhatók az üzletben. Így állapítottam meg, hogy a nyomda egyik könyvéből, ahol Masonek levélpapírja készül, hiányzik a minta.

- Hát igen - mormogta Sir Charles -, ez döntőnek látszik! - Nagyot sóhajtott. Az ember érezte, hogy bánatosan tekint Lady Penefather egyre távolodó alakja és vele együtt a szépen felépített vád után is, amelyet ő ke-rekített köréje.

- Ezzel elérkeztünk - folytatta Roger, érezvén, hogy már igazán nem halogathatja tovább - ahhoz az alapvető tévedéshez, amelyre céloztam, illetve ahhoz, hogy a gyilkos csapdát állított mindnyájunknak, mi pedig óhaja szerint beleestünk.

Mindenki feszülten figyelt.

Roger nyájasan nézte őket. - Ön igen közel járt az igazsághoz, Bradley, amikor odavetőlegesen megjegyezte, nem Sir Eustace-nak kellett szükségszerűen a kiszemelt áldozatnak lennie. Ez igaz. De én továbbmegyek.

- És mégis csapdába estem, mégis? - sópánkodott Bradley. - Halljuk, miféle csapdáról van szó? És mi az alapvető tévedés, amelybe mind beleestünk?

- Az - nyilatkoztatta ki diadallal Roger -, hogy a terv nem sikerült... hogy nem az kapta a mérget, akinek szánták!

- Micsoda? - kiáltották mind egyszerre. - Jóságos Isten, csak nem azt akarja ...

- De pontosan - harsogta Roger. - Pontosan ez a szép a dologban. A terv nem fulladt

kudarcba. Sőt, briliánsan sikerült. Nem tévedésből öltek meg valakit, hanem pontosan az halt meg, akit kiszemeltek!

- Mit jelentsen ez? - kapkodott levegő után Sir Charles. - Honnan a csudából veszi ezt?

- Mrs. Bendix volt a kiszemelt áldozat kezdetől fogva - folytatta Roger lecsillapodva. - És azért olyan zseniális ez a gaztett. Minden lépés aprólékosan előre el volt tervezve. Előre látható volt, hogy ha Bendix éppen jelen van abban a pillanatban, amikor Sir Eustace kibontja a csomagot, fel fogja ajánlani neki a csokoládét. Azt is előre látta az illető, hogy a rendőrség Sir Eustace környezetében keresi majd a tettest, nem pedig a halott asszonyéban. Pedig természetesen azért választottak csokoládét eszközül, mert az az asszony volt a kiszemelt áldozat.

- Nonono! - mondta erre Mr. Bradley.

- Szóval az ön elmélete szerint - folytatta Sir Charles - a gyilkos a halott asszony társaságából való, és semmi köze Sir Eustace-hoz? - De ezt olyan hangon mondta, mint aki nem idegenkedik ettől az elmélettől.

- Úgy van - helyeselt Roger. - De hadd mondok el előbb, mitől döbbsentem rá, hogy csapdát állítottak nekünk. A döntő láncszem az az értesülés volt, amelyet a Bond Streeten szereztem, és így hangzik: *Mrs. Bendix* már előzőleg látta a *Beszakított koponya* című darabot. Efelől nem lehet semmi kétség, történetesen éppen az informátorommal együtt

látta. Természetesen megértik ennek a ténynek a rendkívüli jelentőségét. Ez azt jelenti, hogy már tudta a választ arra a kérdésre, amelyre vonatkozóan fogadott a férjével, arra tudniillik, hogy ki az intrikus a darabban.

A kissé zajos lélegzés tanúsította, hogy méltányolják a értesülés jelentőségét.

Ó, micsoda ragyogó példája az isteni igazságszolgáltatásnak! - kiáltott fel Miss Dammers, megint igazolva, hogy képes mindent személytelenül vizsgálni. - Valósággal ő zúdította magára a megtorlást. Önmaga pusztulását okozta azzal, hogy megnyerte a fogadást.

- Így van - hagyta rá Roger. - A sors iróniája nem kerülte el az informátorom figyelmét sem. Amint ő mondta, a büntetés aránytalanul nagyobb, mint a vétség. Csakhogy én Azt hiszem - Roger rendkívüli mérséklettel beszélt, nagy erőfeszítésébe került, hogy tompítsa lelkes izgalmát -, azt hiszem, hogy önök még mindig nem értik egészen, mit akarok ezzel bizonyítani.

Mindenki kérdően tekintett rá.

- Valamennyien hallották Mrs. Bendix aprólékos jellemzését. És ebből lelkükben eléggé pontos képet alkothattak róla. Egyenes, becsületes teremtés volt, és igen sokat adott arra (ez a megállapítás is informátoromtól származik), valóságos fétist csinált belőle, hogy a becsülethez tartsa magát még a játékban is. Hát beleillik ebbe a képbe az, hogy

fogadott, noha már tudta a választ? Igen vagy nem?

- Nohát - bólintott Bradley. - Ez csakugyan szép!

- Bizony! Ez, már elnézést kérek, Sir Charles, pszichológiai képtelenség. Valóban az, higgye el, Sir Charles. Az ember egyszerűen nem érti, hogyan lehetett képes ilyesmire. Még tréfából sem, mert úgy gondolom, a tréfálkozás éppenséggel nem volt erős oldala.

- *Ergo* - vonta le hirtelen végkövetkeztetését Roger -, nem tette. *Ergo*, az a fogadás soha nem jött létre. *Ergo*, kitalálták. *Ergo*, Bendix hazudott. *Ergo*, Bendix meg akarta szerezni azt a csokoládét, de nem a bevallott célból. És mivel az a csokoládé olyan volt, amilyen, csakis egyetlen célja lehetett vele.

- Ez az én elméletem!

Tizennegyedik fejezet

Mikor a forradalmi bejelentés után lecsendesedtek az izgalom hullámai, Roger folytatta tételének részletes megvédését.

- Valóban döbbenetes, ha az ember kénytelen olyan szemmel nézni Bendixre, mint aki rendkívül fondorlatosan megölte a tulajdon feleségét. Ám, ha sikerül kiküszöbölni agyunkból minden előítéletet, szerintem nem is juthatunk más következtetésre. Az összes bizonyíték, ha jól megnézzük, ezt támasztja alá.

- De hát az indíték! - vágott közbe Mrs. Fielder-Flemming.

- Indíték? Édes istenem, az aztán volt neki bőven. Mindenekelőtt őszintén ... nem jól mondtam, nem őszintén, hanem nagyon is titokban, unta a nőt. Emlékezzenek vissza, mit állapítottunk meg a jelleméről. Igen, kitombolta magát. De ez a folyamat nyilvánvalóan nem zárult le, mert a nevét sokszor hozták kapcsolatba a házasságkötése óta is nem egy nővel, többnyire, a régi szokása szerint, színésznőkkel. Bendix tehát egyáltalán nem az a makulátlan férj, akinek kiadta magát. Ragaszkodott a szórakozásaihoz. A felesége pe-

dig, ezt elképzelhetjük, éppenséggel nem az a nő volt, aki szó nélkül tűri az effélét.

- Nem állítom, hogy nem szerette, mikor feleségül vette, valószínűleg kedvelte, de mindenekelőtt a pénzét. A nő hamarosan untatni kezdte. És őszintén szólva - állapította meg Roger pártatlanul -, ezért nem is lehet hibáztatni. Bármilyen elbűvölő is egy asszony, normális embert halálra untat, ha semmi egyebet nem tesz, mint örökösen a becsületről meg a kötelességről és a fair playről prédikál. Márpedig erről biztos értesülésem van, Mrs. Bendixnek ez volt a szokása.

- Én hát új megvilágításban kezdtem vizsgálni ezt a *ménage-t*. Az asszony nem képes napirendre térni a legkisebb gyarlóság fölött sem. Minden csekélyke botlást még évek múltán is a férje fejéhez vágdos. Amit ő tesz, mindig helyes, de bármit csinál a férfi, az mindig hiba. Ezt a kenetteljes, hangsúlyozott igazságkeresést állította szembe a férfi hitványságával. Sőt, az asszony beleesett abba a félbolond lelkiállapotba, ami már sok házasságot elrontott, hogy folyton a férje szemére hányta a házasságuk előtti nőügyeit. Ne gondolják, hogy be akarom feketíteni Mrs. Bendixet. Csak érzékeltetni szeretném, milyen elviselhetetlen lehetett az élet mellette.

- Ám ez csak mellékes indíték. Az igazi nagy baj az volt, hogy nagyon szűkmarkúan bánt a pénzével, ezt is biztosan tudom. Tény. És ezzel a tulajdonságával ítélte magát halálra. A férfi pénzt akart, nagy szüksége volt is

rá (azért vette el), és nem juthatott hozzá.

- Első lépéseim egyike volt, hogy alaposan tájékoztam az Igazgatók Nyilvántartójából, jegyzékbe foglaltam, hány vállalkozásban van Bendixnek érdekeltsége, és bizalmas jelentést kértem azok ügyeinek állásáról. Az utolsó percben futott be a jelentés, mielőtt eljöttem hazuról. Pontosan azt találtam benne, amit vártam ... Valamennyi cég ingatag alapon áll, van, amelyik éppen csak megvan, de van, amelyik összeomlással fenyeget. Valamennyi csakis pénzzel menthető meg. Világos, ugyebár? Bendix elverte már a maga pénzét, most mástól kellett szereznie. Benéztem a Sommerset House-ba is, az szintén a várt eredménnyel járt: a feleség kizárólag a férje javára végrendelkezett. A leglényegesebb láncszem az - amit pedig senki sem gyanított -, hogy Bendix egyáltalán nem jó üzletember. Sőt, teljesen megbízhatatlan. És akkor az a félmillió . . . Nemde?

- Hát igen, indíték akad bőven!

- Az indítékot elfogadom - szólalt meg Mr. Bradley. - De a nitrobenzol? Ha jól tudom, azt mondta, hogy Bendix ért valamit a vegyészethez.

Roger elnevette magát. - Bradley, maga egy Wagner-operára emlékeztet engem. A nitrobenzol-motívum változatlanul mindig felmerül, valahányszor szóba kerül az esetleges gyilkos. Én azonban azt hiszem, hogy ebben a vonatkozásban kielégíthetem. Amint tudja, nitrobenzolt használnak az illatszer-

gyártásban is. Bendix vállalkozásainak listáján található az Anglo-Eastern Perfumery Company. Egy borzalmas utat tettem Actonba, azzal a sürgető céllal, hogy megállapítsam, használnak-e egyáltalán nitrobenzolt az Anglo-Easternnél, s ha igen, vajon kellőképpen tudatosítják-e az életveszélyességét. Mind a két kérdésre igenlő választ adhatok. Ezek szerint nem lehet kétséges, hogy Bendix ismeri ezt a cikket.

- Könnyen hozzájuthatott volna a gyárból is, de efelől kétségeim vannak. Valószínűleg maga állította elő, minthogy ez könnyen megy, amint Bradley kifejtette előttünk. Véletlenül tudomásom van róla, hogy Selchesterben a modern szakot végezte (erről véletlenül értesültem), ami már önmagában véve is azt jelenti, hogy rendelkezik elemi vegyi ismeretekkel. Elfogadja ezt, Bradley?

- El, barátom - helyeselt Bradley.

Roger elgondolkozva dobolt az ujjával az asztalon. - Jól kitervelt dolog volt, igaz? És milyen könnyű rekonstruálni. Bendix bizonyára azt képzelte, hogy minden eshetőségre felkészült. És megközelítőleg így is van. Szerencsétlenségére egy parányi szemcse idegen anyag került a simán működő gépezetbe, mint oly sok, bölcsen kieszelt bűntény esetében: nem tudta, hogy a felesége már látta azt a darabot. Azt a gyenge alibit választotta, hogy színházban volt, csupán arra az esetre, ha valaha elképzelhetetlen gyanú merülne fel ellene, és kétségkívül hangsúlyozta is, meny-

nyíre szeretné látni a darabot, és hogy a feleségével együtt akar színházba menni. Az asszony nem akarta elrontani a kedvét, tapintatból nem említette azt a tényt, hogy már látta, és nincs kedve másodszer is megnézni. Ez lett Bendix veszte. Mert az elképzelhetetlen, hogy az asszony kihasználta volna a dolgot a fogadással, ha valóban létrejött volna a fogadás, amint a férfi állítja.

- Természetesen Bendix az első szünetben elment a színházból, olyan messzire, amennyire mert a rendelkezésére álló tíz perc alatt, hogy feladja a csomagot. Tegnap este magam is beültem megnézni azt a szörnyűséget, csak amiatt, hogy tudjam, mikor vannak a szünetek. Az első szünet időpontja tökéletesen beleillik a képbe. Azt reméltem, taxiba ült legalább az egyik útra, mivel rövid idő alatt kellett megfordulnia, de ha így volt is, nem találtunk taxisofőrt, aki ezen az útvonalon vitte és ráismert volna a fényképére. De lehetséges, hogy nem került elő a taxis. Megkértem a Scotland Yardot ennek megállapítására. De ahhoz a ravaszsághoz, ahogy az egész ügyet intézte, tulajdonképpen jobban illik, hogy busszal vagy földalattival tette meg az utat. Tudta, hogy a taxi lenyomozható. Ám remekül végrehajtotta a tervet, és csöppet sem lepődnek meg, ha kiderülne, hogy pár perc késéssel ért vissza a páholyba. A rendőrség ezt talán még meg tudja állapítani.

- Úgy látszik - szólt közbe Bradley - ,

hibát követtünk el, mikor nem vettük fel tagjaink közé. Úgy véltük, bűnügyi ismeretei nem ütik meg a mértéket. Igaz? Hát ez aztán ...

- Azt persze nem tudhattuk, hogy gyakorlati bűnügyi szaktudással rendelkezik, nem csupán elméletiekkel - jegyezte meg mosolyogva Roger. - Hiba volt. Szép volna, ha a bűnügy gyakorlója is tagjaink közé tartozna.

- Bevallom, volt olyan idő, amikor ezt képzeltem - mondta békülési szándékkal Mrs. Fielder-Flemming. - Sir Charles, fenntartás nélkül bocsánatot kérek! - tette hozzá fölöslegesen.

Sir Charles udvariasan fejet hajtott. - Kérem, asszonyom, ne is említse. Annyi bizonyos, hogy értékes tapasztalat volt számomra.

- Félrevezetett az a párhuzam, amelyet említettem - szabadkozott Mrs. Fielder-Flemming szomorkásan. - Különös módon nagyon közeli párhuzamnak látszott.

- Számomra is az volt az első párhuzam, amely eszembe jutott - jegyezte meg Roger. - Magam is alaposan tanulmányoztam a Molineux-ügyet, abban a reményben, hogy útmutatásul szolgál. Most azonban, ha arra kérnének, hogy párhuzammal szolgáljak, a Caylyle Harris-ügyet említeném. Emlékeznek arra a medikushallgatóra, aki morfiumot tartalmazó fiolát küldött bizonyos Helen Potts nevű lánynak, akivel, mint később kiderült, egy év óta titkos házasságban élt. A fiú a züllés Útjára lépett, és minden tekintetben senki-

házi volt. Mint tudják, ez az ügy egy nagy regény alapjául szolgált, miért ne szolgálhatna egy nagy bűnügy alapjául is?

- És, Mr. Sheringham - fordult hozzá Miss Dammers -, miért vállalta Bendix azt a kockázatot, hogy nem semmisítette meg a hamis levelet meg a csomagolást, ha megtehetette volna?

- Alapos megfontolás után cselekedett így - válaszolt nyomban Roger. - Mert a hamisított levelet és a csomagolást arra szánta, hogy elterelje a gyanút magáról, és másfelé fordítsa ... például Masonék valamelyik alkalmazottjára vagy egy ismeretlen öőrültre. És ez sikerült is.

- De nem volt túlságosan kockázatos dolog mérgezett csokoládét küldeni Sir Eustace-nak? - tette fel a kérdést bátortalanul Mr. Chitterwick. - Arra gondolok, hogy Sir Eustace másnapra megbetegedhetett volna, vagy egyszerűen nem adja tovább a csomagot. Vagy tegyük fel, másnak adja, nem Bendixnek.

Roger hozzákészült, hogy okot adjon Mr. Chitterwicknek a bátortalanságra. Most már személyes büszkeséget érzett Bendix körmönfonsága miatt, és rosszul esett neki, hogy ilyen kiválóságot becsmérelnék.

- Hát bizony meg kell hagyni az én emberemnek, hogy olyan, amilyen! Tudomásul kell venni, hogy nem kontárral van dolgunk. Semmiféle kellemetlen következménnyel nem járt volna, ha Sir Eustace történetesen

megbetegszik azon a délelőttön, mert maga eszi meg a csokoládét, vagy ellopják, és a postás kedves leánykája fogyasztja el, vagy más előre nem látott eset következik be. Ugyan már, Mr. Chitterwick! Csak nem képzeled, hogy megmérgezve adta postára? Szó sincs róla! Ártalmatlan édességet adott fel, és már csak otthon cserélte ki a másfajtára. A mindenségit! Csak nem teszi ki magát a véletlen szeszélyeinek.

- Ó, most már értem. - motyogta Mr. Chitterwick meghunyászkodva.

- Igazi, nagyszabású bűnözővel van dolgunk - folytatta Roger már kevésbé szigorúan. - Ez minden egyes mozzanatból nyilvánvaló. Kezdjük például azzal, hogy bement a klubba, szokatlanul korai órában (mellesleg szólva, miért érkezett volna olyan korán a klubba, ha nem bűnös?). Nos hát, nem állandóan ő odakint, hogy mit sem sejtő büntársa után lépjen be. Dehogyan! Azért választotta éppen Sir Eustace-t, mert az közismert a pontosságáról; mindennap fél tizenegykor érkezik, és erre büszke is, kérkedik vele. Fenn hirdeti, hogy fenntartja az ősi hagyományokat. Így hát Bendix öt perccel fél után jön meg, és ezzel minden rendben. Mikor foglalkozni kezdtem az ügyel, megzavart a dolog, nem értettem, miért küldték a csokoládét Sir Eustace-nak a klubba címezve, miért nem Bendixnek, a lakására. Most már teljesen világos!

- Hát eddig nem jutottam el az adottságok rendszerezésében - vigasztalta magát Mr. Bradley. - De miért nem ért egyet velem Mr. Sheringham abban a szerény feltevésében, hogy az illető nem végezhetett előkelő középiskolát vagy egyetemet? Csupán azért, mert Bendix véletlenül Selchesterből és Oxfordból került ki?

- Nem azért, hanem én még finomabban határozom meg az előkelő középiskolából vagy egyetemről kikerült férfiakat, mert az ott szerzett nevelés csak akkor köti a gyilkost, ha másik férfival áll szemben, de mindez nem érvényes, amennyiben nő az áldozat. Azzal egyetérték, hogy ha Bendix Sir Eustace-szal áll szemben, akkor egyenesen, szemtől szembe, férfiasan végzett volna vele. De becsületes, egyenes, férfias eljárás nem kötelező a nőkkel való elbánásban, ha arra kerül sor, leüthetjük őket, husággal fejbe csaphatjuk, vagy ilyesmi. A méreg, azt hiszem, teljesen rendben levő dolog volna. És ha nagy adag nitrobenzolt kap az illető, még hosszú szenvedésről sem lehet szó. Hamarosan bekövetkezik az eszméletlen állapot.

- Hát igen - ismerte el Bradley -, ez rendkívül finom különbség az én nem pszichológiai alapon megállapított tételeimhez képest.

- Azt hiszem, nagyjából valamennyi adottságra kitértem. Ami a rendszerező gondolkodást illeti, és az aprólékosan pedáns szokásokat, az az álláspontom, hogy Bendix tudta, nyugodtan megehet két csokoládét komo-

lyabb következmények nélkül, legfeljebb azokat a tüneteket idézi elő, amelyek kívánatosak, de kockázattal nem jár. Szerintem az, hogy maga is fogyasztott a méregből, igazán mesterfogásnak mondható. És az is egészen természetes, hogy egy férfi nem eszik meg annyi csokoládét, mint egy nő. Kétségkívül eltúlozta a tüneteket, de szédületes hatást váltott ki vele másokból.

- Nem szabad elfelednünk, hogy a szalomban lezajlott beszélgetést illetően csak Bendix állítására támaszkodhatunk. Csak az ő kijelentése tanúsítja azt is, hogy fogadtak egymással.

- De az a beszélgetés nagyjából valóban elhangzott. Bendix olyan nagy művész, hogy amennyire lehetséges, belefoglalja az igazat a hazugságba. Ám aznap délután természetesen nem hagyta magára az asszonyt addig, amíg nem győződött meg róla, hogy legalább hat csokoládét megevett, hiszen tisztában volt vele, hogy az már halálos adag. Ezért volt szükség arra, hogy darabonként pontosan hat minim méreg legyen a csokoládéban.

- Tény - jegyezte meg Bradley, összegezve a hallottakat -, hogy Bendix barátunk nagy ember.

- Valóban az - ismerte el ünnepélyesen Roger.

- Önnek tehát semmi kétsége sincs afelől, hogy ő a tettes? - kérdezte Miss Dammers.

- Semmi a világon - válaszolt meglepődve Roger.

- Hmmm - mondta erre Miss Dammers.
- Miért, önnek talán van?
- Hmmm - mondta ismét Miss Dammers.

A társalgás itt elakadt.

- Nos, ezek után talán elmondanánk Sheringhamnek, hogy mennyire téved, jó? - jelentette ki Bradley.

Mrs. Fielder-Flemming mereven maga elé nézett. - Sajnos - mondta fojtott hangon -, azt hiszem, nagyon is igaza van.

Mr. Bradley azonban nem egykönnyen hatódik meg. - Ó, azért akad egy-két pont, amibe beleköthetnénk. Ön, Mr. Sheringham, rendkívüli jelentőséget tulajdonít az indítéknak. Nem túlozza el a dolgot? Az ember nem mérgezi meg a feleségét, ha unja, hanem ott hagyja. És tulajdonképpen nem tudom elhinni: a) hogy Bendixnek annyira fontos volt pénzt pumpálnia a vállalkozásaiba, hogy azért gyilkolt volna; b) valamint azt sem, hogy Mrs. Bendix annyira szűkmarkúan kezelte volna a pénzét, hogy ne segített volna a férjén, ha az csakugyan szorult helyzetbe került.

- Azt hiszem, maga rosszul ítéli meg a jellemüket - mondta erre Roger. - Makacs volt mind a kettő, mint az ördög. Mrs. Bendix állapította meg, nem a férje, hogy a vállalkozások valóságos lefolyócsőként szívják el a pénzt. Igen hosszú listát tudnék összeállítani olyan gyilkosságokról, amelyekben kevesebb volt az indíték, mint Bendixé.

- Jó, fogadjuk el az indítékot. De arra

csak emlékszik, hogy Mrs. Bendixnek a halála napján randevúja volt valakivel, amit aztán lemondtak? Vajon Bendix erről nem tudott? Mert, ha tudott, akkor miért azt a napot választotta a csokoládé kézbesítésére, amikor a felesége nem ebédel otthon, tehát nem adhatja át neki.

- Pontosan ezt a kérdést akartam feltenni magam is Mr. Sheringhamnek - jegyezte meg Miss Dammers.

Roger értetlenül tekintett rájuk. - Számomra ez roppant jelentéktelen körülménynek tűnik. Ha már erről van szó, miért éppen ebédidőben kellett átadnia a csokoládét az asszonynak?

- Két okból is - válaszolt habozás nélkül Bradley. - Először azért, mert természetesen minél előbb fel akarta volna használni a csokoládét, másodsor pedig azért, mert a felesége az egyetlen személy, aki megcáfolhatta volna a fogadásról szóló mesét, tehát okosabb lett volna minél hamarabb elhallgattatni.

- Ez csűrés-csavarás - felelte mosolyogva Roger -, ebbe nem megyek bele. Egyébként sem értem, miért kellett Bendixnek tudnia a felesége ebédprogramjáról. Mind a ketten állandóan házon kívül ebédeltek, és nem hinném, hogy lényegesnek tartották előre közölni egymással az ilyesmit.

- Hmmm - mondta állát dörzsölgetve Bradley.

Mr. Chitterwick felemelte hirtelen felborzolódtott fejét. - Ön, Mr. Sheringham, való-

ban erre a fogadásra építi fel az egész ügyet?

- Meg arra a pszichológiai következtetésre, amelyre ennek alapján jutottam. Igen, teljesen erre építem.

- Ezek szerint, ha a fogadás tényét bizonyíthatnánk, akkor a vád nem volna tartható?

- De miért - kiáltott fel izgatottan Roger -, van talán bizonyítéka arra nézve, hogy megtörtént a fogadás?

- Nincs. Istenem, dehogyan van. Szó sincs ilyesmiről. Csak arra gondoltam, hogy ha valaki cáfolni akarná a tételét, mint Bradley javasolta, akkor a fogadásra kellene összpontosítani a figyelmét.

- Úgy véli, hogy az indíték körül csúrnicsavarni, meg az ebédrandevút firtatni és más effajta jelentéktelen dologgal foglalkozni nem is tartozik a tárgyhoz? - tette fel nyájasan a kérdést Bradley. - Ezzel egyetértek. De én csak meg akartam győződni róla, hogy ez a vád állja a próbát, nem akartam cáfolni. Hogy miért nem? Mert helytállónak tartom. Az én részemre a mérgezett csokoládé rejtélye megoldódott.

- Köszönöm, Bradley - mondta Mr. Sheringham.

- Háromszoros éljen tehát elnökünknek, a vérbeli nyomozónak - folytatta szívélyesen Bradley -, nevét összekötjük Graham Reynard Bendixével, és köszönjük a remek érveletet, amelyet hallhattunk tőle. Hip, hip ...

- És azt állítja, hogy az írógépvásárlást meg Websteréknél a mintakönyv lapjának ki-

szakítását valóban rábizonyította Bendixre Mr. Sheringham? - kérdezte Miss Dammers, nyilván bizonyos gondolatmenetet követve.

- Így van, Miss Dammers - felelte Roger előzékenyen.

- Volna szíves megadni nekem az írógépezlet címét?

- Természetesen - Roger kitépett egy lapot a noteszából, és felírta a nevet és a címet.

- Köszönöm. És le tudná nekem írni azt a lányt Websteréknél, aki a fénykép alapján felismerte Bendixet?

Roger kicsit kelleetlenül nézett rá, de Miss Dammers a megszokott derűs nyugalomával állta a tekintetét. Ettől Roger nyugtalansága csak nőtt. Amennyire emlékezett rá, jellemezte a fiatal lányt Websteréktől. Miss Dammers barátságosan megköszönte.

- Nos, és ezek után mi a teendők? - sűrűlödött Mr. Bradley, aki, úgy látszik, az impresszárió szerepét kívánta átvenni az elnök mellett. - Küldöttséget menesszünk a Scotland Yardra, amely belőlem és Mr. Sheringhamból állna, és megvigyük nekik a hírt, hogy ezzel az ügyvel kapcsolatban véget vetettünk gondjaiknak?

- Ön szerint tehát mindenki egyetért Mr. Sheringhammal?

- Természetesen!

- Nem az a szokásos eljárás, hogy szavazásra tesszük fel a kérdést? - kérdezte hűvösen Miss Dammers.

- Egyhangúlag elfogadva - idézte Mr. Bradley. - Igen, járjunk el szabályosan, előírás szerint. Mr. Sheringham előterjeszti a javaslatot, miszerint az ülés helyesnek találja a mérgezett csokoládé rejtélyének általa történt megoldását, és küldöttséget meneszt a Scotland Yardhoz az ő, továbbá Mr. Bradley személyében, hogy komolyan tárgyaljanak a rendőrséggel. Én támogatom a javaslatot. Ki van mellette? Mrs. Fielder-Flemming?

Mrs. Fielder-Flemming igyekezett nem nyilvánítani helytelenítését Mr. Bradley magatartását illetően, mert a javaslattal egyetértett. - Feltétlenül úgy vélem, hogy Mr. Sheringham bebizonyította a tételét - válaszolta mereven.

- Sir Charles?

- Egyetértek - felelt Sir Charles komor hangon, szintén helytelenítve Bradley viselkedését.

- Chitterwick?

- Én is egyetértek. - Vajon képzelődött Roger, avagy Chitterwick valóban habozott egy pillanatig, mielőtt válaszolt volna, mint akinek elméleti fenntartásai vannak, amelyeket nem tart érdemesnek szavakba foglalni? Roger úgy döntött, hogy csak képzelődött.

- És Miss Dammers? - kérdezte végül Mr. Bradley.

Miss Dammers végighordozta nyugodt tekintetét az asztal körül. - A legkevésbé sem értek egyet. Véleményem szerint Mr. Sheringham előadása rendkívül ötletes volt, és

minden tekintetben méltó tekintélyéhez, ám egyszersmind teljesen tévesnek tartom. Remélem, sikerülni fog holnap bebizonyítanom önöknek, hogy valójában ki követte el ezt a bűncselekményt.

Az egész tagság tisztelettel bámult rá.

Roger azon tűnődött, vajon nem a hallása tréfálja-e meg, és megállapította, hogy a nyelve egyáltalán nem forog. Értelmes szó nem jött ki a száján.

Mr. Bradley tért magához elsőnek. - A javaslat nem fogadtatott el egyhangúlag, elnök úr. Ez precedens. Ki tudja, mi a teendő, ha egy javaslat elfogadása nem egyhangú?

Mivel az elnök nem tudta teljesíteni tisztét, Miss Dammers vette át a szót. - Úgy hiszem, az ülést elnapoljuk - mondta.

És az ülés azon vette észre magát, hogy elnapoltatott.

Tizenötödik fejezet

Roger másnap este a szokásosnál is felajzottabb lelkiállapotban érkezett a Bűnügyi Klub üléstermébe. Szíve mélyen nem tudta elhinni, hogy Miss Dammers képes megdönteni Bendix ellen felépített vádját, talán még vészesen megrendíteni sem, de az bizonyos, hogy amit mond, csakis lenyűgözően érdekes lehet, még ha eltekint is a saját megoldását illető bírálattól. Roger nagyobb várakozással tekinteti Miss Dammers érvelése elé, mint eddig a többiek megoldásaira.

Alicia Dammers valahogy tökéletesen tükrözte a kort, amelyben él.

Ha történetesen ötven évvel ezelőtt születik, nehezen képzelhető el, hogyan boldogult volna. Akkor aligha lehetett volna belőle író-nő, regények szerzője, az a sajátos figura (amelynek akkoriban képzelték), aki fehér cérnakesztyűben, élénken érdeklődő viselkedéssel és szenvedélyes - hogy hisztérikusnak ne mondjuk - vágyakozással keresi az olyan romantikus élményt, amelytől külseje a valóságban megfosztotta: Miss Dammers kesztyűje, minden holmija finoman választékos, és tízesztendő kora óta nem ért a bőréhez cér-

nából készült ruhadarab. Az ő szemében a szenvedély a legrosszabb magatartásforma, és ha epekedett életében valamiért, azt feltétlenül eltitkolta. Valószínű, hogy a szenvedélyt meg a pirulást Miss Dammers egyformán fölöslegesnek tartotta, bár alsóbbrendű lények esetében érdekes megnyilvánulásai lehetnek.

A cérnakesztyűs hernyóból az író nő ötven évvel azelőtt afféle szakácsnő jellegű bábbá alakult volna - ebben az állapotban rekedt meg Mrs. Fielder-Flemming -, hogy végül olyan komoly és elmélyült pillangó formáját öltse, amelyik nem ritkán még szép is, és dekoratív fényképét éppen ezért szívesen és gyakorta közlik az illusztrált hetilapok: nyugalmat sugárzó, éppen csak az elmélkedés okából enyhén redős homlokú pillangók, gúnyoros, sőt cinikus pillangók, a lelki boncteremben trónoló sebészpillangók (valljuk be, némelykor túlságosan hosszan elidőznek abban a helyiségben), szenttelen pillangók, amint kecsesen libbennek egyik tarka komplexusról a másikra. Akadnak néha humorérzék nélküli, sőt nyomasztóan unalmas pillangók is: ezeken a hímpor színe szürke.

Aki Miss Dammerssal találkozik, klaszszikus formáját, ovális arcát, rendkívül finom vonásait, nagy szürke szemét, remekül öltöztetett, szép, magas alakját látva nem gondolná, hogy író nővel áll szemben. És Miss Dammers véleménye szerint, ha ez a megjelenés azzal a képességgel párosul, hogy jó könyve-

ket ír valaki, pontosan az, amit egy okos, modern író nő kívánhat magának.

Senkinek nem volt bátorsága, hogy Miss Dammersnak feltegye a kérdést, vajon hogyan képes mások érzelmeit elemezni, ha maga még nem élt át hasonlót. Valószínűleg azért, mert a kérdezőnek szembe kellett néznie, a ténnyel, hogy Miss Dammers képes volt rá, gyakorolta is, mégpedig sikeresen.

- Tegnap este meghallgattunk - kezdte beszámolóját Miss Dammers másnap, öt perccel kilenc után - egy rendkívül sikerült elemzést, egy elméletet, amely nem kevésbé érdekes, mint maga a bűnügy. Mr. Sheringham módszere, mondhatnám, példaképpül szolgálhat valamennyiünknek. Deduktív módszerrel kezdte, és megmaradt ennél, ameddig tehetette, azaz voltaképpen a tettes személyének meghatározásáig; aztán áttért az induktív módszerre, hogy tételét bizonyítsa. Ez a rendkívül ötletes keverék azonban tévedésen alapul, ennél fogva Mr. Sheringham sosem juthatott el a helyes eredményre, és én ezt inkább balszerencsének nevezem, semmint az ő hibájának.

Roger még mindig nem hitte el, hogy nem találta meg az igazi tetteket, most hát kétkezdően mosolygott.

- Mr. Sheringham előadása a büntettről - folytatta Miss Dammers tiszta, egyenletes hangon - többünk számára bizonyára az újdonság erejével hatott. Számomra talán inkább érdekes volt, mint új, mert magam is

azonos kiindulópontból jutottam el az elméletemhez, vagyis abból, hogy a büntett áldozata nem tévedésből lett azzá.

Roger a fülét hegyezte.

- Amint Mr. Chitterwick rámutatott, Mr. Sheringham egész vádját a Bendix házaspár között létrejött fogadásra alapította. Abból, ahogy Bendix mesélt a fogadásról, azt a pszichológiai következtetést vontam le, hogy ilyen fogadás soha nem jött létre. Okos, de hamis következtetés. Mr. Sheringham túlságosan elnézően kezeli a pszichológiát, nők esetében. Meg kell mondanom, magam is a fogadásból indultam ki. De mivel jobban ismerem nembeli testvéreimet Mr. Sheringhamnál, azt a következtetést vontam le belőle, hogy talán Mrs. Bendix mégsem volt olyan tisztességes és makulátlan, mint amilyen képet ő festett magáról.

- Erre én is gondoltam - szólt közbe Roger -, de elvettem, tisztán logikai alapon. Semmi sincs Mrs. Bendix életében, ami arra vallana, hogy nem volt tisztességes, sőt minden arra mutat, hogy az volt. És ha Bendix állításán kívül semmi bizonyíték nincs rá, hogy volt ilyen fogadás ...

- De igenis van - vágta rá Miss Dammers. - A mai napot csaknem egészében azzal töltöttem, hogy igazoljam ezt a tételt. Tudtam, hogy magát nem leszek képes ettől eltéríteni, amíg kétségtelenül be nem bizonyítom, hogy létrejött a fogadás. Essünk túl a csalódáson,

Mr. Sheringham. Cáfolhatatlanul bizonyítom, hogy létrejött.

- Valóban? - kérdezte meghökkenve Roger.

- Természetesen. És ez olyan kérdés, amelyet magának ellenőriznie kellett volna - korholta szelíden Miss Dammers -, különösen, mivel ennek a kérdésnek döntő szerepet szánt az elméletében. Nos, két tanúm van rá. Mrs. Bendix is beszélt a fogadásról a szobalánynak, amikor fölment a hálószobájába lefeküdni, azt mondta (amit egyébként maga is, Mr. Sheringham), hogy szörnyű gyomorrontása büntetés, amiért fogadott. A másik tanú egy barátnőm, aki jól ismerte Bendixéket. A második felvonás folyamán észrevette, hogy Mrs. Bendix egyedül ül a páholyban, és bement hozzá beszélgetni. Eközben Mrs. Bendix megemlítette, hogy fogadtak a férjével az intrikus személyére vonatkozólag, sőt meg is mondta, melyik szereplőre gondol. De (és ez teljesen igazolja az én következtetésemet) Mrs. Bendix a barátnőmnek sem mondta meg, hogy már látta a darabot.

- Nahát! - szólt közbe csüggedten Roger.

Miss Dammers olyan kíméletesen bánt vele, amennyire csak tehetette. - Abból a fogadásból csak kétféle következtetést lehet levonni, és ön sajnós a hibásat választotta.

- És ön honnan tudta - szólalt meg harmadszor is Roger -, hogy Mrs. Bendix már látta azt a darabot? Én csak néhány nappal ezelőtt tudtam meg, mégpedig véletlenül.

- Ó, én már kezdettől fogva tudtam - felelte könnyedén Miss Dammers. - Gondolom, önnek Mrs, Verreker-le-Mesurer mondhatta. Nem ismerem személyesen, de több közös ismerősünk van. Nem akartam közbeszólni tegnap, amikor a meghökkentő véletlent említette, amely döntő értesüléshez juttatta. Ha szólok, csak azt mondhatta volna, hogy a színházjegyiroda, ahonnan Mrs. Verreker-le-Mesurer értesüléseit szerzi, ismeretes a barátai előtt is, és ez nem véletlen, hanem bizonyosság.

- Értem - nyögte ki Roger, és ezzel harmadszor, immár véglegesen összeomlott. De eközben eszébe jutott egy másik, ugyancsak Mrs. Verreker-le-Mesurer-től szerzett értesülés, melyet, úgy látszik, sikerült nem közölnie a barátaival; és ahogy találkozott a tekintete Mr. Bradleyével, mindketten tudták, hogy egyet gondolnak: Miss Dammers pszichológiai érzéke sem makulátlan.

- Nos tehát - folytatta a hölgy kissé tanárossan -, itt áll előttünk Bendix, immár kicsöppenne a gonosztevő szerepéből, ismét mint második áldozat. - Ezek után pillanatnyi szünetet tartott.

- Ám anélkül, hogy Sir Eustace lenne az eredeti szereposztás szerint a kiszemelt áldozat - helyesbített Mr. Bradley.

Miss Dammers egyszerűen nem vett róla tudomást. - Nos, azt hiszem, ez az a pont, ahol Mr. Sheringham érdekesnek találja majd a fejtegetésemet, amint én tegnap az övét...

Mert ebben élesen ellentmondunk egymásnak, holott más kérdésekben lényegileg egyetértünk. És a döntő kérdés, amiben egyetértünk, az, hogy valóban a kiszemelt áldozatot ölték meg.

- Hogyhogy, Alicia - kiáltott közbe Mrs. Fielder-Flemming. - Te is azt hiszed, hogy kezdettől fogva Mrs. Bendix ellen irányult ez a gaztett?

- Semmi kétségem efelől. Ám mielőtt bizonyítanám a magam állítását, Mr. Sheringham egy másik következtetését is meg kell cáfolnom.

- Ön, Mr. Sheringham, kifejtette, hogy a délelőtt fél tizenegy rendkívül szokatlan időpont volt Mr. Bendixnél, hogy a klubba menjen. Ha tehát akkor nézett be, arra jelentős oka volt. Ez tökéletesen igaz. De sajnós ön helytelen következtetést vont le belőle. Az érkezés időpontja korántsem bűnös szándéka mellett szól, mint ön állította. Elkerülte az ön figyelmét (és az igazság kedvéért megjegyzem, mindenki másét is), hogy amennyiben Mrs. Bendix volt a kiszemelt áldozat, de nem Mr. Bendix a gyilkos, akkor a klubba érkezésének időpontját bizonyára a valóságos gyilkos rendezte így. Szerintem Mr. Sheringhamnek legalább alkalmat kellett volna adnia arra, hogy Mr. Bendix maga adjon magyarázatot erre a körülményre. Én megtettem.

- Megkérdezte Bendixtől, miért ment be aznap délelőtt fél tizenegyre a klubba? - kérdezte megilletődött hangon Mr. Chitterwick.

Annyi bizonyos, ez az igazi módja a nyomozásnak. Sajnos, a féltékenysége következtében ő bizony nem vállalkozna ilyesmire.

- Természetesen - felelte kissé nyersen Miss Dammers. - Felhívtam telefonon, és egyenesen megkérdeztem tőle. Ekkor jöttem rá, hogy még a rendőrségnek sem jutott eszébe feltenni ezt a kérdést. És bár olyan értelemben válaszolt, amint vártam, világos volt előttem, hogy ennek ő maga sem tulajdonít fontosságot. Mr. Bendix azt mondta, azért, mert arra az időpontra telefonüzenetet várt a klubba. De hát miért nem a lakására kérte? - kérdik önök. Erről van szó! Magam is ezt kérdeztem. Egyszerűen azért, mert az ilyen telefonokat nem szokták otthon elintézni. Bevallom, keményen faggattam Mr. Bendixet erre a telefonra vonatkozóan, és mivel sejtelve sem volt róla, milyen fontossággal bír ez az ő számára, bizonyára kétségbe vonta a jó ízlésemet. De mindegy, ezen nem változtathattam.

- Végül is kénytelen volt beismerni, hogy előző nap délután a hivatalában felhívta őt bizonyos Miss Vera Delorme, aki a Regency Theatre-ban kisebb szerepet játszik a *Hopszassza* című revüben. Mindössze két alkalommal találkoztak, de Bendix szívesen megtette volna többször is. A színésznő azt kérdezte tőle, van-e fontos elfoglaltsága másnap délelőtt, mire azt felelte: nincs! Nem mehetnének-e valahová együtt ebédelni? Azt választottam : boldogan! De a hölgy még nem tud-

ta biztosan, szabad lesz-e. Abban maradtak hát, hogy felhívja a Szivárvány Klubban fél tizenegy és tizenegy között.

Erre öt homlok húzódott ráncba.

- Ennek sem látom a jelentőségét - szólalt meg végre Mrs. Fielder-Flemming.

- Nem? - mondta Miss Dammers.

- Akkor sem, ha Miss Delorme kereken tagadja, hogy valaha is felhívta volna Mr. Bendixet?

Az öt szemöldök még jobban összehúzódott.

- Ó - álmétkodott Mrs. Fielder-Flemming.

- Természetesen ezt is ellenőriztem - folytatta hűvösen Miss Dammers.

Mr. Chitterwick ismét felsóhajtott. Igen, nem kétséges, ilyen az igazi nyomozás.

- Ezek szerint az ön gyilkosának büntársa is van, Miss Dammers? - kérdezte Sir Charles.

- Kettő is - válaszolt Miss Dammers. - De egyik sem tudott róla.

- Értem; Bendixre gondol, meg a nőre, aki felhívta?

- Nos - szólt Miss Dammers szokásos higgadt modorában -, hát nem nyilvánvaló?

Úgy látszott, ez éppenséggel nem nyilvánvaló.

- Az mindenesetre nyilvánvaló, miért Miss Delorme-nak kellett őt hívnia: egyszerűen azért, mert Mr. Bendix nem ismerte annyira, hogy telefonon megállapítsa, ki beszél. És ami az igazi telefonálót illeti... No hát! - Miss

Dammersnak megvolt a véleménye az ilyen fokú értetlenségről.

- Mrs. Bendix! - sipította Mrs.. Fielder-Flemming, mert ismét felderengett előtte egy háromszög.

- Természetesen. Mrs. Bendix, akit *valaki* gondosan tájékoztatott férjének legkisebb félrelépéséről is.

- Ez a valaki természetesen a gyilkos - bólintott megértően Mrs. Fielder-Flemming. - Mrs. Bendix barátja valószínűleg. Avagy - helyesbített kissé zavartan, mert eszébe jutott, hogy igazi jó barátok aránylag ritkán gyilkolják meg egymást -, barátjának tartotta az illetőt. Istenem, kezd nagyon izgalmas lenni az ügy, Alicia!

Miss Dammers kissé gúnyosan elmosolyodott. - Hát igen, ez a gyilkosság valóban intim kapcsolatokhoz kötődik. Sőt, valójában szorosan azzal függ össze, Mr. Bradley.

- De túl gyors léptekkel haladok. Teljesen meg kell döntenem Mr. Sheringham vádját, mielőtt felépítem a magamét. - Roger kényyszeredetten felsóhajtott, és mereven bámulta a hófehér mennyezetet. Ám az valahogy Miss Dammersra emlékeztette, újra lefelé fordította hát tekintetét.

- Valóban, Mr. Sheringham, ön túlságosan megbízik az emberekben, higgye el nekem! - Miss Dammers irgalmatlanul kigúnyolta. - Magának bármit be lehet adni, fenntartás nélkül elhiszi! Sosem tartja szükségesnek, hogy még egy tanúval ellenőriztesse az adatait.

Biztosra veszem, ha valaki azzal állítana be magához, hogy saját szemével látta, amikor a perzsa sah nitrobenzolt fecskendezett a csokoládéba, habozás nélkül elhinné neki.

- Arra céloz, hogy valaki nem mondott igazat? - nyögte ki a boldogtalan Roger.

- Dehogyan céloz, bizonyítok! Tegnap este azt mondta nekünk, hogy az eladó az írógépi üzletben határozottan felismerte Bendix fényképről azt az embert, aki a közelmúltban használt Hamilton-4-es írógépet vett náluk, és én ettől teljesen elképedtem. Ezért jegyeztem fel az üzlet címét. Ma délelőtt első dolgom volt odamenni. Megállapítottam, hogy az az ember egyszerűen hazudott önnek. Nagy nevetve be is ismerte.

- Mint mondta, ő úgy látta, magának az volt a fontos, hogy egy jó Hamilton-4-est szerezzen, neki pedig volt egy eladó Hamilton-4-ese. Nem látott benne semmi rosszat, ha ön abban a hiszemben van, hogy ugyanott veszi meg a gépet, ahol a barátja beszerezte a magáét, mivel véleménye szerint más üzletben sem kapható külön Hamilton-4-es, mint nála. Ha magának így kellemes, miért ne ismerné ő fel a fényképről a barátját... Nos - folytatta Miss Dammers szárazon -, erre a szívességre bármikor hajlandó, valahányszor fényképet mutatnak fel neki.

- Értem! - sóhajtott fel Roger, és gondolatai most ama nyolc font körül jártak, amely összeget leszurkolt a boltos kezébe, aki szívességet akart tenni neki, és hozzájuttatta

egy Hamilton-4-eshez, holott neki semmi szüksége nincs rá.

- Ami pedig a lányt illeti, Websteréknél - folytatta könyörtelenül Miss Dammers -, ő is készségesen belátta, talán hiba volt azt mondani a tegnap náluk járt úrnak, hogy felismeri a barátját. De hát ha az illetőnek annyira szívéen fekszik a dolog, nem akart csalódást okozni neki. Most sem lát ebben semmi rosszat, megint csak ezt tenné!

Miss Dammers olyan mulatságosan utánozta a Websterék elárusítónőjét, hogy mindenki nevetett, csak Roger nem tudott szívből kacagni.

- Bocsásson meg, Mr. Sheringham, amiért ezt az orra alá dörgölöm - mondta Miss Dammers.

- Igazán nincs mit - felelt Roger.

- De mindez lényeges a magam vádja szempontjából!

- Hogyne, tökéletesen megértem.

- Ezek szerint a bizonyítékokat megdöntöttem. Nem hiszem, hogy hátra van még valami. Nincs ellenvetés?

- Nincs - felelt Roger.

- Mint látni fogják - folytatta Miss Dammers, miután leterítette Rogert -, magam is hódolok annak a szokásnak, hogy a végére tartogatom a tettes nevét. Most, mikor rajtam a sor, átlátom ennek az előnyeit. De sajnos, bizonyára kitalálják majd, amint elérkezem a végkifejlethez. Számomra a gyilkos személye mindenesetre megdöbbenően nyilván-

való. Mielőtt azonban közölném is, ki szeretnék térni Mr. Sheringham néhány érvére, amelyeket nem bizonyíték gyanánt említett.

- Mr. Sheringham valóban rendkívül ötletesen építette fel a vádját. Annyira ötletes volt, hogy nem is egyszer hangsúlyozni kellett a tökéletes tervet és lebonyolítást, amelyet csakis a tettes kivételes képességei tettek lehetővé. Ezzel nem értek egyet - állapította meg némi éllel Miss Dammers -, az én vádam ennél sokkal egyszerűbb. Ravaszság kellett ugyan hozzá, de tökély nem. Szinte teljesen a szerencsére hagyatkozott: helyesebben arra, hogy a döntő bizonyítékot nem fedezik majd fel. És végül, semmiképpen sem kiváló agyban született meg a terv. Am mindenesetre emberi agyban jött létre, amely, ha a maga körén kívül álló dolgokkal foglalkozik, legfeljebb utánzásra képes.

- Erről jut eszembe Mr. Bradley egyik állítása. Osztom a véleményét, hogy ebben az esetben a bűnügyek történetének bizonyos ismeretére volt szükség. De abban semmiképpen, hogy eredeti gondolkodású, teremtő agyra is. Véleményem szerint ez a bűnügy egy megelőzőnek szolgai utánzása csupán. Ebből arra következtetek, hogy az illető elme korántsem eredeti, sőt nagyon is konzervatív, nincs benne annyi szellem, hogy a szükséghez képest módosítsa a dolgokat, szokványos, kitaposott utakon jár, és nincs érzéke az igazi szellemi erő megbecsüléséhez sem. Mivel én magam gyakran esem abba a hibába, hogy

idegenkedem a kézzelfogható tényektől, érzékelttem ennek az ügynek az atmoszférájában a velem ellentéteset.

Mindenkire nagy hatással volt a beszámoló Ami Mr. Chitterwicket illeti, nem értette, hogyan lehet ilyen aprólékos következtetéseket levonni a pusztá atmoszféra alapján.

- Mint már mondtam, Mr. Sheringham-nek egyik állításával egyetérttek: azért esett a választás a csokoládéra, mint a mérge hordozójára, mert valóban nőnek szánták. Itt mellesleg még megemlítem, Mr. Bendixnek semmiképp sem akart ártani az illető. Mint tudjuk, Mr. Bendix nem kedveli a csokoládét, és feltehetőleg ezt a gyilkos is tudta. Eszébe sem jutott, hogy ő is eszik majd belőle.

- Különös, milyen gyakran találja meg Mr. Sheringham a szálkát és téveszti szem elől a gerendát. Teljesen igaza volt abban, hogy a levélpapírt Websterék mintakönyvből szakították ki. Kénytelen vagyok beismerni, nekem nagy fejtörést okozott az, hogy miként jutott az illető a levélpapírhoz. Nem is tudtam megfejteni. És Mr. Sheringham készségesen megmagyarázta nekünk, csak az ebből levont következtetéseit kell megcáfolnom, és beillesztenem a magam elméletébe. A kiszolgáló, aki szívességből felismerte a Mr. Sheringham által felmutatott fényképet, kétséget kizáróan igazolta az én állításomat. De nem egyszerűen ráismert arra a képre, amit mutattam neki - mondta nyomatékkal Miss Dammers, ezúttal árnyalatnyit leeresz-

kedő hangon -, hanem a teljes nevét is rögtön megmondta.

- Ó... - kiáltotta izgatottan Mrs. Fielder-Flemming.

- De helyénvalónak látom, hogy rácáfoljak Mr. Sheringham néhány kisebb jelentőségű állítására is - folytatta Miss Dammers szokásos személytelen hangnemében. - Az a tény, hogy Mr. Bendix neve szerepel néhány kisebb cég igazgatóságában, amely vállalatok pénzügyi nehézségekkel küzdenek, Mr. Sheringhamben azt a benyomást keltette, hogy Mr. Bendix rossz üzletember, amivel még csak egyetértenék, de azt is állította, hogy kétségbeejtő pénzszükségben szenvedett. Ismét egy következtetés, amelyet Mr. Sheringham nem ellenőrzött kellőképpen, és ezért kénytelen lesz újólagn belátni, hogy tévedett.

- Ha csak kevéssé is utánanézett volna a dolognak, belátja, hogy azok az ingatag vállalkozások nem voltak egyebek Mr. Bendix számára, mint egy dúsgazdag ember játékszerrei. Mert vagyonának túlnyomó része ugyanabban fekszik, mint az apja halálakor, állampapírokban és biztos iparvállalatokban, amelyek olyan hatalmasak, hogy még Mr. Bendix sem kerülhet be az igazgatóságukba. És amennyire ismerem, Mr. Bendixben van annyi emberi érték, hogy belássa, messze esett az apja üzleti lángelméjétől, és eszébe sincs többet költeni a játékszereire, mint amennyit könnyen megengedhet magának. Nos, így az

is megdőlt, amit Mr. Sheringham döntő indítéknak nevezett.

Roger lehajtotta a fejét. Ezt már senki sem mossa le róla, sőt ujjal mutogatnak majd rá, íme egy bűnügyi szakember, aki nem vizsgálja felül a következtetéseit. Szégyenletes jövő.

- Ami a kiegészítő indítékot illeti, ennek alárendelt jelentőséget tulajdonítok, de nagyjából egyetértek Mr. Sheringhammel. Magam is azt hiszem, hogy Mrs. Bendix szörnyű nyűg lehetett a férje nyakán, aki végül is normális férfi, és úgy reagál dolgokra, ahogy normális férfiak általában szoktak, a beveti értékrend szerint. Szerintem is az asszony kergethette a színésznők karjába, hogy egy kis könnyed szórakozásban is része legyen. Azt nem állítom, hogy nem volt nagyon is szerelmes, amikor feleségül vette. Biztosan az volt. Sőt, természetes és mélységes tisztelet is élt benne a felesége iránt.

- És mégis boldogtalan házasság lett belőle - folytatta cinikusan Miss Dammers. - A tisztelet meghaladja az ésszerűség határát. A férfi emberi kapcsolatot keres a hitvesi ágyban, és nem mélységes tisztelete tárgyát. Azt hiszem, hogy Mrs. Bendixet halálosan unta a férje már sokkal hamarabb, mint amikor a vég bekövetkezett, csak volt annyira úriember, hogy ezt ne mutassa. Általában mindenki ideális házasságnak tartotta az övéket.

Miss Dammers most egy percnyi szünetet

tartott, felvette az előtte álló poharat, és ivott egy korty vizet.

- És végül Mr. Sheringham azt állította, hogy a csomagolást meg a levelet azért nem semmisítették meg, mert a gyilkos úgy vélte, nem ártalmára, hanem mentségére fog szolgálni. Ezzel is egyetértek. De nem ugyanazt a következtetést vonom le belőle, amit Mr. Sheringham. Azt is mondhatnám, ez is elmélete-met igazolja, hogy ezt a bűntettet másodrendű elme eszelte ki, mert a kiváló agy soha nem hagy olyan bűnjelet, amely könnyen megsemmisíthető volna, bármennyire hasznosnak látszik is a fennmaradása, mert igen jól tudja, milyen sok esetben vezetett a szándékosan meghagyott bűnjel a tettes leleplezésére. És mellesleg azt is állítom, hogy a csomagolástól meg a levéltől az illető nemcsak azt várta, hogy hasznára váljon, de kifejezetten félrevezető értesülés volt levonható belőlük. Úgy vélem, azzal is tisztában vagyok, mi volt az.

- Ennyit kívántam hozzáfűzni Mr. Sheringham eszme-futtatásához.

- Bendixnek a felesége iránti nagy tiszteletét illetően - kockáztatott meg egy közbeszólást Mr. Chitterwick - nincs valami ellentmondás, Miss Dammers? Mert ha az elején jól értettem a fogadással kapcsolatos megjegyzését, mintha azt mondta volna, hogy Mrs. Bendix nem volt éppenséggel az a gáncs nélküli személy, akinek mindnyájan tartot-

tuk. Ez a megállapítás talán nem volt helytálló?

- De az, Mr. Chitterwick, nincs itt semmiféle visszásság.

- Ha a férj nem gyanakszik, tisztelettel adózik - szólt közbe gyorsan Mrs. Fielder-Flemming, mielőtt még Alicia barátnője észbe kapott volna.

- Nohát, az iszonyatos hulla a szép fehér máz alatt - jegyezte meg Mr. Bradley, aki nem helyeselte az effélet még kitűnő szín-darabírótól sem. - Most nyilván erre is sor kerül. Nos, Miss Dammers, van mögötte hulla vagy sem?

- Van - felelt Miss Dammers higgadtan. - És, amint mondtam, most már valóban rátérünk a lényegre.

- Ó! - Mr. Chitterwick csaknem lefordult a székéről. - Ha a levél meg a csomagolás *megsemmisíthető lett volna* a gyilkos által... és nem Bendix a gyilkos... és a portás nyilván szóba sem jöhet... Ó, most már értem!

- Kíváncsi voltam, mikor érti meg valaki - felelte rá Miss Dammers.

Tizenhatodik fejezet

- Az első perctől fogva, amióta ezzel az ügygel foglalkozunk - folytatta Miss Dammers szokott rendületlenségével -, az volt a véleményem, hogy mindennél döntőbb bűnjel az, amelyet a tettes maga után hagyott. Olyasmi, amiről sejtelve sem lehetett: a jellemére vonatkozó félreismerhetetlen jellegzetessége. A tényeket úgy veszem, amint vannak, és nem folyamodom olyanokhoz, mint amelyeket Mr. Sheringham felhozott tételének igazolására a gyilkos kiváló eszességét illetően... - most kihívó pillantást vetett Rogerre.

- Hát említettem én olyan tényeket, amelyeket nem tudtam igazolni? - tette fel a kérdést Roger a tekintet kényszerítő hatása alatt.

- De még mennyire. Feltételezte például, hogy az írógép, amelyen a levelet írták, jelenleg valahol a Temze fenekén található. Tény, hogy nincs ott, és ez is az én értelmezésemet igazolja. Csupán a megállapított tényeket alapul véve, minden nehézség nélkül megalkothattam a gyilkos képét elméletileg, amint már önök előtt is vázoltam. Ám ügyeltem arra, hogy ne olyasvalakit keressek, aki

hasonlít a megformált képhez, hogy aztán vádat emeljek ellene. Egyszerűen megtartottam a képet lelkembe zárva - hogy ezzel a kifejezéssel éljek -, míg összehasonlíthatom azal a személlyel, akire a gyanú irányul.

- Most tehát, miután tisztáztam, miért érkezett Bendix olyan szokatlan időpontban a klubba aznap délelőtt, véleményem szerint egyetlen homályos pont maradt csak, amelynek, úgy látszik, senki sem tulajdonított fontosságot. Arra a megbeszélte ebédre, amely Sir Eustace aznapi programjában szerepelt, és később mégsem jött létre. Fogalmam sincs, Mr. Bradley hogyan szerzett erről tudomást, de én készséggel elmondom, miképpen tudtam meg. Ugyanattól a hasznosnak bizonyuló komornyiktól, akitől Mrs. Fielder-Flemming annyi érdekes dolgot megtudott.

- Megvallom, e tekintetben jóval előnyösebb helyzetben vagyok klubunk többi tagjainál, mivel nemcsak Sir Eustace-t, hanem a komornyikját is jól ismerem, tehát számomra könnyebb a személyét illető dolgok iránt érdeklődni. Könnyen elképzelhetik, ha Mrs. Fielder-Flemming annyit megtudhatott tőle pénz segítségével, akkor nekem mennyivel könnyebb a dolgom, mivel nemcsak pénzt adtam, hanem korábbi ismeretségünknek is hasznát vehettem. Szóval, nem régen a komornyik futólag említést tett nekem arról, hogy négy nappal a gyilkosság előtt Sir Eustace felhívatta vele telefonon a Jermyn Streeten levő Fellows szállót, és ebédidőre

szobát rendeltetett arra a napra, amikor a gyilkosság történt.

- Ez volt az a homályos pont, amire úgy véltem, érdemes fényt deríteni. Vajon kivel óhajtott ebédelni aznap Sir Eustace? Nyilván valami nővel, de melyikkel a sok közül? A komornyik erre vonatkozóan nem tudott felvilágosítást adni, Csak annyit mondott, hogy Sir Eustace-nak pillanatnyilag nincs nője, annyira belevetette magát a Miss Wildman utáni hajzába - elnézését kérem, Sir Charles -, hogy elnyerje a kezét meg a pénzét. Talán éppen Miss Wildman volt az? Hamarosan megállapíthattam, nem ő volt.

- Nem veszik észre, hogy többször is szóba kerül az eset tárgyalása közben az a lemondott ebédmegbeszélés? Hosszú ideig nekem sem tűnt fel, de fontos szerepe van. Mrs. Bendixnek is tervbe volt véve egy ebédprogram aznapra, ám ismeretlen okból előző délután lemondták.

- *Mrs. Bendix!* - mondta mély sóhajjal Mrs. Fielder-Flemming, mivel ismét zamatos háromszöget szimatolt.

Miss Dammers halványan elmosolyodott. - Igen, Mabel, nem hagylak tovább tükön ülni. Abból, amit Sir Charles közölt velünk, tudtam, hogy Mrs. Bendix és Sir Eustace nem voltak vadidegenek egymás számára, és végül is sikerült kiderítenem a kapcsolatukat. Mrs. Bendixnek kellett volna Sir Eustace-szal ebédelnie abban a különszobában, a kétes híű Fellows szállodában.

- Bizonyára, hogy férje félrelépéseiről tájékozódják - vélte Mrs. Fielder-Flemming jobb indulattal, mint ahogy a reményei sugárták.

- Többek közt talán azért is - hagyta rá nagyvonalúan Miss Dammers. - De a fő ok nyilván az, hogy a szeretője volt Sir Eustacének. - Miss Dammers olyan higgadtan dobta be ezt a bombát a társaság kellős közepébe, mintha csupán azt közölte volna, hogy Mrs. Bendix olivzöld taftruhát viselt aznap.

- Tudja... igen, tudja bizonyítani ezt az állítását? - kérdezte Sir Charles, mert úgy látszik, ő tért elsőnek magához.

Miss Dammers felvonta finom szemöldökét. - Természetesen. Semmi olyat nem állítok, amit bizonyítani ne tudnék. Mrs. Bendix hetenként kétszer rendszeresen Sir Eustace-szal ebédelt, legtöbbször a Fellows szállónak ugyanazon különszobájában. Igen óvatosan jártak el, és nemcsak a szállodába, hanem a különszobába is külön-külön érkeztek. A szobán kívül senki sem láthatta őket együtt. De a pincér, aki felszolgált (mindig ugyanaz a pincér), aláírt számomra egy nyilatkozatot arról, hogy amikor, már a halála után, megjelent az újságokban Mrs. Bendix fényképe, felismerte benne a hölgyet, aki náluk Sir Pennefatherrel szokott ebédelni.

- Még nyilatkozatot is aláírt önnek? - tűnődött Mr. Bradley. - Azt hiszem, nem lehet olcsó multság a nyomozás a maga számára, Miss Dammers!

- Drága mulatságot is megengedhetek magamnak, Mr. Bradley!

- De hát abból, hogy együtt ebédelték ...
- Mrs. Fielder-Flemming megint kegyes hangon szólalt meg. - Azt akartam mondani, abból, hogy együtt ebédelték, még nem következik, hogy a szeretője volt. Persze, ez nem jelenti azt, hogy kevesebbre tartom, ha az volt - tette hozzá sürgősen, mert eszébe jutott, hogyan szokás ilyenkor viselkedni.

- Abból a szobából, ahol ebédelni szoktak, háló nyílik - válaszolt szárazon Miss Dammers. - És valahányszor távoztak, mint a pincér közölte velem, szét volt dobálva az ágynemű, mert kétségtelen, hogy használták az ágyat. Úgy vélem, ezt elfogadnák bizonyítéknak, ha házasságtörést kívánnék rájuk bizonyítani, igaz, Sir Charles?

- Hát kétségkívül, kétségkívül - motyogta gondterhelten Sir Charles. Ugyanis mindig rendkívül gondterhelt volt, valahányszor nők olyan kifejezéseket használtak, mint „házasságtörés” vagy „nemi eltévelyedés”, sőt még olyat sem szívesen hallott, hogy egy nő a szeretője valakinek. Hiába, Sir Charles menthetlenül régimódi volt.

- Természetesen Sir Eustace-nak - folytatta Miss Dammers, fegyelmezett modorában - semmi félnivalója nem volt a királyi ügyésztől a válása miatt.

Megint ivott egy kis vizet, a többiek pedig igyekeztek megemészteni, hogy ismét más megvilágításba került ez a bonyolult eset.

Miss Dammers arra törekedett, hogy a pszichológiai reflektor éles fénycsóvját vetítse az ügyre. - Sajátos pár lehetett az a két ember. A teljesen különböző értékrendjük, annak az ellentétes megítélése is, ami összehozta őket, valószínűleg még a közös szenvedély sem volt képes lelkükben valódi érintkezési pontot teremteni. Szeretném, ha megvizsgálják ezt a helyzetet lélektanilag, amennyire lehetséges, mert a gyilkosság egyenesen ebből következik.

- Igazán nem tudom, mi indíthatta Mrs. Bendixet arra, hogy szeretője legyen ennek az embernek. Nem kívánom azt a közhelyet használni, hogy elképzelni sem tudom, mert el tudok képzelni sok mindent, ami megtörténtté tehetette. Van valami különös lelki ösztönző erő, amely egy jó, de ostoba asszonyt egy komisz férfihoz közelít. Ha van benne egy árnyalatnyi javító szándék, ilyen pedig a legtöbb jólelkű asszonyban van, akkor hamarosan megszállottja lesz annak a vágnak, hogy megmentse rossz énjétől azt a férfit. És tíz esetből hétben az következik be, hogy a nő süllyed le a férfi szintjére.

- Nem mintha kezdettől fogva tisztában lenne azzal, hogy egyáltalán süllyedt. A jó asszony sokáig gyötrődik amiatt, amit cselekszik, mivel nem szennyezheti be saját jóságáról alkotott meggyőződését. Belekényszerül a szoknyavadász ágyába, mert tisztában van vele, hogy csak testével képes megváltani az illetőt, csak testén keresztül teremtheti meg

azt a lelki konfliktust, amelynek révén leszoktathatja arról a rossz tulajdonságáról, hogy fényes nappal nőkkel lefeküdjék - ám ez a legkevésbé sem feketíti be a nő eredeti tisztaságát. Ez bizony elcsépelte magyarázat, de kénytelen vagyok kitérni mellette: a jó asszonyok meglepő mértékben hajlamosak az öncsalásra.

- Mrs. Bendix véleményem szerint jó asszony volt, mielőtt összetalálkozott Sir Eustace-szal. Csak az a baj, hogy jobbnak tartotta magát, mint amilyen valójában volt. Az, hogy állandóan becsületre meg fair play-re hivatkozott, mint Mr. Sheringham is rámutatott, erre vall. Megszállottja volt a saját jóságának. No, persze, Sir Eustace is. Valószínűleg sosem volt része jólelkű nővel való kapcsolatban. Hogy mégis sikerült elcsábítania (ez valószínűleg nem ment könnyen), bizonyára nagy elragadtatással töltötte el. De aztán hosszú órákon át hallgatnia kellett a prédikációkat tisztességről, megjavulásról, lelki tisztaságról, és ezt, türte is, míg fel nem támadt szívében a bosszú. Az első két-három találkozás a Fellows szállóban bizonyára rendkívüli gyönyörűséget okozott neki.

- Ám az ügy egyre kevésbé volt vonzó és szórakoztató. Talán Mrs. Bendix is rájött időközben, hogy az ő jósága sem áll már olyan szilárd alapon, amint képzelte. Talán gyötörte is a férfit az önvádjaival. De biztosan szörnyen az idegeire ment. Folytatta ugyan a találkákat, mert az a fajta, akinek a nő az nő,

de később már csak azért, mert nem volt más választása. Pontosan megértem, aminek szükségképpen be kellett következnie. Mrs. Bendix betegesen szívére veszi a tulajdon rosszát, és megfélekedzik eredeti lélekmentő szándékáról...

- Azért fekszenek le egymással, mert történetesen ott az ágy, és kár volna nem igénybe venni, de élvezetet már egyikük sem talál a dologban. Most már azon siránkozik a nő, hogy tisztáznia kell a lelkiismeretét, vagy úgy, hogy megszökik Sir Eustace-szal, vagy talán inkább úgy, hogy mindent bevall a férjének, elválnak (hiszen az biztos, hogy *soha* nem bocsátana meg neki), és feleségül megy Sir Eustace-hoz, mihelyt mindkét válás lezajlott. Bár most már inkább gyűlöli, de nincs más kivezető út, mint az, hogy élete hátralevő részét Sir Eustace oldalán töltsse el, az pedig vele. Nagyon is jól ismerem az effajta gondolkodásmódot.

- Természetesen Sir Eustace számára, aki minden erejével azon van, hogy gazdag házasság révén szerezze vissza vagyonát, ez nem látszott túlzottan vonzó megoldásnak. Kezdi átkozni magát, amiért elcsábította azt a nyavalyás nőt, és még inkább átkozza a nyavalyás nőt, amiért engedett a csábításnak. És minél jobban sürgeti az asszony, annál inkább meggyűlöli. És akkor Mrs. Bendix bizonyára döntő stádiumba kívánta hozni az ügyet. Nyilván értesült a Wildman-féle házassági tervről. Ennek azonnal véget kell

vetni. Közli Sir Eustace-szal, hogy amennyiben nem lép vissza, ő tesz lépéseket ebben az irányban. Sir Eustace már látja, hamarosan kipattan a titok, és egy második bontóperben is szerepelnie kell, minden reménye füstbe megy Miss Wildmant és vagyonát illetően. Valamit tennie kell. De mit? Annak az átkozott asszonynak a nyelvét csakis a halál bénítja meg.

- Nos, itt az ideje, hogy valaki eltegye láb alól.

- Itt már nem állok annyira biztos talajon, csak józan feltevésekre építhetek, ám egész csomó bizonyíték is alátámasztja feltevéseimet. Sir Eustace elhatározza, hogy egyszer s mindenkorra megszabadul attól az asszonytól. Alaposan megfontolja a dolgot, és eszébe jut, hogy olvasott hasonló esetről bizonyos bűnügyi könyvben, legtöbbjük csak valami kis hiba következtében derül ki. Szépen egyesíteni kell ezeket a módszereket, kiküszöbölni azokat a csekélyke hibákat, és ameddig Mrs. Bendix-szel való viszonya nem köztudomású (márpedig egészen biztos benne, hogy eddig ez a helyzet), addig nem fognak rájönni. Ez valóban feltevés, de van bizonyítékom is.

- Tanulmányoztam azt az embert, és minden alkalmat megadtam Sir Eustace-nak, hogy velem szemben is bevesse valamennyi hódítói trükkjét. Egyik fogása, hogy mélységes érdeklődést tanúsít minden iránt, ami az illető hölgyet foglalkoztatja. Ezúttal tehát ed-

dig rejtett, hirtelen érdeklődést fedezett fel magában a büntetőjog iránt. Számos könyvet kölcsönkért, elolvasta. Többek közt egy amerikai művet is, amely mérgezési esetekkel foglalkozik. Különös, hogy klubunk tagjai csaknem mindegyiket felhozták párhuzamként beszámolóikban (kivéve a Marie Lafarge- és Christina Edmunds-ügyet).

- Körülbelül hat héttel ezelőtt történt, hogy egy este, amikor hazaérkeztem, azzal fogadott a szobalányom, hogy Sir Eustace járt nálam, bár már hónapok óta nem is mutatkozott. Várakozott egy darabig a szalonban, aztán távozott. Nem sokkal a gyilkosság után, mivel nekem is feltűnt a hasonlatosság egynémely amerikai ügyel, elő akartam venni a könyvet, hogy utánanézzek. A könyv hiányzott a polcról, továbbá, Mr. Bradley, a Taylor is. De amikor elmentem a szállására a komornyikkal beszélgetni, mindkét könyvet ott láttam a könyvespolcon.

Miss Dammers szünetet tartott, hogy a többiek hozzászólhassanak.

Mr. Bradley szólalt fel. - Hát az az alak megérdemli, ami vár rá! - mennydörögte.

- Megmondtam, ugye, hogy ez a bűntény nem kifinomult, intelligens agyban született meg - jelentette ki Miss Dammers.

- Ezek után befejezem a bűntény rekonstruálását. Sir Eustace eldönti magában, hogy megszabadul kerékkötőjétől, és megszervezi, amit tökéletesen biztonságos eljárásnak tart erre a célra. A nitrobenzol választása, ami

annyi fejtörést okoz Mr. Bradleynek, számomra rendkívül kézenfekvő. Sir Eustace a csokoládé mellett dönt, mint ami a méreg hordozója lesz, abból is a likőrös csokoládét szemeli ki. (A Mason-féle likőrös csokoládé kedvelt cikké vált nála. Jellemző, hogy utóbbi időben gyakran vett belőle egy font súlynyit, dobozos csomagolásban.) Azon kísérletezik ugyanis, milyen méreg keveredik aránylag észrevétlenül a likőr ízével. Rájön, hogy a keserűmandula-olaj, amit általánosan használnak az édesiparban, nagyon hasonló ízű a nitrobenzoléhoz, ami még általánosabb, könnyebb hozzáférni, úgyszólván kinyomozhatatlan, és ilyenformán ez a lépés természetesnek tekinthető,

- Úgy intézi a dolgot, hogy ebédidőben találkozozék Mrs. Bendixszel, meg akarja ajánlkozni a doboz csokoládéval, mely aznap érkezik címére postán, és ez is egészen természetesnek tetszik. A portás tanúskodik majd mellette, hogy ártatlan módon jutott hozzá. Ám az utolsó pillanatban felfedez egy hézagot a tervében. Ha személyesen adja át a csomagot Mrs. Bendixnek, méghozzá ebéd közben a Fellows szállóban, mindenekelőtt bizalmas kapcsolatuk derül ki. Erőlteti az agyát, és valóban sokkal megfelelőbb megoldás jut eszébe, Elmondja Mrs. Bendixnek a férje ügyét Vera Delorme-mal.

- Jellegzetes módon Mrs. Bendix felejtí maga szemében a gerendát, és értesülvén férje félrelépéséről, bedől Sir Eustace javaslatá-

nak, felhívja a klubban, elváltoztatja a hangját, Vera Delorme-nak adja ki magát, és próbára teszi, vajon hajlandó-e kis intim ebédre kiruccanni másnap.

„És mondd neki azt, hogy holnap újra felhívod fél tizenegy és tizenegy között - tanácsolja könnyedén Sir Eustace. - És ha az említett időben bemegy a Szivárvány Klubba, tudhatod, hogy készséges táncpartner akár a nap minden órájában is." Az asszony így is tesz. Ezzel biztosítva van, hogy Bendix másnap fél tizenegyre megjelenik a Szivárvány Klubban. Ki mondaná meg ezen a világon, hogy nem véletlenül volt jelen, mikor Sir Eustace káromkodott a csomag érkezése miatt ?

- Ami azt a fogadást illeti, nem tudom elhinni, hogy a vakvéletlen hajtotta Sir Eustace malmára a vizet. Ez olyan szép, hogy nem lehet igaz. Valamiképpen, nem tudom, hogyan (ez csakugyan merő találgatás lenne), Sir Eustace előre elrendezte azt a fogadást. És ha így történt, ez sem cáfolja meg eredeti állításomat, hogy Mrs. Bendix nem volt olyan becsületes, amilyennek megjátszotta magát. Mert akár megrendezték, akár nem, tény marad, hogy nem tisztességes dolog fogadni, ha valaki biztosan tudja a választ.

- Végül én is követem a szokást abban, hogy párhuzammal szolgáló esetet idézek. Habozás nélkül John Tawellre hivatkozom, aki ciánhidrogénsavat kevert barátnője, Sarah Hart sörébe, amikor megunt a nőt.

A klub minden tagja ámulva tekintett rá. úgy látták, végre valaki a dolog mélyére hatolt.

Sir Charles adott hangot valamennyiük érzésének. - Ha sikerül megfelelő bizonyítékot szereznie, amely alátámasztja elméletét, Miss Dammers... - Ezzel azt akarta mondani, hogy akkor máris ott a kötél Sir Eustace vastag, vörös nyaka körül.

- Úgy értsem, hogy az eddig említett bizonyítékok nem elég nyomatékosak a jogászai gondolkozás számára? - kérdezte Miss Dammers magabiztosan.

- Pszi... pszichológiai rekonstrukció nem jelent *döntő* nyomatékot az esküdtek szemében - válaszolta Sir Charles, a szóban forgó esküdteknél keresve menedéket.

- Létrehoztam a kapcsolatot Sir Eustace és a Mason-levélpapír között - hangsúlyozta Miss Dammers.

- Sajnos, csakis ennek alapján Sir Eustace abba az előnyös helyzetbe kerül, hogy kétségesnek minősítik a dolgot, - Sir Charles pszichológiájában nyilvánvalóan nehéz felfogású esküdtek szerepelnek.

- Bemutattam a nagyon nyomatékos indítékát, rámutattam, hogyan került hozzá a hasonló bűnügyekkel és méregtannal foglalkozó könyv.

- Igen. Ez tökéletesen így van. Én csak azt akartam megkérdezni, van-e ténybeli bizonyíték, amely megdönthetetlenül kapcsolja

Sir Eustace-t a levélhez, a csokoládéhoz meg a csomagoláshoz?

- Onyx tollat használ, a könyvtárban Harfield tinta áll egy üvegben - tette hozzá mosolyogva Miss Dammers. - Nekem semmi kétségem sincs. Állítólag a gyilkosságot megelőző egész estét a Szivárvány Klubban töltötte, de sikerült bizonyítékot találnom rá, hogy kilenc és fél tíz között egy fél óráig nem látta senki. Kilenckor kiment az ebédlőből, és fél tíz volt akkor, amikor a pincér a társalgóban letette elébe a szódás whiskyt. Senki sem tudja, hol járt időközben. A társalgóban nem volt. Hol lehetett? A portás megesküszik rá, hogy se kimenni, se bejönni nem látta. Csak-hogy van egy hátsó kijárat, azt használhatta, ha nem akarta, hogy észrevegyék. Azt is tette. Én magam tréfásan feltettem neki ezt a kérdést, mire azt felelte, hogy vacsora után felment a könyvtárba, és utána nézett valaminek egy nagy vadászati lexikonban. Említhetne talán egy-két nevet, kik tartózkodtak abban az időpontban a könyvtárban? Nem volt ott senki, felelte. Mióta tagja annak a klubnak, még soha senkit nem látott a könyvtárban. Megköszöntem a választ, és letettem a kagylót.

- Vagyis azt állítja, a könyvtárban volt, mert biztos benne, hogy senki nem állíthatja, hogy nem volt ott. Valójában az említett fél óra alatt kisurrant a hátsó bejáraton, elrohant a Strandig, feladta a csomagot (pontosan úgy, amint Mr. Sheringham maga előtt látta

a siető Bendixet), ugyanúgy visszaosont, benézett a könyvtárba, hogy megbizonyosodjék róla, van-e bent valaki, aztán szépen lement a társalgóba, és megrendelte a szódás whiskyt, hogy jelenlétét igazolja. Nem sokkal meggyőzőbb ez, mint a maga változata Bendixszel kapcsolatban, Mr. Sheringham?

- El kell ismernem, nem kevésbé meggyőző - helyeselt Roger.

- Ezek szerint kézzelfogható bizonyítéka nincs is? - kesergett Sir Charles. - Semmi olyan, ami hat az esküdtekre?

- Igenis van! - felelte tökéletes nyugalommal Miss Dammers. - Azt a végére tartogattam, mert bizonyítani akartam a vádat (és úgy hiszem, sikerült) anélkül is. Az végképp döntő és megcáfolhatatlan. Nagyon kérem, mindenki vizsgálja meg ezt.

Miss Dammers most elővett a retiküljéből egy csomagot, közönséges barna papírban, kibontotta, és kivett belőle egy fényképet, valamint egy kvart alakú papírlapot, mely pontosan olyan volt, mint egy írógéppel írott levél.

- A fényképet - magyarázta a hölgy - a múltkoriban kaptam Moresby főfelügyelőtől, de nem közöltem vele, mi célból van szükségem rá. A hamisított levélről készült, eredeti nagyságban. Szeretném, ha valamennyien összehasonlítanák a levélnek ezzel a gépelt másolatával. Lenne olyan szíves, Mr. Sheringham, elsőnek megnézni, aztán továbbadni?

Figyelje meg különösen azt a kissé görbe s betűt meg azt a kicsi csorba H kezdőbetűt.

Néma csendben szemlélte Roger mind a kettőt. Két teljes percig meredt rá, amit a többiek két órának éreztek, vagy annál is többnek, aztán továbbította a jobbján ülő Sir Charlesnak.

- A legcsekélyebb kétség, sem fér hozzá, hogy a két szöveget ugyanazon a gépen írták - jegyezte meg tárgyilagosan.

Miss Dammers sem több, sem kevesebb izgalmat nem árult el, mint amennyit kezdettől fogva. Hangjának továbbra is ugyanolyan személytelen volt a színezete. Akár két ruhaanyag színárnyalatáról is beszélhetett volna. Hanghordozásából senki sem sejthette volna, hogy egy ember nyaka forog kockán, szavai rátekerik a kötelet, akár a hóhér.

- Az írógép megtalálható Sir Eustace lakásán - jelentette ki.

Még Bradley is kijött a sodrából. - Akkor hát, mint már mondtam is, megérdemli, ami vár rá! - mondta teljesen erőltetett közönynyel, sőt úgy tett, mintha ásítást fojtana vissza. - Uramisten, micsoda szánalmas kontár!

Sir Charles továbbította, a bűnjelet. - Miss Dammers - jelentette ki nyomatékosan -, ön óriási szolgálatot tett a társadalomnak. Fogadja őszinte gratulációmát!

- Köszönöm, Sir Charles - nyugtázta Miss Dammers magától értetődően. - De ne feledje, Mr. Sheringham ötlete volt.

- Mr. Sheringham - mondta Sir Charles - nem is sejtette, milyen aratás lesz.

Roger, aki azt remélte, hogy újabb tollal ékesítheti a kalapját, mert ő oldja meg a rejtélyt, most kissé kényszeredetten mosolygott.

Mrs. Fielder-Flemming a helyzet magaslatán állt. - Történelmi pillanat ez - mondta ünnepélyesen. - Magunk csináltunk történelmet. Egy országban, amelynek teljes rendőrségi apparátusa kudarcot vallott, egy nő oldotta meg a sötét rejtélyt. Alicia, piros betűs ünnep ez nemcsak a te számodra, nem is csak a klubunknak, hanem a *Nő* ünnepe.

- Köszönöm, Mabel - mondta erre Miss Dammers. - Igazán kedves tőled, hogy ezt mondod.

A bizonyíték körbejárt, aztán visszaérkezett Miss Dammershoz. Ő ismét átnyújtotta Rogernek.

- Mr. Sheringham, leghelyesebb, ha ezt ön veszi gondjába. Önnek mint elnökünknek a kezébe teszem le az ügy további bonyolítását. Ön pontosan annyit tud, mint én. Elképzelheti, hogy a magam részéről módfelett ízléstelennek tartanám, ha én értesíteném hivatalosan a rendőrséget. Sőt azt szeretném, ha teljesen kimaradna a nevem mindenfajta közleményből.

Roger az állát vakargatta. - Azt hiszem, ez megoldható. Egyszerűen átadhatom a bizonyítékot, közölvén, hol található az írógép, aztán a Scotland Yard dolgozzon az ügyön to-

vább. E bizonyíték, továbbá a Fellows szálló portásának tanúvallomása, amelyről tájékoztatnom kell Moresbyt, tulajdonképpen minden, ami igazából érdekli a rendőrséget. Hmmm! Talán legjobb volna még ma este találkozni Moresbyvel. Velem tart, Sir Charles? Úgy nyomatékosabb volna.

- Hát hogyne, természetesen - egyezett bele készségesen Sir Charles.

A helyzet komolyságát átérezve, mindenki megfontoltan tekintett maga elé.

- Azt hiszem - törte meg félszegen az ünnepélyes csendet Mr. Chitterwick -, azt hiszem, ugyebár, nem lehet ezt a dolgot huszonnégy órával későbbre halasztani? Vagy mégis lehetséges volna?

Roger meglepődve tekintett rá. - De miért?

- Hát... - Mr. Chitterwick félszegen izgett-mozgott. - Hát, hiszen én még nem kaptam szót, amint tudják.

Öt szempár meredt rá elképedve. Mr. Chitterwick mélyen elpirult.

- Természetesen igaza van - próbált Roger olyan tapintatosan viselkedni, amennyire csak teltt tőle. - Ezek szerint ön szólni kíván? Természetesen.

- Nekem is van egy elméletem - felelte szerényen Mr. Chitterwick. De azért nem *kívánok* szólni. De van egy elméletem.

- Hogyne, hogyne - felelt Roger, és esedezve tekintett Sir Charlesra.

Sir Charles segítségére sietett. - Bizonyára valamennyien nagy érdeklődéssel várjuk

Mr. Chitterwick elméletének kifejtését. A legnagyobb érdeklődéssel. De miért ne tehetné ezt még ma? Most mindjárt, Mr. Chitterwick.

- Még nem egészen van felépítve - felelte Mr. Chitterwick szomorúan, de állhatatosan.

- Szükségem volna még arra a huszonnégy órára, hogy tisztázhassak egy-két kérdést.

Sir Charlesnak hirtelen támad egy ötlete:

- Természetesen meghallgatjuk holnap Mr. Chitterwick elméletét. Már hogyan hallgatnánk meg. De mi ketten Mr. Sheringhammel addig is elmegyünk ma a Scotland Yardra, és ...

- Azt szeretném, ha nem mennének ... - szólt közbe erősen gyötrődve Mr. Chitterwick. - Igazán, nagyon kérem ...

Roger ismét esedezve tekintett Sir Charlesra. Am ezúttal Sir Charles tehetetlenül bámult vissza rá.

- Nos ... huszonnégy órán bizonyára nem múlik semmi - jelentette ki kényszeredetten Roger. - Hiszen oly sok idő elmúlt már.

- Nem nagy haladék - mentegetőzött Mr. Chitterwick.

- Hát, valóban nem nagy különbség - helyeselt őszintén, de értetlenül Sir Charles.

- Ezek szerint bírom az ígéretét, elnök úr?

- tartott ki komoran Mr. Chitterwick.

- Így is mondhatjuk - felelt hűvösen Roger.

Az ülés némi zavarban oszlott szét.

Tizenhetedik fejezet

Teljesen nyilvánvaló volt, hogy mint mondotta is, Mr. Chitterwick igazán nem kívánt felszólalni, Bocsánatkérően tekintett végig az asztalt körülülők arcán másnap este, mikor Roger megadta neki a szót, ám mindegyikről csak elutasítást olvashatott le. Sőt mintha olyasfélét mondtak volna azok az arcok, hogy Mr. Chitterwick egy ostoba vénasszony.

Szegény Mr. Chitterwick kétszer-háromszor megköszöri a torkát, aztán fejest ugrott a dologba.

- Tisztelt elnök úr, hölgyeim és uraim! Tökéletesen tisztában vagyok azzal, amit gondolnak, és elnézésüket kérem. Csak azzal mentegethetem azt, amit önök nyilván az én konokságomnak tulajdonítanak, hogy bármilyen bölcs volt is Miss Dammers előadása, és bármily döntőnek tünnek is bizonyítékai, már annyi nyilvánvalóan meggyőző megoldását hallottuk e rejtélynek, oly sok látszólag megdönthetetlen bizonyítékot tártak elénk, hogy önkéntelenül is az volt az érzésem, hátha mélyebb megfontolás után Miss Dammers elmélete sem bizonyul olyan szilárdnak, amilyennek véltük. - Mr. Chitterwick, miután sike-

resen átjutott ezen az első igen meredek akadályon, szaporán pislogott, de nem jutott eszébe a gondosan előkészített következő mondat.

Aztán nekirugaszkodott, és vontatottan folytatta. - Engem, akire az a kötelesség hárult, amelyet előnynek is felfoghatok, hogy ugyanis utolsónak szóljak, nem fognak illetéktelennek tartani, ha megengedem magamnak az eddigi következtetések összegezését, amelyekhez különböző módszerekkel és eredményekkel jutottunk. Hogy ne vesztegessünk erre sok időt a fölösleges ismétlésekkel, készítettem egy kis táblázatot, amely világosan ábrázolja az ellentétes elméleteket, a párhuzamokat, és a fellelni vélt tetteket. Talán lesznek szívesek a tagtársak kézről kézre adni.

Mr. Chitterwick húzódozva vette elő a táblázatot, amelyet annyi gondnal és körültekintéssel készített el, és odacsúsztatta a jobbján ülő Mr. Bradleynek. Bradley elegánsan átvette, sőt leereszkedően elhelyezte önmaga és Miss Dammers között, majd tanulmányozni kezdte. Mr. Chitterwick őszintén hálásnak látszott emiatt.

- Ebből meglátják - folytatta Mr. Chitterwick egy árnyalattal magabiztosabban -, hogy gyakorlatilag nincs egyetlen lényegesebb kérdés sem, amelyben akár csak két tagtársunk is egyetértett volna. Sőt a módszerbeli és a véleménykülönbségek nagyon is lényegesek. Ennyi eltérés ellenére is valameny-

MR. CHITTERWICK TÁBLÁZATA

MEGFEJTŐ	INDÍTÉK	NÉZŐPONT	DÖNTŐ TÉNYEZŐ	A BIZONYÍTÁS MÓDSZERE	PÁRHUZAM	TETTES
Sir Charles Wildman	Nyereségvágy	Cui bono	Levélpapír	Induktív	Marie Lafarge	Lady Pennefather
Mrs. Fielder-Flemming	Likvidálás	Cherchez la femme	Rejtett hátramszög	Intuitív és induktív	Molineux	Sir Charles Wildman
Bradley (1.)	Kísérlet	A detektív-regényíróé	nitrobenzol	Tudományos következtetés	Dr. Wilson	Bradley
Bradley (2.)	Féltekenység	Sir Eustace jelleme	Bűnügyi ismeretek (a gyilkos részéről)	Deduktív	Christina Edmunds	Meg nem nevezett nő
Sheringham	Nyereségvágy	Mrs. Bendix jelleme	Fogadás	Deduktív és induktív	Carlyle Harris	Bendix
Miss Dammers	Likvidálás	Szereplők lelki alkata	A tettes jelleme	Lélektani következtetés	Tawell	Sir Eustace Pennefather
Rendőrség	Meggyőződés vagy gyilkolási vágy	Általános	Tárgyi bizonyítékok	Rutin	Horwood	Ismeretlen megszállott vagy örült

nyi tagtárs meg volt győződve róla, hogy az ő megoldása a helyes. Ez a táblázat minden szónál jobban bizonyítja nemcsak azt, hogy mint Mr. Bradley kifejtette: nyílt bűnüggyel van dolgunk, hanem rávilágít Mr. Bradleynek egy másik megállapítására is, mégpedig arra, milyen könnyű itt bármit bebizonyítani, amit az ember óhajt, a tények tudatos vagy éppen nem tudatos kiválasztása és csoportosítása révén.

- Úgy vélem - íolytatta Mr. Chitterwick -, különösen Miss Dammers fogja érdekesnek találni a táblázatomat. Én nem sokat foglalkoztam pszichológiával, de még nekem is feltűnt, ha szabad így kifejeznem magam, mennyire tükrözi minden egyes megoldás az illető tagtárs gondolkodásmódját és jellemét. Sir Charles például, akit foglalkozása és tanulmányai is ebbe az irányba tereltek, a tárgyi anyag fontosságát mérlegelte, és remélem, nem veszi tőlem rossz néven, ha rámutatok, hogy a problémát jellegzetes módon a *cui bono* és a levélpapír bizonyítékának sarkpontjából szemlélte. A másik véglet Miss Dammers, aki tökéletesen pszichológiai nézőpontból kiindulva, a tettes ösztönösen kinyilvánított jellembeli sajátosságait tekinti döntőnek.

- Többi tagtársunk különböző mértékben vette figyelembe a pszichológiai és a ténybeli bizonyítékokat. Ugyanígy más és más volt a vád felépítése a gyanúsított személlyel szemben. Némelyek csaknem kizárólag induktív

módszert alkalmaztak, mások csakis deduktívat, míg Mr. Sheringham egybeolvasztotta e kettőt. Röviden szólva, az a feladat, melyet elnökünk tűzött elének, nagyon tanulságos leckének bizonyult az összehasonlító nyomozás tanulmányozásában.

Mr. Chitterwick ismét a torkát köszörülte, idegesen mosolygott, aztán folytatta: - Ha még egy táblázatot összeállítottam volna, azt hiszem, az éppoly tanulságosnak bizonyulna, mint az előbbi. Mégpedig abból a szempontból, hogy az eset vitathatatlan tényei alapján milyen sokféle következtetésre jutottak klubunk különböző tagjai. Mr. Bradley, mint detektívregény-író, különösen érdekesnek találná ezt a táblázatot.

- Mert gyakran feltűnt nekem - mentegetőzött Mr. Chitterwick a detektívregény-írók előtt *en masse*, tömegükben -, hogy az effajta könyvekben sokszor feltételezik, hogy egy adott tényből csakis egyetlen következtetés vonható le, és az még hozzá mindig változatlanul helyes. És erre senki más nem képes, csakis az író kedvenc detektív hőse, márpedig ha ő vonja le (feltéve, hogy olyan könyvről van szó, amelyben a detektív képes egyáltalán következtetéseket levonni, mert sajnos ez is ritka), akkor az feltétlenül helyes is. Miss Dammers említett effélet egyik este a két üveg tintával kapcsolatos példában.

- Annak megvilágítására, mi történik valójában, szeretném idézni a mi ügyünkből a Mason levélpapír példáját. Erről az egyetlen

papírdarabról a következő megállapítások hangzottak el:

1. A tettes a Mason és Fiai cégnek jelenlegi vagy volt alkalmazottja.

2. A tettes a Mason és Fiai cég állandó vevője.

3. A tettes vagy nyomdász, vagy egy nyomdagép valamiképpen hozzáférhető a számára.

4. A tettes ügyvéd, aki egy ügyben képviselte Masonékat.

5. A tettes rokoni kapcsolatban áll Masonékkal, vagy a múltban alkalmazottjuk volt.

6. A tettes megrendelést akart feladni a Webster-féle nyomdában.

- Ám az említetteken kívül is elhangzottak következtetések a levélpapírral mint olyasvalamivel kapcsolatban, ami kihat a bűncselekmény módszerére, de én csak azokra az állításokra hívtam fel a figyelmet, melyekben ebből a papírból egyenesen a gyilkos személyére kívántak rámutatni. Amint látták, hatféle teljesen ellentmondó állítást mutattam be.

- Majd írok én magának egy könyvet, Mr. Chitterwick - ígérte Mr. Bradley -, amelyben a detektív minden tényből hat ellentmondó következtetést von le. A végén valószínűleg hetvenkét egyént fog letartóztatni a gyilkosság miatt, aztán kénytelen lesz öngyilkosságba menekülni, mert arra a következtetésre jut, hogy csakis ő lehet a tettes. Majd dedikálom magának a könyvet.

- Helyes - mondta ragyogó mosollyal Mr. Chitterwick.. - Hiszen ez sem állna nagyon távol a mi ügyunktől. És eddig csak a levélpapírról szóltam. De ott van még a méreg, az írógép, a bélyeg, a pontos adagolás... ó, de még mennyi minden. És minden tényből fél tucat különféle következtetést vontak le.

- Valóban - jelentette ki Mr. Chitterwick -, nem csekély annak a jelentősége, hogy a tagtársak mennyire eltérő következtetéseket vontak le tételeik bizonyítására.

- Most már úgy döntöttem - jegyezte meg Mr. Bradley -, hogy jövő detektívjeim semmiféle következtetést nem fognak levonni. Mellesleg, ez sokkal könnyebb lesz is számomra.

- E néhány, az eddigi megoldásokra vonatkozó megjegyzés után - folytatta Mr. Chitterwick -, amelyet remélhetőleg elnéznek nekem, sietve rátérek annak a magyarázatára, miért kértem tegnap este Mr. Sheringhamet arra, hogy ne siessen máris a Scotland Yardra.

Öt arc tükrözött meglepődést, hogy Mr. Chitterwick végre ehhez a tárgyponthoz érkezett.

Úgy látszik, Mr. Chitterwick tudott olvasni a rejtett gondolatokban, mert modora nyugtalanságot árult el.

- Mindenekelőtt nagyon röviden ki kell térnem a Sir Eustace Pennefather ellen emelt vádra, amint azt tegnap Miss Dammers kifejtette. Semmiképpen sem kívánom csökkentene-

ni érvelésének értékét, csak arra szeretnék rámutatni, hogy érzésem szerint kettős okból kívánta a vádat a báró ellen irányítani. Elsősorban azért, mert Sir Eustace jellegzetesen az a típus, amilyenek ő a bűnözőt elképze- li, másodsor pedig, mert a bárónak viszonya volt Mrs. Bendixszel, és úgy vélte, lehetett rá oka, hogy eltegye láb alól... ha - de csakis akkor, ha - Miss Dammers elképzelései erről a szerelmi ügyről helytállóak.

- De hát az írógép, Mr. Chitterwick! - kiáltott közbe Mrs. Fielder-Flemming, női szolidaritással.

Mr. Chitterwick megrezzent. - Ó, igen, az írógép. Arra is rátérek. De még mielőtt sort keríték rá, két másik dolgot szeretnék megemlíteni, amelyekről Miss Dammers el akarta hitetni velünk, hogy döntő tárgyi bizonyítékok Sir Eustace ellen, mintegy a pszichológiai bizonyítékok ellensúlyozásául. Hogy szokása volt Mason-féle likőrös csokoládét vásárolni a ... igen, a barátnői számára, teljesen lényegtelennek tűnik. Amennyiben mindenki gyanús, aki rendszeresen vásárol Mason-féle likőrös csokoládét, akkor London tömve volna gyanús személyekkel. És még egy olyan kevésbé eredeti gondolkodású gyilkos is, mint amilyenek Sir Eustace látszik, tanúsított volna annyi elemi óvatosságot, hogy olyasmit válasszon a méreg hordozójául, ami semmilyen kapcsolatba nem hozható vele, nem pedig ellenkezőleg. És ha szabad véleményt nyilvánítanom, Sir Eustace talán mégsem

olyan tökfilkó, mint amilyenek Miss Dammers tartja.

- Második tárgyi bizonyítéka, hogy az a lány Websteréknél fényképről felismerte, sőt névvel azonosította Sir Eustace-t. Már elnézést kérek Miss Dammerstól, számomra ez sem tűnik annyira lényegesnek, mint állította. Utánanéztem - jelentette ki Mr. Chitterwick minden büszkeség nélkül (és ez is némi valóságos nyomozati anyagot jelent) -, hogy Sir Eustace Pennefather hosszú évek óta Websteréknél rendeli a levélpapírját. Körülbelül egy hónappal ezelőtt rendelte meg a szükséges mennyiséget. Nagyon meglepne, ha tekintve főúri rangját, nem emlékezne rá a lány, aki kiszolgált. Nem tekinthető tehát lényeges tényezőnek - jelentette ki határozottan Mr. Chitterwick -, hogy a lány felismerte.

- Eltekintve az írógéptől, és talán a bűnügyi könyvektől is, Miss Dammersnak semmilyen tárgyi bizonyítéka nincs, ami vádját alátámasztja, nem is szólva az ingatag alibiről, amit sajnós, így is, úgy is értelmezhetünk.

- Semmiképpen sem szeretnék méltánytalanságba esni - fogalmazott óvatosan Mr. Chitterwick -, de azt hiszem, joggal állíthatom, hogy Miss Dammers vádja Sir Eustace ellen csakis és kizárólag az írógép tárgyi bizonyítékával támasztható alá. - Ezek után körülnézett, és várta az ellenvetéseket.

Csak egybe ütközött, azon nyomban. – De

azt igazán nem kerülheti meg! - kiáltott fel türelmetlenül Mrs. Fielder-Flemming.

Mr. Chitterwick elszomorodva tekintett rá. - Csakugyan a „megkerülni” a helyes kifejezés? Nincs olyasféle szándékom, hogy pusztán szórakozásból hézagokat fedezzek fel Miss Dammers okfejtésében, vagy réseket üssek rajta. Ezt valóban el kell hinnünk. Egyetlen vágy hat át, mégpedig az, hogy ezt a bűntettet a valóságos elkövetőjének a nyakába varrják. Ezt, és semmi mást nem tartok szem előtt, amikor olyan magyarázatot adok az írógépre vonatkozóan, amely kizárja Sir Eustace bűnösségét.

Mr. Chitterwick annyira kétségbeesettnek látszott Mrs. Fielder-Flemming közbeszólása miatt, és mert úgy képzelte, hogy hiába vesztegeti tagtársai idejét, hogy Roger vigasztalni kezdte.

- Csakugyan? - szólt olyan szelíden, mint aki a kislányát biztatja, hogy rajzoljon tehenet, bár a rajz se tehenhez, se a világon semmiféle állathoz nem hasonlít. - Hát ez nagyon érdekes, Mr. Chitterwick, hogyan magyarázza ezt?

Mr. Chitterwick ennek a megjegyzésnek a hatására már ragyogott a büszkeségtől. - Édes Istenem! Hát csakugyan nem érti? Nem érti senki?

Úgy látszott, csakugyan senki sem érti.

- Márpedig már a kezdet kezdetén felmerült bennem ez a lehetőség! - jelentette ki diadalmasan Mr. Chitterwick. - Nos hát...

- megigazította szemüvegét az orrán, és ke-
rek piros képét ragyogva fordította az asztal
körül ülők felé.

- Nos, mi a magyarázat, Mr. Chitterwick?
- kérdezte Miss Dammers, mikor már úgy
látszott, hogy Mr. Chitterwick az örökkévaló-
ságig nyújtja el ezt a sugárzó hallgatást.

- Ó, igen, persze. Hát úgy is mondhatnám,
Miss Dammers, hogy ön tévedett, Mr. She-
ringham pedig helyesen ítélte meg a gyilkos
szellemi képességeit. Azt, hogy e büntett mö-
gött valóban rendkívül találékony, kiváló el-
me húzódik meg. (Miss Dammersnak az a kí-
sérlete, hogy ennek ellenkezőjét bizonyítsa,
sajnos, jellegzetes példája az álokoskodás-
nak.) És a zsenialitása abban is megnyilvánul,
hogy a bizonyítékokat képes volt úgy elren-
dezni, hogy ha valakire ráhárul a gyanú, ak-
kor Sir Eustace legyen az illető. Ami az író-
gépet és a bűnügyi könyveket mint terhelő
bizonyítékot illeti, azt hiszem, erre azt a ki-
fejezést szokták használni, hogy manőverezés
- mondta Mr. Chitterwick, és tovább sugár-
zott.

Szinte egyszerre egyenesedett fel minden-
ki. Az érzelmek hirtelen fordulatot vettek Mr.
Chitterwick irányában. Hiszen ennek az em-
bernek csakugyan *van* mondanivalója. Úgy
látszik, koncepció rejlett a tegnapi esti, ros-
szul időzített kérése mögött.

Mr. Bradley felállt, és egészen megfede-
kezett szokásos atyáskodó modoráról. - Na-

hát, Mr. Chitterwick, remek, nagyszerű! De alá tudja ezt támasztani ?

- Hát hogyne. Azt hiszem - felelte Mr. Chitterwick a feléje sugárzó elismerés fényében sütkérezve.

- Ezután már csak az hiányzik, hogy azt állítsa, tudja, ki a tettes - jelentette ki mosolyogva Roger.

Mr. Chitterwick viszonzta a mosolyt. - Persze hogy tudom.

- *Micsoda!* - kiáltotta öt hang kórusban,

- Természetesen tudom - felelte szerényen Mr. Chitterwick. - Hiszen tulajdonképpen önök adták tudtomra. Mivel utolsónak maradtam, viszonylag könnyű dolgom volt. Csak az volt a teendőm, hogy valamennyiük előadásából kiszedjem azt, ami igaz, és elkülönítsem a tévedéstől... no és akkor *megvan* az igazság.

A tagtársak csodálkozva néztek össze, hogyan is mondhatták meg az igazat Mr. Chitterwicknek anélkül, hogy maguk rájöttek volna.

Mr. Chitterwick arca elgondolkozó kifejezést öltött.

- Talán most már megvallhatom, hogy amikor elnökünk elébünk tárta ötletét, tele voltam rémülettel. Semmi tapasztalatom nem volt a nyomozás terén, sejtelmem sem volt róla, hogyan fogjak neki, és a bűnüggyel kapcsolatosan sem tudtam semmiféle elméletet összehozni. Még kiindulópontot sem. Elröpült ez a hét, és pontosan ott tartottam, ahol kez-

detben. Azon az estén, amikor Sir Charles volt az előadó, tökéletesen meggyőzött. Másnap, egészen rövid időre, Mrs. Fielder-Flemming szintén.

- Mr. Bradleynek nem hittem el, hogy csakugyan ő a gyilkos, de ha bárki mást nevez meg, teljesen meggyőzött volna. És aztán, amikor előadta az elhagyott szerető elméletet - folytatta elszántan Mr. Chitterwick -, rájöttem, hogy biztosan ez a helyes megoldás. És tulajdonképpen nem is volt más elgondolásom a bűnügyről, csak az, hogy nyilván Sir Eustace egyik ... hmm, egyik elhagyott szeretője a tettes.

- Másnap este azonban Mr. Sheringham határozottan meggyőzött arról, hogy Mr. Bendix a gyilkos. Csak tegnap este, Miss Dammers előadása folyamán kezdtem felfogni a teljes igazságot.

- Ezek szerint egyedül én nem győztem meg, Mr. Chitterwick? - kérdezte mosolyogva Miss Dammers.

- Sajnos - mentegetőzött Mr. Chitterwick -, így van!

Most elgondolkozott egy percre.

- Valóban csodálatos, igazán csodálatos, hogy bizonyos vonatkozásban mindenki mennyire megközelítette az igazságot ebben az ügyben. Egyetlen tagtárs sem akadt, aki legalább egy fontos tényt ne derített volna ki, vagy egy fontos következtetést ne vont volna le helyesen. Szerencsére, mikor rájöttem, hogy annyira eltérő megoldásokra kell szá-

mítani, igen sok jegyzetet készítettem, és minden este, amint hazaérkeztem, kiegészítettem a feljegyzéseket. Ilyenformán pontosan rögzítettem a magaménál sokkal kiválóbb elmék eredményeit.

- Ugyan, ugyan - mormogta Mr. Bradley.

- Tegnap este nagyon későig maradtam fenn, átvizsgáltam a feljegyzéseket, különválasztottam az igazat a hamistól. Érdeklit talán a tagtársakat, mit állapítottam meg ebben a vonatkozásban? - Mr. Chitterwick rendkívül bátortalanul állt elő javaslatával.

Valamennyien biztosították róla, hogy nagy örömmel hallgatnák meg, mit minősített megdönthetetlen igazságnak.

Tizennyolcadik fejezet

Mr. Chitterwick jegyzeteibe mélyedt. Némi szorongással szólalt meg. - Sir Charles - kezdte. - Üm ... Sir Charles ... - nyilvánvalóan nehezen talált egyetlen pontot is, ahol Sir Charlesnak teljesen igaza volt, márpedig ő rendkívül jószívű ember. - No igen, persze. Sir Charles mutatott rá elsőnek arra a fontos tényre, hogy rádiózás található a hamisítványul felhasznált levélpapíron. Ez igen-igen nagy segítségemre volt.

- Továbbá igaza volt abban is, hogy Sir Eustace küszöbönálló válása voltaképpen a tragédia rugójának tekinthető. Bár sajnos - Mr. Chitterwick szükségesnek vélte hozzáfűzni - nem a helyes következtetéseket vonta le belőle. Abban azonban ráérezett az igazságra, hogy egy ilyen fondorlatos bűnügyben a tettes gondoskodik alibiről, és ebben az esetben egy hamis alibin dől el a kérdés, csak hogy nem Lady Pennefatheré volt hamis.

- Mrs. Fielder-Flemming - folytatta Mr. Chitterwick - nagyon helyesen mutatott rá, hogy ezt a gyilkosságot csakis büntetőjogi ismeretekkel rendelkező személy követhette el. Bölcs következtetés volt, és nagy örömmel ál-

lapítom meg, hogy teljesen beigazolódott. Még egy fontos értesüléshez juttatott bennünket, amely döntő körülmény ebben a tragédiában: ahhoz, hogy Sir Eustace nem volt szerelmes Miss Wildmanbe, csakis a pénze miatt akart házasságot kötni vele. Ha nem így lett volna - jegyezte meg fejét csóválva Mr. Chitterwick -, attól tartok, Miss Wildman lett volna a halálos áldozat, és nem Mrs. Bendix.

- Jóságos Isten - motyogta Sir Charles, és nagyobb elismerés el sem képzelhető, mint az, hogy megjegyzés nélkül tudomásul vette ezt a bejelentést.

- Ez megerősíti a dolgot - súgta oda Mr. Bradley Mrs. Fielder-Flemmingnek. - Elhagyott szerető.

Mr. Chitterwick most feléje fordult. - Ami magát illeti, Bradley, döbbenetes, milyen közel jutott az igazsághoz. Elképesztő! Még az első elméletében is, amelyben önmagát vádolta, mennyi teljesen helytálló következtetésre jutott! Például a nitrobenzolra vonatkozó fejtegetései, meg az a megállapítása, hogy a tettesnek rendkívül ügyes kezűnek kellett lennie, továbbá eredeti és rendszerező elmének. Sőt abban is, ami akkor kissé erőltetettnek tűnt számomra, hogy a tettes könyvespolcán biztosan található egy példány Taylor.

- A negyedik ponttól eltekintve, hogy a tettesnek Mason levélpapír birtokában kellett lennie, mind a tizenkét feltétel teljesen helytálló, leszámítva a hatodik pontot, amely nem

engedi meg egy alibi lehetőségét, továbbá a hetedik és nyolcadik pontokat, az Onyx tollat meg a Harfield tintát illetően. Mr. Sheringham helyesen mutatott rá, hogy a tettes volt olyan ravasz, hogy a tollat mástól vegye kölcsön. És természetesen ugyanez történt az írógép esetében is.

- Ami pedig a második elméletét illeti... hát! - úgy látszott, Mr. Chitterwick nem talál szavakat, hogy kellőképpen kifejezze csodálatát -, úgyszólván minden részletében rámutatott az igazságra. Észrevette, hogy nő a tettes, és a bűnügy háttérében sértett női érzések húzódnak meg. Feltételezte a tettes bűnügyi ismereteit, és ezzel mélyére hatolt az ügynek.

- Csakugyan - jegyezte meg Bradley hangoosan, titkolva, hogy jólesik az elismerés -, valóban mindent megtettem, csak éppen a gyilkos nőszemélyt nem találtam meg!

- Hát ez már így van - felelte rá Mr. Chitterwick, olyasféleképpen, mintha a gyilkos felfedezése semmiség volna ahhoz képest, ahogyan Mr. Bradley az ügy mélyére hatolt.

- És ha rátérek Mr. Sheringhamre ...

- Kérem, ne tegye - könyörgött Roger. - Hagyjon ki a játékból.

- De hiszen az ön érvelése kiváló volt - nyugtatta meg őszintén Mr. Chitterwick. - Ön teljesen új nézőpontból vizsgálta az ügyet, tudja-e? Amikor felismerte, hogy nem véletlenség történt, hanem a kiszemelt áldozatot ölték meg.

- Legalább jó társaságban tévedtem - mondta Roger, elismerő pillantást vetve Miss Dammersra.

- Hiszen nem is tévedett - helyesbített Mr. Chitterwick.

- Ugyan? - lepődött meg Roger. - Tehát a merénylet Mrs. Bendix ellen irányult?

Mr. Chitterwick kissé zavarba jött. - Hát még nem szóltam erről? Úgy látszik, összevissza beszélek. Igen, nagyrészt igaz: a merénylet Mrs. Bendix ellen irányult. A teljes igazság azonban az, hogy Mrs. Bendix és Sir Eustace együttesen voltak a kiszemelt áldozatok. Ön nagyon is megközelítette az igazságot, Mr. Sheringham, csak éppen egy féltékeny férjet tett a féltékeny rivális helyébe. Nagyon közel járt a helyes megoldáshoz. És abban is igaza volt, hogy nem a levélpapír véletlen birtoklása döntötte el a módszert, hanem előző esetek sugallták.

- Nagyon örülök, hogy valamiben teljesen igazam volt - motyogta Roger.

- És Miss Dammers - hajolt meg udvariasan Mr. Chitterwick - sokat segített, igazán sokat!

- Noha nem győztem meg - jegyezte meg csípősen a hölgy.

- Sajnos, nem találtam teljesen meggyőzőnek - jegyezte meg bocsánatkérően Mr. Chitterwick. - De az ön elmélete vezetett rá az igazságra. Mert ön mutatott rá az ügy másik vonatkozására, hmmm, nos, Mrs. Bendix és Sir Eustace viszonyára. Márpedig valóban

ez - jegyezte meg Mr. Chitterwick, és ismét udvariasan meghajolt a hölgy felé - a rejtély megoldásának nyitja.

- Elképzelni sem tudnám anélkül - felelte Miss Dammers. - Ám még most is fenntartom, hogy helyes következtetéseket vontam le belőle.

- De talán megengedik, hogy én is előterjesszem a magaméit? - kérdezte elbizonytalanodva, sőt zavarban Mr. Chitterwick.

Miss Dammers fagyosan adta meg az engedélyt.

Mr. Chitterwick összeszedte magát. - Hát igen, úgy kellett volna mondanom, hogy Miss Dammersnak tökéletesen igaza volt egy fontos tényezőt illetően, mégpedig azt, hogy nem annyira Mrs. Bendix és Sir Eustace viszonya rejlik a büntett háttérben, hanem inkább Mrs. Bendix jelleme. Mert az volt halálának előidézője. Úgy vélem, Miss Dammers elképzelése teljesen pontos volt, ahogy ezt a viszonyt és Mrs. Bendixnek a reakcióit ecsetelte ... azt hiszem, így kell kifejezni? - kérdezte Mr. Chitterwick, nem tartván magát illetékesnek e téren. - A hölgy magatartására vonatkozó következtetéseit elfogadom, de ami Sir Eustace növekvő idegességét illeti, azt nem, sem pedig azt, hogy egyre jobban unta volna ezt a kapcsolatot.

- Véleményem szerint Sir Eustace nem az ügyet unta, csak a hölgy aggodalmait és lelki-furdalásait nem osztotta. Miss Dammers figyelmét nyilván elkerülte, hogy Sir Eustace-t

valósággal megbabonázta Mrs. Bendix, sokkal inkább, mint megfordítva.

- És ez - jelentette ki Mr. Chitterwick - lett egyik döntő tényezője ennek a tragédiának.

Mindenki leszögezte magában ezt aényt. A tagság magatartása Mr. Chitterwick irányában most már leginkább a megfontolt várakozás állapotával volna jellemezhető. Valószínűleg egyikük sem hitte, hogy valóban rátalált a helyes megoldásra, és Miss Dammers dicsősége nem csorbul lényegesen. Annyi azonban bizonyosnak látszott, hogy ennek az embernek van mondanivalója.

- Miss Dammers - folytatta az előadó, általános figyelem közepette - még egy lényeges kérdésben helyesen ítelt, mégpedig abban, hogy a gyilkosság módját az a könyv sugallta, amelyet mint a mérgezési esetekkel foglalkozó művet említett, és amelynek az ő tulajdonát képező példánya (mint említette) jelenleg Sir Eustace lakásán található ... és - tette hozzá megdöbbenve Mr. Chitterwick - maga. a gyilkos nő tette arra a helyre.

- Miss Dammers még egy fontos tényre rámutatott. Arra, hogy aznap délelőtt Mr. Bendixet odacsalogatták (valóban - tette hozzá Mr. Chitterwick -, nem találok más kifejezést erre) a Szivárvány Klubba. Csakhogy nem Mrs. Bendix hívta fel telefonon az előző délután. Nem is azért ment oda, hogy átvegye a csokoládét Sir Eustace-tól. Arról a tényről pedig, hogy elmaradt a megbeszél

ebéd, a gyilkos nem szerzett tudomást. Mr. Bendixnek azért kellett ott lennie, hogy szemtanúja legyen, amikor Sir Eustace átveszi a csomagot. Semmi egyébért.

- Természetesen szándékosan. Mégpedig azért, hogy Mr. Bendix agyában annyira összekapcsolódjék az a csokoládé Sir Eustace személyével, hogy ha bármikor gyanúba keveredne valaki ebben az ügyben, Mr. Bendix mindenképpen Sir Eustace-ra gyanakodjék. Mert előbb-utóbb meg kellett tudnia felesége kapcsolatát Sir Eustace-szal, amint bizalmas értesülésem szerint tudta is, és mélységes megrendülést okozott neki.

- Ezért hát az elgyötört ábrázata - szólt közbe Roger.

- Bizonyára - hagyta rá komolyan Mr. Chitterwick. - Gaz cselszövással állunk itt szemben. A tettes arra számított, hogy Sir Eustace is belehal a dologba, ennél fogva nem áll majd módjában bűnösségét tagadni, és igen gondosan elrendezte a bizonyítékokat arra vonatkozóan, hogy a báró gyilkosságot, utána pedig öngyilkosságot készített elő. Hogy a rendőrség nem fogta gyanúba (illetőleg tudomásunk szerint nem), egyszerűen csak arra vall, hogy a nyomozás nem minden esetben olyan irányú, ahogy a tettes kiszámítja. Pedig ebben az esetben - jegyezte meg szigorúan Mr. Chitterwick - a tettes nagyon is fondorlatos volt.

- Ha csak ebből a bonyolult okból akarta biztosítani Mr. Bendix jelenlétét a Szivár-

vány Klubban - szólt közbe némi gúnyos él-
lel Miss Dammers -, akkor túllőtt a célon a
fondorlatosságával. - Nyilvánvaló volt, hogy
Miss Dammers nem csupán pszichológiai
megfontolásokból nem hajlandó elfogadni Mr.
Chitterwick gondolatmenetét.

- Pedig így történt - helyeselt szelíden
Mr. Chitterwick. - Na, és ha már a csokolá-
dé témájánál tartunk, meg szeretném jegyez-
ni, nem egyszerűen azért címezték a csoma-
got Sir Eustace-nak a klubjába, hogy Mr.
Bendix szemtanúja lehessen, amikor átveszi,
hanem azért is, hogy feltétlenül magával vi-
gye, amikor elmegy arra a megbeszélrt löncs-
re. A gyilkos nő nyilván ismerte a szokásait,
és szinte biztosra vehette, hogy a báró egye-
nesen a klubból megy el az ebédre, mert a
délelöttjét ott tölti. Akkor pedig igen valószí-
nű, hogy magával viszi azt a doboz csokolá-
dét, Mrs. Bendix kedvenc édességét.

- Úgy vélem, ezt bizvást felfoghatjuk pél-
daként arra, hogy a bűnöző rendszerint meg-
felelkezik egy döntő körülményről, amely
nyomra is vezethet. Ez esetben a tettes nem
is gondolt arra, hogy a megbeszélrt löncs el-
marad. A hölgy egyébként igen zseniális bű-
nöző - jegyezte meg Mr. Chitterwick elisme-
réssel -, ám még ilyennel is előfordul, hogy
hibát követ el.

- Node Mr. Chitterwick, ki volt az? - kér-
dezte szellemesen Mrs. Fielder-Flemming.

Mr. Chitterwick tagadhatatlanul gonosz
mosollyal válaszolt. - Valamennyi előttem

szóló a kellő pillanatra tartogatta a gyanúsított megnevezését. Engedjék meg nekem, hogy magam is éljek ezzel a fogással.

- Nos, azt hiszem, eddig már valamennyi kétséges pontot tisztáztam. Mason levélpapírt azért mellékeltek, mert eldöntött dolog volt, hogy csokoládé lesz a mérge hordozója, és a Mason csokoládégyár az egyetlen, mely Websteréknél szerzi be a levélpapírját. Ez történetesen kitűnően egybevágott Sír Eustace szokásával, ugyanis mindig Mason-féle csokoládét vett a ... hmmm ... szeretőinek.

Mrs. Fielder-Flemming értetlenül tekintett rá. - Mert Mason volt az egyetlen cég, amely Websternél szerzi be a levélpapírját? Sajnos, én ezt nem értem.

- Tudom, hogy az egészséget rosszul adom elő - sóhajtott fel elkeseredetten Mr. Chitterwick, belátva, hogy kuszán fogalmaz. - Olyan céget kellett választani, mely szerepel Websterék mintakönyvében, mivel Sir Eustace is mindig ott rendeli a levélpapírját. Nemrégiben járt is ott, és könnyen rá lehet kenni, hogy elcsente a levélpapírt a mintakönyvből. Pontosan úgy, ahogyan Miss Dammers is tette.

Roger füttyentett. - Most már értem. Azt akarja ezzel mondani, hogy valamennyien a kocsit fogtuk a ló elé a levélpapír kérdésében?

- Sajnos, ez a helyzet - felelte komolyan mentegetőzve Mr. Chitterwick. - Igazán őszintén sajnálom.

A közvélemény alig észrevehetően kezdett Mr. Chitterwick mellé szegődni. Enyhén szólva, már éppolyan meggyőző lett, mint előtte Miss Dammers, még hozzá a bonyolult pszichológiai Rekonstruálások és az „értékek"-re való utalások nélkül. Csupán Miss Dammers tartott ki kétkedő magatartásánál. Ám tőle nem is várhattak egyebet.

- Hmmm... - vetette közbe szkeptikusan Miss Dammers.

- És az indítékkal hogy állunk, Mr. Chitterwick? - kérdezte ünnepélyesen rábólintva Sir Charles. - Féltékenység, mint mondta? De ezt még nem tisztázta kellőképp, ugyebár?

- No persze - válaszolt Mr. Chitterwick, és erősen elpirult. - Jaj nekem, hiszen azt hittem, ezt már a kezdet kezdetén megvilágítottam. Sajnos, rosszul csinálom a dolgot. Nem, azt hiszem, többről volt szó, mint féltékenységről. Bosszú. Illetve, ami Sir Eustace személyét illeti, bosszú, Mrs. Bendix esetében pedig féltékenység. Felfogásom szerint az illető hölgy - folytatta Mr. Chitterwick a legnagyobb zavarral küszködve -, nos, most már kényes talajra léptem, de ebből is ki kell lábalnom. Nos... az illető hölgy sikeresen titkolta barátai előtt, hogy beleszeretett Sir Eustace-ba, és a ... a ... a ... igen, a kedvese lett mondta ki nekibátorodva Mr. Chitterwick. - De ez már régen történt.

- Sir Eustace viszonzta a szerelmet, bár nem mondott le a más nőekkel való szórako-

zásról. És úgy látszik, meg is egyeztek abban, hogy ez megengedhető, ha nem komoly kapcsolatról van szó. A hölgy, meg kell mondanom, igen modern felfogású és nagyvonalú. Azt hiszem, abban is megegyeztek, hogy Sir Eustace megnősül, amint sikerül elválnia a feleségétől (akinek erről a kapcsolatról sejtelve sem volt). De mire idáig fejlődtek az események, Sir Eustace-nak komoly pénzügyi nehézségei támadtak, és abba a helyzetbe került, hogy pénzért házasodjék.

- A hölgyet természetesen bántotta ez a fordulat, de tisztában volt azzal, hogy Sir Eustace-t csöppet sem érdekli... illetve egyáltalán nem szerelmes ... hát igen, Miss Wildmanbe, és csak a szükség kényszeríti erre a lépésre, beletörődött tehát a dologba - itt Mr. Chitterwick szükségesnek vélte hozzáfűzni -, mellékes körülménynek tartotta. Fel sem merült benne a kétség, hogy kettejük kapcsolata fennmarad, Sir Eustace szerelme nem fog megrendülni iránta, és neki ez volt a lényeg.

- Csakhogy előre nem látott esemény jött közbe. Sir Eustace nemcsak kiábrándult belőle, hanem vitathatatlanul belebolondult Mrs. Bendixbe, és azt is elérte, hogy az asszony a szeretője lett. Ez egészen új fordulat volt, aközben történt, hogy a báró Miss Wildmannek udvarolt. És véleményem szerint Miss Dammers teljesen hű képet festett nekünk Mrs. Bendixről, ha Sir Eustace-ról nem is.

- Nos, most már tisztán láthatjuk a hely-

zetet, már ami azt a másik hölgyet illeti. Sir Eustace válását hamarosan kimondják, és a jelentéktelen Miss Wildmannel kötendő házasság lekerült a napirendről. Ám a lelkiismeret-furdalástól gyötrődő Mrs. Bendix el akart válni férjétől, hogy igazi szerelméhez menjen feleségül, és anyagiak tekintetében ez még előnyösebbnek látszott, mint ha Miss Wildmant veszi el Sir Eustace. Ez a fejlemény tehát immár elkerülhetetlennek tetszett. Nem kívánok elcsépelte idézetekhez folyamodni, de annyit azért megjegyzek, hogy az ördög nem alszik, mert semmi sem fűt annyira, mint...

- És Mr. Chitterwick, ezt is tudja bizonyítani? - kérdezte Miss Dammers, bosszankodva a közhely miatt.

Mr. Chitterwick kissé megriadt. - Hát... azt hiszem - felelte kissé bizonytalanul.

- Ebben kételkedem - jegyezte meg ridegen Miss Dammers.

Miss Dammers kétkedő tekintetének hatása alatt Mr. Chitterwick kissé kényszeredetten folytatta:

- Nos, Sir Eustace, akivel meglehetősen nehéz volt az utóbbi időben fenntartani a kapcsolatot... - Mr. Chitterwick itt megbor-zongott, mintha ezt a kapcsolatát nem tartaná kifejezetten eszményinek. - Nos, néhány értesülésre hivatkozom, amely Sir Eustace-tól származik ugyan, de tudtán kívül adta... Ma vele ebédeltem, és olyan ügyesen, amennyire csak kitelt tőlem, igyekeztem kiszedni belőle egyet-mást, miután végre kiala-

kíttartam véleményemet a gyilkos személyét illetően, és ő teljesen öntudatlanul elejtett néhány jelentéktelennek látszó megjegyzést, amelyek ...

- Ezt kétkem - jegyezte meg fagyosan Miss, Dammers.

Mr. Chitterwick tanácsstalannak látszott.

Roger segítségére sietett. - A bizonyítékok felsorakoztatását és az események rekonstruálását illetően is nagyon logikusnak és elképzelhetőnek tűnik, amit előadott, Mr. Chitterwick. Ott tartottunk, hogy elkerülhetetlennek látszott a házasság Sir Eustace és Mrs. Bendix között.

- Nos, igen - felelt Mr. Chitterwick, hálás pillantást vetve megmentőjére. - Az illető hölgy ekkor jutott a szörnyű elhatározásra, és mindent eltervezett. Nagyon bölcsen, amint már kifejtettem. Az, hogy régtől fogva bejáratos volt Sir Eustace lakására, lehetővé tette, hogy megírja azt a levelet a báró írógépén olyankor, amikor biztosan tudta, hogy nincs otthon. Kitűnően tud embereket utánozni, könnyen hívhatta hát fel telefonon Mr. Bendixet, s úgy tett, mintha Miss Delorme beszélne, felvéve elképzelése szerinti hanghordozását.

- Mondja csak, Mr. Chitterwick, ismeri valaki közülünk az illető hölgyet? - kérdezte váratlanul Mrs. Fielder-Flemming.

Mr. Chitterwick minden eddiginél nagyobb zavarba jött.

- Hát... hát... - felelt bizonytalanul -

igen. Ne feledjék el, ő volt az, aki Miss Dammers könyveit becsempészte Sir Eustace lakására.

- Ezek szerint a jövőben óvatosabban kell megválogatnom a barátnőimet - jegyezte meg gúnyosan Miss Dammers.

- Sir Eustace elhagyott szeretőjéről van szó? - tűnődött magában Roger, felsorolva a tekintélyes hosszúságú listán szereplő neveket.

- Igen - hagyta helyben Mr. Chitterwick.

- De ez senkinek sem jutott eszébe. Azaz ... ó, de nehéz dolgom van. - Mr. Chitterwick a zsebkendőjével törölgette verejtékező homlokát, és keserves képpel nézett maga elé.

- És sikerült neki eddig eltitkolnia? - unszolta válaszra Roger.

- Ó... igen. Sikerült eltitkolnia a dolgok valóságos állását kettejük között. Nagyon ügyesen. Azt hiszem, senki sem gyanította a valóságot.

- Úgy tettek, mintha nem is ismernék egymást? - firtatta Mrs. Fielder-Flemming. - Nem mutatkoztak együtt soha?

- Valamikor igen - felelt Mr. Chitterwick, és kétségbeesve tekintett végig az arcokon.

- Sőt igen gyakran. De aztán talán helyesebbnek vélték úgy tenni, mintha összevesztek volna ... Attól fogva csak titokban találkoztak.

- Nem érkezett még el az ideje, hogy a hölgy nevét is közölje velünk, Mr. Chitterwick? - harsogta szigorúan Sir Charles.

Mr. Chitterwick elgyötörten állta a kérdések záporát.

- Különös dolog ez, tudják, hogy a gyilkosok általában sosem maradnak nyugton. Ugye, ez már így van? - folytatta szinte zihálva. - Igen. gyakran megtörténik. Bizonyára én magam sem jöttem volna rá az igazságra, ha a gyilkos belenyugszik a dolgok állásába, amint ő maga oly kitűnően eltervezte. Ám ő igyekezett más nyakába varrni a gyilkosságot ... És amilyen zseniálisan bonyolította az eseményeket, ezen felül kellett volna emelkednie. A terv persze félresikerült. Helyesebben csak félig érte el a célját. Miért nem érte be ennyivel, miért nem tudott belenyugodni a részleges kudarcba? Megkísértette a gondviselést. Ebből csak baj származhat ... ez elkerülhetetlen ...

Mr. Chitterwick most már iszonyú zavarban volt. Idegesen matatott a jegyzeteiben, izgett-mozgott a székén. Valósággal esdeklő pillantásokat vetett a hallgatóra. De senki sem értette, miért esdekel.

- Jaj, szegény fejem - sóhajtott fel Mr. Chitterwick, mint aki nem bírja tovább. - Nagyon nehéz helyzetben vagyok. Előbb talán tisztázok még egy homályos kérdést. Az alibiről van szó.

- Véleményem szerint az alibit utólag teremtették meg szerencsés véletlen folytán. A Southampton Street éppolyan közel van a Cecilhez, mint a Savoyhoz, igaz? Véletlenül tudomásom van róla, hogy az illető hölgynek

van egy barátnője, egyáltalán nem szokványos természet. Örökösen felfedező utakat tesz, mégpedig mindig egyedül. Egy-két nappal sosem tölt több időt egyfolytában Londonban, és azt hiszem, az a fajta, aki soha nem vesz újságot a kezébe. Ha véletlenül mégis, akkor sem jutna eszébe arra a bizonyos személyre gyanakodni, különösen nem, mivel barátnője az illető.

- Ezt közvetlenül a bűntény előtt tudtam meg. A hölgy, akinek Jane Harding a neve, két éjszakát töltött a Savoyban, és aznap dél előtt, amikor a csokoládét kézbesítették, elutazott Afrikába. Onnan tovább folytatja útját Dél-Amerikába. Fogalmam sincs róla, hogy pillanatnyilag hol tartózkodik. De merem állítani, másnak sem. Párizsból egyheti ott-tartózkodás után érkezett Londonba.

- A tettesnek tudomása volt a hölgy közelgő londoni látogatásáról, így hát sietve Párizsba utazott. (Sajnos - mentegetőzött Mr. Chitterwick -, ebben sok a feltevés.) Mi sem egyszerűbb, mint megkérni a barátnőjét, hogy adja fel a csomagot Londonban, mivel olyan körülményes az ilyesmi Párizsban, és így egyszerűen azt is biztosította, hogy aznap kézbesítsék, amikor ki volt tűzve az a bizonyos ebéd Mrs. Bendixszel. Mondhatta, hogy születésnap ajándékról van szó, vagy hasonló kifogást, amiért pontosan aznap kell postára adni. - Mr. Chitterwick újra a homlokát törölgette, és kétségbeesve tekintett Rogerre. Az meg értetlenül vissza rá.

- Jaj nekem - motyogta szórakozottan Mr. Chitterwick -, nagyon nehéz helyzetben vagyok ... Nos, beérem azzal, hogy ...

Alicia Dammers most felállt, és ráérősen szedte össze a holmiját. - Sajnos - mondta -, mennem kell. Megbeszéltem találkozóm van. Elnézést kérek, elnök úr.

- Kérem, természetesen - felelt meglepődve Roger.

Miss Dammers visszafordult az ajtóból. - Nagyon sajnálom, Mr. Chitterwick, hogy nem hallgathatom végig az érvelését. De, amint már mondtam, nagyon kétlem, hogy sikerülni fog bebizonyítania a vádját.

Ezzel távozott.

- Teljesen igaza van - suttogta Mr. Chitterwick, és kővé meredve bámult utána. - Biztosan nem fog sikerülni. De a legcsekélyebb kétség sem férhet hozzá. Sajnos, semmi kétség.

Általános elképedés következett.

- Csak nem azt akarja ...? - csicseregte Mrs. Fielder-Flemming, furcsán elváltozott hangon.

Mr. Bradley tért magához elsőnek. - Ezek szerint mégis volt köztünk tényleges, praktizáló bűnügyi szakember - mondta olyan hanglejtéssel, amelynek semmi köze sincs Oxfordhoz. - Ez aztán érdekes.

Nyomasztó csönd telepedett a klubra.

- És ezek után - szólalt meg az elnök tétován - mi az ördögöt tehetünk?

Senkitől sem kapott tanácsot.

Vége